

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Sectio III. De posteriore substantiali intra Christum compositione supernaturali, extremisque eius, ac nexu, ad plenam lucem, & firmitatem Catholicæ enodationis diuini Ænigmatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

de sp. s. de anima separ. art. 1. & Delrio 2. Mag. q. 26. scilicet. Cum autem ea vis inorganica motrix, sicut necesse est ab anima, omnino facendum est, fluere ab ea in quantum, & ante animam separationem à corpore.

Hoc constituto quoad animam uniuersumque notandum, idem plane statendum est de Christi anima, ex generali principio, quo constat humanitatem Christi consistere esse perfectiones omnes humanitati decenter esse perfectas, & nobis naturaliter competentes. Igitur anima Christi, etiam postquam à corpore auerteretur, foris est huiusmodi facultatem motricem inorganicam. Sicut cum anima Christi iuncta à corpore adit laqueum in quo non est aqua, ut Zacharias c. 9. loquitur, necesse fuit inexistere Christo principum internum, necesse fuit inexistere Christo principum internum, cumque non sic tunc ad talis motus causationem; cumque non sic tunc ad talis motus causationem, (alioqui non esset potentia huiusmodi principum, (alioqui non esset potentia naturalis, nec proficeret ab anima necessarium,) facendum est iam ab initio productionis animae Christi, eam facultatem æque ac intellectum, & voluntatem, ab anima progeneratam. Fuisse autem cum motum plane verum, etiam si fides est, quæ descensum Christi ad eum carcerem, atque ad eum verum eius motum proficitur, ut diligenter confirmat Bellarm. l. 4. de Christo à c. 1. Val. 3. p. d. 2. q. 4. p. 2. Reuad. in append. ad Caluum v. Christum hæresi 9. perpetua ad descensum per solam illuminationem in Paulibus causam id testante Durand. in 3. d. 22. q. 3. & nequiquam reclamationibus Nouatoribus, qui infernum pro sepulchro interpretari, (quod Delrio digressionem subiuncta adagio 197. late refert, ac refellit,) descensum Christi ad inferos, ridicule transiolerunt ad depositionem corporis Christi in sepulchro. Alij verò quibus nulla viuicomburba, vel etiam infernalis tormenta, dignam blasphemiam penam rependant, duce Caluino ut est apud Caluum in præfatione prima operis de corruptiis Verbi Dei, §. 9. v. 2. Christi descensum ad inferos, interpretantur per passionem penæ damni: quod vel meretricæ pollutio est, & potentissimè conteritur à Genitoribus in symb. Athan. n. 38. Coccio t. 1. l. 2. art. 4. Reuad. in supra hæresi 8. Bellarmino l. illo 4. c. 10. post Fulgentium l. 3. ad Trasim. c. 3. 1. Fuit igitur in anima Christi facultas inorganica naturalis ad causandum motum illum deorsum deorsum nomine expressum, qui in re spirituali, & gravitate destituta, non potest esse, nisi à virtute congenita.

44. ex alijs præterea Christi etiam in viatoris laboribus, posse hanc virtutem colligi, ait Scotus in 4. d. 10. q. 7. littera G. nempe ex motu quo lapsus est de Iudæorum manibus, à quibus ductus erat in supercilium montis, ut inde præcepit ageretur. Transiunt enim, per medium illorum iussu, ait Evangelista; quod Scotus existimat, dici posse ad usum huius facultatis pertinere. Idemque sul. d. c. de eo motu. quo Christus duodecim elapsus est de parentum manibus, & mansit in Hierusalem, quod ex Origene in c. 2. Luc. c. confirmat. Hæc tamen omnia parum, aut nihil potius probant. Nā Christus transiens per medium Iudæorum, vltus est facultate progressiva, siue organica, impeditis interim Iudæis, vel ne abentem conspicerent, vel ne scirent, & comprehenderent. Multo minus verisimile est, Christum puerum in secessione à parentibus viam esse facultate motricem inorganicam; cum nulla profus sine necessitate, siue congruitate, vltim illius potentie in eo enatu persuaderet. Itaque non puto subesse fundamentum affirmandi, Christum in via vsu esse huiusmodi facultate; sicut neque nos ea nunc vtinur: vnde non possumus hanc Christi facultatem ex tali aliquo effectu probare. Non est tamen inuerrisimile (quamquam neque certum,) quod censuit Fonseca. Metaph. c. 1. q. 8. l. 4. viam esse ea facultate inorganica Christum, cum post resurrectionem, non progressivo motu, sed subitaneo, & totius simul corporis

Theoph. Rayn. Christum.

qui per potentias organicas obit nequit, ad visendos discipulos loca varia adibat. Idemque contigit exstimat prædictus Author, in plerisque moribus, quos in Eucharia exercuit Christus; siue cum in pia quadam ora ex altari aduolauit; siue cum de indignorum Sacerdotum manibus præcipit se se. Eos quippe hostiæ motus ab Angelo, aut immediatè à Deo non causari, cum suppetat vis interna inorganica ipsius Christi, congruentius esse pronunciat citatus Doctor; Nec est vnde falsitatis reuincatur, quamvis nihil etiam sit quod assensum necessariò extorqueat.

Vsus doctrinae propositæ

45. Propositæ doctrinae vsus perutilis, suggeritur à Damasceno sub fine Orationis, quomodo ad imaginem Dei facti sumus: vbi quamuis non agat nisi de intellectu, & voluntate, eius tamen oratio, æque in omnes facultates humanas à Christo humanitati suæ implantatas cadit. [Dominus (inquit) misericordia perioris in opus suum, quod peccati morbum spontè receperat, quasi inimici superfluum semen, totum id quod morbosum erat, assumpsit, ut totum sanaret. Quod enim non est assumptum, id curari non potest: quod autem assumptum est, ei salus est data. Quid autem in morbum incidit ab initio, nisi mens, & illius rationis particeps appetitio, id est voluptas? Hæc igitur curationis indigebat, præsertim cum peccatum morbus sit voluntatis. Si igitur sibi animum, qui rationis, & mentis est particeps, eiusque voluntatem non coniunxisset, profectò naturæ humanæ morbum minime sanasset. Ob eam enim causam voluntatem quoque assumpsit.]

Idem de vi motrice, & omnibus humanis facultatibus dicit, & Medici sapientiam, ac charitatem suspicito.

SECTIO III.

De posteriore substantiali intra Christum compositione supernaturali, extremisque eius, ac nexu, ad plenam lucem, & firmitatem Catholice traditionis diuini Emigmatis.

46. EX dictis in fronte sectionis primæ, perspicuum est cur hanc substantialem, ad quam nunc agredimur Christo internam compositionem, & secundam, & supernaturalem appellem. In hac enim compositione, humanitas, quæ ex priore compositione explicata hæcenus resultat, habet rationem vnus extremi, cui alterum extremum, hoc est Verbum, per interiectam vnionem hypostaticam in vnum suppositum necitur. Quia ergo compositio naturæ, & suppositi-tatis eam terminantis, est compositio substantialis; (subsistentia enim est substantiale naturæ substractæ complementum, vnde quod ex vtriusque resultat, non potest non esse substantiale:) in hac autem compositione terminus naturam perficiens est omnino indubius humanitati, ac in vertice supernaturalitatis locatus: merito hanc compositionem, realem quidem, sed ratione extremorum metaphysicam, præ priore ex physice partibus exurgente, itaque substrata vocamus secundam Christo internam compositionem, substantialem, & supernaturalem. Existunt porò hoc loco cum ex parte extremorum; tum ex parte vinculi quo colligantur, difficultates permultæ, quas prosequemur, initio facto ab extremo viliori, nempe ab humanitate, quæ naturæ Verbo substractæ rationem habet aliquam.

CAPVT I.

De Humanitate assumpta.

Circa humanitatem per Verbum suppositam, quatuor quæri posse video. Primum est, ex quibus ad ipsam pertinentibus integretur prout assumpta. Nā humanitas sub vna consideratione complectitur nonnulla, quæ sub alia consideratione, non continet, verbi gratia, si humanitas spectetur quoad essentialia, sufficienter compingitur ex anima & corpore iis partibus constituto, quæ ad conservationem animæ in corpore sunt necessaria; et si multa absint partes integrantes, vt manus, vel brachia, & pedes; si autem humanitas spectetur secundum communem loquendi modum, quo naturalis dispositio hominis ei naturæ debita continetur; sic vox *humanitatis* alias pleraque partes etiam inanimatas comprehendit, vt quatuor humores, capillos, vngues.

Quæsitum 1. Quenam ad humanitatem spectantia, sint assumpta.

47. Quæritur igitur 1. potest, quanam ad humanitatem spectantia, contineantur in ea prout assumpta per Verbum; etique substrata; hoc est quanam ex pertinentibus ad humanitatem, suppositantur per Verbum. Hoc ad humanitatis assumptæ substantiam, & quasi essentialiam pertinet. Quod verò sequitur spectat ad terminos eius metaphysicos, quorum vnus accidentarius est substantiæ creatæ, nempe existentia; alter æuam est substantiale eius complementum; nempe subsistentia connaturalis. Secundò ergo quærit potest, an humanitatis partes, quas assumptas fuisse ratum erit, sint per Verbum suppositatæ, reuera naturali earum existentia, ac subsistentia, siue supposititalitates; & quid de potentia saltem absoluta præstari circa hoc potuerit. Tertio quærit potest de origine, ac radice assumptibilitatis huius naturæ. Quò spectat, an alia quoque naturæ, etiam irrationales assumi potuerint; aut etiam accidentia. Quarto denique quærit potest, an aliquis ordo in assumptione partium ipsa per Verbum suppositatarum, interuenit. De his omnibus, quæ multas disputationes apud alios implent, simul disseram hoc vno capite.

Integra humanitas à Verbo assumpta. Dubia de partibus inanimatis.

48. In primo puncto, clarum est humanitatem simpliciter dictam, assumptam esse à Verbo. Ita enim exigitur, vt Verbum; (quod Scripturæ vbique sonant) dici possit factum homo; nam homo humanitatem simpliciter dictam constituit. Atque adeò, quum humanitas ex anima, & corpore integretur, necesse est ambas illas partes, quantum necesse est, vt homo conuenienter se habeat, in Christum concurrisse, & à Verbo assumptas esse. Ac de anima quidem, non potest esse dubitatio quatenus si assumpta, quia cum sic spiritualis, est prorsus infectibilis; ita vt gradus quoque vegetatus, & sensitiuus, sicut sunt vna simplicissima entitas cum gradu intellectiuo, ita non sint separabilis ab eo assumptibiles. De corpore item, non potest esse difficultas quoad partes eius integrantes animatas. Certum quippe est, omnes illas partes, vt potè ad veritatem humanæ substantiæ perfectæ, ac simpliciter dictæ pertinentes, fuisse à Verbo assumptas; grauitèque hallucinaretur qui solas illas materiæ partes integrantes censeret terminatas fuisse à Verbo, quæ necessariè sunt ad inductionem, vel conservationem animæ in corpore, quia sic Verbum non assumpserit hominem

perfectum, & simpliciter dictum, vt ferunt absolutæ locutiones Scripturæ, sed monstruosum, ac truncum. Omnes igitur illæ partes humanum corpus integrantes, quæ in homine non mutilo, & simpliciter dicto, reperiuntur vita informate; per Verbum assumptæ sunt, & quidem in se ac immediatè.

Ambiguum verò est, & variantibus Doctorum sententijs agitatum, an partes nonnullæ inanimatæ, sine quibus homo, aut naturaliter consistere non posset, aut destitueretur notabilibus quibusdam vñibus, ad quas ex partes à natura conferuntur, sint à Verbo assumptæ immediatè: hoc est non tantum quod reperiuntur in natura; quam Verbum sibi copulauit; sed etiam ratione sui ipsarum, ita vt nulla propria, & connaturali subsistentia gaudeant, sed tantum à supposititalitate Verbi terminentur. Eiusmodi sunt, sanguis, & tres reliqui humores. Item capilli ac vngues. Quamuis enim hæ partes iuxta veram sententiam philosophicam, quam suppono, nequaquam informantur anima, tamen ad bonam humani corporis constitutionem pertinent; atque adeò sunt de veritate humanæ naturæ, ita vt qui in eis destitueretur, vel viuere non posset, vt constat de sanguine, vel trunco, & oblatas haberetur, nec censereur homo simpliciter dictus. Displicent verò Capreol. in 4. d. 10. q. 2. art. 3. ad 4. & recentiores nonnulli, quos inter videtur esse Alnates 3. p. disp. 28. ad 3. existimantes ex eo quod pars aliqua informetur anima rationali ducendam esse resolutionem, quoad eius assumptionem per Verbum; ita vt sanguis, vngues, capilli, & alia huiusmodi partes, si non informantur per animam rationalem non sint assumptæ: secus autem ducendum sit, si non informantur per rationalem animam. Ea ratiocinatio planè displicet. Laris quippe patet pars pertinens ad veritatem humanæ naturæ, quam pars animata anima rationali. Quidquid enim tale est, vt absque eo natura humana non possit naturaliter consistere, vel eere quod homini ad notabilem aliquem vñum tubertur, adeò vt eo deficiente, homo merito dicendus sit mancus, habet rationem partis ad humanæ naturæ veritatem pertinentis, siue informantur anima rationali, siue non informantur. Atqui omnis pars ad humanitatis veritatem pertinens, assumi à Verbo debuit, vt curaretur quicquid sauciaturum erat in Adamo, plenè viuere, ac integre humanitatem nato. Quare vt statuamus, verène partes illæ quas dixi, sint à Verbo assumptæ, non est laborandum de questione physica, qua disputatur, an partes illæ viuunt, & informantur per animam rationalem, sed aliunde ducenda est resolutio, nempe considerando, an partes prædictæ, eo quo dixi modo ad veritatem humanæ naturæ pertineant. Quia verò ea in re præcipue controuertitur de sanguine, ab eo auspicabor, quæcunque enim pro aliis partibus propositis vigeri possunt, æquè pro sanguine militat: specialitèrque pro eo multæ congruentes rationes, & auctoritates faciunt, quæ pro aliis illis partibus, non habent locum.

An sanguis in venis abditus, assumptus immediatè. Triplex sententia.

49. Non est porò hoc loco quæstio de sanguine Christi effuso, qualis erat in triduo mortis plurimum Christi sanguis terræ commixtus, aut passionis instrumentis adhærescens. De sanguine quippe sic spectato, sūt speciales difficultates inferrius agitandæ cum de vnione sermo erit. Est igitur hoc loco quæstio, de sanguine intra Christi venas contento, & adhuc habente rationem partis integrantes corpus Christi. Rursus autem de sanguine sic spectato, non queritur an sit assumptus à Verbo, & quoad formam, & quoad materiam. Is enim, qui pro sanguinis vnione cum Verbo pugnat, satis superque esse debet, quod sit saltem vnus quò-

ad

ad materiam: quia hoc fufficit ad simpliciter afferendum quod sanguis sit assumptus: sicut homo ratione solus materia dicitur materialis, & quantus: & ratio solus anima, denominatur intellectus. Ex altera vero parte non pauci formam connaturali subsistentem eandem cuiusmodi certe est omnis forma materiae carentem eiusmodi certe est omnis forma sanguinis, & subiecto mixta, atque adeo etiam forma sanguinis, (quem suppono esse inanimatum) comendunt non esse capace subsistentiae externae quae ad totum inter se subsistentiae supplementum aduenire videtur. Inque qui Christi sanguinem Verbo iunctum quoad eandem materiam admitteret, idque de sanguinis vnione negaret, à mente eorum qui pro sanguinis forma Verbo disputant, non abhorreret, nec esset illis cum eo magna contentio. Quamquam ego quidem si cum eo magna contentio, non diffidè ad sanguinis Verbo coniungi concedatur, non diffidè ad materiam, & quoad formam quoque, licet materialem, coniungi: quia existimo formam materialem esse immediatè assumptibilem, eo quod nihil videret eandem entitatem esse bis in duplici extrinseco: in vno quidem vt in subiecto, in alio autem vt in supposito.

De sanguine igitur, ad eum quem dixi modum spectato, hinc Verbo immediatè iunctus, triplex fuit sententia. Prima affirmans: secunda negans: tertia quae sub distinctione loquitur: sanguinem namque diuini duplicem: nempe nutrimentalem, & perfectum. Vocat nutrimentalem eum sanguinem, qui adhuc crudus est, & malè decoctus, ideoque non nisi ad animantium cibationem deservit, nec in refrigerentibus reperitur: tertia auctores huius sententiae: qui etiam eum nominant superfluum, negantque esse de veritate humanae naturae. At sanguinem perfectum, qui planè decoctus est, atque dispositus, aiunt per se requiri ad componendum corpus humanum, & omnes eius partes habentes. Nutrimentalem item sanguinem negant esse à Verbo assumptum immediatè, quod contendunt de sanguine perfecto. Ita Caiet. 3. part. qu. 54. art. 2. circa ad 3. Syluester in rosa controuers. 4. Scholast. parte 3. sed hæc distinctio duplicis sanguinis, planè commentitia est, nec tam Medici, vel Physici agnoscunt. Verum in xtra omnes, quilibet sanguis potest viuenti cedere in pabulum, & quo decoctior, & perfectior est, eo ad cibandum maiorem aptitudinem, & proportionem habet, quia tunc magis accedit ad eas substantias, siue accidentario tantum, siue etiam substantialiter differentes à sanguine sub denominatione sanguinis spectato, quae animam tandem excipiunt, & immediatè nutriunt per sui conversionem. Passim vocant, *rosam, cambium, & glaciem*. Est ergo ei duplicis sanguinis distinctio, incomperata prius: nec nisi eo consilio excogitata, vt commodum iudicium ferretur de eo sanguine qui à Christo Domino factus, aliquibus in locis seruati dicitur. Cùm enim non videretur admittendum, huiusmodi sanguinem in terris relictum, ac proinde nunc à Verbo non suppositum, fuisse aliquando assumptum à Verbo, quod nihil quandoque assumptum dimisit: ideoque Caietanus solita subtilitate duplicem illum sanguinem commentus est, quorum vnus à Verbo assumptus fuerit alter autem, ad quem is qui adhuc in terris visitur, pertinet, non sit à Verbo assumptus. Verum hoc est manifestè diuinare, vnde enim scire quis possit, vtro è sanguine sit is, qui nunc alicubi in terris asseruatur? Aut cur potius dicitur esse è nutrimentali, & nunquam assumpto, quam ex altero perfecto, & per Verbum supposito?

Fuit assumptus totus.

50. Dimissa ergo tertia hac sententia, & distinctioe quam gratis inuehit, adhæreo primæ quæ totum Theoph. Rayn. Christus.

Christi sanguinem assumptum à Verbo docet, contra secundam sententiam negantem, quæ paucorum fuit, vt Durandi in 4. d. 1. o. q. 1. n. 1. 9. & Richardi in 3. d. 2. art. 2. q. 1. quem citat, & sequitur Gabr. f. 53. in Canonem: sed Doctorum torrens est in contrarium. Ita ita enim Diu. Thom. quaest. 5. art. 5. tres DD. coram Pio secundo, ea disputatione quam descripsit Syluester in Rosa aurea tract. 3. q. 30. concl. A. Rua controu. 4. Scholast. in secunda eius parte. C. apr. in 4. dist. 11. q. vnica art. 3. ad 5. Soto dist. 10. q. 1. art. 2. Collius l. 2. de sang. Christi disp. 1. à c. 8. Val. 3. parte d. 1. q. 5. p. 1. Ragula disp. 60. Vatq. d. 2. 6. c. 4. Suarez d. 1. 5. l. 6. qui alios innumeros proferunt. Potest autè ista sententia confirmari auctoritate & ratione. Ac primum hæc veritas non obscure insinuat Hebr. 2. cùm dicitur, quid pueri participauerunt carni, & sanguini, & Deum similiter iis participasse: Quamuis enim declinari posset huius testimonij vis, dicendo Deum participasse sanguini assumendo corpus in quo sanguis erat, ipso licet sanguine non assumpto; tamen longè simplicius, & ad verborum naturam significationem accommodatè dicitur, Deum participasse sanguini, assumpto sanguine, vt item ferunt illa alia loca, quibus dicimur redempti non corruptibilibus, sed in sanguine testamenti Christi Zach. 9. 1. Petri 2. Apocal. 1. 5. & 7. Ex quibus aliisque scripturis Leonardus de Vuno tract. de sanguine Christi c. 18. concinnat quadragenam prærogatiuarum sanguinis Christi Domini, & summæ pretiositatis, quæ pollet: Beda Actor. 20. ad illud, *Ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo*, expendit sanguinem Christi dici sanguinem Dei ob vnionem ad Verbum, vtique vnionem ipsius sanguinis: Idque haud dubiè voluit Apostolus, Accedit sensus Ecclesiae, ac Pontificum qui planè ferre videntur, sanguinem Christi fuisse Verbo vnitum. Nam Clemens VI. in Extratrag. *Vnguentus*, de penit. & remission. affirmat guttam vnam sanguinis Christi propter vnionem ad Verbum, fuisse pretium accommodatum redemptionis totius humani generis. Quæ verba, si trica, & cauilli præcidantur, perspicue ferunt, vnionem immediatam sanguinis Christi cum diuina Verbi persona, Addunt alij. Pium II. confirmasse decretum Clementis VI. in quandam Barcinonensem Theologum, cui inter concionandum excidit negare, sanguinem Christi, per triduum mortis fuisse Verbo coniunctum. Rectè tamen Collius l. 5. de sang. Christi disp. 4. & à Rua controu. 4. Scholast. parte 2. citato Sixto IV. lib. de sang. Christi, affirmant Pium II. nihil de ea controuersia ratum esse voluisse, idque parentissimè demonstrat Dermicus in niela Franc. Relig. à p. 443. vbi plura quoque de præsenso Clementis VI. decreto in Barcinonensem Theologum.

51. Patres item plerique non obscure suffragantur Facundus l. 1. pro tribus capitulis c. 3. spiritum, aquam, & sanguinem, de quibus 1. Ioannis 5. ita interpretatur, vt Pater dicitur sit Spiritus, quia Spiritus est Deus, aqua sic Spiritus sanctus? Filius vero dicitur sanguis, quia communicauit sanguini nostro. Nazianzenus ora. 42. Christi sanguinem vocat *nobilem & magnum, insignèq; & excellens pretium redemptionis nostræ*, pro qua Deum ipsum datum ait. Clemens 1. pædago c. 6. tractans iustum Christi de edenda carne sua, & bibendo sanguine, hæc verba habet, quibus non obscure, sanguinem Christi assumptum à Verbo significat. [Carnem nobis allegoricè sanctus significat Spiritus, ab ipso enim, caro fabricata est. Sanguis Verbum nobis designat, tanquam enim dices sanguis, Verbum vitæ infusum est: Amborum autem est temperatura Dominus.] Hæc omnino insinuant vnionem sanguinis Christi ad Verbum. Inde tantus valor sanguinis Christi quo August. in Psal. 95. ad illud, *Terribilis est super omnes Deos, vnictum planè orbem*, & omnes gentes redemptionem

nem esse consecutus, prosequitur. Perpulchrè item tract. 7. Euang. Ioannis, ad illud *ane Agnus Dei*; ubi sanguinem Christi, vocat sanguinem factoris totius mundi, & Deus pretium valdè extollit: & quomodo id Satan per fabellam quam ibi narrat D. Augustinus, amulatus iam olim esset, late aperit.

52. Auctoritati suffragatur manifesta ratio. Nam certum est, Verbum assumptisse immediatè, quæcunque sunt de veritate humanæ naturæ, vt homo totus curaretur, & plenè sanctificaretur per Verbum, qui erat scopus Incarnationi præfixus. Atqui sanguis, per se pertinet ad veritatem humanæ naturæ. Propterea enim de sententia omnium Scholasticorum in 4. d. 4. 4. reperitur in corporibus resurgentium. Estque vere sanguis fomentum vniuersarum corporis partium, sine quo perire vita non potest: non modò quid deest pabulum (sic enim mors effuso profus sanguine sequeretur tantùm post aliquot dies,) sed etiam quia partes corporis, benigna per sanguinem rigatione destituta illicò exarescunt, & coguntur animam abicere. Nam etiam vires corporeæ partibus illis implantatæ, absque hoc generali omnium operationum corporearum instrumentò, iacent inertes, ac obstipæ, & nullis suis motibus obeundis, sunt idoneæ. Quomodo in iram concipiet homo, si absit sanguis qui ferueat? Quomodo timebit absque sanguine, qui contrahatur? Quomodo letitia distillet, nisi sanguis fundatur? Videtis Vaiesium 2. controu. c. 4. Est igitur sanguis, aliquid naturaliter comexum cum partibus corporis simpliciter dictis; nec tantùm se habet per modum alimenti, sed etiam per modum partis. Quam in rem consideranda est cum D. Th. in 4. d. 4. 4. q. 1. art. 3. ad 3. pulchra proportio quæ est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animali; sicut enim elementa, habet munus compingendi mixtum, cedendiq; sibi inuicem in pabulum; & tamen simul habent munus integrandi mundum; ita sanguis non tantùm se habet ad viuens per modum alimenti, sed etiam per modum partis. fountis partes animatas, & toti coniuncto colorem ac decorem, & bonum esse conciliantis: Quod est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ, vt affirmabam, multisque confirmat Leonardus de ultimo tract. de sanguine Christi, c. 11. & 15. At iam præmissi, quicquid est de veritate humanæ naturæ, fuisse à Verbo assumptum immediatè.

In sanguine comprehensi humores reliqui, stabiles.

53. Ex eodem principio statuendum est de aliis humoribus, & spiritibus, ac substantiis mediis inter sanguinem, & viuens. Alios ergo humores, eodem propè iure, quo sanguinem, assumptos esse affirmandum est: pertinent enim ad humanæ naturæ veritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnùmque vsum habent ad bonum esse, & ad operationes animalis, vt optimè vidit Richardus in 4. d. 4. 4. qu. 2. Vnde reperitur in rediuiis beatorum corporibus. Imò passim videntur comprehendi nomine sanguinis, quia commiscetur cum vero, & propè dicto sanguine, & vnâ totalem massam constant, quæ à principaliore humore denominatur sanguis. Non ago tamen de partibus excrementitiis huiusmodi humorum, siue à natura ablegatæ in certa receptacula, vt in splenem, & cistam fellis; siue retineantur adhuc in vasibus communibus donec naturaliter, aut accedente exercitatione aliqua excreantur per sudorem, & lachrymasque, ac saliuam, & huiusmodi alia purgamenta. Hæc enim constat, neque pertinere ad humanæ naturæ veritatem, & integritatem, neque esse assumpta à Verbo.

54. De spiritibus alia est ratio, quàm de prædictis

humoribus. Nam quamuis fiat essentialter sanguis, tamen iuxta communem vsum loquendi, non designatur nomine sanguinis, nec sunt de veritate humanæ naturæ, nisi quasi disunctam & in specie: hoc est, necesse quidem est aliquos semper spiritus humano corpori inexistere; per eos enim maxime obeunt munera illa, ob quæ superius constitutum est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ; tamen in singulari, nulli sunt spiritus, qui integrare humanam naturam, & ad eam necessariò pertinere censeferi possint: sunt enim in continuo fluxu, & facillimè dissipantur, alique succedant aliis. Atqui vnio fieri debet in singulari, & decet fieri in parte aliquatenus stabili, & consistente, cuiusmodi non sunt spiritus propriè dicti, hoc est, siue vitales, siue animales. Nam quos aliqui vocant spiritus naturales, & multò magis alij quos vocant inuitos, constat stabilitate gaudere, & non esse spiritibus annumerandos, sed partibus consistentibus, idèque assumptos esse: sed nobis sermo est de spiritibus propriè acceptis, quorum continua successio, & promptissima dissipabilitas neminem latet. Vnde nego assumptos esse à Verbo, quod rectè censuit Collus l. 2. de sang. Christi, diip. 1. c. 4. reclamantibus licet Valq. 3. parte d. 56. c. 7. & Suarez d. 15. l. 7. concl. 1. & annuere videtur Præpositus q. 5. num. 18. Non est autem quod quis opponat ex argumentatione proposita aduersus spirituum assumptionem sequi, ne partes quidem solidas corporis animatas esse à Verbo, cum perpetuò dissoluant, & agente in humidum quo fountur calore naturali euaporent, vt propterea Greci corpus nostrum cum flumio comparant. Videtis Epiphanium hæresi 64. Hoc nego rectè opponendum. Nam partes solidæ, longè lentius & difficilius dissolunt, quàm spiritus; imò pleraque earum, quæ sicciores, & densiores sunt, semper manent; & spiritus iugi flexione per sensationes, & motum progressiuum, aliisque modis dilabuntur; vnde non habent stabilitatem accommodatam, vt assumantur à Verbo, qualem sufficienter habent partes solidæ.

Quid de humiditate sanguinea, rore, cambio.

55. Non est item quoad præsens negotium, par ratio humorum propoficorum, & humiditatis sanguinæ, & roris ac cambij, (vt vocant) quasi quod de humorum assumptione admittimus, in hæc quoque vix nisi accidentariò à sanguine distincta cadat. Non enim ita est: nec de his est admittendum, quod sint à Verbo assumpta, ob longè disparatem eorum rationem, quam sanguinis, & aliorum humorum, in statu sanguinis ac humorum. Cuius rei gratia obseruo sanguinæ per venas dispergendum in corpore vniuersum, & conuertendum in substantiam viuentis, in maioribus quidem venis decoqui, & elaborari semper magis ac magis. In minoribus autem venis, quas etiam vocant capillares, proximè antequam illabatur partibus, ita attenuari, vt non iam amplius simpliciter, sanguis, vel humor, sed humiditas sanguinea nominetur. Paulo post verò non nihil crassiorum factum, applicari partibus, & in eis combi ad modum roris, idèque abiecto priori nomine, vocari rorem; sensim verò ibidem ad partis, in quam affluit temperamentum, ac naturam valdè affinem factum, proximèque permutandum, nomen quoque mutare, & cambium dici; donec tandem agglutinetur partibus interposita mora aliqua, qua in carnosam substantiam accepta plena consistentia planè transeat. Hæc obiter ex Medicorum plenioribus disputationibus delibasse sat est. quæ etiam agnoscunt Theologi, vt D. Thomas in 4. d. 4. 4. q. 1. art. 2. quæstunc. 2. Richardus eadem disti. ct. art. 1. q. 2. & Vendelinus in supplemento Gabrielis, ibidem q. 1. in fin. hallucinatus antè perspicuus est Suar. t. 1. 3. p. d. 15. l. 7.

anima sunt meae, ut anima Patris sit & anima Filij. Item vniuersalis anima *167*, ex hoc ostenditur, quod & ita scitur, cum maledicit arbori fici & cum dicit: *Sodomis, & Gomorris in illa die comedius erit qua vobis. Sic etiam multis locis: Itē & cupit, cum dicit: Pater si fieri poterit, transferatur a me calix iste. Ibi etiam ratiocinatur: sed fiat potius voluntas tua. Hac & alia multa sunt, quibus ostenditur animam *167* & vniuersalem: adsumptam ergo homo totus, & adsumptus, & liberatus est. In isto enim omnia vniuersalia fuerunt, vniuersalis caro, anima vniuersalis, & hæc in crucem sublata, atque purgata sunt per salutem Deum vniuersalium omnium vniuersalem per ipsum enim omnia facta sunt.] Hæc dicendam videri dubiam reddere singularitatem humanitatis assumptæ, cum disertè Marius vniuersalem animam, & vniuersale corpus dicat assumptæ. Iam existentiam creatam humanitatis assumptæ, inficiantur non pauci. Denique de personalitate non nemo, quoad potentiam absolutam censeat creatam eam increata coniungi potuisse.*

Humanitas est assumpta, & indiuidua, & vnica.

59. Verum quod attinet ad singularitatem, perse euidens est, humanitatem fuisse assumptam à Verbo in singulari, & indiuiduam non vniuersalem: quod pigeret vel monere, nisi quidam malè feriat heretici apud Rusticum Cord. dialo. contra Acephalos *sub finem*, tale quid somniasse viderentur. Sic enim inducitur loquens hereticus, grauius, vel potius oppressus argumentis Catholicis. [Autumno, quod quidam nostrorum melius dicant, quoniam non indiuidua illa humanitas Christi vntioni præexistit, sed communis humana natura, ex qua est illa caro.] Quod Incarnationem ad figmentum reducere, ait D. Damasc. 3. sid. c. 11. & planè absurdissimum esse, demonstrat Rusticus eo præter cætera validissimo argumento, quod communis natura tantum sit in intellectu, non autem existat reipsa, sicut certum est assumptionem esse rei verè, & reipsa existentis, quæ sola est ad operandum, & Deo læto satisfaciendum idonea, solaque apta est terminare actionem realem, quia omnis actio est circa singularia, vt Aristoteles etiam dixit. Cuius omnes argumentationes aduersus Platonis ideas, quatenus demonstrant rem vniuersalem, non posse existere, hinc locum suum habent, nisi rem in Metaphysicis copiosè discussam, hic extra locum agitate censerem superuacaneam. Videfis Suar. disp. 5. Metaph. s. 1. à n. 4. vbi latè confirmat esse planè impossibile, aliquid existere nisi singulari, & indiuiduum. Et sanè alioqui idem est vnium, & multa, atque adeò vnium, & non vnium. Mirabile verò mihi accidit Aquarij iudicium qui in 3. d. 5. concl. 8. existimauit, naturam vniuersalem potuisse à Verbo assumi. Hoc adeò desipit, vt nullo condimento adhibito possit sapere: Nam vt dixi non potuit assumi natura nisi existens, existere nihil potest, nisi singulari. Igitur non nisi singularis quæpiam humanitas assumi à Verbo potuit. Non quod plures singulares assumi simul nequissent; sed quod quamlibet naturam assumptibilem, siue vnicam, siue multiplicem assumptibilem dicamus, oportuerit esse singularem, nec potuerit vlla vi, nisi in statu singularitatis assumi. Marius Victorinus loco notato, tantum vult omnes naturas humanas singulares esse æquiuacenter assumptas, quia omnes sunt Christi formatione & vnica illius singularis humanitatis assumptione liberatæ, vel potius animam adæquatè, siue quoad omnem animæ gradum, ac proinde planè animam, cuiusmodi sunt nostræ, esse assumptam à Verbo in Christo, nec dissimiliter corpus. Ita colligitur ex eo loco, & ex calce libri petari eiusdem operis.

60. Cur verò vnicam ex innumeris sub humana spe-

cie multiplicabilibus indiuiduis naturis delegerit Verbum, quam assumeret, nulla præterea alia singulari humanitate assumpta, D. Thom. 3. p. q. 4. art. 5. multis non idoneis rationibus congruenter factum demonstrat. Vnicam certè assumptam esse, fides docet contra Manichæos prout quidem eorum sententiam imo delirium refert S. Chryostomus homil. in Nerali Seruatoris, in fine. Nec repugnat Anast. Sinaita. c. 20. *167*, & in ipso initio, scilicet inculcans Verbum diuinum carni, visceribus, medullis ventricule Deiparæ vnium esse. Hoc enim non potest accipi, nisi de substantia humanitatis Christi decisa ex substantia Deiparæ in ventre, ac visceribus eius. Vnde non nisi vnica humanitas Christi, est de facto copulata Verbo. Si tamen ageretur de assumptione possibili, extra dubium esse debet humanitatem assumptibilem non fuisse vnicam, tantumque fuisse quasi vagè singularem humanitatem. Existimo enim perse perpicuum & circa omnem probationem euidens, quancunque singularem humanitatem distinctam numero ab ea, quæ de facto assumpta est, æquè assumi à Deo potuisse si ageretur de potentia absoluta. Idque planè censuit D. Augustinus 13. Trinit. c. 18. docens potuisse Deum creare vnū aliud hominem non Adamicum, aut quo alio vellet modo productum, cuius alia numero esset humanitas, ab ea quæ in Christo fuit. Et fusè ac egregiè l. de prædest. Sancto. c. 15. monstat; quod hæc humanitas fuerit à Deo delecta, vt Verbo Dei coniungeretur, meram gratiam fuisse, & æquè potuisse à Deo assumi quamcumque aliam è singularibus humanitatibus intra naturam specificam humanam productis, aut producibilibus. Hæc ferè pigeret monete, nisi stolidum ac præfractum vnicè ingenuum inerat alias malè sani cerebri abortioes, hanc quoque infeliciter profudisset, non nisi hanc singularem humanitatem, quæ assumpta fuit, assumi à Verbo potuisse, vt refert Thomas Vvaldensis in doct. l. 1. c. 44. n. 3. & 4. Ita ergo res se habet spectando possibilitatem & potentiam absolutam.

Attendendo tamen, quod reipsa factum est, Verbum vni duntaxat singulari humanitati est copulatum per Incarnationem, nisi quod omnes omnino homines aliquatenus assumpti sumus, quatenus vnica humanitas, quæ reipsa fuit assumpta, cum sit nobis homogenea, nec nisi nostri causa ad tantum decus euecta, repræsentare nostras omnes humanitates, & nostrum omnium vicem tenere videretur. Quæ causa est, cur non rarò SS. Patres, dicant in ea singulari humanitate, naturam totius humani generis assumptam esse, vt loquitur S. Hilari. in Psal. 51. omnes inde ad regni spem animans. Præclare item S. Damasc. orat. 1. de natin. Deip. non solum vniuersam humanam naturam, sed creaturas omnes per humanitatem assumptas esse, sic ostendit. [Creator naturam omnem, interiectæ humanitatis beneficio, in melius commutauit. Nam cum homo, media quadam inter mentem, & materiam sede constitutus, rerum omnium conditarum tam quæ in aspectum cadunt, quam quæ oculorum sensum fugiunt, nodus ac vinculum sit, profectò etiam artifex Dei Verbum humanæ naturæ copulatum, per eam cum vniuersis rebus conditis vnium est.]

Supplementa paritatis in vnica humanitate assumenda.

61. Omnes ergo quadantenus assumpti sumus in vnica singulari humanitate singularissime assumptione. Quod tamen in Incarnatione desuit, nimirum vt omnes indiuiduæ humanitates non assumerentur, sapientia Dei supplere, quodammodo per aliud mysterium, nempe per Eucharistia Sacramentum. Notarunt hoc perillustre diuinæ sapientiæ & bonitatis innenitū, SS. Patres.

suam existentiam creatam, sed per incretam Verbi existentiam, idque negare, Bannes 1. p. q. 3. art. 4. dub. 1. pronunciat, esse pluriquam falsum, & minus tutum. Nec desunt ex ea Familia Inquisitor mihi notus, qui nigro theta cōixerit assertionem, qua existentia creata humanitatis Christi affirmabatur, eaque assertionem typis cudenda interdixit. Quod autem Divus Thomas q. vnica de vnione Verbi incarnati art. 4. agnoit in Christi humanitate existentiam creatam retractatam postea ab eo asserunt, dicta q. 17. art. 2. Vbi agnoscit in Christo esse tantum vnum esse; quod esse, in solur. ad 1. secerit à subsistentia, dicens personam subsistentem esse immediatum susceptum ipsius esse. Itaque Affirmans q. 7. de gratia Christi, ait cœcum esse, qui non videat S. Thomam ibi docere, humanitatem Christi existere per incretam existentiam Verbi.

Affirmans eligitur, & probatur philosophicè.

65. Mihi contrarium videtur verissimum, & à D. Thoma vbiq; traditum vt autem radicis euellatur difficultas, recolendum quàm breuissimè est ex prima philosophia, planè primum quod in re creata intelligitur, esse essentiam siue quidditatem eius ex se potentialem, & actuali existentia destitutam, capacem tamen eius deforis accipiendæ, beneficio agentis externi. Nam ipsa quidem essentia, non potest ex se existentiam suam profundere, quia prout præconcepitur existentia, est merum nihil. At quod nihil est, non potest quicquam producere; siue quod idem est, non potest dare cuiquam existentiam, quæ eo ipso accipitur, quod terminatur actio causa efficiens. Igitur quæcumque res existentiam ex se non habet, cuiusmodi sanè est quæuis res creata, accipit existentiam beneficio agentis extrinseci per quod reductur ad esse, & cum potentialis tantum esset, efficietur actualis per extractionem à causis in quibus delitescerat. Rem sic actualem, intelligimus præcisè existentem, quo pacto concipitur indifferens negatiuè ad esse per se, vel ad esse in alio. Hæ enim sunt quasi modificationes & restrictiones actualitatis essendi, quam existentia formaliter confert. Ex his colligitur primò, quid prius concipitur existere quàm existere tali modo, prius etiam concipiendum esse, quod res existat, quàm quod subsistat, vel inhaereat, aut quomodolibet sit in alio, qui sunt varij & determinati modi essendi. Indidem colligitur secundò, quid rem existere, idem est quod terminare actionem causæ efficiens, & extrahi ex causis suis, perspicuum videri, rem non posse per alienam existentiam existere, sed tantum per propriam: quia res non per aliquid aliud, sed per summet esse terminat actionem causæ à qua producit: alioqui non esset ipsa quæ efficeretur. Ergo impossibile est, rem existere per existentiam alienam, sicut impossibile est rem produci, & è vi suarum causarum educi (quod est existere) per existentiam propriam, simulque non educi, quod verè potest de ea affirmari, si per alienam existentiam existet, non per suam. Accidit, quod essentia, quæ informatur per existentiam, eique de facto iubet, est essentia actualis possibilitatem abiciens, quæ certè ex eo, quod fiat actualis, non amittit se ipsam, sed est illa ipsa, quæ prius erat tantum possibilis, mutato duntaxat statu. Nam si illa ipsa res, quæ fuerat possibilis, non esset actualis, falsò diceretur eam fuisse possibilem quod non habet, nisi quatenus ipsamet est postea actualis. Atqui existentia propria & essentia actualis nullo modo differunt, nec compositionem vllam faciunt à parte rei, quia existentia importatur in actualitate, vt patet ex eo, quod præcisò quocumque modo additio, & re ipsa vel per mentem subtracto, tamen si res maneat actualis, manebit extra causas suas, quod est existere; atque adeò frustra rei actuali superadderetur

existentia. Impossibile igitur est, essentiam fieri adualem per existentiam alienam; sed quicquid existit, si ipso existit, formaliter loquendo, & si effect. nè sit per aliud. Sicut ergo repugnat aliquid esse actu, & tamen esse actualiter, quàm per seipsum in nouo quodam statu positum, ita vt iam sit aliquid, cum antè nihil esset, sic repugnat aliquid existere, & non per existentiam propriam sed per alienam.

His ita delibatis ex prima philosophia, quæ iustam in ea tractationem habuerunt, foseque confirmantur à Fonf. 8. Met. c. 1. q. 1. s. 2. & 3. & à Suare d. 31. Met. s. 1. à n. 5. facile nunc infero in re præsentè, humanitatè Christi non existisse per existentiam Verbi. Quid humanitas Christi per generationem ex B. Virgine, educta est ex causis suis, & facta actualis. Sicut ergo ipsamet & non aliud quid loco eius è causis suis est educta, ita ipsamet est, quæ suam existentiam habet. Item sicut ipsa est, quæ prius erat possibilis per entitatem propriam, & nunc cum actualiter obtinet, ita ipsa est, quæ existit per existentiam propriam. Sanè si supponamus ab humanitate extra causas suas posita, remoneri omnem existentiam diuinam, & perseverare eundem causarum prædictarum influxum in humanitatem, intelligemus planè eam existere, sicut prius. Non igitur existebat formaliter per diuinam Verbi existentiam, sed per suam. Verùm hæ rationes, sunt ex communibus, & æquè probant nihil esse, quod possit existere, nisi per suam existentiam. Vigendum ergo præterea est, aliquid quod specialiter confirmet, humanitatem Christi non existisse per alienam, hoc est per Verbi existentiam.

Firmatur Theologicè.

66. Ac primùm constat demones clarè intuitos esse humanitatem Christi, eamque agnouisse actualem & existentem; neque tamen poterant demones intueri diuinam existentiam, quæ solis Beatis perua est, cum sit ipsa Dei essentia. Deinde iuxta aduersarios, productio humanitatis Christi esset actio valdè supernaturalis, quippe quæ esset communicatio ipsiusmet diuinæ existentia tenderetque ad terminum valdè supernaturalem; nempè ad compositum ex humanitate, & supernaturali existentia compactum. Atqui certum videtur, actionem, qua Christi humanitas producta est, merè naturalem esse, eiusdemque speciei cum generationibus nostris, quantum est ex parte rei genitæ. Imò in tota humanitate Christi producta, nihil per se inueniri potest, ad quod necesse sit actionem eminentissimè supernaturalem secundum substantiam comminisci, siuè antecedentes partiales creationes partium humanitatis essentialium spectemus, siue formaliter ipsam totius humanitatis productionem per vinculum partium illarum prius natura crearum. Nam materia Christi præfuit à mundi initio per creationem ordinis purè naturalis. Anima verò, in ipso temporis momento quo Christus conceptus est, producta fuit per creationem prius naturæ, quàm Verbo vniretur. Prius enim natura est fieri, quàm vniri alteri. In eo autem naturæ priori, quo anima producta est, priusquam Verbo vniretur impossibile est, quicquam in ea assignare, ratione; cuius actio creatura qua omnia produciuntur, sit supernaturalis. Quate entitates partiales, ex quibus humanitas Christi compingitur, fuerunt merè naturalibus actionibus productæ; atque adeò non existunt per incretam Verbi existentiam, ad quod exigeretur actio supernaturalissima, qua perferretur talium partium coniunctio cum existentia increta, huiusmodi entitatibus planè supernaturali, & prolixè indebita. Ipsa denique tota humanitas effecta est per actionem merè naturalem; nempè merè per effectiorem vnionis, qua corpus & anima inter se nectuntur. At

et vno est aliquid merè naturale. Nihil igitur est in Christi humanitate, siue partes eius essentiales physice siue totam ipsam speciem, quod actionem super-naturalem deponit: qualem tamen omnino esse oportet actionem, qua diuina existentia communicatio, et actionem, siue totum ipsam humanitatem siue partibus humanitatis, non est in Deo nisi fore. Tandem iuxta Thomistas, non est in Deo nisi vna existentia absoluta. Ergo iuxta eos, humanitas, si vna existentia absoluta. Ergo iuxta eos, humanitas, si vna existentia absoluta. Ergo iuxta eos, humanitas, si vna existentia absoluta.

Suffragium Patrum ac Doctorum, etiam
D. Thomæ.

67. Itaque statuo vt planè ratum, Christi humanitatem existerè per suam propriam existentiam creationem: Et quod rationes propositæ æquè euincunt; ne de potentia quidem absoluta admitto, eam potuissè existerè per existentiam Verbi, re ipsa autem creatam existentiam, quam humanitati assumptæ concedo, æquè videtur. Leonius in scholis act. 7. Vbi discretè proferunt esse in Christo duas naturas hypostaticas, si hypostaticum sumatur pro eo, quod verè existit. Et idem planè luculenter tradit Anast. c. 10. *id est* p. 179. Et sancto Cyrillo, plures quandoque Christi hypostatis admittente, hoc est plures naturas non quidem personè terminatas, sed existentes *hypostaticè*. Et in scriptis adducto loco ex commentariis eiusdem Sancti Cyrilli in Epistolam ad Hebræos, quo asserit vniorem factam esse vtraque natura in sua propria conditione existente, ac perseverante. Plerique item alii locis ex eodem Patre addentatis, subdit Anastasius. [Ecce piecatis præco, discretissimè omnique modo duas in Christo naturas post vniorem conseruari, per manere, considerari, & numerari consuevit. Attendite, obsecro, diligenter ad dicta Patris. Diuersarum naturarum proprietatem inconfulam permanere dixit, iterum dixit. Duas esse naturas affirmamus. Dixit vtramque considerari & existerè intra propriam naturam limitem. Dixit, vtramque naturam manere id quod est. Dixit in Christo inconfulas perseverasse naturas, siue hypostates. Præter hæc, omnes hortatur, vt naturarum differentiam agnoscamus; eaque inconfulas prædicemus: diuinas igitur, Cyrillus, sexies hoc loco, vt demonstratum est, tradit deatam in Christo naturarum existentiam omnis immutationis expertem; aptamque etiam numerari: dicit enim illas in Christo conseruari; dicit, illas esse; dicit, illas existerè; dicit illas in Christo manere. Deinde addit: illas etiam inconfulas perseverare: Rursum monet, vt naturarum differentiam agnoscamus; & inconfulas profiteamur. Et hæc quidem Doctor noster.] Non potuit Anastasius magis infigere, quomodo iuxta S. Cyrillum, cui in omnibus, & per omnia subscribit, humanitas Christi per propriam suam & creatam existentiam existat, non per Diuinam. Damasc. quoque, 3. fidei c. 3. ex Fabri interpretatione, negat humanitatem spoliatam fuisse propria entitate, & existentia, in *his avvaugliav γυνοδοζης*.

68. Eadem sententia extra D. Thomæ scholam, est longe communissima inter Lectores, in 3. d. 6. vbi Dion. q. 2. Aquilanus q. vnica art. 2. Franciscus à Christo q. 3. Pelagius disp. 3. Rada in 3. controu. 7. art. 3. concl. 8. fidelissimè. Item Pesontius 3. p. q. 17. disp. 1. Valq. 7. c. 2. Val. d. 1. q. 17. p. vnice. Suarez ibidem disp. 361. 1. & in metaph. d. 3. l. 1. 2. à n. 16. Regula 127. qui §. 4. multus est in coacertandis pleisque coniecturis, quibus suadeat S. Thom. cuius auctoritas præiudicata, Thomistas in contrarium abripuit, non fuisse tenent in ea sententia, vt humanitatem Christi existerè

conseruit per existentiam Verbi. Non puto tamen magnè esse operæ id euincere. Nam S. D. 3. p. q. 2. art. 6. ad 2. discretè tradit humanitatem Christi fuisse assumptam ad vnum esse, non vt esse est natura (quale non statuit in Christo vnum) sed prout esse est suppositum. Quid clarius? aut quidni ad tam concepta verba contentemur nos quoque, cæcum esse qui non videat, S. Thomam non modo in quæstionibus disputatis, sed etiam in summa, agnoscere humanitatem Christi propria existentia creata potiri? Item ibidem q. 4. art. 2. quod assumitur, ait, debere præintelligi assumptioni, sicut quod mouetur, præintelligitur motui. Non igitur producit, nec accipit esse per assumptionem. Accedit quod q. 17. art. 2. vbi aduersarij sententiam suam tradi affirmant, discretè sanctus D. statuit esse pertinens ad naturam multiplicari in Christo oportere; nempe pro Christi duplici natura, quatum qualibet habet suam propriam existentiam; tantumque contendit esse in Christo vnum esse, prout esse ad hypostatis pertinet, hoc est vnum esse suppositale, & personale, quod existentia superuenit. Et hæc est germana ratio, cui Christus conformiter ad D. Thomam eo loco, nequeat dici plures; quia adiectiuum masculini generis refertur ad personam, quæ in Christo est vnica; quod manifestè demonstrat D. Thomam ibi, astruentem vnicum Christi esse, agere de esse suppositali; non autem de esse existentia. Nec aliquid quantumvis exile, aut leue proferri potest, quod suadeat S. Thomam eo loco agere de esse existentia. Vnde ergo venit Thomistis in mentem vt arbitrentur, S. Doctorem eo loco retractasse sententiam de creata humanitatis Christi existentia, traditam ab eo q. vnica de vnione Verbi incarnati, art. 4.

Nimicū quod optimè vidit Dur. in 3. d. 6. q. 2. n. 15. & 19. & Argentina d. 1. q. 1. art. 3. aliud est esse quomodolibet dictū siue existentia aliud autem esse per se, siue subsistentiam, quæ duo aduersarij non secerunt, indeque abducuntur à veritate. Verissimum itaque est, dari in Christo vnum dumtaxat esse per se, siue vnum esse suppositale ac personale, de quo solo agit D. Thomas, cum admittit in Christo vnicum esse. At non minus verum est, dari in Christo multiplex esse existentia substantialis, & humanitatem eius existerè per propriam suam existentiam subsistentia Verbi subtractam, & ab ea terminatam vltimè. Verè enim Christi humanitas, quamuis non sic assumpta ad existendum, est tamen assumpta ad existendum in alio, siue ad subsistendum in Verbo. Quod si præterea velimus in Christo agnoscere vnum esse substantiale constatum ex esse suppositali, & ex actuali humanitatis existentia substantiali; nihil hoc quoque incommodabit positæ à nobis sententia. Personale quippe esse, & esse substantiale humanitatis in Christo concurrunt ad compositionem vnus entis per se, quod merito dici potest habere vnum esse, sed compositum ex actuali esse creato humanitatis, iuncto cum esse increato personæ Verbi. Aduersarij autem constantes duplex hoc esse in vnum, & subsistentiam cum existentia confundentes, eo deuenerunt, vt humanitatem sua creata existentia spoliarent. Quod perinde est, ac si dicerent, humanitatem Christi assumptam esse ad existendum, æquè ac ad subsistendum in Verbo, quod nullus vquam Patrum dixit; imò pugnat cum iis Patrum dictis & Conciliorum definitionibus quibus Christi humanitatem personalitati Verbi subtractam profitentur existerè, & non esse quid phantasticum, reali actualitate destitutum.

Ad fundamenta partis negantis.

69. Quæ aduersarij pro sua sententia proferunt, sunt planè infirma, siue auctoritatem siue rationem spectes

W. NAUD

Thomas I.
De Christo
et
Dominus II.
De Attributis
Christi
XVII

species. Auctoritatem adhibent paucorum Patrum, nominatimque Sophronij in 6. Synodo act. 11. affirmantis carnem Christi habuisse existentiam unam, non in seipsa, sed in Verbo. Hoc aduersarij tradunt ad esse existentie; nos autem commodissime id exponimus de esse suppositi, siue de personalitate, quæ vnica in Christo & diuina fuit. Similiter laudant in rem suam SS. Leonem & Fulgentium, affirmantes Christi humanitatem in ipsa assumptione fuisse productam, quod aduersarij perinde esse videntur, ac si dixissent hi PP. humanitatem Christi per vnionem ad Verbum accepisse esse existentie; quandoquidem produci & accipere existentiam, idem sunt iuxta veram philosophiam. Sed hic nihil aduersarij feritur aut meretur. Predicti namque Patres, tantum intendunt affirmare, humanitatem Christi non præexistisse aliquo tempore priusquam diuino Verbo vniretur, & ab eo haberet esse personale, quod quid ad rem præsentem refert? Itaque nihil est aduersariis in auctoritate præsidij.

In ratione autem non magis. Vident enim eripiendum esse B. Virginis titulum maternitatis Dei, eo quod non videatur B. Virgo dici proprie posse mater Dei, nisi Christi humanitas, quam benedicta hæc mater produxit per Dei existentiam existat. Hoc plane est telum imbellis sine ictu. Eo ipso namque, verum fuit B. Virginem esse proprie Dei matrem, quod verum fuit, eam esse proprie matrem hominis, qui est verè Deus. Fuit autem proprie mater hominis, qui Deus est, vel quatenus naturam, quam partes physice in eam colligant matris operati in verbo subsistebant, vel quatenus Christi humanitas eodem temporis momento, quo per maternum influxum producta est, colligatis naturali nexu physicis eius partibus, vnita fuit Verbo per nexum supernaturalem diuinitus humanitati superadditum, vt subsisteret in Verbo. Tantum verò abest, vt hoc argumentum censeretur alicuius momenti ad probandum, quod Christi humanitas existat per existentiam increatam, vt potius, ex eo quod B. Virgo sit verè mater Dei, efficaciter colligi videatur, humanitatem Christi, quem ipsa genuit, existere per existentiam creatam. Constat enim, B. Virginem non aliter influxisse in productione benedicti Filij sui, quam cæteræ matres influant in suorum liberorum productionem. Hoc à nemine reuocari potest in dubium. Atqui actio aliarum matrum est merè naturalis, quippe manans à principio vitali naturaliter operante. Igitur actio B. Virginis; qua ad Christi productionem interuenit, fuit naturalis, qualis certe non fuisset, si terminata non fuisset ad conferendam humanitatem Christi, existentiam increatam. Et quamuis in controversia sit, an B. Virgo sit supernaturaliter eleuata ad efficiendam actionem, qua humanitas prius natura existens vnita est Verbo, idque aliqui admittant, tamen hæc coeffectio est merè extrinseca & concomitanter se habens ad influxum, quo B. Virgo constituta est mater; vt ex eo patet, quod persona quæ non sit mater, quia ad humanitatis effectiorem nihil contulerit, imò etiam res merè inanimata, æque sustollit Deo posset ad vnionem illam humanitatis cum diuina persona. Itaque argumentum, quo diuina humanitatis Christi existentia ex Deiparæ maternitate eruitur, nullius plane est momenti.

Illud tandem aduersarij æquè infeliciter ex philosophia obijciunt, non posse ex duobus entibus in actu exurgere vnum per se; ac proinde, cum Christus sit vnum per se, necessarium esse, vt non sint in eo dua entia in actu siue dua entia actualia, sed vnicam; nempe Verbum diuinam suam actualitatem impericiens humanitati. At id infeliciter obijci. An nõ enim homo, & quæuis composita physica, sunt entia per se, & tamen exurgunt ex duabus partibus, quarum quælibet est ens in actu, sumendo eas voces pro re actua-

liter existente? Idem dici potest de toto integrali, quod est verum ens per se, quamuis in eo plures entitates actuales adueniunt. Sed nimitum aliud est esse ens vltimè & completè in actu, & hoc non potest esse geminum in ente per se. Aliud verò est, esse ens in actu incompleto siue essentialiter, siue ratione defectus vltimi termini substantialis; & hoc potest esse multiplex in ente per se, alioqui nullum compositum substantiale esset ens per se vnum. Humanitas autem Christi, est hoc modo ens in actu. Nam quamuis sit ens actuale & existens existentia propria ac creata, tamen non est ens vltimè terminatum, sed vt terminetur, & compleatur, iungitur Verbo in societatem eiusdem, & vltimi esse suppositi, diuinitatem quoque terminantis.

Humanitas non est assumpta, cum sua creata subsistentia.

70. Post constitutam veritatem existentie creatæ humanitatis Christi, agendum sequitur de eius subsistentia, qua tanquam vltimo complemento existentia substantiæ terminatur ac perficitur. Agendum autem de facto, res extra dubium est inter Catholicos. Fide quippe sanctum est, non esse in Christo, nisi subsistentiam diuinam, vt in Concilio Ephesino definitum est, confirmatimque in Chalcedonensi, & in S. Synodo collat. 8. Anathematismo 4. 5. & 6. contra Nestorium, statuentem in Christo duas personas, quarum vna esset verus Deus; altera autem ob gratiam donatæ, & ob vnionem affectus, Deitate participaret, reuera tamen esset purus homo. Quod mille anathematum fulminibus conteritur in prædictis Synodis, & à SS. PP. Cyrillo præteritis & Leone, potentissime excinditur; prolatis iis Scripturis, & rationibus, quibus liquidò constat idem esse Dei & hominis suppositum, vt vidimus libro 1. impugnantes Nestorij errorem. Ratio item manifestè ex Scripturis deducta liquidò monstrat vnicam esse in Christo subsistentiam. Reuelatione quippe docemur. Verbum factum esse carnem; & vnum hominem esse verum Deum. Item Deum esse passum ac mortuum. Quæ omnia falsa essent, nisi Verbum in humanitate subsistentie proprie expertè subsisteret. Duæ namque formæ, quæ in abstracto sumptæ distinguuntur, non possunt de se inuicem prædicari, nisi habeant idem suppositum. Omnis enim prædicatio vnus de alio, importat, identitatem. Et hæc est vnica ratio, cur calor & lux nequeant de se inuicem in abstracto affirmari, in concreto possent. Nam falsum est, dicere calorem esse lucem, licet verum sit calidum esse lucidum, hoc est idemmet suppositum, quod habet lucem, habere etiam calorem: quo pacto inter formas illas concretè sumptas inuenitur identitas, quæ prout abet iisdem formis in abstracto spectatis. Quia ergo humanitas & diuinitas sunt formæ prius distinctæ, impossibile est vnã verè affirmari substantialiter de alia, & Deum dici hominem; omniãque de humanitate affirmabilia, vt mortem, passionem, sepulturam, tribu Deo, nisi propter substantialem aliquam Dei hominiquæ identitatem, quæ non potest excogitari alia, quam identitas suppositi, quia essentialiter & actualiter Deus & homo non possunt idem esse. Atqui suppositum diuinum est à diuina essentia inseparabile. Igitur si alterutra duarum naturarum in Christo aduenatarum exoranda est connaturali sibi subsistentia, & trahenda ad subsistentiam alterius naturæ ad Christum quoque pertinentis, necesse est eam esse humanam non diuinam Christi naturam. Atque ita apertissime concluditur, non esse de facto in Christo duas naturas subsistentes connaturali & propria sibi subsistentia, sed vnicam, nempe diuinam: Humanitatem verò spoliariam connaturali sibi subsistentia assumptam fuisse ad diuinam subsistentiam Verbi, & in vnã cum Deitate

neam, humanitas appetitu elicto semper præeligeret, si in eius optione constitueretur hoc extraneo, vel conaturali sibi modo suppositari ac compleri substantialiter.

Quid sit Subsistentia propria que humanitati assumpta decessit.

73. His quanquam videri posset quæsitio proposito, quoad id, quod re ipsa in hoc mysterio factum est, sufficienter satisfactum, demonstrando humanitatem assumptam de facto sua Subsistentia exutam fuisse, eiusque loco accepisse divinam; tamen ut lux plenior toti huic negotio affundatur, & præsertim ut munitur via ad discussionem quæstionis de potentia absoluta mox agitanda, an natura Subsistens potuerit assumi, inuestigandum breuiter videtur, quid decesserit humanitati Christi, ex eo quod non sit de facto assumpta à Verbo cum sua Subsistentia. Quod aliis verbis quæritur, quid sit Subsistentia creata, quam asserimus humanitati Christi deesse. Variant ea in parte sententiæ, quarum vnam ut probabilem asserit Scotus in 3. d. 1. q. 1. abso- lute autem eam tradunt Rubionius in 3. d. 2. q. 1. art. 1. Gabr. in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Catharinus opus. de gloria & lapsu Angelorum *sub med.* Aiunt ergo hi Doctores, Subsistentiam esse solam negationem dependentiæ aptitudinalis ab alieno supposito. Altera sententiæ admittit Subsistentiam esse formam positiuam. Verum aliqui ex auctoribus huius sententiæ negant eam formam positiuam distingui re ipsa à natura. Ita Auicoinus in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Rusticus Card. Diaconus dialog. contra Acephalos *post medum*, alle. *ē* in Christi humanitate, non veritatem rei, sed mentis, putare defectum personæ. Et planè reuoluitur in hanc sententiæ Durandus in 1. d. 3. q. 1. à n. 15. late contendens naturam & Subsistentiam creatam esse re ipsa vnum & idem, solique significandi modis differre. Alij verò & Subsistentiam positiuam statuunt, & distinguunt re ipsa à natura, quam terminat: nonnulli quidem distinctione reali minori, quam vocant modalem, aut formalem, quia censent Subsistentiam esse formam modalem & infirmam: ut Argent. in 3. d. 6. q. 1. art. 1. Dur. sibi contrarios in 3. q. 1. n. 9. & 14. & in 1. d. 30. q. 2. n. 14. Rada in 3. controuers. 1. art. 1. Snares in Metaph. d. 3. l. 2. n. 20. & l. 4. n. 33. & t. 1. 3. p. d. 1. l. 3. Lessius lib. 1. 2. de diuin. perfect. n. 53. Valent. 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. Pefantius q. 1. art. 1. disp. 2. Præpositus q. 4. n. 52. Alij autem, qui censent Subsistentiam esse entitatem firmam ac ratam, volunt eam à natura, cui superuenit, distingui realitate maiori. Ita Hurtado disp. 1. 1. Metaph. l. 5. Aluarez 3. p. d. 23. Bannes 1. parte q. 3. art. 3. dub. 1. Albertinus disp. 3. de substantia, q. 7. n. 13. adducens in eam sententiæ S. Thomam, Caietanum, Ferrariensem, Bannem, atque Cabreram. Hæc placita fusè ac plene discussa sunt in Metaphysicis. Nunc satis erit breuiter de eis pronuntiare, quantum ad propositum scopum illustrandi hoc mysterium conducere poterit.

Non est forma negatiua.

74. In primis qui Subsistentiam aiunt esse negationem, mihi non probatur. Id enim neque philosophicè neque Theologicè loquendo satis accommodatum videtur. Sanè terminus vltimus substantiæ creatæ non potest esse mera negatio, quia terminus ille confert ad complendam naturam substantialem, quæ absque eo foret substantialiter incompleta. Hæc autem omnia enertuntur, nisi terminus ille sit positiuus. Nam negatio non potest dici complementum rei positiuæ, vnde natura substantialis perperam diceretur esse per se incompleta. Nihil quippe diceretur incompletum, nisi quod perfici potest accessu complementi, quod sit eiusdem

generis cum re complenda. Atqui per se liquet, negationem non esse eiusdem generis cum natura substantiali. Igitur non potest eam complere. Ac proinde humanitas malè diceretur ens incompletum, eoque nomine perperam excluderetur à categoria substantiæ. Itaque ne vniuersam propè philosophiam enertamus inuicta reali completionem humanitatis, quam omnes hætenus philosphi incompletam esse fassii sunt, admittamus sanè Subsistentiam, quæ est naturæ substantialis complementum, esse verè ens positiuum. Et verò an non conceptus ille, *habens humanitatem*, qui voce *hominis* importatur, positiuus est, etiam supra illud quod voce *humanitatis* exprimitur? At quod sonant voces illæ supra humanitatem, nihil est præter complementum ac terminum eius. Sicut quod diuinæ suppositualitates addere intelliguntur supra Deitatem, non est aliud, quàm Deitatis terminus & complementum, & quidem positiuum, ut per se liquet. Proportionaliter igitur philosophandum est de complemento substantiæ creatæ, quod sententiæ proposita malè statuit negatiuum.

Expenditur negatio in qua aliqui creatam Subsistentiam statuunt.

75. Impugnari deinde potest ea sententiæ, expensione negationis qua complementum prædictum constitui censet. Nimirum negatione dependentiæ actualis simul & aptitudinalis ab aliena Subsistentia. Quod ut liquidius fiat, distinguenda est cum Scoto supra & quod 1. 9. art. 3. *licet a Vae Rada* in 3. controu. 1. art. 1. in 2. parte corporis, triplex dependentiæ ab alio tanquàm sustentante, de qua sola hic agimus, nempe actualis, aptitudinalis, potentialis, aut vt Aquilonus loquitur in 3. d. 1. q. 1. *potentialis*. Illa dicitur dependentiæ actualis, secundum quam aliquid pendet actu ab alio tanquàm sustentante; siue subiectiue, quo pacto accidentia pendunt à causa sua materiali; siue suppositualiter quo pacto Christi humanitas pendet à Verbo, non à Patre aut Spiritu sancto. Dependentiæ verò aptitudinalis illa est, secundum quam res habet inclinationem, vt ab alio tanquàm sustentante pendeat, nec habet quicquam incompensabile, cum talis aptitudinis reductione ad actum. Postrema dependentiæ, quam dicebam vocari potentialem, est eadem cum aptitudinali, dempta tantum inclinatione ad dependendum, quæ per dependentiam aptitudinalem importatur, non item per potentialem. Hæc triplici dependentiæ appingi potest triplex negatio, nempe negatio actus dependendi ab alio vt sustentante; negatio aptitudinis & inclinationis ad se dependendum, & denique negatio possibilitatis sic dependendi.

Auctores igitur placiti quod excutimus, aiunt Subsistentiam non constitui formaliter per solam primam negationem, neque per solam secundam, sed aiunt constitui rei ambas simul iunctas. Nam anima rationalis separata habet negationem actualis dependentiæ, nec tamen est suppositum. Item humanitas prout iuncta Verbo, habet negationem dependentiæ aptitudinalis à verbo prout sustentante, quia verè non inclinatur ad sustentationem illam & conjunctionem. Nec tamen subsistit in se, quia non habet negationem actualis dependentiæ ab alio vt sustentante. Erat autem Subsistentia in se ipsa, si neque de facto ab extrinseco sustentante pendeat, neque aptitudine. Hæc itaque est negatio, quæ Auctores prædicti censent constitui Subsistentiam. Quod videtur illustrari posse exemplo totius integralis; nam vt gratia, quæ pedalis quamdiu non iungitur alteri aquæ, est aqua totalis. Cum primum verò iungitur alteri aquæ, sit aqua partialis non deperditione vel acquisitione realis cuiusuis terminis, sed sola deperditione negationis, quam antè habebat: Erat quippe

quippe in ea negatio-conniunctionis cum alia aqua comparat. Vnio autem quae inter utramque aquam aduenit, non est casualitas vel dependentia alterius esse, sed eius quo totum inde resultat constituitur. Si- quidem eius iuxta Auctores, cum quibus agimus, hu- manitas inuenitur vnionis hypostatice tanquam de- pendente & casualitate pender peculiariter à Verbo quoad esse suppositi, quod illi naturae abiecto proprio esse suppositi extrinseco aduenit eo ipso quod posi- tione ad Verbum humanitas caret negatione actualis dependentiae ab extrinseco sustentante. Verè enim acta sustentatur ab alio nempe à verbo.

Resolvitur multiplici ratione.

76. Ex hac explicatione sententiae aduersariorum, ratiōnem contra eam argumentum eruitur, quia expo- nitur planè idem per idem, & obscurum per aequè ob- scurum. Roganti enim quid sit substantia alicuius substantiae, respondet, esse negationem dependentiae ab alia substantia non vt efficiente, aut quomodolibet aliter cauante, sed vt suppositante, siue substantie in se, & dante alteri, vt subsistat. Hoc dico esse circulari & idem per idem exponere. Nam iuxta aduersarios, illa substantia potest vel esse increata, & compleri per terminum positium, vel esse creata & per negationem terminari. Spectemus ergo in substantia subsistente ne- gationem dependentiae ab aliena substantia creata, & manifestum erit idem exponi per idem. Quandoquidem enim substantia creata est negatio dependentiae ab aliena substantia, perinde erit dicere substantiam esse subsistentem, ac dicere substantiam habere negationem dependentiae ab aliena negatione dependentiae, quo quis possit esse vitiosior circulus? Vt taceam inuicem & planè impossibile dependentiae genus, quo aliquid fingitur à negatione dependere, cum tamen omnis dependentia sit acceptio alicuius esse, quod per negationem nequit conferri. Sicut ergo cum hu- manitas pender suppositaliter à diuina personalitate, verum est diuinam substantiam posituè terminare humanitatem, & dare ei esse personale positium, quod est in diuino suppositio, si externa substantia creata supponatur, vel fingatur suppositare substantiam crea- tam, necesse est vt ei substantiae aliquid positium esse adueniat, quale constat non posse per negationem conferri. Et in hoc elucet apertum discrimen inter rem de qua agimus & exemplum duarum aquarum, quod aduocatur. Nam in re nostra, externum suppositum non pender à natura, sed tantum ei conferri suum esse personale, solaque natura pender. Inter illas verò aquas, longe aliter se res habet. Nam neutra aqua dependet ab altera, quia concurrere ad simul constandum totum integrale, non est pender ad inuicem per eom- municationem mutua illius esse, quod in utra- que illa partiali aqua reperitur. At hic vnum extre- mum accipit esse personale, quod per alterum extre- mum communicatur. Vnde hic locum habet vera de- pendencia, quae non potest à nuda negatione proger- minare.

Argumentor praeterea, quia omnis negatio entitati alicui posituè adiuncta, cum non sit à se, neque possit in alia vitiose negatione fundari vt perspicuum est, fundari necessarò debet in ratione aliqua positua talis entitatis, siue in posituo aliquo eius gradu, quod nò est restringendum ad negationem inseparabilem, vt malè restringit Albertin. disp. 3. de substantia q. 1. n. 18. putans id parere ex privatione lucis in aëre, quam quia inseparabilis est, negat fundari in posituo: sed malè id negat. Fundatur enim ipsamet aëris natura, quae vti- que positua est. Aëri siquidem ex sua natura non lu- cet. Omnis igitur negatio naturae cuiuspiam adiuncta, in gradu aliquo eius posituo fundatur, indeque proger-

Theoph. Raynaud. Christum.

minar. Quis ergo erit gradus ille naturae substantialis subsistentis, in quo fundabitur negatio haec depen- dentiae ab alieno termino? Perspicuum sane est nullum gradum vel essentiam vel individualem posse nega- tionem illam profundere, & subsistentiam hanc nega- tionem fundare. Omnes quippe illi gradus reperiuntur in natura creata substantie alienae subsistentiae, nec tunc pullulat ex eis illa negatio. Necesse itaque est vt dimanet ex aliqua forma positua superueniente & essentia, & indiuiduationi naturae substantialis per se subsistentis.

His argumentis perspicuè efficitur, subsistentiam naturae creatae non posse exponi per negationem de- pendente ab aliena substantia creata subsistente, quod tamen ab auctoribus, cum quibus agimus, admitti no- tabam. Non posse autem subsistentiam creatam expo- ni per negationem dependentiae à diuina substantia positua, est per se manifestum. Neque enim diuina substantia dare potest naturae substantia creata, vt extrinsece subsistat, nisi posituè eam terminando; nec aliud est naturae creatae, subsistere (vt sic dicam) tran- sienter, quam posituè compleri per externum suppo- situm. Similiter igitur cum natura in se subsistit, est in se posituè terminata. Neque enim terminatio substan- tialis immanens, minus postulat formam posituam, quam terminatio transiens.

Suffragium Conciliorum, & Patrum.

77. Habent porò hic maximè locum argumenta Theologica ex Patribus & Conciliorum loquendi modis, quae cum subsistentia creata merè negatiua non satis congruunt, nec ab aduersariis, nisi idem per idem, & obscurum per aequè obscurum exponendo, aptari queunt, vt. g. definitum frequenter est, hu- manitatem Christi fuisse propria substantia positam, & à Verbo personaliter assumptam, eique vnità fuisse. Hoc in sententia, quae subsistentiam creatam positi- uam agnoscit, vacat propè difficultate, saltemque non incòmodè intelligitur, quod humanitas Christi absque connaturali complemento substantiali producta, ac- ceperit loco eius indebitum sibi terminum, siue diui- nam personalitatem interuentu vnionis, qua Verbo coniuncta est. In sententia verò, quae subsistentiam creatam statuit negatiuam, definitio illa tot Concilio- rum, ludicra omnino redditur. Nam iuxta eam sen- tentiam, humanitatem fuisse propria substantia spo- sitalam, & per vnionem cum Verbo fuisse assumptam ad diuinam substantiam, perinde erit ac si dixissent Concilia, Verbum exuisse humanitatem negatione de- pendente ab ipso Verbo; siue non reliquisset huma- nam naturam absque vnione cum Verbo, ita vt totus effectus vnionis cum Verbo sit, non relinquere huma- nitatem inuicem. At ridiculam planè est id definire, Quis enim ignorat, rem vnitam non manere inuiri- tam? vel quem lateat, rem dependentem non manere non dependentem? Quod ergo exponendum fuerat, nempe quo connaturali ac proprio esse exuta sit hu- manitas, & quomodo per vnionem accipiat à diuino Verbo illud esse, eminentiore ac pretiosiore modo, id verò in ea sententia, quam excutimus, nullo modo exponi potest. Similiter passim Concilia & Patres di- cunt Verbum suppluisse creatam personalitatem, & naturam absque persona assumpsisse. Hoc verò iuxta aduersarios est dicere, Verbum supplensse nihil, & as- sumpsisse naturam absque nihilo. Quin etiam cum il- lud nihil sit negatio assumptionis, sensus erit Ver- bum assumpsisse humanitatem absque negatione as- sumptionis, quod est absonas planè ac ridiculas locu- tiones Concilij & Patribus assingere. Tandem defi- niunt saepe Patres, humanitatem per dependentiam à Verbo fuisse exaltatam, & supra quam dici aut con- cipi possit, exaltatam; & tamen iuxta aduersarios dicen-

H da

da potius esset depreffa. Nam dependentia à termino diuino, non pertinet ad exaltationem, nisi posito quod substantia creata debeat naturaliter à substantiali aliquo termino sine diuino sine humano pendere. Tunc siquidem dignus est & ad exaltationem maxime conferens pendere à diuino termino. At si natura creata non exigit pendere à termino quopiam posito, & tamen fiat dependens ab aliquo tali termino quantumuis sublimi, atque diuino, deprimetur potius quam exaltetur. Dependens enim semper infert indigentiam, ac proinde etiam depressionem; nemòque dubitabit, quin honorificentius futurum esset creaturæ se sola accipere ac retinere esse, si id fieri posset, quam illud emendicare à Deo per dependentiam cuius creaturæ intrinsecam, Deique respectiuam. Quod enim res à Deo dependeat, non minus est dependens, ac indiga opis alienæ, quantumuis à causa sublimissima, ipsaque Deo conferenda.

Tela imbellia in eandem sententiam.

78. Est qui præterea urgeat, ex Aduersariorum sententia si qui, esse in Christo duas personas, eo quod iuxta eos per unionem nihil reuera Christi humanitati decedat, ac proinde æque humanitas illa debeat esse & dici persona, ac si non uniretur Verbo. Item iuxta eos humana natura in Christo habet omnes reales conceptus, per quos si à Verbo dimitteretur, subsisteret, & conseruaretur absque dependentia à Verbo prout suppositante. Per eisdem igitur conceptus reales nunc quoque independens est à Verbo in ratione suppositi spectato: suntque conceptus illi tam efficaces ad humanitatis in Verbo positæ conseruationem, quam si humanitas extra Verbum poneretur. Quorum ergo dependere à Verbo suppositante affirmetur? Dilatar, & quantum potest communit hæc argumenta Hortalidius disp. 111. Metaph. à c. 24. Mihi tamen enervia admodum videntur. Aduersarij namque facile dicent, personam importare negationes illas, quas supra ex eis proposuimus; deòque dicent humanitatem assumptam non esse personam, quia negationibus illis destituitur. Quod autem humanitas à Verbo prout suppositante dimissa, æque esset conseruanda, ac cum à Verbo suppositante dependebat, non est ad rem. Dependens enim à Verbo suppositante non est effectiua, atque adeo nec conseruatiua: Sed est dependentia in ratione terminantis substantialiter, atque completis naturam ex se egentem terminatione ac complemento. Natura ergo extra Verbum posita, ita aliunde conseruari posset effectiue, vt tamen non esset terminata substantialiter ac completa in genere suo, nisi appictis ei negationibus dependentia, quibus iuxta Aduersarios terminatur. Quare negotium eis hac ex parte non facilius. Sed satis superque aduersus eos sunt alia antèrius proposita.

Subsistentia creata, non est quid posituum à natura indistinctum.

79. Pergo ad alteram sententiam de ratione formalis & constitutiua subsistentia creata; vt intelligatur, quid de facto defuerit humanitati assumptæ à Verbo absque connaturali subsistentia. Altera ergo sententia, subsistentiam creatam agnoscit quidem esse formam positiuam, sed à natura quam afficit indistinctam. Quæ putatur fuisse Aristotelis sententia 7 Metaph. c. 6. cum ait, quod quid est, esse idem cum eo, cuius est, id est, naturam cum supposito. In quam rem alia ibi ex Philosopho congerit Fons. q. vnica f. 1.

Verùm hæc sententia non congruit cum mysterio Incarnationis, nec exponit accomodatè, varias Patrum & Conciliorum locutiones. Eiusmo-

diest, quam adhibuit Innocentius III, in quodam decretali, vt refert S. Thomas 3. p. q. 4. art. 2. [Verbum in mysterio Incarnationis consumpsit humanam personam, non naturam.] Nempè prout Innocentium intellexit Durio 3. d. 1. q. 1. n. 7. non destruendo præiacetum in Christi humanitate personalitatem creatam, sed præueniendo & obstando ne exurgeret. Quo item sensu accipienda sunt Verba illa Paschasii Diaconi l. 2. de Spiritu sancto c. 4. laudata à Patribus Concilij Francofordi in epistola ad Episcopos Hispanie. [In Deo & homine gemina substantia, sed non gemina persona est, quia persona personam consumere potest, substantia verò substantiam non potest, siquidem persona res vnus est, substantia res naturæ.] Et paulò superius [Quando Verbum transiit in carnem, & hominis habitum Deus induit, & sic in circuitu eius tabernaculum eius & splendorem suum tenebris nostræ fragilitatis inuoluit, & ponit tenebras latibulum suum, Dei quidem & hominis duplex substantia est, sed tamen vna persona. Quamobrem? Quia dum formam serui accipiens, famulo Deus iungitur, minoris humilitas intra reuerentiam maioris absconditur, & superioris lumine exanimita consumitur; ac si proprietatem personæ, humanitas diuinitate obumbrante vel eminente, non obtineret.] En humilitas & obscuritas personalitatis creata consumpta splendore lucis superioris, hoc est assumptione per Verbi personam iuxta Paschasium. Nec aliud sonant illa Fulgentij l. de Incar. c. 5. [accedit Deo humana substantia, non persona.] Hæc igitur aliaque huiusmodi locutiones, supponendo quod subsistentia creata non sit formaliter negatio, sed sit verè ens posituum, nullum idoneum sensum habere possunt, quia impossibile est quod Verbum consumpsit humanam personalitatem posituum salua natura, & quod natura humana accesserit ad Verbum, non personalitas, nisi inter naturam & personalitatem sine subsistentiam, repetatur distinctio aliqua à parte rei. Per nullam siquidem naturæ superadditam connotationem siue existentiam, siue accidentium, siue indiuiduationis, (salua esse potest ratio subsistentia humanæ, & quæ fides docet de eius abolitione & consumptione, ac complemento per subsistentiam Verbi in hoc mysterio.

Patres ad damnant in Hæreticis circa hoc mysterium lapsis.

80. Quare plerique Patres iam pridem contestati grauitè sunt, quod hæreticos circa hoc mysterium tam scèdè hallucinatos, præcipitavit in errorem, illud fuisse, quod naturam & personam creatam idem re ipsa esse arbitarentur. Damasc. lib. 3. fidei c. 3. [Hoc hæreticis inducit errorem, quod idem dicant naturam & hypostasim, suppositumve ac personam.] S. Anastasius Sinaita in 127. p. infinitis, sed ex instituto c. 8. 9. & 10. confirmat, naturam & personam non esse idem; & hanc ait esse traditionem Apostolicam, & doctrinam in Dei Ecclesia indubitata reclamantibus licet Philosophis, quos ait visum hæreticis in hac parte strauisse, ac præsertim Secretianis, quorum refert fuisse decantatam illam naniam. *Idem sunt natura & persona.* In ipso autem fine operis docet sententiam Synodi Nicænæ & Ephelinæ atq; aded Sanctorum (vt ait) quingentorum decem & octo Patrum ex vtraque Synodo computatorum ferre distinctionem naturæ & personæ. Non, dissimiliter Theodoretus dialogo immutabile inuicem tradit distinctionem naturæ & hypostasios siue personæ, nullam quidem esse, si externa spectetur sapientia, hoc est, & Philosophorum & hæreticorum, qui Philosophis potius quam Ecclesiæ ad hæserunt. Sed si Patrum doctrina spectetur, naturam & personam differre plurimum. Similia habet Eulogius

gios Alexandrinus l.9. ut est in Photij breuiculo Co-
eice 2.30. Et Vigilus l.2. contra Euych. Itemque Epi-
phanus Diaconus in 7. Synodo, actione 6. partitione
eius tercia. Vbi ait [Euychianos per subuersionem
veritatis nihil aliud egisse, quam ut ostenderent natu-
ram & hypostasim idem esse, quæ sanè inter se differ-
re veni Ecclesie Catholice alumni agnoscent.] Difer-
re Iulianus in edicto fidei suæ, [non idem est na-
tura & substantia, omnes enim sancti Patres conso-
nante nos docent, aliud esse naturam siue substantiam
& formam, & aliud substantiam siue personam.] Ean-
dem denique habet Ioannes Maxentius Dialo. 1. con-
tra Nestorianos *sub fine*, si tamen operæpretium est
serioris illius scriptorem, inter Patres annuere.

Mior verò quid Gabrieli Valques in mentem ve-
nerit 3. p. d. 3. n. 6. cum dixit, loca Patrum assi-
mantium non idem esse naturam & personam, non facere
ad rem præsentem; eo quod Patres non dicant natu-
ram & personam differre plusquam ratione: nec lo-
quantur de distinctione naturæ à persona in creatis,
sed in diuinis, nec agant cum Nestorianis, quorum
errorem profectum dicant ex indistinctione naturæ &
personæ, sed cum Monophysitis, Accephalis & Seue-
rianis, quos idcirco dicunt errasse, quia in Deo natu-
ram & personam non distinxerunt. Vnde factum
est, ut errarint, dicentes humanitatem Verbo fuisse
factam in natura, non in persona. Hæc Avtor prædictus,
quæ mihi dixi mira videri. Nam quod Patres allegati
agunt, de distinctione plus quam per mentem est adeo
perspicuum ut probatione opus non sit, si loca prolata
addeantur & consulantur, præsertim verò tam
distinctè & tam expressè id inculcat Anastasius Sina-
ita, ut excolatus sit qui hoc apud eum non videat.
Vnde Patres non agunt de distinctione naturæ & per-
sonæ in diuinis, quarum indistinctio certissima est ex
libe, nec hæreticos induxit in errorem; sed planè
agunt de distinctione naturæ creatæ à persona creatæ;
& ex ea parte cum alios hæreticos, tum Nestorianos,
quoque exagitant, quod duas Christi personas inde
colligerent, quia sunt in Christo duæ naturæ, & idem
esse personam & naturam arbitrantur. Monophysitæ
verò, qui & Accephaliac Seueriani, ex eodem puer-
lo principio vnam esse Christi naturam colligebant,
quod una sit eius persona, idem verò sint persona &
natura. Et quia vnam Christi naturam commenti sunt,
idcirco vniorem in natura factam dixerunt. Non au-
tem idcirco quod vniorem censuerint factam esse in
natura diuina, non in persona. Id enim ad errorem
Monophysitarum nullo modo refert. Itaque respon-
sio qua Valques loca Patrum à nobis prolata pro di-
stinctione plus quam rationis, personam inter & natu-
ram creatam elidit vel eludere tentauit, vndique ri-
mas agit.

An rectè tribuatur Aristoteli.

81. Quod aliquid pro sententia hætenus discussa,
& substantiam non nisi ratione à natura distinctam
agnoscente, Aristotelis autoritate pugnabant, quem
uebant non distinxisse suppositiuitatem à natura, nisi
ratione, non est quod nos remoretur. Imprimis quia
mirum non esset, si Aristoteles indistinctionem sub-
stantiæ & substantiæ affirmasset, siue in substantijs
tantum immaterialibus, ut voluit Argent. in 3. d. 6. q.
vltima, art. 1. ad 5. contra primam, siue connaturaliter
in quibusconque substantijs, ut significabat supra
Theodoreus, & sæpè affirmat Anastasius in *idv. q.* ut
cap. 6. & 8. & 9. ac nominatim c. 17. *in fine*; nec non
S. Hieronymus epist. 57. Præcipuum enim, imò vnicum
validum argumentum distinguende reipia substanti-
æ creatæ à natura, ducitur ex mysterio Incarnationis,
quod Aristoteli fuit incompetum. Deinde non de-
Theoph. Reynaud. Christi.

sunt, qui admittant, Aristotelem substantiæ creatæ
& naturæ distinctionem à parte rei agnouisse. Ita enim
habet Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. Val. 4. d. 1. q. 4. p. 2. *in octaua
sententia*. Grelerus ad cap. 6. *idv. q.* Anastasij Sinaite,
& Albertinus disp. 3. de substantia q. 1. n. 3. 1. qui hanc
esse Philosophi mentem colligunt ex tradita per eum di-
uisione substantiæ in primam & secundam, id est, ut ipsi
interpretantur in suppositum & naturam. Quæ qui-
dem probatio infirma admodum est, quia facile respon-
deri posset Aristotelem nomine substantiæ primæ non
intelligere suppositum plus quam ratione distinctum à
natura; vel certe non rectè per primam substantiam
intelligi suppositum, natura autem per secundam
substantiam. Tamen neque argumentatio, quæ ad
contrariam sententiam Aristoteli assignendam pete-
batur ex 7. Met. c. 6. est admodum vrgens vel firma.
Ibi enim Aristoteles non cogitavit de indistinctione
suppositi & naturæ, sed ut Alexander optimè eo loco
vidit, agit de ente per se, atque in eo ente definitio-
nem esse eandem cum definito, negans idem contin-
gere in ente per accidens, quod vocat ens materiale.
Et ideo ait, in entibus materialibus, quod quid est dif-
ferte ab eo cuius est, non item in alijs. Quam eandem
doctrinam habet Philosophus illo 7. libro c. 11. Itaque
est Aristotele vix profecti quidquam potest firmum ac
solidum, quo substantiæ a natura distinctio, vel indi-
stinctio à parte rei suadeatur. Et verisimilius est illum
de distinctione à parte rei non cogitasse: quia cum ni-
hil de mysterio Incarnationis inaudisset, non fuit vnde
illi cogitatio de suppositiuitatis & naturæ creatæ di-
stinctione obreperet. Peripatetici tamen Christo pos-
teriores, eam distinctionem agnoscere potuerunt ex
rumoribus de hoc mysterio. Vnde Porphyrius apud
Nemes. libro de hom. c. 3. *sub fine* agnouisse videtur,
suppositi à natura distinctioem.

Vera sententia; substantiam creatam, esse mo-
dum positum à natura distinctum.

82. Amplectenda igitur est tertia sententia superius
proposita, quæ & substantiam creatam statuit positi-
uam, & distinctionem à parte rei inter eam acque natu-
ram, proficitur. Sed quia sub ea sententia duo di-
uersa placita comprehenduntur, nempe eorum, qui
distinctionem illam à parte rei affirmant esse tantum
minorem siue modalem, & eorum qui asserunt esse
realem maiorem, seu tanquam rei firmæ & ratæ ab al-
tera re item firmæ & ratæ, addendum frustra inuehi
maiorem illam distinctionem. Dummodò enim mi-
nor realis distinctio concedatur, sufficienter intelli-
guntur omnia quæ fides tradit de hoc mysterio, &
omnibus, ob quæ substantiam creatam posituam &
distinctam agnoscimus sic facis. E contrario verò nul-
lum suppetit argumentum idoneum, quo mutua sepa-
rabilitas naturæ & substantiæ eius probetur; quod
tamen est vnicum argumentum, quo distinctio realis
maior persuaderi solet aut potest.

Quæ in contrarium proferunt Autores pro maiore
reali distinctione allegati, lenia sunt. Aluares 3. p. d. 2. 3.
inde argumentatur, quod admissa ea distinctione, me-
lius intelligatur mysterium Incarnationis. Sed hoc qua
facilitate dicitur, eadem negatur. Reuera enim perin-
de est ad hoc mysterium, dummodò substantia creatæ
statuatur separabilis à natura, quod æque habet, si sit
modus.

Aliter argumentatur Hurtadius d. 1. Metaph. n. 4. 8.
& ex generali ratione modi probare contendit, substi-
tentiæ non esse modum: sic enim ratiocinatur. Om-
nis modus naturæ, est essentialis determinatio illius ad
aliud. Atque nulla substantia hoc habet. Igitur non
est modus. Hoc argumentum Autor notat esse in Ca-
metres. Id tamen non obstat, quo minus maior sit
H 2 falsa.

falsa. Ad quid enim aliud, determinat figura quantitatem? Quod si libeat illam commentitiam modi notionem gratis admittere, non deerit quod ad maiorem dicamus. In promptu enim erit respondere, substantiam conferre naturæ determinationem ad suppositum extrinsecam quatenus natura per substantiam suam statuitur independens à quocunque extrinsecus sustentante ac suppositante. Argumentatur præterea idem Autor, sed æque inualide num. 50. ex eo quod certum sit Verbum diuinum supplet creatam humanitatis substantiam, cum tamen nequeat suppletæ modum: Deus enim non potest suppletæ effectum formalem causæ formalis in eodem genere, quia ille causandi modus imperfectionem inuoluit. Hoc argumentum Autor fatetur non esse euidentem, ait tamen facere magnam fidem, fortasè apud credulos. Nam mihi quidem huiusmodi argumentatio nec leuissimam fidem ingenerat, qui euidentem censam æquè Verbum (aliter tamen quam in genere causæ formalis) suppletæ posse substantiam creatam modalem, ac firmam, & maiori realitate distinctam, nec plus repugnare vnum quam alterum.

Potentior in speciem est ratiocinatio, qua vititur Albertinus loco allegato q. 7. n. 18. dicens munus substantiæ esse sustentare naturam, & dare illi per se esse; proindeque oportere ut ipsa substantia per se sit, nec innitatur naturæ, quod necesse est facere modum, qui est entitas infirma, ac proinde ad alterius rei sustentationem inidonea. Verum hæc quoque machina, non difficile disijcitur; negando quod substantia ita debeat per se esse, ut non possit alteri inniti tanquam modificato. Sanè creatio quæ est essentialiter aliquid per se, & absque subiecto, innititur tamen effectui ad quem est via tanquam modificato, cui ob infirmam naturam suam adhærescit. Quare similiter substantia, etsi naturæ tanquam modificato adhæret, dat tamen illi per se esse eamque substantialiter terminat, formaliter præstando, ut absque sustentante cohæreat: sicut creatio adhæret rei creatæ, cui formaliter confert per se esse, & independentèr à subiecto quocunque.

Quid natura substantiali conferat modum prædictum.

83. Ratum igitur esto, substantiam creatam esse verum modum à parte rei superadditum naturæ substantiali, eique formaliter conferentem per se esse. Hic verò vel inuitus adigor, non nihil adhuc in Metaphysicis hisce trices hærere, ut exponam quid sit illud per se esse, quod à modo isto substantiæ superaddito conferri formaliter dico. Id enim & ad vniuersum præfens negotium permagni interest; & eo non expósito ambiguum semper manebit, quocumque huiusmodi additiciam formam prouisam naturis substantialibus asseramus.

Est igitur per se esse, idem quod esse ab alio ut quomodolibet sustentante independens. Vel idem quod esse incommunicabile alteri tanquam subiecto aut termino substantiali. Considerandum enim est, quod supra præmissimus, entitatem substantialem, quæ extracta fuerit à causis suis, & per existentiam facta sit actualis manere indifferentem, ut ad hanc vel illum è duobus essendi modis determinetur; nempe ut sit per se & in se, vel ut sit in alio, sicut enim in accidente prius est quod sit actuale siue quod existat, quam quod tali modo existat, nempe in alio, à quo conferuari posset separatim, (ut patet ex accidentibus Eucharistiæ separatis à subiecto,) & tamen per inhaerentiam existentiam superuenientem determinatur ad essendum tali modo, nempe in subiecto: ita proportionaliter substantia creatum cum primum facta est actua-

lis, per existentiam, determinanda est ad certum essendi modum; nempe vel ad modum essendi in alio tanquam subiecto, ut accidit formæ substantiali materiali; vel ad modum essendi in alio tanquam supposito, ut contingit humanitati Christi; nec ad modum essendi in se vel per se interuentu modi illius, quem hæcenus adstruximus; per illum quippe substantia redditur formaliter impossibilis cum existentia in alio; siue cum dependentia ab alio ut sustentante subiectiue, vel suppositaliter; quod aliter dicitur, reddi incommunicabilem alteri ut sustentanti, cum subiectiue, tum hypostaticè.

84. Et non est quidem captu operosum, quomodo substantia sustentationem subiectiuam excludat; quia quid ea sustentatio sit, non difficile intelligitur: quod enim res aliqua à materia subiectiue pendat, eò quod tam infirmæ sit naturæ ut postulet produci adhibito fulcro, cui innitatur & actio, quæ est ipsa eius dependentia, & res ipsa dependens, idè quæ non sit per se, sed in alio ac per illud; perspicuum nobis est ex accidentibus, quæ cum connaturaliter sunt, nemo dixerit per se esse ob tantam subiecti sustentantis indigentiam. Eam ergo dependentiam ab extrinseco subiecto sustentante, excludit substantia. Tamen hic non est effectus eius reciprocos, conuenit enim ei quoque modo essendi, qui accidentibus separatis confertur, eaque ita eorsum à subiecto consistat, ut tamen non sit substantia, quæ in naturas tantum substantiales potest cadere. Conuenit quoque effectus ille modo creationis, quæ res producitur nulla à subiecto. Neque, tamen creatio est substantia, non modo quia accidentia creari possunt, etsi substantiæ capacia non sint, sed etiam quia creatio cum sit dependentia à causâ efficiente, habet se per modum viæ ad esse, estque eo aliquatenus prior, quod non habet substantia, quæ placè superuenit rei iam actuali & existentiam naturæ. Eatenus ergo substantia dicitur excludere à substantia dependentiam subiectiuam, quatenus substantia propria nemini debetur nisi præhabenti independentiam à subiecto in suo esse. Quod enim subiectiue pendet in esse, multò magis est fulcri externi indiguum, quam quod à subiecto quidem independens est, sed tamen imperfectum est in illo gradu, quem in suo genere obtinet. Quare quod à subiecto pendet, non potest dici per se esse siue subsistere. Et quamuis dependentia subiectiua, quæ adeo etiam independentiam spectet ad modum quo esse communicatur à causâ efficiente, id è quæ non possit formaliter conferri per substantiam quæ existentia & rei prius natura productæ superuenit, tamen quia substantia talem independentiam essentialiter præexigit, rectè potest dici eam per substantiam haberi, nempe præsuppositiue, esto non haberet ipsa vim excludendi à natura subsistente talem dependentiam, si aliunde præsupponeretur exclusio.

85. Maior difficultas est circa alteram sustentationem externam nempe hypostaticam, quam directè per substantiam excludi aiebam, collata naturæ sustentatione interna. Quid enim est ea sustentatio, vel quorsum necessaria est naturæ independenti à subiecto: Albertinus quidem disp. 3. de substantia q. 2. n. 15. & 16. & coroll. 6. n. 4. agnoscit in substantia creatâ respectu naturæ influxum quandam in genere causæ formalis posteriorem substantiæ communicatione facta naturæ per vtriusque coniunctionem. Tamen influxus ille in naturam, est omnino fictitius quia natura præiacet coniunctioni, qua iungitur cum substantia, & consequenter ante substantiæ aduentum habet totum suum esse. Quid enim ergo illi conferret substantiæ influxus? aut ad quid eo egeat, si per illud nihil accipit? Et verò Christi humanitatem à Verbo tantum diuino sustentari, certa fides est: & tamen nul-

has est Verbi in humanitatem influxus, qui sit Verbo peculiaris, cum opera ad extra sint omnibus aequè personis communia. Non vacat itaque difficultate ea functionatio, nec satis apparet, quid præter formaliter substantia, que eam excludere dicunt. Res quippe per creationem producta, cuiusmodi est res quilibet substantia immédiate, subdacta licet substantia propria non relaberetur in nihilum. Nec est potior ratio cur natura substantialis, si hoc complementum deperderet, deberet in nihilum solui, quam cur videntia deperditis integritatis quibusdam complementis, suum esse retineant. Itaque meritò contra sic explicatum substantiæ effectum formalem insurgit Catharinus libro de gloria & lapsu Angelorum *sub medium*. Videatque annotare Lessius l. 2. de Div. perf. c. n. 37, negans sustentationem naturæ substantialis per substantiam creatam.

Vera explicatio effectus quem substantia formaliter confert.

86. Exlimo igitur idcirco substantiam dici excludere sustentationem ab extrinseco supposito. & conferre formaliter naturæ sustentationem intrinsecam, sine ut sit per se, quia natura per hunc suum substantiam terminum complectitur ultimum, accipitque debitorum haberi esse, illudque retinendi scilicet à quous alio & ut ita dicam accipit ius Latium separatorum in rebus vniuersitate. Quodcumque enim ens ciuitate hac mundana donatur, vel est sibi ipsi, ducit que per se familiam vel allegitur in familiam alienam, & alteri adheret, nec fas est vlli enti aliter degere, quia ita fert decens & conueniens vniuersi administratio. Character ergo vel potus constitutum ens alicuius in ratione illa, quasi cuius per se coherentis & familiaris dicitur, nec allegitur ab altero postulantem, est substantia.

87. Illustrare hoc licet, adhibita inductione omnium rerum. Quoduis namque ens vel est substantia vel accidentis directè aut reductiue. Et accidentis quidem ex sua natura additur alteri, & quasi modificatur, vnde non est nisi illi substantia. Substantia verò vel est immédiate, vel totalis. Substantia partialis si sit à subiecto dependens, quod habet forma materialis, est quoad hoc eiusdem rationis cum accidente, ita ut quous pertinet ad genus substantia & substantia dicitur quia essentialiter complectitur naturam in eodem genere, & destinatur ad constitutionem vnus tertij, quod est directè & totaliter substantia; tamen non plus ius habet productionis ac conseruationis formam ab alio quous ente, quam accidentis. Vnde ei quoque negatur substantia quæ conceditur substantiis partialibus independentibus à subiecto; pura materiæ & animæ rationali, quia hæc entitates suapte natura, & quantum est ex eo quod exigunt propter suum esse, possunt existere seorsum à quous alio; non enim sunt tanta caduca led firma, & apta per se coherere, & idcirco dicuntur per se subsistere, & collocantur ad latus categoriz substantia, tanquam entia apta per se coherere, quod non conceditur humanitati præcisè à hypostaticitate. Non ponuntur tamen in substantia categoria directè, quia sunt essentialiter incompleta. Quæ causa est, cur imitantur alteri; nempe materiæ formæ, & forma immaterialis materiæ ob bonum tertij ex eo nexu exurgentis. Incompletio namque humanitatis, quæ dicitur forma totius longè diueris rationis est ab eâ incompletione, quæ cernitur in materiæ respectu formæ, & in forma immateriali respectu materiæ. Nam humanitas dicitur incompleta, quia deest illi terminus vltimus sui generis, quem ob bonum suum deposcit, tanquam connaturalem naturæ substantialis limbam, sine quo mutila est & carens iure solitariæ productionis ac conseruationis. At materiæ

Theoph. Raynaud. Christum.

ria dicitur incompleta, (& idem est de anima rationali,) quia quamuis terminata sit termino respondente suæ entitati eique proportionali, idcirco possit seorsum à quocumque alio accipere & retinere esse connaturaliter, si eius solius ratio habeatur tamen habendo (ut par est) rationem compositi essentialis apti ex harum partium adnatione existere, hæc partes possunt iungi in toto, non ut ipsæ sint, sed ut sit compositum physicum ex vtriusque commercio & consociatione proditurum. Quare perfectio & consummatio siue competitio, quæ vni illarum partium ab alia aduenit, non est in ratione substantis, sed in ratione essentia, & natura, ut patet ex materia, quæ completur sufficienter per formam materialem, quantumuis nõ substantem. Liqueet igitur quod substantia partialis à subiecto independens possit esse vltimò completa & dici subsistens quantumuis alia ratione, quæ ad substantiam non pertinet, sit incompleta & ob bonum tertij, non autem ut ipsa sit, & ius seorsum essendi accipiat, postulet compleri.

88. Tam verò substantia totalis, vel est tantum forma totius, quam dicere possumus totalem in ratione essentia eiusmodi est humanitas; vel est totalis in ratione suppositi substantialis plene constituti & habentis formam totius. Prior substantia non est apta per se esse. Debet enim alteri inniti nempe supposito, quod quærit ob suum bonum, & ut ius habeat connaturaliter accipiendi & retinendi esse alicubi in rerum natura. Nam quamuis, si sit ex partibus per creationem productis, ut humanitas, vel si sit ens simplex, ut Angelitas, possit accipere & retinere esse abique alio ente à causa efficiente distincto, nec omni tali ente subdacto relaberetur suapte natura in nihilum, ut supra dicebamus: tamen præter naturale esset, & absque iure, ita conferre esse illudde continuare, quia lex vniuersi postulat, ut nihil in eo sit, nisi vel sibi ipsi, & consignatum caractere id denotante ac expofcente, qui est substantia; vel additum alteri, & in eius familiam allectum, cui proinde dicitur adherere; & ab eo sustentari ad sensum prædictum. Sola posterior substantia, hoc est completa in ratione suppositi, nec postulat alterum à quo essentialiter compleatur ob bonum tertij, ut materiæ & animæ rationalis, nec à quo in se ipsa compleatur; id est per quod donetur iure Latium separatorum in mundana ciuitate. Habet enim ius illud ratione substantia, quæ vltimò compleatur ac perficitur in suo genere, ut proinde non sit quod ad ius connaturale accipiendi & retinendi esse seorsum ab aliis, emendicet fauorem extrinsecum, cum ipsa illi substantia interna sit ad id plus satis.

Qui propofite sententia astipulati.

89. Insinuauit vel etiam expressit hunc substantia effectum formalem Leontius l. de sectis act. 7. *sero inuino*, distinguens duplicem hypostaseos notionem. Vnam scilicet quæ quilibet verè existens, dicitur hypostasim habere. Quæ ratione ait, interdum accidentia quoque dici habere hypostasim, sola verò commenta ut tragelaphum vel chymæram, dici hypostaseos expertia. Alia, quæ hypostasim habere propriè dicitur, illud quod seorsum & per se existit, ut Petrus & Paulus, qui esse in alio non habent, idcirco per se esse ac subsistere dicuntur. Idem ferunt, quæ habet Damascenus in dialectica c. 65. docens præter cætera hypostasim nihil aliud esse quam substantiam separatam. Pulcherrimè & fusè in eandem sententiam disputat Theorinus in legit. ad Armenos *non multum ab initio*, definiens substantiam primam & propriè dictam iuxta doctrinam Patrum. Ait enim eam esse, quæ per se subsistit. Per se verò subsistere, ait idem esse, quod per se esse, ac non propter aliud, vel in alio suum esse habere, hoc est non

H 3 egre

RAYNAUD

Thomas I.
De Christo
et
Thomas II.
De Attributis
Christi
XVII

egere altero aliquo extra se ad hoc ut existat, cuiusmodi ait esse hominem, Angelum, animam rationalem; Unde illud *non propter aliud*, quod adhibet in definitione entis subsistentis, non potest sonare exclusionem habitudinis ad partem essentialiter complementem aliam partem, eamque in genere naturae perfectentem ob bonum tertij: (eam quippe habitudinem includit anima rationalis, quam tamen hic autor agnoscit per se esse atque subsistere, atque adeo non esse propter aliud.) Sonat ergo exclusionem causae subiectantis, vel termini externi conferentis ius connaturale ad accipiendum vel retinendum esse in rerum natura.

Effectus subsistentiae propositus, idem cum perfectitate, & incommunicabilitate, ac individuatione naturae

90. Planè idem volunt, etsi non satis explicant, quotquot dicunt minus subsistentiae esse conferre rei esse per se. Id enim non posse intelligi de vilo influxu positivo per subsistentiam collato naturae facile est deprehendere ex diuinis suppositiuitatibus, quae dant diuinam naturam esse per se (quatenus eam vltimò terminant) absque vilo tamen influxu positivo vel causalitate in naturam diuinam; quae proinde dicitur per eas per se statui, quia vltimò completur ac terminatur per eas, quomodo neque fimeretur in esse, neque influxum vllum ab eis accipiat. Habebimus ergo in creaturis analogicum effectum formalem subsistentiae creatae, si dicamus, eam circa influxum vllum complere vltimò & terminare naturam substantialem, dando illi ius ut per se sit, de qua seorsim à quocunque alio. Idque planè & perspicue sonare videntur voces *per se essendi*, quibus omnes effectum formalem subsistentiae exponunt.

Idem quantum existimo voluerunt alij, qui effectum formalem subsistentiae alijs verbis, eodem autem sensu tradiderunt, affirmantes subsistentiam conferre substantiae incommunicabilitatem, aut ut quidam auctores loquuntur, individuationem vel indivisibilitatem. Est porò distinguenda multiplex incommunicabilitas sicut & communicabilitas: neque enim omnes ad subsistentiam pertinent. Verbi gratia, ut omittam communicationes rationis, quae in genere & specie ad inferiora sua cernuntur, constat inter reales communicationes, ei, quae est causae externae ad effectum quem producit, nihil commune esse cum subsistentia. Res enim creata siue subsistat, siue non subsistat, eiusmodi est, ut debeat ei communicari esse à causa sua efficiente. De communicatione, qua aliquid communicatur alteri, tanquam pars toti, an pugnet cum ea incommunicabilitate, quae per subsistentiam confertur, lis est inter Doctores. Vasquez 3. parte d. 3. 2. id acriter negat, & pro se stare vsum Patrum ac Conciliorum contendit, eò quod nusquam ratio subsistentiae ab eis usurpetur de parte quapiam, sed tantum de persona & toto supposito. Videturque posse confirmari ex Phorio Cod. 2. 29. [dicimus, (inquit) singulos homines animae naturam & naturam corporis habere: animam autem personam, & corporis vel animae subsistentiam, vel corporis, ne fabulae quidem finxerunt.] Optimus tamen loquendi Magister S. Thomas 1. p. q. 75. art. 2. ad 1. agnoscit subsistentiam aliquam esse partialem. Mollitque vsus eum tigram, quo vox subsistentiae aliquando ad solas personas arctata est. Sicut etiam ex vso patrum Conciliorum & Patrum vox subsistentiae de solis suppositis dicebatur, quae tamen postea eo vsu mollito, traducta est ad partes quoque suppositi, designandas. Quis enim nunc animam negat esse substantiam? vel quis nunc corpus suum, substantiam esse difficitur? Quidni ergo similiter, vocem subsistentiae, quantumvis olim alia fuerit eius acceptio, in eo sensu

usurpare fas sit, quo denotet partem substantialem vltimò terminatam, & completam in suo esse partiali, qualem esse animam rationalem, nec non materiam primam, indubitatum videtur; & optime euincitur ex mysterio Incarnationis, quo Verbum eas hominis partes assumptis certum est; ac proinde oportet connaturalem in eis subsistentiam agnosce, quam assumptio suppleuerit. Quod autem Verbum suppleuerit subsistentiam aliquam toti humano composito insidentem, non autem partibus, ut Vasquez fugit 3. p. d. 39. c. 3. longa conuentione non eget, cum supponat compositum esse tertiam entitatem à partibus vnitate distinctam, quod est omnino commentitium. Praeterquam quod per triduum mortis Christi destructo composito, partes singulae essentialiter manserunt vnitate Verbo sicut prius. Igitur vnio ad Verbum, non composito toti, sed partibus humanitatis essentialibus inexistebat. Quo argumento extricare se nequit Vasquez ibid. d. 3. n. 6. nisi fingendo nouam tunc Verbi vnionem ad partes singulas faciendam, fuisse speciem diuersam à priore, vix subiectorum diuersitate patet, & tantum duraturam pro illo triduo, quod voluntarium est, & gratis excogitatum, duntaxat ad declinandam difficultatem propositam. Quare supponamus ut manifestum, quod infra quoque sub puncti tertij initium magis confirmabimus, animam Christi & corpus eiusdem, subsistisse immediatè in Verbo, ac proinde caruisse subsistentia connaturaliter partibus illis compeditura, quam Verbum suppleuit. Atque ita concluditur, communicationem per modum partis non pugnat cum ea incommunicabilitate, quam subsistentia confert. Nihil igitur aliud est ea communicatio, quam dependentia ab altero ut sustentante ad sensum propositum. Sicut & incommunicabilitas per subsistentiam collata, nihil aliud est quam ius per se essendi seorsim à quocunque alio, cuius intuitu debeat conferri vel conseruari esse rei, tanquam allecra in eius familiam. Sic enim non dependere, est esse incommunicabile alteri tanquam sustentanti, vel esse in diuiduum. Quo sensu, à Boetio persona definitur substantia in diuidua; & à Leontio in scholis act. 7. Christi humanitas negatur esse in diuidua, quia non est seorsim, quod in diuidua substantiarum habere solent, sed communicatur Verbo, eoque in eo hypostatice.

91. Non video alium idoneum sensum, quo accipi possint Patres Graeci. Theodoretus dialo. *immortalis*, initio, Abucata opusc. 2. 8. Epiphanius in 7. Synodo act. 6. tomo eius actionis tertio, & multi, quos profert Theorianus in legat. ad Armenos, *non multum ab initio*, cum aiunt rationem subsistentiae in eo esse, quod per eam res fiat ut in diuiduum, natura verò absque subsistentia sit sicut species. Nempe, quia est capax communicabilitatis cum altero ut sustentante, quod non habet pro ut subsistens, in quo conuenit cum in diuiduo quod est seorsim à quouis alio. Et hunc sensum illius modi loquendi, expressisse planè videtur S. Cyrillus libro singulari de S. Trinitate non ita pridem edito, vbi c. 10. indigniter omnino obseruat alter se, habere in Deo, & in creaturis, quoad ea quae teipsa vel per rationem vnum sunt vtroque. Et naturam quidem in creaturis, sola ratione vniuersalem & communem esse affirmat; hypostasim verò & proprietates in diuiduales, penes quas hypostasim dignoscimus, esse teipsa plures, & quamlibet hypostasim, esse per se priuatiuam & sigillatim. E contra verò in Deo, notat vnitatem naturae esse planè realem in pluribus personis; distinctionem autem plurium illarum personarum à natura communi esse per solam rationem & cogitationem nostram. In quo discursu, naturam quam hypostasim subsistentem, eatenus in nobis ait esse communem, quatenus hypostasim secerentem & diuidentem personas, eaque seorsim ab inuicem collocantem, habet vnitatem fundamen-

dumentalem, quæ per rationem sit suo modo actualis, non excelsa, communicabilitate ad plura indiuidua. At per hypostasim, cuius primarium munus esse ait facere, ut hypostasis non inueniatur, sed separatim existant, efficiuntur, ut sublata communitate, seu unctio & impetimitate, ut in indiuiduorum exortatur. Affinitas habentur ibid. c. 12. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam, posse Græcis omnibus Patribus, passim tradendum esse. Hypostasim differre, ut speciem, & indiuiduum; hoc est, ut naturam communicabilem, & oppositum seorsim existens, eoinfmodi naturaliter est quoduis indiuiduum substantiale.

94. Video tamen agere huc trahendum Rusticum dialogo contra Acephalos post medium. Vbi querenti dialogo, quid minus habeat humanitas quam homo, respondet, Superius est ostentatum, quod Deus Verbum non personam nostram sibi inuenit, sed naturam. Verum tamen in sermone quem de definitionibus contra vos simul, Nestorianis que conscripsi, demonstratum est, quod natura quidem communem, (sicut dici solent, speciem representent; persona verò sit concursus eorum, quæ deservunt substantiam rationalem. Indiuiduum substantiam verò, esse circa proportionem, vel fundamentum, in quo incumbunt quæ circa sunt reliqua, sicut ipsum nomen ostendit & tanquam maxime propriam causam, in qua inueniatur quæ accipitur nominatur, ut color, ut mores, ut habitus, & dispositiones, & quæ iis sunt similia, & proprietates confluunt ipsæ. Intercepto enim primo subiecto eorum quæ circa sunt indiuiduorum, nihil ultra esse, possibile est: à maxima verò causa, ut sit vnum quodque, id verò, & in quo incumbit ipsa totitas nominatur, id est, ab illo subiecto quod tanquam fundamentum est, ita quæ circa sunt, tota consuetudine substantia nominatur. Sed quia secundum redditam rationem, solent & imitationum substantia nominari, quæ inueniuntur insensibilibus, & inanimatorum, hæc verò vniuersa personæ propriæ non ab omnibus dicuntur: sed adiecti, hanc substantiam esse rationalem. Quoniam verò aliqui rursus volunt, & species, & genera substantiarum quæ dicuntur, substantias appellare, id adiectum est hanc substantiam rationalem, & indiuiduum esse. Apparet, aliam esse mentem Rustici de indiuiduatione per substantiam collata, quam creatorum quos retulimus. Eius tamen auctoritas, non sitenti.

Concluditur, quid humanitati assumptæ decesserit.

95. Habemus quod exponendum fuerat propostum, nempe quid de facto humanitati Christi decesserit per assumptionem ad Verbum, & quid humanitas à Verbo accepit. Nempe decessit humanitati substantia creata modalis, quam ratione sua vtriusque partis essentialis, materie inquam ac formæ, habere debebat; & loco vtriusque illius substantiæ accepit vtriusque illius partis complementum, siue perfectiorem terminum substantialem longè eminentiorem, quo adeptio feliciter excidit iure propriæ quasi familiaris dicenda, & facta est domestica Dei, allecta in eadem eam Verbo familiaris in ciuitate mundana; quo nihil sublimius, aut honorificentius excogitari poterat. Neque verò propterea Christi humanitas trunca, vel obliuiscens potest, quia non caruit illo quod esset de ratione humanæ naturæ ut natura est; sed defuit illi duntaxat complementum substantiale, quod est de ratione suppositi, non autem de ratione naturæ. Vnde quia suppositum est natura completa, siue per connaturalitatem substantiam, siue per extrinsecam, rectè dicitur Christum esse perfectum hominem, ac personam perfectam.

Non potuisse vlla vi assumi naturam subsistentem, probatur auctoritate.

94. Reliquum in hoc puncto est, examen eius, quod de potentia absoluta fieri potuit. Hactenus enim tantum monstrauimus humanitatem Christi de facto fuisse à Verbo assumptam absque sua substantiâ, & quid sit sic assumi exposuimus. Difficultas ergo superest, an humanitas Christi poterit assumi à Verbo, de potentia absoluta, non abiiciendo substantiam propriam, & connaturalem, sed eam retinendo. Affirmat Hurdatus d. 11. Metaph. l. 7. sed sententia contraria est longè comunissima, eamque videtur tradidisse Ephraemius apud Photium Cod. 228. affirmans, impossibile esse personam iungi personæ, & agit de persona aliena ad propriam comparata. Locus est ex Isidori Pelusioræ epistola ad Domitianum. Similiter Anastas. c. 10. id. pag. 175. hæc verba habet, [ex duabus naturis vna hypostasis componi potest, ut patet exemplo hominis; Ex duabus verò characteristicis hypostasis, non est possibilis vnio secundum hypostasim.] Vnde colligitur non posse in Christo agnosci duas hypostasies, humanam scilicet & diuinam. Eadem argumentatio adhibetur à Iustiniano in edicto fidei suæ, qui dicitur ait, [duæ substantiæ, seu personæ, secundum substantiam vniti non possunt.] Apud Paschasium l. 1. de Spiritu sancto c. 4. hæc argumentatio textitur ad id probandum [de duabus rationalibus diuersisque substantiis, præsertim de Dei, & hominis, præsertim de creatoris, & creaturæ vna fieri non potest; de duabus verò personis vna fieri potest, sicut legimus caput & corpus Christum & Ecclesiam vnam tenere personam. Erunt enim (inquit) duo in carne vna. Et sicut apud nos homines, filius Patris familias iuxta Patrem, vel seruus iuxta Dominum, personæ propriæ locum non habet, ita in Deo & homine, gemina quidem substantia, sed non gemina persona est; quia persona personam consumere potest, substantia verò substantiam, consumere non potest.] Vt verò de probationis illius efficacitate pronuntiemus, mens tamen Paschasij aperta, est, implicare, ut persona assumat personam.

Videmus autem eodem iure pro hac sententia profere posse sensum vniuersæ Ecclesiæ, quæ definiuit deesse Christo substantiam creatam. Hoc verò vndem potuit colligere Ecclesia, si verum est substantiam posse cum externa coherere in eadem natura? Nam ex reuelatione tantum habemus, humanitatem Christi suppositariâ Verbo, & eundem esse Deum simul & hominem, quæ omnia possent vera esse per accessum supposititalitatis increatæ ad humanitatem, salua creata ipsius humanitatis substantia, si verum esset duas substantias vnam propriam, alteram alienam, posse simul in eadem natura habere locum. Aut ergo labat definitio Ecclesiæ, quæ ex eo quod humanitas Christi subsistat per Verbi substantiam, (id enim duntaxat per reuelationem didicit,) sanxit abrogandam esse substantiam humanitatis propriam; aut quid nefas est, Ecclesiam, columnam veritatis vacillantem dicere, fatendum est, substantiam propriam ne de potentia quidem absoluta, iungi posse cum substantia aliena.

Stabilitur item ratio.

95. Ratio huius veritatis est ex dictis manifesta. Omnino enim repugnat, ut eadem natura sit sui iuris, ducaturque familiaris, & simul subsistat alteri, in cuius familiaris sit allecta. Siue quod idem est, repugnat idem simul esse per se, & non esse per se, simulque esse in se completum, & non esse completum. Quamuis enim vterque modus essei sit positius, tamen eorum

coniunctio in eadem natura, contradictionem involuit. Sicut esse cum nullo simul & rectum, esse quadratum & rotundum, stare, & sedere, ferrisursum, & deorsum. Itaque sicut in his exemplis non declinetur contradictio, allegando interuentum duplicis forme positivæ; quin potius eadem planè forma formalem effectum conferre supponeretur, simulque illum non conferret ob præsentiam alterius impossibilis. Ita in re præsentia, eadè natura supponeretur subsistere per se, quatenus haberet propriam subsistentiam, simulque subsisteret in alio, quod est non esse per se, & seorsim, tantumque abest, ut natura terminata per alienum suppositum dici possit per se subsistere, ut potius si res ad vivum referretur ea locutio quam nunc loquentes cum multis adhibuimus de natura per externum suppositum terminata, quod subsistat in alio, corrigenda videatur, v.g. de humanitate Christi, si castè omnino, ac planè debeat loquendum est, non est dicendum, quod subsistat in Verbo, quamvis ita passim loquimur, & iam olim Hypollitus homil. contra Noëtum n. 13. sed potius dicendum propriè est, quod Verbum in ea subsistat. Qua ratione Bellarmus in recognit. lib. 3. de Christo cap. 2. suum illum loquendi modum à plebisque aliis usurpatum, *natura humana in Verbo subsistit*, castigari vult, & mutari in modum loquendi à S. Leone usurpatum, quod humanitas cum divinitate in vnam personam Verbi conuenit. Vel iuxta modum loquendi S. Thom. 1. p. q. 1. art. 4. & in 3. d. 6. q. 1. art. 1. dicendum est quod Verbi persona subsistit in humanitate. Si igitur humanitas Christi rem ad vivum referendo, & sermonis castitate omnimoda seruata, non potest dici in Verbo subsistere, quanto minus dici poterit naturam aliquam ab externo supposito terminatam, subsistere simul in seipsa, ac per se esse.

Fundamenta contraria disiciuntur.

96. Non est quod in exequendis contrariæ sententiæ rationibus inuoluer. Nihil enim ab Hurtadio, qui primus eam sententiam typis mandauit, proferri pro ea video: sed totus est in vellendis nostræ sententiæ rationibus, quod quàm infeliciter fecerit, videbit, qui rationes quas proposuimus, cum eius oppugnationibus componet. Nolim verò ex eo quod plures subsistentiæ propriae possint terminare eandem naturam, (id quod etiam non dubito quin per plures alienas præstari queat,) colligere quemquam naturam vnam substantialem posse simul habere duas subsistentias; extraneam vnam, propriam alteram. Hoc enim perperam colligeretur, quia plures subsistentiæ propriae, tantum statuant rem in se ac per se. Plures item subsistentiæ alienæ, statuant tantum rem in alio. Rem autem pluries esse per se, aut pluries esse in alio, nullam inferit repugnantiam. At subsistentia propria confert rei esse per se, quem effendi modum excludit aliena subsistentia, per quam res est in alio. Vnde ex pugna effectuum formalium necessariò, & inseparabiliter consequentium formas illas, rectè colligimus ipsarum inter se formarum incommunicabilem pugnam, quæ planè abest à pluribus subsistentiis propriis, efficientibus eandem naturam: Itèque à pluribus extraneis, cum solæ eandem naturam terminant, nulla eandem naturæ connaturali subsistentia adiuncta. Quare sicut tres proprias & connaturales subsistentias concurrere scimus in eandem diuinam naturam, ita vel plures proprias, vel plures extraneas in eandem creatam substantiam concurrere, nihil est, quod veteri, loquendo de potentia absoluta.

Quæstio 3. Propter quid humanitas assumi à Verbo potuit.

97. Pergo ad punctum tertium initio capitis propositum, nempe ad radicem assumptibilitatis naturæ humanæ; seu quid fuerit in natura humana, propter quod à Verbo assumi ad modum hæcenus explicatum poterit. Vnde intelligemus quanam alie huc naturæ siue entitates potuissent assumi obedientialiter, ac de potentia absoluta, si ita Deo libuisset. Cum enim totum fundamentum assumptibilitatis, (quæcumque tandem sit persona assumens,) sit potentia obedientialis ob conuulsa per assumptionem naturæ iuræ, præsertim verò cum persona assumens est diuina, per spicuum sit, assumptionem non nisi obedientialiter perfici posse ob eminentissimum, & omnibus modis indebitum esse diuinum, ad quod natura creata per assumptionem à diuino supposito cecidit, non potest esse dubiū quin monstrata radice assumptibilitatis obedientialis in humanitate, habituri simus causam proportionaliter ad omnes æquæ naturas substantiales extendendam ob eandem in omnibus potentiam obedientialem positivam, siue non repugnantiam ad recipiendum à Deo, quicquid cum ipsis omnipotens Dei manus operari constituerit supra naturalem exigentiam.

Humanitas ergo ideo potuit hypostaticè à Verbo assumi absque repugnantia, quia est complebilis in genere substantiæ, potestque vel per terminum addituum intrinsicè constitui sui iuris, vel iuris alieni, si terminus ille sit extrinsecus. Nihil enim vetat, humanitatem abiecto connaturali illo & intrinsicè termino compleri ab extrinsecò, quia complementum illud connaturale potest ab ea auelli, quæ præ non prius ei identificatum, ut vidimus. Hæc ex d. c. clata sunt. Nec refert quod humanitas essentialiter compingatur ex partibus, imò aliud non sit quam partes eius essentielles vnitæ; anima inquam & corpus. Vtraque enim illa pars est connaturaliter capax victim sui intrinsicè complementi, ac termini substantialis, quo statuat independentè à quocumque, ut supra vidimus. Quia sicut hæ partes naturaliter absque nouo influxu possunt se ipsis existere, ita decuit illis conferri quicquid eis consentaneum erat in ratione substantiæ dimidiatæ. Vnde Theodorus Abucara opusc. 29. quamvis dicat huiusmodi entia non esse hypostates, quia sunt partes essentielles, tamen ait esse entia hypostatica, quia possunt existere seorsum, ac se solis, nec quarunt aliud, ut ei innitatur, sed coniunguntur ob bonum tertij inde exurgentis, siue compositi.

Etiam Christi humores potuerunt assumi adæquatè.

98. Maior difficultas esse potest, quod ad humanitatem integrandam, præter partes illius essentielles, de quibus hæcenus, concurrant quedam entia purè materialia, v.g. sanguis, quem supra vidimus fuisse Verbo Dei copulatum immediatè, etiam quoad formam; & tamen posito, quod puto verissimum, nempe quod sanguis non viuat, præsertim vita hominis, seu per animam rationalem forma eius est purè materialis, ac proinde pendens ab influxu subiectiuo materiæ, quem vidimus pugnare cum subsistentia connaturali rei sic dependentis. Non enim forma materialis potest naturaliter existere solitaria, sed postulat adiungi materiæ à qua sustentetur, per verum influxum physicam. Quomodo ergo dici queat per se esse siue subsistere? Quare si radix assumptibilitatis est capacitas carenti proprio, & connaturali complemento substantiali, periculum videtur, hæc entia, quæ nullum tale complementum proprium naturaliter sortiuntur, non esse assumptibili-

ha. Vnde humanitas quatenus integrata ex huiusmodi entibus, non poterit radice assumptibilitatis. Esto eam habeat præcisè quatenus ex suis partibus essentialibus, corpore inquam, & anima compingitur.

Hæc difficultas rectè probat formas materiales, atque adeo etiam corpora ex eis compacta adæquate esse: adeo etiam corpora ex eis compacta adæquate sunt, siue quæ ex parte his formis constant, non habent terminum substantialem intrinsecum, & connatentem: atque adeo non esse assumptibilia per abiectionem talis termini interni ob suffocationem extremi in locum eius. Non enim creantur connaturaliter, sed à subiecto pendunt in fieri, sicque adiunguntur naturæ subiectæ, & ea adiunctio est huiusmodi formæ, loco complementi, & termini per quem alleguntur in familiaritatem compositi, cuius materia annectuntur cum dependentia subiectiva. Quamvis igitur difficultas præposita rectè evincat has formas non subsistere, atque adeo non esse assumptibiles per propriam abiectionem, tamen quia extrinsecè terminantur eo modo quo dixi, & nihil vetat aliquid extrinsecè terminatum quoad esse, siue existens in alio, sepius existere in alio, ac pluries extrinsecè terminari; proprietate admittit formas quoque materiales licet naturaliter subiecto affigantur, & ab eo pendent, esse assumptibiles; male repugnante Valique 3. p. d. 3. o. c. 5. Ratio quo minor est, quia latius patet esse assumptibile, quam esse connaturaliter terminatum subiecti: antialiter proprio & interno complemento. Sed ut aliquid assumptibile existendum in alio substantialiter terminante, licet est, ut perfici ab eo possit in genere substantiæ, & modum essendi inde participet. Idque similiter fitur, qui fatentur formam quæcumque substantialem non subsistere seorsim, & tamen concedunt anti-mam rationalem assumptibilem ad Verbi hypostasim, quia per eam perficitur substantialiter. Ita cum plerique præpositus 3. p. q. 4. n. 2. 1. Hoc autem verè habeat formæ materiales sanguinis, & aliorum humorum humanitatem Christi integrantium, si comparentur cum divinitate Verbi substantia, quæ proinde in illis subsistit. Vnde quod passim dicitur substantiam Verbi esse in supplementum substantiæ connaturalis, & propriæ, verum quidem est quoad præcipuas humanitatis partes, nempe quoad essentialis: Quoad alias verò partes, quæ non sunt partes nisi secundum quid, ut sunt humores; valet tantum ratione materia: quæ sola in eis connaturaliter subsistit, ac terminatur intrinsecè. Quæcumque igitur entia ad integram hominis constitutionem pertinent, est ex parte formæ careant connaturali substantia, potuntur radice assumptibilitatis, poteruntque ad divinam supposititatem sustolli.

Extenditur resolutio ad substantias quasque, purè materiales.

99. Facile hinc erit iudicium ferre de aliis quibusvis entibus, fuerintne à Verbo assumptibilia hypostatice. Vnde habebitur resolutio huius puncti de potentia absoluta loquendo. Omnia itaque alia entia, vel sunt substantiæ totales, aut materiales, aut immateriales, vel sunt accidentia. De aliis substantiis materialibus, eadem ratio est, quæ de sanguine, & humoribus Christi. Vnde sicut has substantias, non obstantem materialitatem, ac subiectivam dependentiam formæ, vidimus esse assumptibiles, ita idem de omnibus aliis compositis purè materialibus est pronuntiandum, esseque id intellectu multò facilius de substantiis materialibus, inter quas nulla esset substantialis compositio essentialis, ut non pauci censent de celo; quod solis partibus continentis consistere volunt. Huiusmodi quippe substantia nullam intra se haberet dependentiam subiectivam, sed tota esset subsistens connaturaliter. Quare nihil obstat posset, quominus termino suo connaturali spoliata, alienum susciperet. In compositis autem purè materialibus constantibus forma dependente à subiecto, nec pertinentibus ad veritatem humanæ naturæ, ea est difficultas, quam proximè discussimus, quoad Christi corporis humores, quæ quamvis non sit profus nulla, videtur tamen sufficienter extricata. Quare has quoque substantias materiales, assumptibiles à Verbo fuisse non dubito.

100. Sunt qui in contrarium obdant indecentiam. Id enim unum spectasse videntur, qui inficiati sunt Verbum potuisse assumere vivens irrationale. Ita Cartul. in 3. d. 2. q. 2. Hentius quodlibeto 1. 3. q. 5. Huradus d. 1. de anima c. 46. & Picus q. 4. Apolog. sed id eum retractasse refert ex Echio Hentiq. l. de Sacram. in genere c. 21. n. 1. *litera B.* Et merito sanè id retractavit. Rectè enim iis qui talia obdant, opponere possumus illud Tertulliani libro de carne Christi c. 4. [Si Christus de lupa, aut vacca, aut fœæ prodiere voluisset, & fœæ aut pecoris corpore indutus regnum celorum prædicaret, (nempe formante Verbo per huiusmodi corpora voces ad id opportunas,) tua opinio illi censura præscriberet? Torpe hoc Deo, & indignum Dei Filio, & stultum propterea, qui ita credat sit planè stultum, si de nostro sensu iudicamus Deum.] Omnino item huc facit egregia disp. Greg. Nysseni in orat. magna Catechet. c. 27. ubi obdantibus non decuisse ut Verbum ad nostras abiectiones demitteret sese, sed artius fuisse factum, si cælestem substantiam assumeret, respondet in hunc modum. [Nihilò tolerabilius videtur esse turpitu, & dedecus, quod Deus cælestis corporis figuram susceperit quam terrestri. Ab eius enim qui est altissimus, & ad cuius altitudinem non patet aditus, natura; ex æquo distat omnis creatura, & sunt omnia ei æqualiter subiecta. Nam id quod est eiusmodi, ut ad id omnino non pateat aditus, non alicui quidem præbet aditum, aliquid verò ad ipsum non potest appropinquare: sed ex æquo vniuersa quæ sunt, superat, & supereminet. Neque ergo terra est remotior à suprema illa dignitate, neque cælum propinquius: neque quæ vitam degunt in utroque elemento hac in te quicquid à se invicem differunt, vel alia quidem attingant naturam ad quam non patet aditus; alia verò ab ea fecerantur. Nam sic quidem existimarem, vim illam ac potestatem quæ omnia continet non ex æquo omnia pervadere: sed in alijs quidem eam esse abundantiorè; in alijs verò magis deficere: & ex maioris minorisque differentia, compositus ex consequenti apparebit Deus, ut qui sibi ipsi non conveniat, si quidem procul esse à nobis existimetur ratione naturæ, alicui autem alij appropinquans, ex eo quod propè sit, facile possit apprehendi. Sed vera ratio, in excessa & sublimi illa auctoritate, neque deorsum aspicit, neque sursum per comparisonem. Omnia enim ex æquo sunt subiecta potestati illi, quæ præest omnibus. Quamobrem si terrestrem naturam existimabant indignam quæ cum Deo connectatur, neque vlla invenietur digna.] Quod ait Nyssenus de cælesti substantia ad humanam comparata, & pari utriusque indignitate, ut à Deo assumatur, atque locum habet in substantia humana ad ferinam vel pecuinam, & quamlibet irrationalem collata. Vnde si humana assumi potuit, (ut verè potuit, quando quidem de facto assumpta est) atque de potentia absoluta assumi potuisset natura quælibet irrationalis.

Quàm multa purè materialia, Patres assumptibilia censuerint.

101. Hanc fuisse plurimorum Patrum mentem, dubitare non licet. Plerique enim censuerunt columbam, quia per tēpus baptismi Christi insedit ei assumpta hypostatice fuisse à Spiritu sancto Ita Tertullianus l. de carne Christi c. 3. Verbis illis in Marcionis phan

Phantasma intortis. [Confudisset te hinc Evangelium Joannis prædicans Spiritum columbæ corpore lapsum (alij legunt, *corporei illapsum*) descendisse super Dominum. Qui Spiritus cum hoc esset tam verè erat & columba quàm & Spiritus; nec interfecerat substantiam propriam, assumpta substantia extranea.] Difertè idem habet auctor libri de cognit. veræ vitæ c. 13. Fateor hoc falsum esse, vt rectè statuit apud Augustinum Autor libri 3. de mirab. factæ Scripturæ c. 5. & ipse August. 2. Trinit. c. 6. & l. de agone Christi c. 22. vbi quibusdam affirmantibus Christum non plus natum esse de matre femina, quàm columba in qua Spiritus sanctus apparuit, de ovo sit nata. Respondet illam quidem columbam verum corpus habuisse columbæ, nec tamen fuisse de alia columba natam, [quia non columbas liberare venerat Spiritus sanctus, sed hominibus significare innocentiam & amorem spiritalem; quod in columbæ specie visibiliter figuratum est. Dominus autem Iesus Christus qui venerat ad homines liberandos, in quibus & mares & feminae pertinent ad salutem, nec males fastidiuit, quia marem suscepit: nec feminas, quia de femina natus est.] Quæ ratio aperte supponit, columbam non esse hypostaticè à Spiritu sancto assumptam, vt Auctores proxime prolati affirmabant. Et quanquam Sandæus lib. 1. Theol. symbol. comment. 2. exercit. 3. valdè multos auctores adducens, censet iuxta D. Augustinum, columbam illam ita fuisse verum corpus, vt tamen non esset vera columba, tamen ad rem præsentem id non refert. Quamvis ergo communior Patrum, & fixa omnium Theologorum sententia rectè statuatur, corpus illud, vel columbam illam, non fuisse à Spiritu sancto hypostaticè assumptam, vt Suares rectè affirmat t. 2. 3. p. d. 2. f. 2. tamen inde liquet, Patres prædictos nullam vidisse repugnantiam in ea corporum vndecunquæ materialium & irrationalium assumptione. Sed & Rupertus in opere de diuinis officijs, panem & vinum in Eucharistia non destrui, sed per Verbum assumi hypostaticè affirmavit. Quam assumptionem, & vt Algæus contra eam sententiam loquitur, *impersonationem*, refellit ipse Algerius ex veritate verborum, & certa traditione Patrum, quæ docet panem & vinum per consecrationem aboleri: non autem ex eo quod impossibile sit panem atque vinum assumi à Verbo. Ac proinde non videt repugnantiam vllam in ea assumptione naturæ inanimatæ & irrationalis. Id quod confirmare licet, ex triduaana Verbi vnione cum materia inanimata, & nullo modo rationali. Quod argumentum Almainus in 3. d. 1. q. 1. vocat *fortissimum* in hanc rem. Imo non pauci inter quos est Suares to. illo 2. d. 88. f. 3. *in fine*, existimant Verbum per illud triduum assumptis integram substantiam cadaveris, non tantum ratione materiæ, quod certum est, sed etiam ratione formæ; quod improbabile non est, quamvis nequeat sufficienter stabiliri, & absouat appellatur à Magroino in 4. d. 43. q. 1.

Imicli lingua, fræni. Notatus Gabriel.

102. Perspicuum itaque videtur, substantiam quâcumque irrationalem, quamvis neque sit personabilis (vt sic dicam,) neque beatificabilis fuisse, tamen hypostaticè à Verbo assumptibilem de potentia absoluta. Prudenter tamen Caietan. 3. p. q. 4. art. 1. franos hac in parte injiciendos linguæ decernit, monens tamen verum esse de potentia absoluta substantiam quamcumque irrationalem esse diuinitus assumptibilem; abstinendum tamen esse speciali explicatione multarum commemoratu indignarum assumptionum. Nusquam enim verecundiores esse debemus, quàm cum de Deo agitur, vt Seneca ex Aristotele dixit l. 7. nat. q. 9. c. 30. Merito autem castiganda est inuerecunda simplicitas

Gabrielis in 3. d. 1. q. 2. art. 1. *lutra* B. vbi ex cõfessione proposita infert præter cætera hæc corollaria, vel relatu indigna, [hæc propositio potest vera esse. Deus est lapis. Deus est asinus.] Nimirum si Deus naturam lapidis aut asini suppositaret. Tamen enim verum est, quod asserit de lapide & asino diuinitus assumptibilibus, tamen inuerecundam est talia de Deo effatire, & pacem piarum aurium violare. Habêtque planè hæc locum prudentissimam Epiphaniij disputatio contra Democritas, hæc. 77. sollicitos de Christi excrementis & alijs, quæ silete præstat.

Aiebam porò, si natura irrationalis diuinitus assumetur, non orituram inde personam, quia persona est suppositum in natura intellectu subsistens. At supponimus naturam illam intellectu destitutam. Nō posset igitur ex ea & suppositalitate diuina, per ordinè tantum ad eam spectata, exurgere persona, vt rectè censuit Scotus in 3. d. 2. q. 1. art. 2. Perperam verò Rada in 3. controu. 4. art. 1. contrarium existimat probabile, cum sit aperte falsum, & contra ipsam personæ notionem. Equè perspicuum est, quod addebam, naturam irrationalem, etsi assumi possit, non posse tamen reddi beatam. Nam assumptio est quid emortuum, nec postulat in natura irrationali actum vllum vitæ intellectualis, qualem includit beatitudo, quæ essentialiter continetur perfectissimis actibus vitæ intellectualis. Vnde non potest locum habere extra naturam intelligentem, quamvis extra eam cadere optimè possit assumptio. Natura item intelligens, quia assumptio anterior est diuina fruitione & beatitudine, potest assumi, & tamen non effici beata. Et ita rectè & late Franc. à Christo in 3. dist. 2. q. 2. & Argent. eadem dist. quæst. vnica art. contra Henricum quodlib. 6. q. 6. cuius argumenta inania sunt, frustra que in eis longam operam consumit Argentina.

Angeli, assumptibiles.

103. Venio ad substantias completas immateriales, hoc est ad Angelos de quibus, si paucos antiquos excipias, quos refert Carthus. in 3. d. 2. q. 1. videtur communior omnium sententia, quod assumi à Deo possint. Et habent sanè assumptibilitatis radicè propositam, nempe naturam substantialem vltimè perfectibilem termino intrinseco ex natura rei distincto, ac proinde separabili. Videtur quidem S. Thomas de ea separabilitate substantiæ à natura Angelica loqui difficiliter 1. p. q. 3. art. 3. nec patum in eo loco enodando laborant Barnes, ibi & Ragusa 3. p. d. 35. & d. 5. c. 1. non potest tamen idoneum vllum fundamentum profertur, cur ille vt sic dicam limbus naturæ competat humanitati, desit autem naturæ Angelicæ. Nec obscure idem insinuat Apostolus, cum Angelos à Deo apprehendi potuisse, æque ac semen Abraham, supponit Hebr. 2. Cum ergo semen Abraham apprehensum sit, & à peccato in quod prolaberetur fuerit potenter retractum interuentu assumptionis per Verbum, quæ sine separabilitate substantiæ humanae nequit intelligi, concedendum est eam quoque separabilitatem habere in Angelis locum, quod ex instituto confirmo in natur. Theol. dist. 3. à n. 5. Hinc perspicua manet Angelorū hypostatica assumptibilitas, vteriusque, consummata iam inductione colligere licet, omnem omnino substantiam, siue dimidiatam, siue essentialiter completam atque totalem, esse diuinitus hypostaticè assumptibilem, & radicè assumptibilitatis proximè explicata potiri.

Non item accidentia.

104. Restant accidentia. Hæc aliqui censuerunt posse à Deo assumi hypostaticè. Ita Aluares 3. p. d. 22. concl. 5. d. Aquar. in 3. d. 2. concl. 5. Val. 3. p. d. 1. q. 4. p. 1. Præ

Propositi 3. p. 9. n. 261. & veterum nonnulli. Quamquam inter hos Doctores, nonnulli per assumptibilitatem accidentis, intendunt tantum designare unionem accidentis cum Verbo non esse impossibilem. Alij vero inter quos est Valentia, nomine assumptibilitatis accidentis intelligunt tantum capacitem accipientis esse in quodam genere causae, suppletis in quodam subiecti in accidens: sicut iuxta eos, influxus substantiae creatae in naturam creatam, suppletis est substantiam divinam. Verum haec omnia statum per substantiam divinam. Sic enim vagantur extra propositionem hypostaticam, à qua Doctores praedicti longè abscedunt. Sive enim possibile sit accidens uniri Verbo non formaliter prout est persona, sed prout est substantia divina quaedam entitas, ut priores Auctores supponunt; sive ea unio sit impossibilis, ut affirmat Suarez t. 1. p. 14. f. 2. & d. 13. l. 1. & admodum sanè probabiliter, cum non appareat, quod spectare posset unio ista, si intercederet, & quod esse posset effectus ad quem destinaretur. Vt unio inquam de ea accidentis ad divinam personam voibiliter statuat, non sequeretur tamen possibile esse assumptibilitatem accidentis de qua hic quaerimus; quae scilicet inuehat completibilitatem in genere substantiae. Similiterque quamvis essentia divina (non enim persona, quae ut sic non est actus,) possit esse, tunc supplet omnem subiecti causalitatem in accidens, hoc nostra non refert, quia hic non agitur de illo influxu subiecti in supplemento, sed de substantiali accidentis terminabiliter, quoque à substantia extrinseca supernaturaliter terminante suppleri, quod nulla congrua ratione nititur, & iam supra est expostum.

Agendo igitur de assumptibilitate hypostatica proprie accepta, de qua nunc quaeritur, negandum omnino est, accidens esse hypostaticè assumptibile. Quam esse Ecclesiae & Philoophorum omnium sententiam, copiose dixit S. Maximus, in disputatione contra Pyrrhū non longe à principio, cum refellens Pyrrhi commetum de unione hypostatica divinae & creatae voluntatis, quales est inter humanitatem & personam Verbi, responderet unio non esse possibilem, nisi inter substantias. Idem communiter docent Scholastici, quos refert & sequuntur Vasquez 3. p. 30. c. 5. Suarez ibid. t. 1. d. 14. l. 4. Becan. c. 5. q. 5. & Albertini. coroll. 8. ex 1. princ. incompleto. dub. 2. Ratio vero est ex dictis manifestata: quia accidentia non habent incompletionem illam, & perfectibilitatem in genere substantiae, quae possit per Verbi substantiam in eodem genere explicari, quod est unicum & totum assumptibilitatis hypostaticae fundamentum. Sicut ergo impossibile est, substantiam creatam superueniri intrinsece, & connaturaliter accidenti, eo quod repugnet modum substantialem esse connaturalem terminum accidentis, quod alterius est generis, ita etiam repugnat, ut substantia increata vel creata extrinseca, conferat accidenti formalem suum effectum, qui in eo situs est, ut naturam substantialem vicinè perficiat in eodem genere, ut inde extergat suppositum. Negandum itaque est, accidens esse hypostaticè assumptibile, sive vnibile divinae substantiae, quatenus substantiae, & in ordine ad constituendum suppositum, qua una de re nunc disputamus.

Quaestio 4. Quo ordine humanitas, eiusque partium, assumpta. Secluditur ordo temporis.

105. Postremum punctum initio propositum, erat de ordine, quo assumptio humanitatis, & partium eius, peracta est de facto. Vbi non est quaestio de ordi-

ne temporis, quia ex fide certum, Christum ex primo momento quo productus est, atque adeò quo corpus & animam habuit fuisse verum Deum. Unde habetur, omnes partes corporis necesse est ad perfectam hominis constitutionem, & animam in corpus hominis immersionem, fuisse simul tempore à Verbo assumptas. Idque disertè tradit Fulgentius de fide ad Petrum c. 18. Damasc. 3. fid. c. 1. & Sophro. in 6. Synod. act. 11. in epistola, quae ibi ex eo recitatur, & postea act. 23. approbatur. Optimè & explicatissime idem tradit N. C. phor. Constantinop. in sua fidei professione in feria epistola ad Leonem Papam. Quod autem Toleros in cap. 1. Lucae annotatione 114. ex Origene lib. 2. periarth. c. 6. & ex auctore libri secundi de Incarnatione perpetam tribuit Divo Augustino, refert eos asseruisse Christi animam à mundi initio, tanto ante conditum Christi corpus, assumptam fuisse duplici errore sortet. Altero communi, quod animam corporibus praexistere, quod tanquam haereticum damnat S. Leo epistola ad Turribium. Altero autem speciali videlicet, quod Christi anima ante Christum ex corporis & animae coniugio compactum, sit vnica Verbo Dei, quod aequè pugnat cum sana doctrina. Quinquam ego quidem apud Origenem, quem nonnulli ex interprete legere eo loco contigit, voces ibi inuenio, quae facile inuuant, Graecum contextum accipi posse de initio creationis ipsius animae, non autem de initio creaturarum omnium, ut extimas Latinorum verborum cortex praefere videtur. At ibi tamen eum errorem ab Origene tradit potuisse, non diffiteor. Certè in 5. Synodo can. 2. innoto canone 10. damnatur hanc obcautam Origenem, ut Nicephorus notauit 17. hist. c. 27. apud auctorem verò librorum duorum de Incarnatione, inferiorum tom. 4. Divo Augustini, nihil inuenio, quod prodar eum tali errore laborasse, qualem ei affingit Toleros. Sed cum auctor ille sub illius libri secundi finem, ubi de Christi anima dicitur, Origenem citato capite non tam expresserit, quam exserpserit, illa tamen ambigua verba quae Origenem propositi erroris suspectum reddere possunt, sapienter declinauit. Unde non est quod error ille ei affingatur villo modo.

Ordine congruitatis, prius est assumpta anima, quam corpus, agendo de facto.

106. Non est praeterea hoc loco quaestio, de ordine, (ut sic dicam) congruitatis in assumendis partibus humanitatis Christi, seu penes quam illarum partium sit assignanda causa, cur congruum fuerit alteram assumi. Quae enim pars causam suggererit congruitatis assumendi alteram, prius haud dubie hoc pacto assumpta censeri potest. Quia igitur ex anima ducitur ratio, cur congruum fuerit corpus à Verbo assumi, omnino fatendum est, in sensu proposito animam prius assumi, quam corpus; vel ut alij loquuntur, fatendum est, Verbum assumptis corpore mediante anima, animam vero mediante spiritu. Nimirum ratio ob quam Verbum naturam nostram sibi copulare voluerit, ea una fuit, ut peccato mederetur, Deoque satisfaceret elicitis operibus per naturam creatam diuinitate imbutam, quae fragrantia inde manante persula & infinita pretiositate honestata, numinis violationi sarcinenda pares essent, quales nullae à pura creatura elici poterant. Eo autem Incarnationis sine supposito, oportuit assumi naturam satisfaciendi & merendi capacem, quod Verbum per se non poterat. Itaque cum corpus, ac etiam anima, si prius mente supponatur, sit functionum illarum incapax, perspicuum est, causam congruitatis assumendi corporis, ex anima cum eo conferenda, duendam esse; & causam assumptae animae, ex mente sine intellectu quo pollet, peti oportere. Unde si anima esset materialis, qualis est brutorum, non fuisset congruum

cam assumi. Hoc voluit D. Thomas 3. p. q. 6. art. 1. & 2. cum dixit Verbum assumpsisse carnem mediante anima, & animam mediante spiritu. Et ita habet D. August. de agone Christi c. 18. verbis illis. [Inuisibilis & incommutabilis Veritas, per spiritum animam, & per animam corpus suscipiens, toto homine assumpto, ab omnibus cum infirmitatibus nulla sua contaminatione liberavit.] Non dissimiliter loquitur epistola 3. & Naz. orat. 35. *sub fin.* Laudat in hanc rem Rufinum, eique subteribit Cassianus l. 7. de Incarnat. cap. 27. his verbis. [Rufinus quoque Christiana Philosophia vir, haud contemnenda Ecclesiasticorum doctorum pars, ita in expositione Symboli de Domini natiuitate testatur: Filius enim, inquit, Dei nascitur ex Virgine, non principaliter soli carni sociatus, sed anima inter carnem Deumque mediante generatus.]

Hec tamen non euincunt nisi congruitatem assumptionis partium illarum sic se habentium. Quare si Deo placuisset, non est dubium, quin anima absque intellectu, & caro nuda ac expers anima, potuisset assumi. Idque sufficienter liquet ex dictis superius. Nec puto refutari. Origenem l. 2. peritarchon cap. 6. & qui eum descripsit autorem libri secundi de Incarnatione inter D. Augustini opera inserti, cum aiunt, Verbum non potuisse vniri carni, nisi mediante anima. Neque enim de absoluta possibilitate videntur cogitasse, sed de congruitate ac decencia. Sine dubio namque, si Deus carnem non mediante anima assumpsisset, defuisset decor ille, qui in carnis animata assumptione emicuit. Vnde supposito quod decor ille exhibendas esset, non fuit possibile animam mentis expertem, vel corpus anima destitutum, assumi. Absolue tamen, potuissent assumi, nec id Deum dedecuisse posside, si ita vltimum aeterna sapientia fuisset. Nunc autem regula eiusdem sapientiae tulerant, vt is ordo congruitatis quem exposuimus seruarietur, salua tamen immediata vniusque partis vnione ad Verbum; ita vt corpus non exceperit vnionem hypostaticam mediate tantum, seu per animam, quam solam proxime efficit, sed vere ipsum quoque corpus, terminetur immediatè ac formaliter per substantiam Verbi, eique per vnionem in ipso corpore intrinsecè ac proxime receptam, coniungatur. De his igitur non est quaestio.

Sed tota difficultas, qua circa ordinem in partium assumptione seruatum agitari hoc loco potest, pertinet, primò, ad comparationem partium humanitatis essentialium, & vnionis ipsarum inter se; quod est quaerere an prius natura corpus fuerit vnionem animae quam Verbo. Similitèrque de anima quaeri potest, priusne Verbo quam corpori vnita fuerit. Secundò, praesens difficultas pertinet ad comparationem partium humanitatis cum ipsa humanitate: Quod est quaerere, an prius sint assumptae partes essentialia humanitatis, quam humanitas tota, vel è contrario.

Partes humanitatis prius Verbo vnita, quam inter se ipsas.

107. In priore difficultate, omnino verum censeo, quod prius natura partes singulae essentialia humanitatis sint vnita Verbo, quam inter se ipsas. Ratio est quia substantia Verbi in partibus naturaliter subsistentibus suffecta est creata, & eodem non modo temporis, sed etiam naturae ac rationis instanti ijs aduenit, quo aduenisse substantia creata nisi praeventa & praepedita fuisset. Nam nisi intelligeremus substantiam Verbi tunc aduenire, falsò diceremus eam praeventi substantiam creatam, & exortu prohibere. Vnde nihil obstat, quominus ante intellectum superuentus substantiae Verbi praeventeremus substantiam creatam afficere humanitatem. Quae difficultas euanescit, admittendo, quod substantia Verbi adueniat

cuiuslibet parti essentiali humanitatis, in eodem signo ac instanti naturae, in quo aduenire deberet substantia creata, si permittetur exurgere. Atqui substantia creata aduenit naturaliter naturae & corpori priusquam vniantur inter se physico nexu ad constandum compositum; quia prius est partem vnibilem esse in se, quam iungi alteri parti: sicut etiam prius est, quamlibet illarum partium esse in se, quam causare compositum, quod praestat per vnionem: Quia prius est esse in se complete, quam aliquid causare extra se. Prius igitur & ratione & natura, assumpta est à Verbo anima, itémque corpus, quam naturalis vnio partes illas ad cõpositi fabricam vincularer. Id quod etiam colligere ex eo licet, quod disrupta vnione humanitatis cum Verbo nõ tollatur vnio partium humanitatis cum Verbo nõ tollatur vnio partium humanitatis cum Verbo. Vt constat ex triduo motu Christi, quo anima Christi itémque corpus retinuit pristinam cum Verbo vnionem, disoluta tamen ac destructa vnione humanitatis constitutente. Si verò vnio partium cum Verbo disolueretur, impossibile esset vnionem humanitatis cum Verbo perseruare. Inde ergo colligere licet, vnionem partium cum Verbo esse naturae priorè physica vnione partium inter se ipsas: Vnio siquidem humanitatis cum Verbo, supra hypostaticas vniones partium, dicitur duntaxat ipsarum partium vnionem physicam inter se ipsas. Quare vnio partium ad Verbum, vt independentior est vnione partium inter se ipsas, ita & natura est anterior.

Quae in contrarium opponunt Vasquez 3. p. d. 37. c. 7. & 8. & Albertinus coroll. 9. de substantia n. 12. leuia sunt. Aiunt enim carnem non prius naturam fuisse à Verbo assumptam, quam fuerit humana. Atqui non prius fuit humana, quam vniretur animae: Ergo prius natura vnita est animae physico nexu quam supernaturaliter & hypostaticè Verbo adheserit. Addit testimonium D. Thomae q. 6. art. 4. ad 3. Verum D. Thomas non videtur dissentire à sententia quam proposuimus; vt patet ex eo quod articulo 5. ait humanitatem ordine executionis spectatam, assumptam esse medijs partibus: ac proinde sentit partes prius natura, quam physica vnio earundem inter se ipsas exurgere, & humanitatem compingere, fuisse Verbo coniunctas. Ratio verò adducta, facile eliditur. Quamuis enim caro spectato ordine congruitatis, non prius à Verbo assumpta sit, quam intelligeretur humana, quod vnum probat ratio praedicta, etque id solum quod à D. Thoma affirmatur q. 6. art. 1. & 4. tamen prius natura vel potius (quia deest vera dependentia vnus vnionis ab altera) prius ratione, assumpta est caro, quam esset humana per naturalem vnionem cum anima, eo quod carni prius sit esse, quam iungi animae. Et idem de anima statuo, si quaeratur priusne hypostaticè iuncta sit Verbo, quam naturaliter corpori.

Quis ordo vnionis, inter humanitatem & partes eius.

108. Posterioris difficultatis resolutio, est facilis, supposito duplici ordine perspecto ex tractatione de fine, nempe ordine intentionis & executionis. Si ergo ordinem intentionis attendamus, nemo non videt prius fuisse intentam assumptionem integræ humanitatis, quam partium eius essentialium. Deus enim primò & per se intendit, vt Verbum fieret homo; & quia hoc haberi non poterat, nisi animam sigillatim, itémque corpus assumeret, vtramque illam essentialia humanitatis partem assumptis per assumptiones partiales, quod erat medium ad obtinendam totius humanitatis assumptionem accedente ad illas partium cum Verbo vniones, naturali coniunctione partium inter se. Ordine tamen executionis prius ratione facta est vnio partium humanitatis cum Verbo, quam vnio totius humanitatis, quod male diffinitur Rada controu. 4. art. 4. Ratio

Ratio est, quia partes prius in se esse acque adeo subsistere debuerunt, quam causare cōpositum, quod ex ipsarum inter se partium naturali vnione resulat. Et ex vno hęc partium inter se ipsas, siue constructio humanitatis, supponit vnionem partium cum Verbo. Modò itaque magis vnio humanitatis cum Verbo, supponit ipsam partium cum Verbo copulationem; quoadquidem humanitas intelligi non potest vnita Verbo nisi præintelligatur esse, quod habet per naturalem partium vnionem inter se ipsas, earundem ad Verbum copulatione posteriori. E contrario verò vnio partium cum Verbo, nec supernaturali humanitatis cum Verbo, nec ipsarum inter se partium naturalium vnionem supponit.

Nec plura de priore extremo secundæ intra Christi compositionis; et cuius discussione euanescent difficultates ductæ à ratione naturali, quæ impossibilitatem assumendi diuinitus humanitatem monstrare videbatur ex parte humanitatis; allegando indissolubilem naturæ & substantiæ nexum, & monstrantem humanitatis, si suo connaturali complemento spoliaretur; ac denique dependentiam causatam à solo Verbo. Liquidò enim parer nullam talem rationem rigere. Nam & separabilis substantiæ ab humanitate substantialiter plena & integra, satis demonstrata est, & dependentiam naturæ à substantia non esse effectum, aut quomodolibet causatam, quæ toti Trinitati communis esset, sed meram esse determinationem, est declaratum. Terminatio autem non est causatio, nec est, quod ad omnes diuinas personas inferenda censetur.

Summa doctrinae propositæ, & eius usus.

109. Nunc quia extremum hoc primū huius compositionis, nos laus distinxit, placet iu breuem summam cogere, quicquid de eo propositum est. Hic igitur est totius huius tractationis breuiculus. Humana natura continenter se habens, hoc est omnes eius partes physica cum essentialibus, tum integrales, tumque naturaliter consentaneæ, ac etiam partes eius aliquæ non simpliciter dictæ nominatimque sanguis, (non rem spiritus, viues, & capilli.) salua creata existentia sine qua assumi nequiverunt, sola verò suppositualitate connaturali, quam externa necessariò excludit, deficienti, pro capacitate omnibus & solis essentialibus substantialibus obedientialiter competente ad diuinitatis Verbi substantiam sunt euectæ: & quidem si tantus spectes omnes æquè primò; si autem congruitatem & rationem assumendi, prius anima rationalis, quam caro: si denique prioritatem naturæ, prius hæ partes secundam se, quam ad inuicem vnitas, vel quod idem est, prius quam humanitas, quæ tamen omnium prima, in diuina intentione assumpta est.

Verus huius doctrinæ esse debet, Inuasiō verborum Apostoli Hebr. quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem. Sanguinem autem sumi pro anima, exultimat creditus Anselmus, eo quod vita animalis sit in sanguine. Sed nihil est necesse sic accipere vocem sanguinis in eo Apostoli loco, cum eo ipso, quod caro, cui Verbum communicasse dicitur, est caro humana, satis per eam consignificetur anima. Suspicit ergo Apostolus, & magno quodam pietatis sensu ac gaudia considerat quod Deus Verbum, neglectis & non apprehensis, neque à peccato retractis Angelis, vt mox subiungit, fieri voluerit frater hominum communicando partibus omnibus humanitatis, quibus ipsi communicabant, vt omnium veluti contingens omnibus mederetur.

Nec ille pissimus S. Maximi affectus omittendus ex homilia 3. de Pauch. [Est in illo Christi homine vnitasque nostrum carnis & sanguinis portio. Vbi ergo

Theoph. Rayn. Christum.

portio mea, regnat regnare me credo; Vbi dominatur sanguis meus, me sentio dominari, vbi glorificatur caro mea, me gloriosum esse cognosco. Quamuis enim peccator, de hac tamen communione gratia non diffidat, quia etsi peccata nos prohibent, substantia nos requirit: & si delicta propria nos excludunt, naturæ communio nos repellit. Nam propter bonitatem diuinitatis, peculiarem nobis Saluator debet affectum; scilicet quia sicut Deus noster in ipso est, ita & sanguis noster in illo est. Misericordiam igitur mihi debet præstare diuinitas, necessitudinem exhibere debet affinitas. Neque enim tam immitis est Dominus, vt obliuiscatur hominis, & non meminerit illius quem ipse gessit, vt quem causa mei susceperit, non eius causa quem susceperit, me requirat. Non inquam tam immitis est Dominus, vt non diligat carnem suam, membra sua, viscera sua, ait Sanctus Apostolus. Nemo vnquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam sicut Christus Ecclesiam. Nihil ergo de venia desperemus fratres; nihil de odio timeamus. Habemus prærogatiuam sanguinis nostri. In Christo enim caro nostra nos diligit. Sumus enim membra eius & caro, sicut dicit idem B. Apostolus; *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico in Christo & in Ecclesia.]

CAPVT II.

De Verbo humanitatem assumente

110. Explodendum est blasphemum nugamentum, eorum qui referente auctore homilia de Deipa. apud S. Athanasium, dixerunt humanitatem fuisse assumptam à Verbo saluationis Angelicæ. Verbum enim quod substantialiter complere potuit humanitatem, & eam reddere capacem satisfaciendi Deo læso, non potuit esse: aer diffusus vel qualitas soni inde enascens, sed sola diuina persona. Igitur hoc est alterum extremum secundæ compositionis Christo inter-næ, in qua exponenda versamur; proinde de eo dicendum sequitur. Eò enim rem deduximus, vt constiterit humanitatem ad Verbi substantiam fuisse euectam, intelligendo substantiam nomine, personam formaliter, quatenus substantiam, siue suppositualitatem per se vt sic, constitutam, quamuis antiquis vox illa polyonima fuerit, & quod Rusticus libro contra Acephalos ad medium ex Nazianzeno, & Ephesina Synodo tradit, interdum ad personam, quandoque verò ad naturam signandam sit vniuersa. Cæterum hæc quoque, & quod reipsa factum est, & quod de potentia absoluta fieri à Deo potuisset, considerandum erit.

Nihil absolutum terminauit humanitatem.

Non enim Deus.

Primò igitur, spectando quod reipsa factum est, constare debet, excluso quocumque alio intra Deum, siue absoluto sine relatio, solam diuini Verbi personam, quatenus per relationem suam substantiam constituitur, terminasse humanitatem Christi, sua connaturali substantia spoliata.

Quod nego aliquid absolutum intra Deum, terminasse de facto humanitatem Christi, excludit ab ea terminatione, & naturam diuinam & substantiam quam vocant absolutam. Et quidem quod diuinitas non terminauerit de facto humanitatem, inde perspicuum est, quod solum Verbum sit caro factum. Atqui natura est Patri quoque & Spiritui sancto communis. Accedit diuinæ naturæ incompletio mox explicanda. At quod alteram hypostaticè terminat, & substantialiter consummat, necesse est in eo genere completum esse

ac terminatum. Quare facessat pinguis error Brentij ac Smidelini, quos Bellarmus l. 3. de Christo c. 1. & 8. refert asseruisse terminum, quo Christi humanitas fuit consummata, fuisse diuina attributa, atque ad eam diuinam naturam, quæ ab illis attributis ne ratione quidem perfectè præcendente feceritur: Incarnationem verò nihil fuisse aliud, quàm diuinorum attributorum, atque ad eam diuinæ nature vnionem cum humanitate per accidentaria gratiæ dona. Hunc dico esse pinguis errorem, nec vnum sed geminum. Nam vnionem humanitatis cum extremo diuino factam esse per accidentaria tantùm dona gratiæ, est merus Nestorianismus. Extremum verò illud diuinum, cui copulata est humanitas, statuere diuinam naturam siue attributa, idem est ac dicere, omnes æquè diuinas personas esse incarnatas, quod esse hæreticum, mox ostendemus. Quare tatum esto, formaliter loquendo Deitatem non esse incarnatam, nec humanitatem diuinitati esse copulatam.

Dixi formaliter loquendo, quia identicè & mediatè loquendo rectè dicitur diuinam naturam esse incarnatam, aut ex Virgine conceptam vel hominem factam, quas locutiones ex sanctis Augustino, Leone, Celasio, Ambrosio adductis eorum locis profert S. Fulg. ad q. 2. Ferrandi. Eisdemque ex D. Athanasio epist. ad Serapionem refert S. Thomas opusc. 1. c. 17. & 18. ac. 19. Vt mihi planè videtur S. Damascenum 3. fid. c. 11. asserere à nomine vnquam dictum esse, quod Deitas facta sit homo, vel sit incarnata aut humanata. Rectè autem obseruat S. Thomas, locutionum prædictarum sensum esse, quem diximus. Quia enim Verbum quâ Verbum non differt à parte rei ab essentia diuina, & Verbum quâ Verbum assumptit humanitatem, propterea in sensu identico & materiali, dici potest, Deitatem esse incarnatam vel ex Virgine conceptam, aut factam hominem: Ceterum in propositionibus propriè vsurpatis, non spectatur sensus identicus sed formalis. Hic autem in præsentis negotio falsus est. Neque enim verum est, vnionem humanitatis, terminatam formaliter esse ad Deitatem; sed terminata præcisè est ad Verbum quâ Verbum. Quare consulemus omnino est, locutionibus propositis eam impropiam vsurpationem continere existimetur, omnino abstinere, nisi apponatur aliquid quod efficiat sententiam formalem, vt factum est à S. Damasceno l. 3. fid. c. 11. cum dixit, *Deitatem in vna personarum suarum, esse carni coniunctam*. Quo eodem modo in Concilio Rhemensis symbolo capite vltimo dicitur, *Deitatem vnitam esse humanitati in filio*. Refert illud symbolum Valques i. p. d. 220. c. 2.

Nec subsistentia absoluta.

111. Aliud absolutum intra Deum, quod à terminatione humanitatis excludendum affirmabam, est subsistentia absoluta, cui Durandus in 3. & 1. q. 2. à n. 7. ad 13. annuente Capreolo ibid q. 1. art. 3. tribuit immediatam terminationem humanitatis in ratione subsistentiæ, vltra quam terminationem alia adueniat ad personam Verbi in ratione personæ, duplicem namque vnionem (supernaturalem distinguunt isti autores in humanitate. Vnam cum natura Verbi prout est subsistens absolute, constituitque Deum subsistentem subsistentia omnibus personis communi. Alteram cum his quæ sunt propria personæ in quantum persona, quæ in diuinis non constituitur per subsistentiam, sed per esse ad aliud. Ita vt per aliud Deus dicatur subsistens, per illud verò constituitur in ratione suppositi atque personæ. Subsistit enim per diuinitatem, est autem persona vel suppositum per proprietatem relativam: Contra quàm accidit in personis creatis, quæ per idem sunt supposita atque personæ. Vtranque ergo hanc vnionem esse admittendam probat Durandus,

quia quod vnio ad Deitatem subsistentem sit ad mysterium Incarnationis necessaria, ex eo patet vt ait n. 8. quod persona diuina non subsistit nisi per essentiam, vel ratione essentia. Atqui diuina persona terminat primò dependentiam humanitatis per id quo subsistit, quia hoc est per quod primò terminat dependentiam inexistentiæ nature assumptæ. Igitur primò terminat humanitatem per subsistentiam absolutam quæ inest deitati. Quod autem præterea exigatur vnio ad proprietatem Filij, siue ad personalitatem eius, quæ est forma relatiua, probat Durandus n. 13. quia ad vnionem personalem necessaria omnino est vnio ad rationem formalem & completiuam diuini suppositi siue diuina personæ. Atqui ea ratio in diuinis est relatiua, vt dictum est. Quare vnionem supernaturalem humanitatis ad subsistentiam Verbi & personis omnibus diuinis communem, addenda est alia supernaturalis vnio ad proprietatem relativam Verbi diuini, secundum quam personalitas eius formaliter completur.

Hanc sententiam recentiores grauer notant, nec immento. Nam ex abusu vocis, inuehit periculosam notionem, quod rem ipsam. Vocis abusus in eo est, quod diuinæ nature independentiam à subiecto, appelleret subsistentiam absolutam. At hoc pacto humanitas Christi dici posset in se subsistere, quia ex se est independentis à subiecto. Scio plerisque Scholasticos, etiam recentiores, similiter loqui, & Deitati, prius ratione quàm personalitatibus siue relatiuis proprietatibus afficiatur, tribuere subsistentiam absolutam. Ita Suarez l. 4. de Trinit. c. 11. & t. 1. p. d. 11. l. 3. Florianentius lib. 2. de Trinit. in Theoria titulo de personis in vniuersum *seruatum est* & notat 2. l. Font. latè 5. Metaph. c. 8. q. 5. l. 7 & 8. Regula 3. p. d. 49 & 50. & alij. Modus tamen ille loquendi, infrequentissimus est in Concilijs & Patribus, vt fatetur Molina 1. p. q. 29. art. 2. l. 3. concl. 2. E contra verò nihil est Concilijs & Patribus solemnius, quam esse tres in Deo subsistentias. Sic Synodus Constantinopol. Epist. ad Damascum Papam, tradit credendam necessariò esse diuinitatem vniam in tribus perfectissimis subsistentijs. Quod etiam habetur in Epistola Sophronij, quæ extat in 6. Synodo actio. 11. & approbatur actio. 13. Item in 5. Synodo collat. 8. can. 1. sub anathemate definitur vniam esse Dei substantiam in tribus subsistentijs. Præterea Rufinus 1. histor. c. 29. testatur in Concilio Alexandrino definitum esse dari in Deo vniam substantiam, & tres subsistentias. Id quod etiam disertè habet S. Athanasius, aut quibus alius autor sermonis de Deipara initio, ac dialogo contra Anomæos pag. 165. Et Paschal Diacon. l. 1. de Spiritu sancto c. 4. Quare non immerito dixisse videor, per abusum vocis diuinam à subiecto independentiam appellari subsistentiam absolutam, cum vera subsistentia ratio, in vltima nature terminatione sit locanda: ea autem vltima terminatio Deitati à adueniat à proprietatibus relatiuis, non ipsi Deitati in se ipsa conueniat. Hic ergo vocis abusus, periculi materiam Durando præbuit. Ex eius enim sententia, vò regè vidit Rada in 3. contron. 1. art. 3. & Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 1. aperit habetur, Patrem quoque & Spiritum sanctum, carnem esse factos. Ea siquidem communis subsistentia, quam Durandus carni copulatam admittit, omnibus æquè personis communis est. At fides docet solum Verbum esse carnem factum, vt iam dicam: Illa itaque vnio præuia ad vnionem personalem, quam Durandus comminiscetur, vt humanitas vniretur ei quod dependentiam inexistentiæ eius terminat, explosenda est. Nulla enim talis dependentia admitti potest præterquam à personalitate relatiua vltimò complete & terminante sicut inadæquatè Deitatem, ita adæquatè humanitatem.

à Filio Pater: & illa Deitas incommutabilis & inseparabilis Trinitas, nihil sui poterat à se habere discretum. Quamvis enim susceptæ incarnationis dispensatio ad vngentam Dei filium propriè pertineret, sic tamen Pater non abiungebatur à Filio, quemadmodum caro non diuidebatur à Verbo. Sentium quem tradidi esse germanum Severiani sensum declarant verba sequentia. Addit enim. [Sic & S. Legonius dixit, in Christo esse Patrem & Filium secundum communem voluntatem, vel secundum beneplacitum & approbationem: neque sicut Abraham & Isaac, & Iacob, ita & Pater & Filius & Spiritus sanctus locali circumscriptioe & diuisione tanquam tribus sedibus separantur & seinguntur, quia Trinitatis mysterium à se mutuo indiuisum est indiscretumque ac profus indiuisum. Sed cum in aduentu & apparitione Verbi, Filius qui & Verbum factus sit Christus, hoc est vnctus; is autem qui cum vnxit fuerit Pater; christus verò seu vnguentum ipse Spiritus sanctus; ideo dicitur, in illo, omnis plenitudo diuinitatis inhabitat corporaliter. Etenim in quouis qui efficitur Christus, hoc est vnctus, trium actio & concursus requiritur: nimirum vngentis, vncti, & vnguenti, quæ licet hypostaticè simul non vniantur, mutua tamen operatione coniunguntur.] Ex his ergo quæ à Severiano sunt disputata perspicuum omnino est, quàm locus Apostoli propositus, non labefactat Catholicam veritatem de solius Verbi incarnatione.

Multò minus eam quatunt æstima quorundam Patrum testimonia, quibus dicitur totum Deum assumptisse humanitatem: Cuiusmodi est illud Chrylogi serm. 70. [Homo redi ad Deum sic amatus à Deo, & ad illius gloriam de totum te qui se totum propter te, ad suam deduxit iniuriam.] Hæc enim de solo toto Filio, & de totalitate Deitatis, siue plenitudine Filio competente, sunt accipienda. Qua eadem ratione exponendum est illud S. Fulgentij lib. 3. ad Trasim. c. 7. [Plenus Deus, vnitus humanitati.]

Identitas personarum in essentia, coheret cum solius Verbi incarnatione, contra Sabellianos.

114. Acrius pungit ratio, quæ plerisque hæreticos abripuit in errorem ducta ex identitate essentia trium diuinarum personarum. Nam si eadem est Patris ac Filij, & Spiritus sancti essentia, vt fert Catholica doctrina, quomodo potuit Filius solus incarnari nõ in carnato Patre qui vna res & vna essentia sunt? Ad hanc scopulum alii sunt Sabelliani, Ariani Monophysitæ. Et Sabelliani quidem hinc quoque præsidium petebant ad firmandam confusionem personarum quam inuehebant. Et idcirco à Romanis, vt est in professione fidei Episcoporum Orientalium relata à Nicephoro lib. 3. c. 11. Patripassiani dicti sunt latè in Praxea, primò apud Latinos, erroris illius disseminatores, castigati à Tertulliano l. aduersus eundem Praxeam toto.

Hic error vitæ stabilita Triade personarum, quam isti perperam inficiabantur. Certum quippe est, Sabellianos eos ipsos fuisse, quos Lactani (vt iam olim S. Cyprianus epistola ad Iubaianum) vocarunt Patripassianos, quamvis Pamelius ibi eos distinguat. Sed quod dixi, traditur discretè à S. Fulgentio l. contra serm. Fastid. c. 11. Esto verissimum sit iam olim Praxeam, ac etiam longè antea aliquos, tempore S. Ignatij vt ipse testatur epistola ad Philippenses, ex eodem fundamento, cui malè postea innixus est Sabellius, confusionis scilicet personarum, effutiuisse Patrem passum esse. Id ipsum in Noëto Sabellij magistro per Epigonium quendam decepto, iuxta Theodoretum lib. 3. hæret. fabul. acriter refellit Hypopolitus homilia contra Noëtum, vbi Noëti argumenta pro Patre passio refert fuisse tantum ea Scripturæ loca, quibus Dei vnitas asseritur, ac vnitas essentiaè probè coheret cum personarum multiplici-

tate. Itaque error de Patre incarnato & passio, æquè ac Filio, perperam in Scripturis illis fundatur. Viger eum errorem potenter Prudentius in Apothecosi toto poemate 1.

Arriani, malè hinc infestis Catholicis.

115. Venio ad Arrianos, qui ex eo quod Verbum solum sit incarnatum, colligebant essentialiter idem, impossibile censebant defugere incarnationem Patris æquè ac Filij. Audi Fastidiosum Arrianum, eo sermone, quem S. Fulgentius confutauit, & eius refutationi prætermititur. [Si Filius de quo Evangelista dicit, Verbum caro factum est, & habitans in nobis, obuclata paulisper diuinitatis potentia; thalamum virginis vsque solus ingressus est; procul dubiò separatus à Patre & Spiritu sancto est: sed ab vno nullatenus potuit Trinitas separari, quam constat omnino non diuidi, secundum ipsum absurditatem. Ergo tota Trinitas carnem assumpsit, tota Trinitas passionum iniurias sensit, tota Trinitas in sepulchro iacuit, tota Trinitas inferos penetravit, tota Trinitas tertia die à mortuis resurrexit, tota Trinitas quadragesima die in celos ascendit. Et ad cuius dexteram tota Trinitas sedet? Vel quem Spiritum die Pentecostes tota Trinitas in Apostolos misit? aut cui Deo tota Trinitas in celo dicere potuit, Deus meus quare dereliquisti me? vel cui Patris tota Trinitas ait Pater in manus tuas commendo spiritum meum? Si postulat, edicant. Quod si dicere nequeunt, ipsi se propriis iaculis percutiant, qui Trinitatem inseparabilem esse contendunt.]

Hanc blasphemiam conuollunt sufficienter illa S. Fulgentij contra eum sermonem cap. 11. [Non tota Trinitas carnem assumpsit, nec tota Trinitas passionum iniurias sensit, neque tota Trinitas in sepulchro iacuit, neque tota Trinitas inferos penetravit, neque tota Trinitas tertia die à mortuis resurrexit? & si quæ sunt alia, quæ conuincantur in sacramento illo incarnationis, ad solius Filij pertinere personam. Hæc enim quæ Catholica veritati Passidius plena falsitatis, & peruersitatis obiecit, non nisi Sabellianis, id est Patripassianis, possunt veteraciter obijci? in quibus reuera illi conclusi atque conuicti deficiunt, qui sanctæ Trinitatis, sicut vnã naturam, sic vnã personam predicare contendunt. Vbi eos sua peruersitas conuenienter ad hanc absurditatem præcipitas, vt naturam quidem diuinam nullatenus credant? naturam verò secundum carnem, nihilominus passionem ac mortem, resurrectionem quoque ab inferis, & ascensionem in celum, & omnia illa quæ in sacramento incarnationis ad personam vnus Filij pertinent, Patri consequenter assignent. Catholica verò Ecclesia diuinitus inspirata, tenens fidei veritatem, sicut nouit vnã naturam sanctæ Trinitatis asserere, ita cautè sicut sua tribuit vnique personæ.] Et mox c. 12. [Humanam naturam, id est carnem, rationalemque animam, non à tota Trinitate, sed à solo Filio credimus, constemurque susceptam. In vnitatem quippe personæ, non in vnitatem naturæ, Deus vnigenitus carnem suscepit & animam: quia vtique persona Filij non est eadem, quæ Patris est, aut Spiritus sancti. Vnitas ergo personæ, manente dumtaxat vtriusque proprietate substantiaè sicut in Christo personam non fecit duplicem, sic humanæ naturæ susceptionem, non fecit sanctæ Trinitati communem. Filio enim Dei, non sicut est vna communisque cum Patre, & Spiritu sancto natura, sic & vna communisque persona.] Disputat contra eundem errorem plenè, ac planè egregiè, idem Fulgentius ad quæstionem 2. Ferrandi post med. & S. Augustinus serm. 3. de tempore.

Resoluitur.

Trisagij, per Fullonem Monophysitam adulterato, fundata in hoc errore.

118. Ex hac su. positione Monophysitarum, & admissa per eos totius sanctissima Trinitatis incarnatione, derivata est impia illa Petri Gnaphæi Fullonis, Antiocheni Pseudopatriarchæ, additio ad Trisagium, quod apud Isaiam delineatum, & vt ex antiquis tradit Baro. anno 446. à sanctis Angelis per tempus Constantino-politani terræ-motus exauditum in hæc verba, *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis*, impius ille hac elanfula onerabat imò contaminabat & polluebat, *qui passus es pro nobis, miserere nobis*. De quo damnato additamento legendus idem Baro. anno 483. & ex Antiquis S. Damascenensis epistolæ de Trisagio, & varij sanctissimi Præsules datis ad Petrum Fullonem de eo argumento epistolæ, quæ extant nuper culæ Græcæ ac Latine, ad calcem commentariorum Zonaræ monachi in canones Apostolorum. Ibi sæpè legitur, fundamentum Gnaphæi ad hanc nonnè impietatis fabricationem; vnamque Christi Eupychianismum redocere tentaret; vnamque Christi naturam ex humanitate in Deitatem verâ agnosceret, totam Trinitatem carnem factam, passamque adigebatur fateri. Ideoque Trisagio ad totam Trinitatem directo, appendicem illam adiunxit, qua renouationi Eupychianismi iam prostrati viam præstrueret. Multa paucis complexus est Felix Papa III. epistolæ. 2. contra Gnaphæum, sic describens progressum eius in erroribus. [Sit in te hæc fixa damnatio à me. Si aliquando siquidem dixisti Trinitatem propter nos crucifixam, & non Christum: aliquando verò immortalem Spiritum, Manichæi secutus errore: aliquando autem hæc fugiens, nostrorum sermonum pignoribus increpatus, Christum post mortalem Spiritum, passionem sustinuisse dixisti, sicut Paulus Samosatensis, & Nestorius, vnum filium diuidentes in dualitatem filiorum; & cum his putasti non immorandum, ad peiora venisti; vt hymni, quos Cherubim cum tremore, Trinitati incessanter emittunt, ad Trinitatem glorificandam non referantur, sed vt totus hymnus ad Filium deducatur; confirmare volens sententiam velut cancerum serpentem, quam aduersus simplices extulisti, & hinc in omnium hæresum laqueos præcipitatus es à veritate declinando, nec predicando propter nos Christum Crucifixum Vnigenitum Dei Filium, qui in medio Patris & Sancti Spiritus glorificatur.] Hoc ait nihil esse damnabilius, & vltique ad fundamenta blasphemiarum peringere. Rursus in epistola ad Zenonem Imperatorem, [Petrus, primogenitus Diaboli filius, & qui sanctæ Antiochenæ Ecclesiæ indignissime se ingessit, sanctamque Sedem Põtificatæ Ignacij martyris polluit, qui Petri dextera Episcopus ordinatus est, Eustathijque Confessoris ac Præsidentis trecentorum decem & octo Patrum, qui in Nicæa conuenerunt, ausus est dicere, non oportere Christum etiam Dei filium nominare secundum diuinam Saluatoris sanctionem, & traditionem diuinatum Scripturarum, Patrumque expositionem; sed vnum de Trinitate, passionem pro nobis pertulisse in substantia Deitatis, iuxta Arii, & Apollinaris, Eunomijque blasphemiam, volens hac voce euacuare salutarem Domini incarnationem, secundum quam Christus & passionem subit. Dicitur autem & vnus ex nobis, vt qui Abraham semen apprehendit. Augere quoque Deorum pluralitatem nititur: quippe sensus eius, tres introducit Deos, vnum mortuum, & duos viuẽtes. Soluti etiam consubstantialis nomen, sacræque abiicit Synodos, Nicænam, Constantinopolitanam, & Chalcedonensem, sanctamque Mariam Virginem, nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum Verbum homo factum est, quæ necessitas Virginis? &

quare ad eam] dixisset Gabriël, quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris eius? Post hæc autem omnia impia, & blasphemæ suæ præsumptæ, & deprauationem Trisagie deprecationis eum illi addere voluit, *Qui crucifixus es pro nobis*, multa inconuenientia effecit, multumque à nobis & in Christo dilectis fratribus nostris, qui in Oriente sunt, & à venerabili Acacio vestræ regalis & à Deo amatæ ciuitatis, Archiepiscopo admonitos, conuerti noluit. Missa facio alia multa quæ ibidem habentur de impio illo Fullonis ad Trisagium additamento.

Possit tamen aliter concipi Trisagium, nempe vt non directum ad totam Trinitatem, sed tantum ad Filium, vt asseruisse Armenos à se facti, refert Nicen opulc. de erroribus eorumdem Armenorum. Et hoc pacto dubitari videretur posse, an ea additio Catholica esse queat, & pura sceleris. S. Damascenus tota epistola de Trisagio, sæcè eam Trisagij ad solum Filium directionem impugnat, occasione Abbatis Anastasij, S. Euthymij monasterio præfecti, qui ita sentiebat, & Ioannem Hierosolymitanum Antistitem sibi consentientem proferebat. At S. Damascenus de contraria sibi perpetuissima Ioannis Hierosolymitani mente testatus, multis præterea prolatis Patribus, Trisagium ad totam Trinitatem referentibus, vt quælibet præsertim structuram diuini illius canticæ præcisè ex triplici sanctificatione, omnino contendit non licere nisi communicando errori Petri Fullonis, additamento illud apponere, Trisagium referendo ad solum Filium. Fatur tamen posse crucifixionis mentionem fieri in secunda sanctificatione, quæ ad Filium dirigitur, sic effereudo Trisagium, *Sanctus Deus Pater, sanctus fortis, Filius Dei incarnatus, & crucifixus in carne propter nos, sanctus immortalis Spiritus factus vnus Dominus Sabaoth, miserere nobis*. Theorianus quoque in legatione ad Armenos eam Trisagij ad Filium solum directionem, lætè improbat. Accedit quod nullus tot Præsulum, qui ad Petrum Fullonem literas dederunt, hanc Trisagij directionem ad solum Filium insinuaui vnquam, cum tamen ea ratio hominem velatum à ciendis turbis, retardandi, futura videretur peropportuna. Senferant ergo esse illicitum, & lætè hæretica sortentem.

Additamentum Fullonis, valeret, si solum Verbum spectaret.

118. Nihilominus supposita ea ad solum Filium directione, fas esse Trisagium adhibito illo additamento vsurpare, præter Abbatem illum Anastasium, docuit Ephraemus Patriarcha Antiochenus apud Photium Cod. 128. pag. 774. Idem sensisse magnos Ecclesiæ Doctores tradit Generalis Armeniorum apud Theorianum in legatione, verbis illis. [Magnorum Ecclesiæ Doctorem auctoritates inueniuntur, quæ soli Filio hymnum illum Trisagij attribueri videntur. Ac sæpè mecum illas equidem considerans, admodum anxius hæsi: adeoque arbitror, eius appendicis auctores, illis permosos auctoritates, eam fecisse; nõque docuisse, quores de sancta Trinitate diuinum illum hymnum canimus, nullam faciendam appendicem: quos eum de Filio dumtaxat pronuntiamus, interdum quidem addendum, *qui crucifixus es propter nos*; interdum verò, *qui resuscitatus es*: vel illud, *qui assumptus es sursum*: nimirum vt pro tempore mysterij, apta quoque subiiciatur appendix: & illam vocem, *Dens*; & alteram, *fortis*; & tertiam, *immortalis*; de solo propter nos crucifixo, & de quo mortuus suscitatus, & sursum assumpto Christo Deo nostro, intelligamus.] Profert autem pro hoc vsu Armeniorum è sanctis Patribus Athanasium, Epiphanium, & Chrysostomum. Et quamquam Theorianus, eos non argè trahit ad sensum oppositum, id quod

mox

care Patri, quàm aliam personam alij. Item homo, pro quo erat oraturus, & Diabolus, quem erat expugnaturus, ambo falsam similitudinem Dei per propriam voluntatem præsumperant, unde quasi specialius aduersus personam Filij peccauerant, qui vera Patris similitudo creditur. Illi itaque, cui specialius iniuriæ, conuenientiùs attribuitur culpa vindicta aut indulgentia.] Optimè item Sanctus Leo serm. 12. de Passio. c. 2. [In hoc ineffabili vnitate Trinitatis, cuius in omnibus communia sunt opera atque iudicia, reparationem humani generis, propriè Filij persona suscepit: ut quoniam ipse est, per quem omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil, quippe plasmatum de limo teræ hominem, statu vitæ rationalis animauit, idem naturam ab æternitatis arce deiectam, amissæ restitueret dignitati, & cuius erat conditor, esset etiam reformator: sic consilium suum dirigens in effectum, ut ad dominationem Diaboli destruendam, magis vteretur iustitiæ rationis quàm potestate virtutis.]

In eandem sententiam concinnè omnino Philosophatur Iobius l. 1. de œconomia, c. 1. compendio exhibitus à Photio art. 22. His Verbis. [Quando Filius Verbum est, & homo Verbo atque imagine Dei olim cohonestatus, hisce postea excidit, comparatusque est iumentis insipientibus, & similis factus est ipsis: propterea nimirum Verbum ad eos, qui in irrationabilitatem lapsi erant, accessit, ruinam nostram reparans, ac nos in pristinam dignitatem postliminio reuocans. Verbum enim, (inquit) caro factum est, (id est nostrâ naturam in irrationabilitatem prolapsam, & nihil iam intelligentiæ habentem, sed totam ad ea, quæ carnis sunt, inclinatum, assumptis;) & habitauit in nobis. Nam hanc etiam ob causam, aut, virgineos recens sinus egressum Verbum, excepit præseptum, brutorum mensa, bobus atque asinis alimentum præbens. Bobus quidem, quod puri cum sint, veteris populi Israël's symbolum præferant: asinis verò, quod ob impuritatem, gentium cerum representent: quos utroque iam opere atque opinionibus in irrationabilitatem illapsos, Verbum reuocauit.] Pluribus hunc Verbi aduentum ad tollendam hominis irrationabilitatem profequitur sequentibus eiusdem libri capitibus Iobius, attingitque præclarè eandem rationem S. Athanasius orat. in dictum illud Christi, *omni a mihi tradita sunt*. Sic enim loquitur. [Dedit Verbo Pater hominem, ut ipsam Verbum caro fieret, carnemque assumptam in omnibus instauraret. Tradita enim sunt illi, ut medico qui sanaret mortuum serpentis: & ut vitæ, qui excitaret mortuum; & ut luci, quo illuminaret tenebras; & ut rationi, quæ redintegraret vim rationalem. Postquam igitur illi tradita sunt omnia, & factus est homo, correctæ sunt omnia, & profectæ.] Eleganter in hanc rem disserit Ioannes Geometra Lucæ 1. ad v. 37. descriptus in Catena Corderij. Profert pleraque huiusmodi ex grauissimis Patribus, Heibertus Rosuedius tabula 1. pro Baronio, refellens Coquinarium Theologum de Rhetore Consulem & Caluini hara, qui illam quam protulimus Iobii ratiocinationem, *lufum ac iocos in re seria*, nominare non erubuerat.

Verbum, per Incarnationem, non est mutatum.

121. Verùm hæc facilia sunt. Illud potius ex dictis eruendum videtur, ex modo quo dictum est substantiam Verbi se habuisse ad humanitatem, perspicuam liquere, Verbum citra vllam sui mutationem ac imperfectionem assumpsisse humanitatem, ac proinde argumenta contra Incarnationis possibilitatem petita ex parte mutationis & imperfectionis Verbo aduenturæ, inania esse. Verbum enim ut ex hæcenus dictis liquet, non se habet ad humanitatem ut forma actiuans humanitatem, qua ratione mutaretur; sed se habet ad

eam ut terminus, extrinsecus perficiens & complens naturam humanam, nullo sibi adueniente intrinseco, quo aliter se habeat quàm priùs, quod vnum est mutari. Omnino verò exhibendi sunt nonnulli, quos Ocham refert in Centilogio concl. 12. ad 11. affirmantes, Verbum in Incarnatione esse mutatum, eò quod conferent nihil esse incommodi admittere inita Deum mutationem non includentem imperfectionem, cuiusmodi aiebant esse mutationem ex assumptione alicuius naturæ in vnitatem diuini suppositi aut mutationem ex naturæ sic assumptæ dimissione. Quod si virgeres ex ea doctrina sequi Verbum esse in potentia ad aliquid habendum, respondebant, id non modò esse possibile, sed etiam necessariò admitti oportere, cum constet, Deum ante mundi creationem fuisse in potentia ad habendum seruum, quem tunc nullum habuit; adeptus verò postea est, producto iam mundo. Hos duos exhibendos esse, quia tamen fortassis quoad rem ipsam non discrepent à veritate, tamen modus loquendi est intolerabilis. Quis enim sobrius, Deo contestanti se non mutari, & non esse Deum sicut hominem vt mutetur, impingat mentionem?

122. Mutatio verò, quam à Christianis in Deum inuectam blaterabat Celsus Epicurus ex eo quod, dicant Deum de cælis descendisse, indigna est, quæ refellatur. Multis eam rejicit, qui eam retulit Origenes l. 4. contra Celsum *sermo initio, & ante mundum, ut fulque in istis libri quinti*. Sed non est longa confutatione tantæ imperitiæ opus. Nemo enim Christianorum, descendisse Deum de cælis localiter, vniquam est imaginatus. Sed qui sapiunt, descensum intelligunt condescensionem. Item egregiè expresseit S. Athanasius in calce orationis contra gregales Sabellij se eorum, obiectionem refellens. [Alias item nobis controuersas excitant, & Iudæorum blasphemias inferunt, irridentes mysterium emissionis & incarnationis Verbi. Nam si constituitur, (inquit,) & descendit, nõ est cum eo qui ipsū emittit; neque ei qui rursum manet, coheret.] En hæreticorum aduersus hoc mysterium, ablonas voces, sequitur earum depulsio per B. Athanasium. [Discent igitur sursum illud, & in alto esse, non corporaliter duraxat audiendum, sed noua ratione intelligendum esse. Quoniam illud dictum, quod fortis *sublimis super omnes gentes; & illud item, Exaltabo te Domine; Rursus & illud, Laudabilis & super exaltatus in sæcula, nõ in loco quopiã & sublimi Dominum constituitur, neque Dominum ab hominibus euehi desebunt, aut ab alijs, qui eū laudibus extollunt, sursum extolli; sed maiestatem inuisibilis Deitatis, sublimitatem vocant. Et is qui dicit, *Cælum cæli Domino, terram autem deus filijs hominum*, non pro loco domicilij cælum adfortitur Domino, & hominibus terram; sed excellentiam Dei, magnificentiamque, oculis subiicit. Cum igitur maiestas & magnificentia in Deo, supercæleste quiddam nominatur: id quod huic contrariam est, humiliterrenum dicitur, & in terris versari; facillimè competis, descensum Verbi, inclinationem esse ex incorporeali maiestate ad vilitatem corporis, cum seipsum dediderit in corporalem speciem, humani generis amore. Ne igitur corporales istæ voces, hoc est *descensio, & emissio*, ad inficiendam eius incarnationem producantur, quoniam localiter neque descendit Deus neque emittitur: sed audiant Apostolum id negotij & eiusmodi comparationes metaphorasque explicantè: *Non rapinam arbitratus est, esse aequalem Deo, sed seipsum exinanivit, formam serui accipiens, in similitudine hominũ factus*. Hoc enim est descendere, hoc est emitti, induiq; in amiculũ vilius, quam pro ipsius dignitate. Descensus item, humanæ speciei superinductio atq; inuectio est, secundum Patris voluntatè instituta. Quod si loco & corpore Verbum non circumscriptur, non accellerit ab incorporeali Patre ob corporis sui attemperamentum: nam excipit*

cepit eam volentem corpus, quatenus idonea est humana natura Deum suscipere: manet nihilominus in sua ipsius natura quae ante Incarnationem fuit. Quamobrem descendens ex caelo, non fuit digressio à caelo: neque item emissio à caelo, segregatio à Patre.]

Non fuit ergo in Deo transmutatio, nec vicissitudo obumbratio propter incarnationem Verbi, quia nihil in se intrinsecum suscepit, nec factum est forma alterius, cum antea non esset, sed merè extrinsecè se habere ad humanitatem assumptam quod Verbi mutationem planè excludit. An verò habuerit Verbum in hoc mysterio rationem partis, indeque in illud imperfectio aliqua aut mutatio sit derivata, dicam plenius, quoniam de composito per Incarnationem fabricato. Nunc satis est dicere, posse Verbum, si lubeat, nominari alius compositi partem, sumpto *partis* nomine pro quocunque pertinente ad alius compositi constitutionem, etiam si absque illo ordine & naturali ad eam constitutionem habitudine quo pacto varias circa hoc locum de vocibus, bene conciliat Gillius l. 2. tra. 4. c. 1. 1. n. 8. At ex tali partis ratione Verbo tributa, nullum Verbo deducit illinitur, nulla vel imperfectio vel mutatio sequitur.

Quia idonea ratione aliqui, mutationem Verbi ex Incarnatione, sint amoliti.

124. Aliam viam mutationis à Verbo in hac re amolende inuit Valent. 3. p. d. 1. q. 1. p. 2. ad 2. d. censidit. Verbum per humanitatis assumptionem non esse mutatum quia ante assumptionem, habebat eminenter ac perfectionem humanitatis, quatenus potest eam producere, & absque ea facere, quicquid illa tantquam causa purè efficiens vel coëfficiens possit facere. At ut res mutari censetur, iuxta hunc Autorem non est satis, ut res de nouo sit aliquid, quod prius aliquo modo non erat, sed necesse est, ut res sit, vel acquirat aliquid, quod neque in se neque in aliqua perfectione eminentiore præhaberet; proindeque ad quod fuerit in potentia passiva simpliciter, quia motus seu mutatio est entis in potentia simpliciter. Unde res quæ aliquo præstantiori modo, nempe eminenter, aliquid præhabebat, non mutatur proprie. Si illud postea acquirat formaliter, quia non simpliciter & absolute, prius eo carebat. Quia igitur Verbum diuinum ante humanitatis assumptionem habebat eminenter naturam humanam secundum id quod est in illa perfectio, non autem imperfectio, idcirco iuxta autorem, cum quo agimus, Verbum assumendo humanitatem non est mutatum, quia per assumptionem non se habuit simpliciter & absolute aliter quam prius. Idque putat Valentia voluisse S. Cyrillum in Epistola Synodali Concilij Ephesini ad Nestorium, cum dixit, modum vnionis Verbi cum humanitate, non esse intelligendum secundum appositionem conjunctionis, quasi videlicet aliquid Verbo appositum & adiunctum sit quo prius omni modo careret, ac proinde cuius accessione sit mutatum: habebat enim eminenter omnem humanitatis perfectionem, relictis imperfectiōibus.

Hæc ratio mutationem à Verbo remouendi in incarnatione, non est idonea. Habere namque formaliter, quod prius formaliter non habebat, sufficit ad veram & propriam mutationem, quæ scilicet sit actus entis in potentia, quia reuera subiectum, quod ante formaliter carebat forma, quam eminenter continebat, suscipit de nouo actum formalem ad quem erat in potentia, ac proinde mutatur. Quis enim negaret Solem fote mutandum, si calor quem eminenter continet, adueniret illi formaliter? Aut quis negaret Conradum Vorkium athenorum nostri cui significerum inuexisse in Deum mutationem, cum nouas illi volitiones accedere dixit, quas præhabebat iam ex æternitate eminenter: Om-

nes sanè Theologi, aduentias illas formas beatam Dei identitatem & stabilitatem temperaturas procul ablegant, nec censent manere posse indemnem Dei immutabilitatem, ob antecessionem illam eminentialem. Idem manifestè habetur ex clade simplicitatis per quamcunque formam nouæ inductionem. Eius enim accessu intrinsecè exurgit vnum è pluribus adunatis compactum; quæ est compositionis notio & simplicitatis excidium. At quod intrinsecè recipit formam, cuius aduentu definit esse simplex intrinsecè, quale ante erat, non potest non esse mutatum. Quare immutabilitas Verbi non potest facta manere, nisi abiecta noua hac mutationis notione, teneatur ratio eam explicandi, & à Verbo remouendi, quam proposuimus.

Falsa alia Verbi ob Incarnationem imperfectio reuicta.

124. Alia Verbi ex Incarnatione imperfectio, à quibusdam hæreticis, (haud dubiè Ariianis) inuecta, nec commemoratio quidem digna videtur. Memorat tamen eam, & refellit Anastasius lib. 1. in hexæmeron, verbis illis, post aptatam ad Christum locis procreationem ex Dei imperio. [Accuratè (inquit) & exactè examina, quemadmodum cum superius dixisset; *In principio fecit Deus calum & terram.* Hic non dixit, *Et fecit Deus lucem*, sed & dixit *Deus, fiat lux*, ut dicas differentiam creationis & generationis, & ut hæreticorum voces comprimas, qui dicunt Deum Verbum, nolentem & inuicem suscepisse incarnationem: & propterea quod iustum paternum non posset reculare, ut qui Patrem amaret; inuitus tamen, & ut qui nollet repugnare, humanam subijce naturam. Propter hoc ergo & propter eiusmodi vicia, non dixit, *Et fecit lucem*, sed, *fiat lux*. Id enim quod fit, non habet fortasse conuenientiam cum effecta ad quem traducitur, ut quod cum efficiente minimè conueniat: non sic autem se habet generatio. Nam quæ generantur, collantur cum generatione, alterumque est alteri gratum & acceptum, simulque exultant & perunt perfectionem; Quomodo etiam videmus fœtus exilientes in matris utero, & festinare ut eximantur; & in plantis, ramos, folia, flores, fructus libenter crescere. Dixit ergo *fiat lux*; non autem *fecit lucem*, ut per illud, *fiat lux*, intelligas voluntarium propriumque & lætandum Verbi cum Patre beneplacitum in incarnatione, non autem Verbum carnem subijisse coactum & necessitate adductum; inductus à Verbo, *fiat lux*. Quem etiam videns Pater sic carnem gestantem, lætatus est; Et idè dicitur, *Et vidit quod est bona*. Hoc quid erat cur diceretur, si omnia quæ fecit Deus sunt valde bona.] Itaque exhibendos decernit Anastasius hos spurcos hæreticos qui fabulabantur blasphemantes Verbum grauare venisse ad carnis assumptionem ob indignitatem & vilitatem humanæ naturæ. Non est opus, vel fustis vel fortius, errorem adèd insolsum depellere. [Nec iniuria est, (ut eorum calumniam retundam verbis auctoris libri de operibus Christi Card. serm. de baptismo Christi,) sed gratia Dei, si quod minus videtur, digniori iungatur; cum inferior natura contumeliam probrumque peccati non contrahat: nec est minoratio maiestatis, profectio paupertatis, nec altitudinem Dei in aliquo humilitas dispensatoria de-honestat.]

An soli Verbo agenda gratia ob Incarnationem.

125. Eunomius referente Nyseno orat. 11. (*verius* 12.) contra eum, ex constituta humanitatis terminatione per solum Verbum quod inde mutari supponebat, inferebat, soli Verbo non Patri gratias à nobis deberi

deberi ob Incarnationem. Eum sic refellit Nyssenus. [Si ob eam causam Patrem Filio maiorem autamant, quia verus Deus est : eadem ratione Patre maior Filius concedatur, quia hic quidem vera lux, ille non sic cognominatur. Sed hæc quidem lux, inquit, quæ sunt humanitatis, operata est, illa verò ad talem gratiam inefficax & otiosa mansit. Nouus prælationis suæ prærogatiuæ modus. Quod otiosum fuit ad benevolentiam in genus humanum, eo qui operatus est, superius iudicant. Sed neque est, neque erit vnquam inter Christianos notio, per quam præstruatur non omne bonum, quod quidem est eiusmodi, ex Patre causam habere. Bonorum autem nostrorum caput, ad vitam reditio apud prudentes & rectè sentientes creditur. Hæc autem per Domini œconomiam, siue incarnationem, optimè perfecta est & adimpleta, Patre interrim non otioso & inefficace, (sicut hæresis cupidè contendit,) tempore œconomiae siue dispensationis, apud se manente. Non enim hoc demonstrat, qui dixit, *qui misit me, mecum est*; & *Pater in me manens, hæc opera facit*. Quomodo igitur hæresis, gratiam quæ nostri causa facta est, soli Filio attribuens, gratiarum actionis pro collatis in nos beneficijs, Patrem facit exortem? Solis enim benefactoribus, gratiarum actionis retributio naturali ratione debetur. Qui autem ad conferendum beneficium est impotens, extra numerum est eorum cui gratia pro dato beneficio aguntur. Vides ut per omnia, ipsis in contrarium cedit blasphemiae scopus aduersus vnigenitum, cum ex consequentia in Patrem transeat. Ac mihi videtur, ex necessitate quid tale contingere. Si enim *qui honorificat Filium, honorificat & Patrem*, secundum diuinum effectum: perspicuum; quod contrarium aduersus Filium studium, ad Patrem habet relationem. Ego autem dico, oportere his qui simpliciter de cruce & resurrectione præconium acceperunt, æqualis grati animi significationis erga Filium & Patrem, eandem gratiam fundamentum fieri: præsertim cum Filius, Patris voluntatem perfecit, quæ quidem est, omnes homines saluos fieri, sicut ait Apostolus. Similiter in hac gratia, & Patrem, & Filium honore afficere, quia salus nobis facta non fuisset, nisi bona voluntas Patris per virtutem ipsius, ad operationem ad nos processisset. Virtutem autem Patris Filium esse, ex scripturis didicimus. Nihil est necesse, errorem per se manifestam, conuellere pluribus.

Quid potuerit humanitatem assumere, de potentia absoluta. Non Deitas.

125. Sic expedita terminatione humanitatis per Verbum, quod attinet ad illud quod re ipsa factum est, sequitur ut eandem terminationem exponamus, attendendo potentiam absolutam. Ut verò eadem vestigia relegamus, statuendum imprimis est, terminum humanitatis extrinsecum non potuisse esse aliquid diuinum absolutum; atque adeo neque naturam diuinam, neque substantiam eius absolutam, potuisse vlla vi assumere humanitatem, eamque hypostatice terminare. De natura res videtur clara. Natura enim diuina in ratione substantiæ est incompleta & ideo postulat completi per tres substantias relatiuas, constitutas personarum, tãquam per terminum suum adequatum. Quod autem est substantialiter incompletum, non potest substantialiter compleri alterum in ratione substantiæ. Impossibile igitur est, naturam diuinam terminare substantialiter humanitatem, alioquid daret quod nõ haberet. Videri posset id negare D. Thom. 3. p. q. 3. art. 3. quandoquidem proposita questione vtrum abstracta personalitate per intellectum, natura diuina possit assumere, responderi affirmatiuè. Reueratamen S. Thomas alia omnia cogitauit, tantumque intendit, quod si fingeremus Deitatem vnica personalitate terminari, & carere personalitatibus relatiuis, qualem

sibi eam fingunt Iudæi, intelligendam fore in ea vim terminandi hypostatice humanitatem, quod per se euidens est. Nos autem duntaxat negamus, esse naturam præcisam quacunque substantia personalis, esse terminationem humanitatis, quod D. Thomas plane videtur agnoscere, cum ait, esse terminum assumptionis non conuenire naturæ diuinæ, ut natura est, sed id tantum in naturam cadere ratione personæ. Ita habetur 3. p. q. 3. art. 2. in corpore. & ad 2. & q. 4. art. 5. ad 1. Estque communis sententia Doctorum, quam rectè contra quosdam sui ævi Doctores statuit Gillebertus serm. 8. in Cant. Nec video quam solide eam naturæ cum natura diuina vnionem immediatam, spectata potentia absoluta, inuenerit denudò Præpositus q. 3. à num. 11.

At quoad substantiam absolutam, reclamant permulti, quibus omnino videtur verum, substantiam absolutam, cum sit, vera substantia diuina, posse fungi munere substantiæ creatæ, eamque supplere. Ita Suar. t. 1. 3. p. d. 1. 3. l. 1. concl. 2. Pefantius, 3. p. q. 3. art. 3. disp. 1. Ragusa ibid. disp. 50. §. 1. Rada in 3. controu. 2. art. 3. Fioran. l. 2. de Trinitate in Theoria §. de personis in vnuersum & not. 21. & Val. 3. p. d. 1. 4. p. 5. [Dummodo; (inquit) non intelligatur essentia diuina posse assumere alienam naturam per aliquam substantiam absolutam, quam habeat mediam inter substantiam, siue existentiam per se suam essentialem, & substantias relatiuas personales, sed per hanc ipsam essentialem suam substantiam, siue existentiam per se.] Sed hæc limitatio videtur superuacanea. Quotquot enim admittunt substantiam absolutam, eo nomine aliud non intelligunt, quàm essentialem existentiam per se Deitatis, nec inter hanc per se existentiam esse notioem, ac personales substantias, mediam quampiam substantiam fingunt. Et quod Caietano, 3. p. q. 3. art. 3. illud figmentum tribuit Valentia, non placet: cum Caietanus & eo loco, & alij quibus diuinam substantiam absolutam stabiliunt 1. p. q. 3. art. 3. & q. 3. 9. art. 4. nihil habeat ex quo liqueat eius sententiam ad sensum illum falsum esse trahendam, sed omnia, quæ tradit comòdè possint in eo ipso sensu accipi, quem Valentia admittit præter recentiores allegatos, & aliquos, quos ijdem proferunt, in quibus Scotus, Durandus, Ochamus, Gabriel, Almainus, alijque annumerato non male inter eos Richardo qui in 1. d. 6. art. 1. q. 1. expresse negat substantiam absolutam. Nihilominus enim in 3. d. 1. art. 1. q. 2. agnosci humanitatem fuisse terminabilem per esse absolutum diuinæ existentie, quod vnum contendunt reliqui.

Nec substantia absoluta.

126. Mihi ea sententia falsa videtur, nec nisi ex spatio nomine substantiæ absolute profecta. Substantia enim absoluta, per quendam vocabuli abusum dicta est, per se existentia essentialis, hoc est diuinæ naturæ independentia à subiecto, eiusque distinctio contra accidens. At hæc perfectio diuinæ naturæ, impropijsimè vocatur substantia: sic enim in humanitate assumpta esset agnoscenda substantia creatæ, cum certum sit humanitatem Christi esse independentem à subiecto, nec esse entitatem accidentalem. Quomodocumque autem ea Deitatis perfectio appelletur, ratio superius proposita ad excludendam vim terminationem humanitatis per diuinam naturam, æquè demonstrat talem perfectionem absolutam, ut hypostatice terminatiua careat, Nam nihil substantialiter interminatum, terminare alia substantialiter potest; & nihil substantialiter incompletum potest alia substantialiter compleri. Atqui diuina natura prout habens eam perfectionem independentiæ & substantialitatis, quam vocant substantiam absolutam interminata est ac incompleta substantialiter,

trahitur, alioqui non expectaret completionem & terminationem suam à personalitatibus. Non potest igitur humanitatem complere ac terminare. Quam fuisse antiquorum Scholasticorum communem doctrinam, recte statuit Valques 3. p. d. 27. c. 2. eadem & ipse subscribens, vt & Albertus coroll. 1. 1. ex prædicamento substantiæ dub. 2.

Quod si dicas Deitatem personalitatis præconceptam non modò esse independentem à subiecto, sed etiam à supposito, quæ videtur completa & integra substantiæ definitio, ideoque naturam diuinam vt sic perfectè subsistere, & naturam substantialem extraneam ad suum illud esse subsistens assumere ac complere substantialiter posse: Reponendum erit, quod Deitas sic independens ab alio tanquam supposito, non satis esse vt subsistens appelletur, possitque erga alienam naturam munera subsistentis obire, sed necessarium ad id fore vt ipsa in se terminaretur & substantialiter completa esset. At hoc natura diuina non habet, nisi per subsistentiam relatiuam, ab ea quidem re ipsa indistincta, tamen virtualiter differentes, quod satis est vt natura sic negetur ex se esse subsistens. Ea equidem exigentia terminorum virtualiter distinctorum, æquales dependentiæ naturæ substantialis creatæ à termino connaturali re ipsa distincto: Quamuis ob indistinctionem adualem summam personalitatum & naturæ in Deo identitatem, non vocetur dependentia. Quod si per impossibile natura diuina esset capax substantialis dependentiæ externæ, nihil profectò haberet, vt cuius substantialem extrinsecam terminationem excluderet, contra quam accidit substantiæ cuius iam terminata. Igitur quia Deitas, vt sic sumpta, intelligitur carens termino interno, ratione cuius sit completa substantialiter, & nihil præterea ad sui perfectam conditionem depolens in eo genere, merito negatur esse apta ad complendam, & perfectè constitutam in genere substantiæ aliam externam substantiam v. g. humanitatem, sed id munus tantum esse potest Deitatis terminatæ per veram aliquam subsistentiam, cuiusmodi in Deo est sola relatiua. Possit quidem diuina natura pro vt tantum natura, omnem plane dependentiam effectiuam humanitatis à connaturali suo termino supplere, si aliqua daretur, idque probat argumentum quo Valentia in contrarium vtitur loco allegato. Omnis tamen huiusmodi dependentia humanitatis à connaturali sua subsistentia, est plane commentitia. Et quamuis verè daretur aliqua, effectus tamen formalis substantiæ assignandus est longè alius; etque talis, vt in diuinam naturam quatenus subsistentiæ relatiuè desinitur, cadere nequeat.

Sed alia dua substantiæ increata.

127. Ob contrariam verò rationem, alia personalitates diuinæ præter eam quam vidimus, terminallè de facto humanitatè, imò personalitates quoque & substantiæ creatæ humanitati externæ, potuissent de potentia absoluta terminare substantialiter humanitatem; vna simul personalitate, naturam propriam & alienam terminante, vel etiam pluribus simul externis personalitatibus aut subsistentiis præter proprias naturas, ad vnã quoque alienam naturam terminandam conuenientibus. Registremus ista sigillatim,

Quod diuinæ personalitates Patris & Spiritus sancti æquè possent de potentia absoluta terminare humanitatem ac personalitas Filij, nemo dubitat. Et ratio que adduci potest pro substantiæ Filij, nempe quod sit terminus vltimus (snadæ quatenus tamen) diuinæ naturæ, æquè militat pro duobus aliis substantiis diuinis. Pectipicè id agnoscunt Patres, quos magno numero superius adduximus, vestigantes cur Verbum potius quam Pater aut Spiritus sanctus, humanitatem

terminarit. Non enim rationem petunt ex impossibilitate quæ fuisset expeditissima via complendi difficultatem: sed congruitates, conquirant quibus demonstrent, etsi idem fieri potuisset per Patrem aut Spiritum sanctum, tamen decentissimum fuisse vt Filius nostræ carnis ostrem subiret, eoque contegeretur. Quod si D. Anselmus lib. de Incarn. Verbi c. 4. prolatis incommodis, & vt ipse loquitur, inconuenientibus quæ sequerentur, si Pater aut Spiritus sanctus humanitatem terminasset; addit, oportuisse Filium incarnationi, quoniam quolibet paruum incommens, in Deo est impossibile, non est existimandum mentem D. Anselmi fuisse, Patris ac Filij incarnationem esse impossibilem: sed sensus eius tantum fuit, congruentissimum fuisse, incarnari potius Filium, vt existat illa decentia maior, quæ nobis occurrit in Filij incarnatione, & deesset incarnatis Patre aut Spiritu sancto: quamuis neque vlla tunc existeret indecentia posita Deo indigna, atque adè impossibilem reddens eiusmodi incarnationem, aliarum à Filio personarum diuinarum. Non dissimiliter satisfaciendum est loco Anastasij Sinaitæ c. 16. id est qui item obijci possit, cum dicit [Patrum quidam ait; ideo nec Patrem, nec Spiritum sanctum incarnatum esse, sed Filium, ne confusio personalium proprietatum in sanctissima Trinitate existeret. Nam si Pater in terris natus fuisset, iam Pater simul & Filius esset.]

Hæc ratio, quæ vna quoque est rationum S. Anselmi, nequaquam fert securam aliquam intra Deum confusionem personarum, si Pater aut Filius incarnarentur: quo pacto terminatio humanitatis per alias à Verbo personas esset impossibilis. Sicut enim ea interna Deo confusio est impossibilis, ita impossibilis quoque esset ea terminatio. Illud ergo vnum fert locus Anastasij, quasi fretus testimonio alterius Patris, ad vitandam confusionem, quæ in nostris de Deo locutionibus exortiretur, congruentius fuisse vt Filius potius, quam Pater aut Spiritus sanctus incarnaretur: id quod ex his continenter subsequentiibus Anastasij verba licet deprehendere. [Quare conuenienter is, qui in cælis est Filius; nascitur etiam filius in terris; vt & post partum feruetur in Trinitate ingenitum Patris, & processio sancti Spiritus.]

Nihil autem vetare, quominus ex aliquo Dei fato existeret in nostris loquendi modi, confusio, vade improvidi occasione errore arripeerit, indubitatum est, quamuis sapienter Deus illas lapsuum nostrorum occasiones, præcauere & remouere voluerit in hoc negotio.

An etiam substantiæ externa creatæ.

Pars negans.

128. Difficilis est nec adè communiter receptam, quod addebam de possibili humanitatis terminatione per alias quoque personalitates præter diuinas, hoc est substantiæ purè creatas. Passim namque Scholastici id censuerunt impossibile. Ita putatur sensisse D. Thomas 3. p. q. 3. art. 1. ad 2. eò quod ibi dicat terminationem personalem plurium naturarum, esse propriam diuini suppositi propter infinitatem eius. Ex quo liquere videtur substantiam creatam, quia finita est, nullo modo posse esse capacem terminandi plures naturas. Ita ibi tradunt Thomistæ, quos adducit Aluarez 3. p. disp. 18. & alij quos proferunt & sequuntur Suarez t. 1. 3. p. d. 13. f. 4. Ragusa d. 48. Vasq. d. 5. argumentantes partim ex affixione substantiæ creatæ cum propria natura, extra quam proficere deberet, si alteri naturæ coniungeretur: partim ex natura vi terminandi incapace augmenti, etiam vi diuina, ac proinde etiam diuinitus impotente ad terminandum plusquam naturaliter terminet; partim denique ex eo quod impossibile

bile sit modum vniri modo. At si quæ via pateret ad terminationem hypostaticam alienæ naturæ per suppositum creatum, necesse planè foret poni in natura vnionem modalem respectuam modi subsistentiæ, eique modo vnitam.

Inter Patres idem diserte tradit Rupertus lib. 1. de Victor. Verbi Dei c. 25. Appendo locum vt argumenta, quibus vtitur, intelligantur & dissoluantur commodius. Præfatus ergo Deum summè bonum, summeque potentem; tanquam summè bonum promississe incarnationem, & eandem esse executum tanquam summè potentem, & sicut summæ bonitatis est, quod hoc facere voluit, ita summæ potentæ esse, quod hoc facere potuit: hæc inquam præfatus Rupertus subdit. [Diligenter animaduertendum. Solent enim nonnulli dicere; vt quid Dens, Dei Verbum, venit, per semetipsum, & homo factus est ad saluandum genus humanum, cum hoc idem fieri potuisset per alium? Cur non potius misit aliquem legatum? Cur non misit Angelum siue Archangelum? Ad hæc inquam; videlicet quia nulli alij nulli nisi soli naturæ diuinitatis hoc fuit vnquam possibile, assumere quod non erat, & manere quod erat. Et vnde illi hoc possibile? Videlicet quia natura vel substantia diuinitatis tanto subtilior est anima rationali, vt eam penetrare possit. Fidei iter hoc inter cætera Patres Catholici sumpserunt & scripserunt pro argumento veritatis contra hæreticos, quod Spiritus sanctus æquè vt Pater & Filius Deus sit, quoniam & ipse humanæ animæ est capabilis, & capax eiusdem animæ rationalis. Nisi enim Deus esset, neque humano neque Angelico spiritu capabilis esset. Proinde notandum, quod quamuis dicatur quis plenus dæmonio, non sic implet hominem ille spiritus, vt penetrer animam eius, sed cavernas corporis irrepere potuit; quomodo ebrietas siue febris: animamque deprehensam in suis sedibus, exagitat atque affligit. Solus Deus vnus, Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, cum vult, & prout vult, rationali animæ vel spiritui sese infundit, & in eo mansionem facit. Frustra igitur dicit vel querit quis, cur nõ Legatum vel Angelum miserit, sed per semetipsum ad saluandum genus humanum venerit Deus, Verbum Dei, quia videlicet naturam induere humanam non potuit, nisi sola natura Dei: vnde sicut bonum, quia voluit, ita omnipotentem prædicamus.] Similia breuiter habet l. 1. de meditat. mortis c. 12. & lib. de voluntate Dei c. 10.

Eligitur affirmans, binis eius limitationibus reiectis.

129. Contraria sententia, quæ naturæ creatæ terminabilitatem per suppositum alienum creatum agnoscit possibilem, neque autoritate neque ratione congrua destituitur, mihi que probatur. Est in ea inter Scholasticos Ockham in 3. q. 1. *Litra* Y. Baconus in 3. d. 3. q. 1. art. 1. Rubio ibid. distin. 2. q. 2. art. 3. Gabriel in 3. d. 1. q. 2. art. 3. dub. 5. Bassolius quest. 3. Major q. 5. Alamanus d. 1. q. vnica *in fine*. annuitque ibid. Aureolus q. 3. art. 3. dummodò ratio suppositi, statuat positura formaliter. Fauent (tameñ nonnulli ambigui sunt) Franc. à Christo in 3. dist. 1. q. 1. *Ægid.* ibid. q. 1. art. 1. & Carrus. d. 2. q. 7. E recentioribus idem nobiscum tradunt Mol. 1. p. q. 5. 1. art. 1. disp. 1. *in fine*. Instina. 2. Thefalo 2. ad ver. 10. Becanus tract. de incarn. c. 4. q. 5. Resantius 3. p. q. 3. art. 1. disp. 1. Huradius d. 11. Metaph. n. 102. Præpositus q. 3. n. 8. Bonac. disp. 1. de incarn. q. 1. p. 5. Antonius Ruuius 1. de gener. c. 4. tra. 3. n. 127. Subscribunt quoque huic sententiæ inter Scholasticos Val. 3. p. d. 1. q. 1. p. 6. & Albertinus Coroll. de substantia n. 7. sed vtrique limitationem adhibet non probandam, Valentia enim restringit hoc placitum ad personas diuinitatis creabiles. Eas vero quæ sunt de-

facto productæ, impotentes censet, etiam diuina vi ad terminandam alienam naturam. Omnes enim huiusmodi naturæ non habent perfectionem nisi limitatam, atque ad eam terminandam suæ soli naturæ. Sanè vel Deus aliquid perfectionis adderet personalitati creatæ hominis iam productæ, aut Angeli ex ijs qui reipla creati sunt, vel nihil adderet. Si hoc secundum dicitur, maneret ea personalitas impotens quacunque vi ad terminandam alienam naturam; quia non haberet nisi naturalem perfectionem, quæ naturaliter ad solam propriam naturam terminandam restringitur; præsertim cum subsistentia creata sit modus à natura creata profluens, sitque proinde aptus & proportionatus illi soli. At si dicatur Deum aliquid addere creatæ personalitati, vt terminare alienam naturam possit; vel addet accidens vel substantiam. Liqueat non posse addere substantiam, quia enti completo, cuiusmodi est persona, nihil substantiale potest accedere, sed tantum accidens. Hoc autem ineptum est ad conferendam vim terminatiuam substantialiter, quæ deesse supponebatur. Sic igitur habet prima limitatio sententiæ propositæ adhibita à Valentia. Posterior, quam Albertinus adhibuit, restringit veritatem sententiæ nostræ ad suppositionem, quod subsistentia creata non sit modus, sed res, firma & rata. Si enim sit modus, non putat hic Autor terminationem alienæ naturæ per substantiam creatam extrinsecam, fieri posse diuinitus, quia putat necessarium fore, vt personalitas modalis terminans, profunderet ad naturam externam, quem profutum, ob affixionem essentialiam modi ad suum modificatum liquet esse planè impossibilem.

Neutra limitatio sententiæ propositæ, est admittenda. Non sanè prior. Nam ratio quæ ad eam confirmandam adhibetur, æque omnes subsistentias diuinitatis producibiles remouet à terminatione humanitatis alienæ: ac eas quæ sunt de facto conditæ. Omnes enim sunt finitæ, & certo perfectionis modulo præditæ, ac proinde, si quæ de facto sunt productæ, ineptæ sunt ad terminandam alienam naturam quia finitæ sunt, perspicue sequitur omnes idem, quæ producti diuinitus possunt, ineptas fore ad minus illud, quod & ipsæ quoque finitæ forent. Video dici posse, eas quæ de facto sunt productæ, donatas esse minore perfectionis mensura, quam sit ea quæ necessaria est ad terminandam alienam naturam, quod perfectionis auctarium posset Deus subsistentijs producibilibus elargiri. Sed hoc in primis, diuinitate est. Vnde enim constare potest, nulli subsistentiæ ex ijs quæ de facto sunt productæ, concessam esse mensuram illam perfectionis quæ necessaria est ad alienam naturam terminandam? Deinde ratio altera aduersarij, si valida esset, monstraret aperte nullam posse produci subsistentiam, cui auctior illa perfectionis mensura conueniat. Nam si sola naturali perfectione gaudeat, soli suæ naturæ sufficere. Si verò aliquid supra suam naturalem perfectionem accipiat, hoc, (quippe accidentarium,) ad substantiæ terminationem substantialem ineptum erit. Hæc ratio (vt pater) omnes æque subsistentias non diuinas & finitæ perfectionis, excludit à possibili alienæ naturæ terminatione. Tandem falsò aduersarius supponit plus requiri perfectionis in subsistentia ad terminandam vniam extrinsecam naturam simul cum propria, quam ad terminandam solam propriam naturam. Id enim vniam esse, mox demonstrabo. Quare prima ista limitatio sententiæ propositæ, repudianda est. Nec magis probanda est limitatio altera. Tameñ enim subsistentia creata non sit nisi modus, tamen æquè potest vnionem externæ naturæ ad ipsam terminare, ac si esset vera res firma & rata. Nec plus necesse est modum proficere in naturam extrinsecam per eum terminatam, quam sit necesse proficere rem firmam.

Approbat

Approbatum absque limitatione.

130. Vniuersaliter ergo statuendum est, cum aliis quos retulimus, subsistentiam creatam quamcumque, posse alienam naturam suppositare. Quæ videtur plurimorum Patrum sententia fuisse. Nam Origenes tomo 5. in Ioan. ex verbis illis Malachia 3. *Ecce ego mitto Angelum meum*, intulit Baptistam non fuisse purum hominem, sed fuisse Angelum corporatum, qui assumpto corpore testimonium Christo perhibiturus venisset. Quod falsitatis quidem arguit S. Cyillus l. 1. in Ioan. c. 7. & Beda Marti ac in contrarium verba Græci contextus expendens Tole. us in c. 1. Ioan. annot. 2. Nemo tamen id impossibilitatis damnauit. Antichristum quoque, futurum esse dæmonem incarnatum, non modo eo sensu, quo id affirmavit Hippolitus orat. de consummatione mundi, ita vt nimirum sit in humanitate phantastica nec nisi apparente; sed etiam eo sensu quem præferunt verba illa *dæmon incarnatus*, sententia fuit quorundam Patrum & Theodoret. l. 5. Epistomes diuin. decreto. cap. de Antichristo, & S. Cyillus Hierosol. Catech. 1. 5. sub med. Et quamquam hoc tanquam falsum & scripturis contrarium, merito exprobat Damasc. 4. fidei c. 27. nob tamen ait id esse impossibile. Non nemel Tertullianus Ang. los qui copositi specie apparuerunt, factos homines absque propria substantia interit, atque adeo hypostaticè humanitatem sibi copulasse affirmat. Ita habet l. de refut. carn. c. 61. & loculenter l. de carne Christi c. 3. præter cætera. [Angelos creatoris, conuersos in effigiem humanam aliquando legisti, & credidisti, & tantum corporis gestasse veritatem, vt & pedes eis lauerit Abrahama, & manibus eorum ereptus sit de Sodomitis Loth: conuictus quoque homini Angelus toto corporis pondere, dimitti desiderauit, ab eo à quo detinebatur. Quod ergo Angelis inferioribus Deo licuit, vt conuersi in corpulentiam humanam, Angeli nihilominus permanerent, hoc tu potentiori Deo auferas, quasi non valuerit Christus verè hominem inducere, Deus peruenire? Aut nunquid & Angeli illi phantasma carnis apparuerunt? sed non andebis hoc dicere.] Nemo hac in parte Tertullianum impugnat quod tem impossibile asseruerit, sed quod miraculum non necessarium inuexerit. Denique Athanasius q. 20. & vltima ex additis ad quæstiones ad Antiochum, quærens cur Verbum sit carne vestitum vt hominem saluaret, sic philosophatur. [Quemadmodum ipse Diabolus, cum vellet olim subducere hominem, & paradiso eiecerit, non accessit ad eum forma Diabolica, sed gessit carnem, scilicet serpentem, & sic accessit, & decepit illum: notat enim astutus iste, quod si accessisset in sola forma Diabolica, nunquam eam decipere potuisset. Et propterea indurus est vt carne, serpente; & propterea forma carniferæ serpentis eum decepit. Atque serpens quidem apparebat, Diabolus autem non apparebat. Et per apparentem serpentem, efficax erat invisibilis serpens Diabolus. Dux enim nature in vna persona effecerunt tunc lapsum in maioribus nostris. Et quemadmodum tunc Diabolica forma, & serpentina, dux nature erant in vna persona vnita, & vna quidem natura, scilicet serpentina, apparebat; altera verò, nempe Diabolica non apparebat, & eiecit hominem ex paradiso: Ita etiam in Christo dux nature, in vnam personam, diuina & humana vnita sunt; & humanitas quidem apparebat, Deitas autem non apparebat; & per apparentem humanitatem, Deitas invisibilis efficax erat, & eiecit ex paradiso olim hominem, dux istæ nature, videlicet Deitas & humanitas, in illum vicissim & nunc introduxerunt.] En manifestissimè hypostaticam vniionem creaturæ ad suppositum creatum, ab hoc Authore admissam, falsò

Theoph. Raynaud. Christu.

licet, si agat de facto. Syluester Gyraldus Cambrensis in Hibernia Typographia dist. 2. c. 19. alia imagine videtur quam censet esse commodam Incarnationis introductionem. Refert enim suo tempore coniuges duos per imprecationem S. Natalis Abbatis salua humana natura & personalitate multatos esse adiectione lupinæ ad eam naturæ, ita vt operirentur lupina pelle, quæ reduceretur, vt ductam esse ait à capite mulieris vsque ad vmbilicum, cum grauatæ morbo, diuino cibo fuit impertientia. Qua narratione diffusè proposita concludit Cambrensis. [Non itaque discreandum est, sed potius fide certissima est amplectendum, diuinam naturam pro salute mundi humanam naturam assumptisse: cum hic solo Dei nutu ad declarandam sui potentiam & vindictam, non minori miraculo humana natura lupinam assumeret.] Hoc exemplum agendo de facto, non puto idoneum. Neque enim verisimile est in ea narratione interuenisse assumptione nature lupinæ per humanas personas. Author tamen qui hoc retulit, censuit eam assumptionem reipsa contigisse. Multò ergo magis agnouit esse possibilem. Quare non videtur ambigendum, quin naturam creatam de potentia absoluta per creatam hypostaticam terminari posse, plurimorum sententia toleret.

Accedit ratio, quia nihil vetat poni diuinitus in humanitate modum vniionis respectiuum alterius subsistentiæ vel personalitatis creatæ eadem ratione quæ in humanitate Christi positus est modus vniionis respectiuus subsistentiæ Verbi. Terminare enim naturam, non est aliquid in eam influere, sed seclusa omni causalitate modus nature extititæ inditus, eiusque extrinsecè respectiuus potest eam externæ suppositiuitati conferre, & vt per eam compleatur præstare. Quod vsque adeo non excedit vim diuinam, vt non defuerit, qui diceret naturæ viribus id esse possibile vt refert Argent. in 3. d. 1. q. 1. art. 1. §. Sed contra istam, sed perperam vt idem Argentina rectè asserit, itemque Durandus eadem dist. q. 5. n. 6. & Carol. dist. 2. q. 7. tum quia immisio modi vniionis naturam supposito extraneo nõ est in potestate agentis naturalis. Tum quia exclusio subsistentiæ conaturalis, quæ est proprietas vera nature, non potest fieri vi creatæ & naturalis. Posita autem suppositione extrinsecæ sequitur necessario exclusio subsistentiæ propriæ, vt in superioribus monstratum est. Præterquam quod naturaliter rem spectando, non minus arctatur vna subsistentia ad vnam naturam, quam vna natura ad vnam personam. Nemo autem dixerit vnam naturam esse pluribus subsistentiis terminabilem naturaliter & secluso influxu, supernaturali vim creatam naturalem superante. Neque igitur dici potest, vnam subsistentiam naturaliter posse terminare plures naturas. At spectata diuina vi, nihil est quod obstat terminationi illi nature creatæ per subsistentiam externam item creatam.

Ad partem negantis firmamenta.

131. Quæ in contrarium adducebantur, leuia sunt. Inprimis verò negandum est in supposito ad terminandam alienam naturam, exigi vim infinitam, vel etiam entitatem quampiam nouam, & à nativâ distinctam. Sufficit enim entitas nativâ cum concursu extrinsecæ, quo ponatur vniõ ex parte nature suppositandæ. Sicut in sententia quæ possibilem agnoscit elevationem instrumenti naturalis ad producendum supernaturalem effectum, sola nativâ entitas alihibito concursu extrinsecæ indebito, sufficiens est ad extendendum diuinitus effectum supernaturalem ex tali causa: similiter ergo in re præsentis ea quasi causalitas formalis (nec enim verè est formalis causalitas, sed ad eam tantum reducitur & aliquatenus accedit;) ea inquam quasi causalitas formalis, qua subsistentia creatæ terminat

K naturam

naturam extraneam, contenta est natura entitate subsistentia extranea, accedere dumtaxat influxu nouo Dei vnionem producentis in natura, quae vnio rationem habet concursus indebiti suppeditati diuinitus formae illi extrinsecae, vt possit praestare, quod concursu, suae naturali exigentiae, ac viribus debito, praestare non posset. Quare neque infinita perfectio, neque noua vlla intrinseca vis supra naturam requiritur in subsistentia creata, vt possit naturam alienam complere: sed sufficit natura entitas posito modo vnionis in natura terminanda. Ex quo etiam habetur, nihil esse necesse, subsistentiam modalem proficere à natura propria ad alienam, sed sufficere extrinsecam terminationem à modo persistente in natura, cui essentialiter assignitur & per interiectum modale vinculum iuncto cum natura terminanda. Quod verò obtendebatur, vnionem illam naturae cum modo subsistentiae extrinae, esse impossibilem, ne detur modus, admodum inane est. Nam modus potest vnici alteri rei interuentu modalis vinculi diuersae rationis à modo qui iungitur, & habentis diuersum ab illo effectum formalem. Sic iuxta multos duae partiales subsistentiae humanitati, inuicem vniontur interuentu vnionis. Duae item partes subsistentiae materialis iunguntur inter se eadem ratione. Et idem in omnibus modis partialibus locum habet, quoad ipsorum partes coniunctas. Quod si duae entitates modales rationem extremorum habentes, iungi possunt inter se interposito modalis nexu, multò facilius videtur, vt natura & modus extrinsecus copulari inter se possint interposito alterius rationis modo, qui suae naturae non per aliam modalem entitatem, sed seipso assignatur, vt fert conditio modi, qui est entitas diminuta, exigitque essentialiter fulcrum cui seipso innitatur.

Tandem rationes Rursum, etiam eo reuoluntur omnes, quod terminatio vnus naturae per suppositum creatum, non possit fieri absque illapsu creati suppositi in naturam terminandam. Atqui illapsus in creaturam impossibilis habetur cuius creaturae, iuxta Patres è quibus Bernardum, Basilium, Paschasium, Fulgentium, Bedam, Ruperto in speciem suffragatos retuli in naturali Theologia dist. n. 50. Verum hos Patres ibidem exposui num. 59. vel de illapsu per vegetationem & conseruationem, quae soli Deo conuenit, vel de illapsu per immediatam intellectus & voluntatis creatae motionem ad actus supernaturales, qui item est alia Dei propria functio. Vtramque Patres, creatis agentibus negant, non spectata possibilitate per vim diuinam obedientialiter operantem, & creaturas assumentem ad illas functiones, quas nunc in nobis se solo exequitur, sed spectato tantum eò quod sit de facto iuxta regulas diuinae sapientiae, & voluntatis, quas impossibile est creaturam de facto praetergredi. Ideoque dicunt Patres, impossibile esse creaturam talia praestare, nempe creaturam sui nudis viribus operanti, & in hoc rerum ordine & statu constituto diuinitus. Nos autem hic agimus de terminatione alienae naturae ab aliena subsistentia creata, supra quo iuncturae naturae debitum, possibili per vim diuinam, in quo nihil occurrere, quod difficultatem grauem ingerat, satis monstratum est.

Plures subsistentiae diuinae, possunt eandem humanitatem assumere.

132. Ex iisdem porò principiis, optimè quoque inferri potest possibilis terminatio vnus naturae per plures subsistentias, siue diuinas, siue creatas, quam supra admisi; passimque admittunt Doctores, si de diuinis personalitatibus vniam creatam naturam terminantibus, sit sermo. Ita enim habet D. Thomas 3. p. q. 3. art. 6. & ibi interpretes, aliique quos adducunt & sequuntur Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 3. Valq. d. 29. c. 2. Suarez d. 1. 3. l. 2. &

Albertinus coroll. 6. de subsistia dub. 1. n. 8. qui tamen inutilem restrictionem adhibet n. 12. affirmans posse quidem eandem numero naturam, v. g. humanitatem, pendere à pluribus diuinis personis quoad terminati secundum perfectitatem siue incommunicabilitatem, qui est effectus subsistentiae praemiatius; non posse tamen eandem naturam à pluribus simul diuinis personis tanquam à causis totalibus dependere quoad sustentationem. Hanc dico esse restrictionem inutilem. Tum quia nulla talis restrictio naturae per hypostasim, admitenda est, qualem haec limitatio supponit. Tum etiam quia quamuis talis aliqua sustentatio, per verum substantiae influxum in naturam admitteretur, non esset Deo difficile effectiue supplere influxum illum vna vel pluribus actionibus personarum diuinarum respectibus in eum finem procedentibus à diuina potentia. Itaque absolute admitto, diuinas personalitates binas vel omnes, posse simul ad vnus naturae creatae terminationem concurrere. Nec refert, quod diuinae personalitates in terminanda diuina natura veluti consumantur ob infinitatem terminabilitatis diuinae essentiae, quae par esse videtur ad exiugendam facultatem terminandi personalitatis in istam. Hoc enim argumentum si valeret, aequè probaret personalitatem Verbi, quae est terminus diuinitatis in adaequatus, non posse vnici humanitati ad eam terminandam. Eò quod vis eius terminatiua exhauriatur in terminatione naturae diuinae infinitae. Quare dicendum est, personalitates diuinas tametsi infinite perfectas, conuincuntur quidem expleri (vt sic dicam,) & satari terminando diuinitatem, nec aliam naturam deposcere, cui terminanda impendant reliquam vim terminandi quae possent. Nihil tamen esse repugnantiae in supernaturali extensione eandem personalitatum ad naturam extrinsecam in dicto modo vnionis respectibus diuinarum illorum terminorum, qui immutati complebunt eo ipso talem naturam: sicut voluntas diuina infinita, quamuis ad intra exhauriatur in amorem totius summi boni, tamen communicari quoque exterius potest amando liberè creaturas, eisque dandum esse iuxta dispositionem diuini consilij. Ex parte verò naturae terminandae, non deicit capacitas passiva ad recipiendam simul à pluribus diuinis personalitatibus terminationem; quia potentia obedientialis passiva secundum quam natura huic negotio subleuit, est infinita. Quare liquere videtur, eandem naturam creatam, posse pluribus simul diuinis subsistentiis terminari, spectando potentiam Dei absolutam.

Fateor, contrarium visum esse Diuo Anselmo l. de incarnatione. Verbi c. 4. sic enim scribit. [Vtroque pede, id est vtraque parte claudicat in Incarnatione Filij Dei (quia vna natura est cum Patre, & alia persona à Patre) quicunque existimat hanc Incarnationem sic esse secundum naturam vnitatem, vt Filius non possit incarnari sine Patre; nec intelligit eam sic secundum vnitatem esse personam; vt Pater non possit incarnari cum Filio. Quippe Deus non sic assumpsit hominem, vt natura Dei & hominis sit vna & eadem: sed ita vt persona Dei & hominis vna eademque sit: quod non nisi in vna persona Dei esse potest. Diuersas enim personas, vnā & eandem personam esse cum vno eodemque homine, nequit intelligi. Nam si vnus homo cum singulis pluribus personis vna persona est; necesse est plures personas, quae alia sunt à se inuicem, esse vnā eandemque personam, quod non est possibile. Quapropter impossibile est, Deo incarnato secundum vnā quamlibet personam, illum secundum aliam quoque personam incarnari.] Similia habet S. Anselmus libro 2. cur Deus homo cap. 9. Ceterum vt ingenuè dicam, praestat modestè his locis Anselmum deserere, quā frivola interpretatione eludere: cuiusmodi est, quem adhibuit Dur. in 3. d. 1. q. 3. n. 19. dicens, S. Anselmum dumtaxat

intenc

intendisse asserere, plures personas constare non posse vna personam. At hoc D. Anselm. expressè contendit sequi ex terminatione vnius naturæ creatæ per plures simul diuinas personas. Vnde mens eius est apertè qualem dixi, tamen confectio quam facit D. Anselmus admittenda non sit, nec verè dicatur plures personas diuinas ad terminationem vnius naturæ creatæ concurrentes, coalitas in vnam personam. Vnam ergo naturam creatam pluribus diuinis personalitatibus esse terminabilem, satis monstratum est.

Idem dicendum de pluribus subsistentijs creatis.

133. Rationes autem quæ propositæ sunt idem videntur per proportionem euincere de personalitatibus pluribus creatis, comparatis ad vnicam naturam externam. Nihil enim vetat, quominus possint diuinitas eadem naturæ creatæ immitti plures modi vniouis, respectui variorum personarum creatarum. Eo ipso namque, poneretur in vna natura plures dependentie ab externis suppositis, tanquam à causis formalibus extrinsecis, & vna natura pluries simul esset in alio obediens alteri, quod nullam inducit repugnantiam, dummodo natura nullo modo sit in se. Quamuis autem dependentia eiusdem effectus à pluribus causis tribus simul concurrentibus impossibilis esset, vt aliqui falso supponunt, tamen longè alia ratio esset terminationis substantialis, quæ non exercetur per infinitum causalium propriè dictum procedentem à termino extrinsecum in naturam terminatam, sed per merè extrinsecum respectum modi aduenientis naturæ ad prædictum extrinsecum terminum. Et hinc concidunt argumenta omnia, quæ pro Scoto contrarium sentiente adducit Rada in 3. controu. 1. artic. 4.

Vniuersa, vna quæcumque persona possit terminare plures naturas vi diuina.

Et diuina ergo & creatæ persona, siue vna siue multiplex, eandem alienam naturam creatam propria suppositalitate destitutam, terminare simul abque repugnantia potest. Difficilius verò est, an è contrario vna persona, siue increata siue creatæ, terminare simul possit plures alias naturas præter propriam quam non potest non terminare, quamdiu persilat. Mihi ita affirmandum videtur. Nam diuinam quidem personalitatem, posse simul ad plures creatas naturas terminandas exportigi, satis supèrque confirmatur ex infinita eius perfectione, quam constat non exhauriri terminatione vnius naturæ extrinsecæ; cum ne ipsa quidem diuinæ naturæ infinitate prohibeatur externam aliquam naturam terminare, vt videmus in persona Verbi terminante humanitatem. Poterit igitur eodem iure plures & quantalibet terminare. Et idem censéo de persona creatæ. Quia quandoquidem terminatio non est propriè casus (vt malè plerique supponunt decepti à nonnullis Scholasticis fortè sic opinantibus expressè est; sequitur non plus perfectionis aut virium exigi ad terminationem multiplicis simul extrinsecæ naturæ, quam vnica duntaxat. Quare eadem substantia creatæ intrinsecè immutata, eo ipso quod sit mutatio in naturis terminandis, apponiturque eis vnio vincularis extrinsecæ illius substantiæ respectiua, est sufficientissima ad plures simul creatas naturas extrinsecas terminandas, v.g. eadem persona Angelica, plures simul humanitates terminare potest.

Subitè verò illicò animum vulgaris interrogatio, dicendūne tunc foret exurgere inde plures homines, ob multipliciorem numericam naturarum terminationem, an vnicum, ob singularitatem suppositi. Quæ difficultas ei gemina est, quam tractant physici, sup-

Theoph. Raynaud. Christum.

posita possibili informatione plurium naturarum per vnicam formam. Et plenè quoque eam difficultatem agitant, qui agunt de Trinitate. Videtis Vasquem 1. p. d. 155. Suar. l. 3. de Trinit. c. 3. à n. 5. & r. 1. 3. p. d. 13. l. 2. & 3. Didacum Ruiz disp. 77. de Trinit. qui multas longèque discrepantes in re tantulâ sententias referunt. Breuiter verò statuendum est, si exquisita & ad omnimodam seueritatem exacta loquendi ratio sit tenenda, posito quod vna Angelica persona plures humanitates terminet, dicendum esse, exurgere inde personas formaliter non materialiter plures. Id est plures quoad rationem formalem suppositi constituentis formaliter personam, non autem quoad naturam, quæ in persona se habet vt aliquid materiale. Si verò recisus ambagibus, respondendum simpliciter sit, vnane an plures personæ inde exurgant, negandum erit plures exurgere, quia non sunt ibi naturæ plures. Nam & suppositalitas & natura significantur nomine *hominis*. Cum ergo in euentu de quo agimus, sola suppositalitas multiplicetur, non est simpliciter, & indistinctè dicendum extituros ex ea terminatione plures homines. Sicut non dicimus dari plures Deos sed vnicum, quantumvis vnica Dei natura pluribus suppositalitatibus terminetur. Idem dicendum est de alio euentu quo naturæ multiplicarentur, non suppositalitate: similiter enim non dicerentur exurgere inde plures homines, sed vnus ob vnitatem suppositi. Sicut cum quis habet plures artes, vel Episcopatus plures, aut plura dominia, non vocamus eum plures artifices, aut plures Episcopos, vel dominos indistinctè & simpliciter loquendo iuxta illud S. Augustini 7. ciuit. c. 20. [Numquid si vnus homo in diuersis rebus duas habet potestates, aut duas artes quæ singularum diuersa vis est, idè duo iudices aut duo dicuntur artifices?] Tradunt quod in re præsentem affirmamus, D. Thomas 3. p. q. 3. art. 6. ad 1. & art. 7. ad 2. Dur in 3. d. 1. q. 3. n. 22. & 23. Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 3. & 4. Soares r. 1. 3. p. d. 13. l. 2. & 3. Ragusa d. 5. 4. & 55. Ruiz disp. 77. de Trinit. c. 6. & 7. Albertinus coroll. 6. de substantia dub. 3. Becanus tract. de incarn. c. 4. q. 3. & 4. signatis aliis.

Breuiulus & vsus doctrinae propositæ.

134. Totius doctrinæ de hoc altero compositionis huius extremo traditæ, summa hæc esto. Diuina Verbi persona, quatenus per relationem substantiam suam constituta, secluso quouis alio intra Deum, siue absoluto, siue relativo, terminat de facto humanitatem Christi naturali sua substantia spoliata. Tamen si alias diuinas substantias relativas, imo etiam creatas qualescunque suppositalitates extrinsecas seorsim, vel cum substantia Verbi, similem substantialem terminationem humanitati vni aut multiplici simul exhibuisse nihil vetuerit.

Vsum doctrinæ de Verbo ad Christi structuram carni nostræ copulato, suppeditat sæpè D. Augustinus, demirans & quod tanta maiestas ad nostrum vsque limum se demiserit nostri causa & sapientissimam adinventionem qua se demisit. Deiectionem sanè Verbi Dei plenissimam miraculi, nisi obtulâ aded gestaremus pectora, facillimum fuerat deprehendere ex conserctione animæ rationalis quæ infimus nec nisi dimidiatus Spiritus est, cum carne nostra. Hæret aqua non semel Nazianzeno cum eam coniunctionem animi & limi considerat. Hic infinitis partibus auctus est miraculum. Neque enim Verbum quod carni nostræ necitur, Spiritus est dimidiatus & imperfectus cui per eum nexum sua aliqua completio & perfectio adueniat. Est igitur in eo negotio, meta propter nos deiectionis diuini Verbi; quod cum sit sapientia Patris cuius cælesti pabulo cibandæ reficiendæque sunt animæ, estque solidioribus quam vt in nutrimentum infan-

tia nostræ posset cedere; stupendo beatis ipsis spiritibus inuenio, dignatum est lactescere nobis per Incarnationem. Frequens & multus est in hac cogitatione S. Augustinus, sed nominatim concto. 1. in psal. 33. & lib. 3. de lib. arbit. c. 10. insigniter ac planè serm. 38. de verb. Dom. Breuiter sed lapidissime l. 7. Confess. c. 18. sic enim Deum affatur. [Quærebam viam comparandi roboris quod esset idoneum ad fruendum te, nec inueniebam, donec amplecterer mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Iesum, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula, vocantem & dicentem; Ego sum via, veritas, & vita, & cibum cui capiendo inualidus eram, miscentem carni; quoniam Verbum caro factum est, ut infantia nostræ lactesceret sapientia tua per quam creasti omnia. Non enim tenebam Dominum meum Iesum Christum humilis humilem, nec cuius rei magistra esset, eius infirmitas noueram. Verbum enim tuum æterna veritas, superioribus creaturæ tuæ patibus supereminens, subditos erigit ad se ipsam. In inferioribus autem adificauit sibi humilem domum de limo nostro, per quam subdendos deprimeret à seipsis, & ad se trajiceret sanans tumorem, & nutriens amorem, ne fiducia sui progredierentur longius, sed potius infirmarentur videntes ante pedes suos infirmam diuinitatem ex participatione tunica pelliceæ nostræ, & lassifromerentur in eam, illa autem surgens leuaret eos.]

Insignem quoque huius doctrinæ fructum suppeditat S. Chrysostomus homil. additicia in 1. ad Cor. circa illud, *nolo vos ignorare fratres*, considerans sicut Verbum se demisit ad nos, nec nostram tenuitatem de decori sibi futuram censuit; ita consentaneum esse ut neminem quantumuis despiciatum & tenuem dedignemur.

CAPVT III.

De vnione Verbum & humanitatem vinculante.

135. **E**Xposuimus extrema secunda Christo interne compositionis substantialis, in qua versamur, nunc ad eorum nexum veniendum est, quærendumque an & quoruplex, qualisque sit vnio hypostatica, quæ alijs verbis vocatur proximus ac formalis terminus Incarnationis siue actionis incarnatiuæ, quæ propriè vnio appellatur, & pro immediato ac formali termino habet vnionem humanitatis & Verbi. Quod enim humanitas & Verbum possent esse in rerum naturâ, nec tamen compingere Christum, qui est vltimus terminus actionis incarnatiuæ, propterea necesse est, nunc cum extrema illa Christum compingant, assignari aliquid quod immediatè & formaliter terminet actionem illam, quæ est Christi productio. Sicut quia materia & forma hominis possunt separatim existere, ideo tamen præter eas assignatur in homine proximus aliquis & formalis terminus generationis compositi humani; nempe vnio partium. Eum itaque terminum, proportionem seruata, aio in re præsentem esse vnionem hypostaticam. Quod autem Valq. 3. p. d. 19. c. 2. terminum formalem in hoc negatio ait esse humanitatem, per quam terminus totalis constituitur formaliter, tanquam per formam totius, pertinet ad litem de nomine: in qua tamen sequendus est communior loquendi modus, quo terminus formalis alicuius actionis, non is dicitur qui est forma termini totalis producti, sed id quod formaliter & immediatè terminat actionem, qua terminus totalis siue compositum mediâtè producitur, præsupposita partium eius præ-existentia, siue priùs tempore, siue saltem priùs naturâ. Porro cum extra controuersiam sit, vnionem illam quam hic pro formali termino statuo, esse admittendam, (alioqui rueret mysterium Incarnationis,) quid

tamen ipsa sit, & quoruplex, & qualis, magnum est in Scholâ diffidium, de quo pronuntiandum est, vt lux aliqua affundatur tenebrositati, quam hoc in negotio summam esse affirmat Iustinus in expositione fidei *sub sine*, quamque humanam omnem perspicaciam transcendere, concedit Eranista, Orthodoxus apud Theodoretum dial. 2.

Quid sit vnio hypostatica, qua situm primum Sententia.

136. Prima igitur quæstio esto, quid sit vnio hypostatica. Duæ hic occurrunt celebres sententia. Altera quæ censet hanc vnionem supra extrema nihil addere, nisi connotationem vel habitudinem quampiam, nulla noua entitate subnixam. Altera verò quæ affirmat hanc vnionem supra extrema huius compositionis secundæ, addere modale vinculum, quo humanitas Verbo copulatur. Ad has sententias duas, reuocantur illæ quatuor quas Collins disputatione mox alleganda c. 1. recenset tanquam distinctas, nempe quod vnio hypostatica, vel primò sit humanitatem fieri in Verbo; vel secundò sit relatio extrinsecus adueniens humanitati ad Verbum; vel terciò sit absoluta quædam qualitas humanitati superaddita; vel quartò sit modus substantialis. Tertiam sententiam arbitror planè cõstitutam, nec vlli verè venisse in mentem, nisi vocum tenuis. Qui enim vnionem vocat qualitatem, quia est gratia, vt videre est apud Almainum in 3. d. 1. q. 1. non cogitarunt de propriè dicta qualitate; vt neque alij qui vocant relationem, id intelligunt de relatione propriè dicta & categorica, vt infra dicam. Iam verò sententia secunda & quarta, non nisi vocibus discrepant, petentiæque ad posteriorem ex duabus sententiis per nos propositis. A priorè autem, vix differet quæ hic prima recensetur. Itaque sistamus in examine duplicis per nos propositæ sententiæ. Priorem varij Scholastici, ex varijs omnino fundamentis sunt amplexari. Quidam ex eo quod nullas vspiam admittant modales entitates, modòque sine modo auertentur. Alij quod in hac re nullam modalis vinculi necessitatem agnoscent. Insuper alij quod censent interictu talis vinculi, pugna-re cum immediatè & substantiali coniunctione extremorum huius compositionis, hoc est humanitatis & Verbi. Ita ex varijs hinc fundamentis Gregor. in 1. d. 28. q. 2. ad 17. & 18. Baconus in 3. d. 1. q. 1. art. 1. & ib. Rubionius Aluarez 3. p. d. 1. 3. Val 3. p. d. 1. q. 2. p. 5. Collins l. 2. de sang. Christi, disp. 3. c. 2. & 3.

Est modus. Suffragium Scholasticorum.

137. Mihi posterior sententiâ proposita, videtur omnino vera. Et ab ijs qui modales entitates alibi admittunt, ægè repudianda. Qui enim alibi hæc infirmas entitates non agnoscent, loquuntur consequenter, ijs itidem hic repudiatis. Ego tamen sicut in plerisque alijs materijs v. g. in motu locali, in dependentia effectus ab agente, in extensione ac signatione quantitatis, in subsistentia creata, in vnione materiæ & anime rationalis, admitto modalem entitatem, seu minorem realitatem essentialiter ad hærescentem entitati firmæ, & ab ea inseparabilem, tamen non vice versa: Ita in re præsentem admittendam censeo nonam entitatem supra vnbilia compositionis huius secundæ, si que superadditam, quam non distinguo ab extremis tanquam rem firmam, siæ vt realitatem maiorem, sed duntaxat vt modum, quia, hæc sola distinctio satis superque est ad omnia propter quæ huiusmodi entitas inuenitur.

Agnoscent nonam hanc entitatem Scholastici cõplures, ducè, quantum arbitror, Diuo Thoma 3. p. q. 2. art. 7. & 8. Nam articulo 7. affirmat vnionem hypostaticam

hanc esse relationem habentem esse creatum ac...

Probatio prima, ex unione modali inter partes...

138. Rationes suppetunt variae & validae. Ac...

Thoph. Raynaud. Christus.

agnosci ait, & approbati a fide vera, ac Ecclesiasticis...

Itemque inter partes quantitativas.

139. Aequae argumentari possumus ex continuitate...

K 3 recent

Handwritten text on the flyleaf: Dominus I. De Christo et Dominus II. De Attributis Christi.

recentiores contendunt indivisibilia sunt uniones partium continui, quibus neclendis adhibentur, habemus æquè intentum. Neque verò obtendi potest de factus sympathiæ aut proportionis inter segmenta. Quidni enim æquè habeant proportionem & sympathiam post divisionem, quàm ante, si nihil deest, & omnia se habent sicut prius? Sed argumentetur ex ipsomet mysterio in quo versamur, dimissis rationibus hisce extrinsecis, quæ sola æquiparatione nituntur.

Probatio 2. ex necessaria mutatione ad novam uniti denominationem.

140. Argumentor igitur secundò, quia in Incarnatione anima & corpus Christi prius natura existebant, quàm unirentur Verbo. Prius enim est entitatem esse actualem, quàm uniri alteri. Et sicut de facto essentialis Christi partes prius tantùm natura fuerunt quàm Verbo unirentur, posterius verò natura fuerunt Verbo unitæ; sic per divinam potentiam, per easdem actiones creativas, quibus productæ nunc sunt eodem momento temporis, quo fuerunt Verbo unitæ, potuissent prius tempore absque suis subsistentiis partialibus accipere esse. Quæ enim vel umbra contradictionis apparere potest ea in parte? Arqui partes Christi essentialis non possunt de nouo denominari unitæ, cum in aliquo anteriori non sic denominarentur, nisi adveniat illis nova quæpiam entitas, fundans illam novam denominationem, quæ prius aberat. Ergo nova illa entitas admitenda est, efficiens de nouo partes prædictas. Nam ut ea nova entitas efficiat, alterum extremum, cui hæ partes ununtur, fieri non potest, cum Verbum sit planè immutabile. Ex parte autem humanitatis nihil afferri potest, quod de nouo fiat, præter unionem quam quærimus. Omnia quippe alia, quæ in ea reperiuntur, sunt naturalia, poterantque inesse humanitati productæ ante unionem cum Verbo, vel præintellectæ ante eam unionem supernaturalem. Igitur nova illa modalis entitas quam quærimus, accessit humanitati Christi, cum iuncta est Verbo.

Evasio prima præcluditur.

141. Sunt qui hoc argumentum declinare se putent, si dicant, animam & corpus Christi uniri Verbo ipsis actionibus quibus creantur. Nec enim eas actiones censent esse creationes meras, sed aiunt esse productiones huiusmodi partium in Verbo tanquam in substantiali termino existentia ipsarum. Ita Puteanus 3, p. q. 2. art. 8. dub. 2. & nuperi quidem Theologi, hæc tamen evasio potest multipliciter præcludi. Et in primis qui eam adhibent, non videntur advertere, dum videntur admittere modalem entitatem vinculantem extrema compositionis de qua agimus, adigi se ad invehendas actiones creativas animæ & corporis Christi, diversas specie à productione animæ nostræ & materiæ, ut per se patet. Hoc autem non est fortassis minus refugiendum, quàm nova modalitas cui declinandæ ista excogitantur. Sanè Patres & Doctores passim ignorasse videntur eam specificam diversitatem in creationem animæ & materiæ Christi, & animæ ac materiæ uniuscuiusque nostrum; cum dicant Verbum condidisse sibi animam eodem modo quo cæteris. Non igitur per actionem supernaturalem ac specie diversam à creationibus quibus animæ nostræ accipiunt esse. Deinde in creatione animæ Christi, nihil planè potest occurrere, propter quod ea actio staturat essentialiter & secundùm substantiam supernaturalis. Totus quippe illius effectus, est Christi anima. At hæc est merè naturalis. Unio autem cum Verbo, iuxta aduersarios, non est aliquid, quod per eam actionem fiat, sed est ipsamet animæ effectio, quæ certè nihil omnino

habet, propter quod supernaturalissima esse debet, cum quidditas actionis petatur ex effectu, qui in re præsentis supponitur esse merè naturalis. Præterea posset quis à pari comminisci actionem ita animæ nostræ creativæ independētē à subiecto, ut simul sit vnio eius cum subiecto. Quis tamen non videt, genus illud creationis gratis configendum esse, ac fortassis non citra periculum? Nam illa anima vnio cum subiecto, esset natura prior quàm anima, quia se teneret ex parte viae qua anima ab agente producit. Vnde videretur innectura dependentiam animæ à subiecto. Neque enim formæ materiales aliam ob causam à subiecto pendēt, quàm quia actio, qua producuntur, pendet tali modo à subiecto. Tandem aduerarij cogentur fateri humanitatem prius natura productam (& multò magis si supponeretur producta prius tempore,) non posse assumi à Verbo hypostaticè salua sua anteriore actualitate & productione, cum tamen sit manifestissimum, humanitatem etiam salua anteriore actualitate & productione, manere substantialiter incompletam atque adeo hypostaticè terminabilem. Fixum igitur esto, creationem, qua anima Christi producta fuit, esse naturam priorem unioni eius ad Verbum, & idem est de corporis Christi productione. Ac proinde vana est declinatio illa argumenti propositi, qua dicebatur, fundamentum nouum denominandi partes Christi essentialis Verbo unitas, esse creationem earum, specie diuersam à connaturali & ordinaria earundem creatione.

Altera Evasio eiusdem argumenti.

142. Nec difficultus præcluditur alia evasio, qua argumentum propositum declinat Valentia 3, p. d. 1. q. 2. p. 5. & q. 4. p. 2. sub finem, alijque nonnulli, dicentes idcirco in posteriori naturæ humanitatem quæ antea non denominabatur unita, postea dici Verbo unitam quia ita fert voluntas Dei, accedente sola variatione temporis. Supponunt enim hi Authores, solâ voluntatem Dei extrinsecam sufficere ad cauandas in rebus novas denominationes nullo ad extra physice producto, solaque temporis variatione intercedente. Quid enim physicum de nouo fit, quando aboletur reatus pœnæ? aut quando laxatur obligatio voti ante contracta? Vel quando macula venialis abstergitur? sicut ergo in omni actione diuinitus causata nobiscum ex quo (facta tantùm temporis variatione,) diuina voluntas fert, ut nobis coniungatur omnipotentia, accipimus eam cooperariam & habemus eam nobiscum in actu primo coniunctam cum prius non esset coniuncta, nullo siue diuina siue nostræ potentie actiua facto accessu nouæ entitatis physice per talem coniunctionem in actu primo: Ita iuxta hos Authores, Verbum communicatur humanitati, eique coniungitur cum primùm accedit tempus ad id præfixum à diuino decreto, atque adeo cum primùm voluntas diuina applicat humanitati personam Verbi, etsi nihil physicum extremis huius compositionis superaddatur, ac ne modus quidem. Quare tota variatio quæ in re præsentis interuenit, est variatio temporis, atque adeo etiam humanæ naturæ, prout existit in hoc & in illo tempore, & prout in illa variatur accidens illud pertinens ad prædicamentum *Quando*, etiam si excludatur quævis noua entitas potest de nouo verè dici naturam humanam cum antea non esset Verbo unita, incipere esse Verbo unitam. In quam rem considerari iubet Valentia, tempus non esse rem, quæ proflus impertinenter se habeat ad dependentiam hypostaticam humanitatis à Verbo. Cum enim natura sic pendens, secundùm suam existentiam pendeat, existentia autem ratio formalis connotet tempus, perspicuè sequitur consentaneum esse ut dependentia quoque hypostatica respectum quandam habeat ad tempus. Ideoque etiam si absolute & se

de secundum rem eadem sit natura pro tempore, quod ea voluntate Dei pendet à Verbo, & pro tempore quod ab ea non dependet, non est tamen prorsus eadem ipsius ratio formalis quatenus statuitur secundum suam essentiam propriam pendens aut non pendens à personitate Verbi diuini. Vnde vitatur contradictio quae afflatur affirmatiōem & negationem dependentiae humanitatis à Verbo pro diuersis illis temporibus. Non enim varietas illa attributorum caderet in idem prorsus. Est in attributis, ad quae tempus impertinet, ut se habet, verum sit, ne per potentiam quidem & voluntatem Dei sola temporis mutatione interueniente, posse creaturam nunc ab eorum vno, nunc ab alio denominari.

Præcluditur.

143. Hanc argumenti propositi euasione, dicebam non difficile posse præcludi. Falsum quippe est, quod in ea affirmatur, voluntatem Dei sola temporis mutatione, sufficere posse ad varietatem denominationum, de quibus agimus; hoc est physicatum. Admitto quidem solum Dei voluntatem iuncta diuersitate temporis, posse sufficere ad novos effectus morales, cuiusmodi sunt, qui proferebantur in fundamento contrariae sententiae. Consequentem quae admittit denominationes varias morales non illis moralibus effectibus respondentem, nulla producta de nouo physica entitate, inducti posse ad eum modum. Tamen de effectibus & denominationibus physicis, longè alia est ratio. Postulat enim causam physicam actum influentem, & aliquod producentem de nouo, nec potest ad eos sufficere sola Dei voluntas, quae cum sit planè extrinseca, relinquit omnia in eodem statu physico, quandoque potentiam diuinam ad causandum non applicat, ut hic supponitur, non applicat, quamuis denominatione, de qua varianda agitur, physica sit, & physicam causam deponat, neque denominatio vnita cum Verbo humanitatis, cum prius denominaretur non vnita. Nec est simile quod dicebatur de omnipotentiae diuinae & voluntatis nostrae coniunctione ad concipiendum. Ea quippe coniunctio antecedens causationem, idcirco fieri potest absque vilius noui effectus physici productione, quia est tantum effectus moralis, nec postulat cohesionem, sed meram extrinsecam applicationem & coexistentiam vitium effectuum. At Verbum vniti humanitati, est verus physicus nexus. Praeterea in illa morali vnione diuinae potentiae cum nostra facultate actiua, supponitur in nobis vis actiua, tamen insufficientis, & opis indiga. In praesenti autem negotio formalis ratio necdens humanitatem Verbo, nullatenus supponitur ex parte humanitatis. Quare necesse est eam apponi per actionem physicam, qua nouus aliquis effectus ad id accommodatus pendet à Deo efficienter; nec alius assignari potest quam vnio hypostatica. Illa verò physica varietas, quam aduersarius agnoscebat in humana natura ex nouo accedente praedicamento Quando ei adueniente pro varietate temporis, admitti nullo modo potest. Vt enim omittam plurima, quae aduersus nouum illud accedens accumulauit Vasques 3. p. d. 72. à n. 13. Rectè videtur dixisse Nyssenus homil. 7. in Eccles. tempus in quo factio, consideratur extra eius, quod sit, naturam. Est inquam tempus, aliquid planè extrinsecum rebus, & inidoneum ad varietatem intrinsecam effectuum physicorum exponendam. Praeterea ut bene argumentatur Gabriel in 3. d. 1. q. 1. art. 1. *Littera G.* postea tempus variari inuariat vnione; quod indicat, tempus planè impertinenter se habere ad hoc negotium. Tandem si ad tuendam varietatem hanc denominationum physicarum, mutatio aliqua physica inducenda fuit, ut aduersarius quoque agnoscat, praes-

bat sanè eam statuere in productione nouae vnionis, quae directè ad hanc rem facit, quam in continua existentiae variatione pro temporis fluxu continuo, quae ficticia planè videtur & multis difficultatibus implicatur, ac quamuis daretur, non faceret ad rem praesentem. Quid enim physici nexui cum tempore? Aut quid fluxui existentiae continuo, cum vnione?

Euasio tertia, præclusa.

144. Est tertia quaedam euasio, qua aliqui aduersus secundum argumentum propositum manunt sese, dicentes, effectum physicum qui de nouo fit, & vnde exurgit denominationes nouae in re nostra, esse Christum Dominum siue compositum supernaturale, quod ex nexu Verbi & humanitatis exurgit. Sed haec euasio seruato eo argumentandi modo quem adhibuimus, præclusa fuit. Quia ut compositum possit exurgere, necesse est, partes eius vniri cum prius vnita non essent, nec vnita denominarentur. Argumentum verò nostrum probauit eas non posse reddi nec dici vnitas nisi aliquid de nouo fiat quod vnatur. Atqui Christus cum sit posterior vnione extremorum & veluti partium ex quibus compingitur, non potest eas vnitas reddere. Assignandum igitur est aliquid quod antecederet ad Christum fiat, ut exurgat inter partes copulatio, quae non minùs praere Christo debet, quam partes ipsae. Alioqui recurret argumentum. Nempè quod non possint variari denominationes, nisi aliquid physicum fiat de nouo. Partes autem de nouo non fiant, saluè ita vt effectus carni exurgere possit illa denominatio noua. Nam Verbum æternum est: materia Christi, fuit ab initio mundi: anima verò prius natura est creata quam vnita & æque potuisset creari prius tempore. Nihil igitur assignatur de nouo factum; vnde denominatio vniti possit exurgere, atque ad eundem vnita existat compositum. Partes enim spectantur à nobis in statu quo non componerentur, nec denominarentur vnita. Postea verò & totum componunt, & vnita denominantur. Vt autem hoc postea praesent, quid acquirunt nisi modum vnionis?

Eadem secunda probatio firmata, & aliter expressa.

145. Sic igitur exclusis omnibus, quae secundum illud argumentum nostrum quater posse visa sunt, firmitas eius vndeunque stabilita habenda est. Est autem illud ipsam quod vsurpat ab Ochamo in 3. q. 1. *Littera D.* & in 1. d. 30. q. 4. *Littera F.* Vt paucos illos modos quos ab eo admitti diximus stabilit, & ab Aureolo in 1. d. 17. q. 1. art. 1. ac in quodl. q. 2. vt probet actionem qua effectus ab agente dependet, esse aliquid à parte rei interiacens ac medium, inter causam & effectum. Hoc vt appateat, formo argumentum quod ipsi vsurpant, & applico ad rem praesentem in hunc modum. Impossibile est, contradictoria verè enunciari de eodem nisi interueniat mutatio aliqua extrinseca, vel intrinseca, per acquisitionem aut deperditionem formae nouae & entitatis saltem infirmae & modalis. Sed in mysterio Incarnationis, humanitas quae prius tempore produci potuisset, & non denominari vnita, incipit vnita denominari; eademque posset deperditioni talis denominationis superstes esse: posset quippe Deus conseruare humanitatem extra Verbum, ita vt non amplius denominaretur vnita Verbo. Ergo necessarium est aliquam ibi aut extrinsecam aut intrinsecam mutationem interuenire. Extrinseca mutatio quaecunque, planè impertinens esset, quia agitur de variatione praedictorum intrinsecorum, ad quae varianda opus est intrinseca mutatione. Haec autem non potest alia profertur, quam variatio alicuius formae modalis, intrinsecae al-

teri saltem extremorum. Igitur ea modalis forma, quam vnionem vocauimus, admittenda est.

Responder Gregorius in r. d. 28. q. 2. art. 1. concl. 3. ad 18. & dist. 17. q. 1. art. 2. ad 2. negando maiorem: cuius oppositum ait ostendi posse multis exemplis. Ait tamen Vasques 3. p. d. 18. c. 1. c. 8. Gregorium nullum tale exemplum adducere, nec videre se quodnam profecti possit. Editiones tamen quaedam Gregorij locupletiores, qualis est, quæ prodijt anno 1521. & alia anni 1527. exempla quaedam continent, quæ Gabriel quoque tanquam à Gregorio adducta referit in 3. d. 1. q. 1. art. 1. *Litera G.* Quod monere placuit, quia non semel aduertit, Gabrielem Vasques de falla per aliquos allegatione Gregorij, expostulare, quia editio qua ipse usus est, nempe, quæ prodijt anno 1482. scater lacunis, quas illa alia quam reuult editio expleuit, & hamis adhibitis signauit. Eiusmodi portò sunt exempla illa à Gregorio adducta, vt statim sint neganda. Ait enim materiam & formam, ac partes continui, ex non vnitis fieri & dici vnitas, absque intrinseca mutatione. Deum item, è non creante dici & esse createm, nullo mutato. Tandemque peccatorem prius spiritu sancto destitutum, posse dici habere spiritum sanctum absque vlla profus mutatione. Quæ omnia reijcio. Nam si in exemplis illis omnia se haberent sicut prius, non esset vnde exurgerent denominationes nouæ. Se habent autem omnia sicut prius, si nihil mutatum est. Admittenda igitur est mutatio aliqua, & quidem intrinseca, sicut denominatio, quam vigemus est intrinseca. Nullam autem aliam intrinsecam variationem profecti posse, quam penes entitatem nouam modalem humanitati vniciendæ superadditum, in confesso est. Quare eam entitatem admitto, & ipsa est quam modum vnionis appello.

Probatio 3. ex respectu humanitatis Christi ad solum Verbum.

146. Postrema ratio ad modi huius probationem ex eo ducenda est, quod humanitas Christi non omnibus diuinis personis sed soli Verbo est copulata; ita tamen vt ex S. Dionysio, quia adducitur in 6. Synodo actio. 8. & ex Innocentio cap. *Firmiter* de summa Trinitate & fide Cathol. Pater quoque & Spiritus sanctus, æquè influxerint in efficientiam physicam, quæ ad illam Verbi & humanitatis coniunctionem requirebatur. At quomodo, vel cur, humanitas Christi, Verbo potius quam Patri aut Spiritui sancto vnita dicitur, cum Pater & Spiritus sanctus æquè applicati sint humanitati, ac Verbum? Vt enim bene argumentatur Ochamus in 3. q. 1. *Litera D.* quando cumque datur aliqua denominatio, quæ nihil dicit vltra denominabilia, nisi existentiam extremorum, si conuenit vni indiuiduo, conuenit & omnibus alijs eiusdem rationis, nisi aliquid insit vni indiuiduo propter quod in illud peculiariter cadat talis denominatio, non in reliqua, quod Ochamus multis exemplis confirmat. Quid enim est in Verbo vel circa Verbum, quod peculiare illi sit, illudque denominet vnium, non item alias diuinas personas, quæ planè sunt eiusdem rationis? Item quæ erit illa efficientia cæteris quoque personis diuinis, quamuis humanitatem non assumens, conueniens? Nam si nihil de nouo producit, nulla est actione opus. Dices, produci Christum à la actione incarnationi præuia, saltemque naturâ priore acceperunt esse, (vt sanè acceperunt,) nec datur formalis vnio, quæ per veram actionem causanda sit de nouo, non est quod vlla noua actio ad Christum terminata inuehatur. Christus enim quatenus totum quoddam est, sufficienter intelligitur resultare ex sola extremorum propinquitate & indistantia, quæ hic ob Verbi immensifi-

tatem deesse non potest. Noua autem illa actio terminata ad Christum in ratione totius, superflua erit, imò impossibilis. Quia talis actio nullam Christi partem, nullumque partium Christi nexum, extraheret de non esse ad esse. Partes siquidem supponuntur iam factæ, & vnio non admittitur specialiter factibilis, ac idonea ad terminandum per se actionem nouam. Quare cum totum nihil sit, præter partes & nexum earum, nulla talis actio admittenda est, quæ ad Christum quatenus totum quoddam est, terminetur, eumque in ratione totius efficiat, & nihil præterea. Quanquam si gratis libeat admittere huiusmodi actionem pendulam, (vt sic dicam,) & nihil quidem humanitati conferentem, Christo tamen quatenus toti, dantem esse, reuoluimus aduersarios in actionem quam refugunt. Ea quippe actio habebit rationem vinculi humanitatis cum Verbo, nec declinabitur multiplicatio nouæ entitatis, de qua maxime solliciti sunt aduersarij. Sed pro eo modo quem nos vnionem appellamus, & humanitati prius saltem natura, productæ superuenire diximus, inducetur alius modus nobis non necessarius, nempe modus dependentiæ Christi totius.

Acies 1. argumentorum aduersus vnionem modalem.

147. Quæ aduersarij in contrarium opponunt, enucleata sunt & profus leuia. Ego in quatuor acies ea disponam. Prima quam ducat Aloges loco allegato à n. 13. opponit primò generationem hominis, quæ absque vilius modi interuentu perficitur. Quia ergo sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus, inferit in Christi quoque productione, nullum talem modum vinculantem extrema esse admittendum. Oponit secundò exortum similitudinis inter duo alba, excluso quocunque modo, & sola albescatione vtriusque extremi posita. Oponit tertio, necessarium fore, vt modus qui humanitatem & Verbum necesse hypostaticè dicitur, necatur & ipse Verbo hypostaticè, ne quid substantiale humanitati Christi insit quod à Verbo non sit assumptum, & imperfecta incarnatio inuehatur, contra dicta Sancto- rum: Oponit posticè & (vt ait,) efficacius quod modus ille additius, nec pertinet ad humanitatis essentiam, nec ad existentiam vel propriam subsistentiam eiusdem, sed ab his omnibus seceritur à parte rei. Igitur si modus ille admittatur, iungendus est cum Verbo, eique de nouo appingendus realiter, & sola minori realitate seiuendus, quod liquet esse impossibile ob immutabilitatem Verbi.

Exarmatur.

Hæc vix egent responsione. Breuiter tamen dico, ad compositi humani exortum, eam actionem esse necessariam (vel ipsomet aduersario fatente,) quæ homo generatur. Ea autem actio, non facit de nouo materiam, quæ præterit à mundi initio; neque formam, quæ creatione non generatione producit. Quid ergo facit antecedens ad compositum, siue antecedens ad hominem, si homo nihil est præter animam & corpus? Tale quid enim faciat necesse est, si homini nihil est præter animam & corpus vnium, nec tamen sit aut anima aut corpus. Facit itaque vnionem illarum partium: Cuius productio, appellatur & est hominis generatio. Similiter actio incarnationis producit Christum, producendo de nouo nexum inter extrema substantialis compositi, accipientis esse de nouo per eam actionem. Eodem modo exortus similitudinis inter alba, (vteunque habeat paritas in tanta disparate similitudinis & vnionis,) supponit actionem terminatam ad productionem, vel ad appositionem albedinis cum al-

pro extremorum, quæ de nouo denominantur similia. Quod viget ad hypostaticam talis modi unionem admittendam, nihil est. Ille quippe modus est aliquid supernaturale humanitati, nec pertinet ad eius naturalem constitutionem vel essentiam, vt assumi dicendum constituitur. Quamquam nec debentur si assumpta est humanitas. Quamquam nec quæ omnes modi substantiales naturales assumpti sunt, non obstante quam ad id vtger aduersarius, incarnatione perfectione. An enim vnio inter materiam & formam, & vnio inter partes substantiales integrantes, & omnes substantiales sunt, iuxta sententias saltem probatissimas, quæ modos illos agnoscent, dicendæ idcirco erunt assumptæ à Verbo hypostaticè, ne quid substantiale humanitati Christi inexistat non assumptum? Inefficacior denique & omnium deterrima est postrema argumentatio, quæ vt efficacior alijs venturatur. Admissa enim modi vnionis distinctione à natura & existentia, ac connaturali substantia humanitatis: nego sequi, modum illum, si admittatur, debere de nouo statui in Verbo: sed dico statendum esse in humanitate, eique supernaturalem formam esse, per quam humanitas trahitur ad Verbi substantiam, eique copulatur. Nihil itaque prolatum ab Aluare est, quod multam operam ad illud enodandum deponeret.

Altera acies contra unionem modalem.

148. Firmiora in speciem videri possunt quæ ad veritas eundem hypostaticum modum, ad ducit acies secunda, cui præest Collius l. 1. de sang. Christi, dist. 3. c. 2. & 3. opponit enim primò, argumentum quod præterea à Gregorio propositum est, in l. d. 8. q. 2. ad 1. 8. nampe vnionem quæ inter Verbum & humanitatem intercedit, non minus substantialem esse ex parte diuini Verbi, quam ex parte humanitatis, & æque virtute tua Verbum humanitati ac humanitatem Verbo coniungere. Atqui Verbum, se solo & absque interiecto modalis vilius vinculi Verbo intrinsecè aduenienti, coniungitur humanitati intrinsecè & substantialiter. Agitur humanitas quoque absque modalis vilius interiecto, poterit intrinsecè ac substantialiter copulari Verbo diuino, non obstante immutabilitate Verbi; humanitatis autem mutabilitate. Nam quamuis humanitas sit mutabilis, tamen ratio extremi vnibilis, abstracta à mutabilitate & immutabilitate. Vnde etiam humanitas fingeretur esse immutabilis, non minus possit iungi Verbo, quam nunc Verbum, quod immutabile est, verè iungatur humanitati vilo modo ex parte ipsius Verbi. Opponit secundo, modum vnionis neque relationem quid esse, neque absolutum. Non primò, quia relatio v. g. paternitas, intrinsecè denominat subiectum, extrinsecè verò terminum. At modus de quo disputamus, æquà sorte Verbum & humanitatem respicit, cum sit nexus vtriusque, & substantiali copulationi relationes qualcumque antecedenti deserviat. Non igitur modus ille est aliquid relatiuum; sed neque dici potest esse aliquid absolutum, cum non sit ad se, sed ad Verbum; vt autem relatiuum simul & absolutum aliquid sit, ne fingi quidem potest, cum rationes illæ se inuicem excludant; & Aristoteles nascam iustageat. Opponit tertio, si modus ille admittatur, perpetuum quandam eius defluxum, & iuges generationis ac corruptionis eius vicissitudines, admittendæ fore, ob perpetuam enaporationem quarundam partium corporis Christi factam vi naturalis caloris, & aliarum quarundam partium suffectionem & agenerationem, nutritione causatâ. A partibus enim defluentibus, abscederet vnio hæc modalis hypostatica; accederet autem aggeneratis & aduenientibus de nouo. Opponit postremo, vnionem inter materiam & formam materialem, inter corpus & animam ratio-

nalem, inter Angelum & locum naturali eius perfectioni commensuram; quas peragi affirmat solâ materiæ & formæ, corporis item & animæ, ac loci & Angeli naturali proportionem & applicationem, secluso quouis interiecto modo. Concludit ergo, vnionem Verbi & humanitatis, non dissimiliter se habere, & nullam modalem vnionem quasi inter genuinum parietem deponere. Quod si inter hæc extrema deest naturalis proportio, at non deest obedientialis, vi cuius positæ applicatiue extremis, quamuis omni alia entitate abrogata, exurgeret Christus.

Repellitur.

149. Non erit difficile ista contere. Ac primò, negandum est, quicquid alteri vnitur, se habere semper intrinsecè aliter quàm prius. Nam vnium extremum intrinsecè immutatum, potest vniri absque vlla sibi intrinseca mutatione, dummodò in altero extremo fiat mutatio, & ponatur forma terminata ad illud aliud extremum, quod nulla intrinseca mutatione afficitur. Sic in physicis probatur sententia affirmat, hominem constitui vnico modo vnionis materiali ac proinde inhærente soli materiæ, & ad animam extrinsecè tantum terminato; ita vt anima vi vnionis ad corpus, nullo modo mutetur intrinsecè, sed tantum terminet respectum entitatis positæ de nouo in materiâ, per mutationem intrinsecam in ea causatam. Et verum quidem est, vnionem esse essentialiter nexum duorum. Male tamen infertur, nexum illum debere esse vtrique extremo æquè internum. Imo dummodò intrinsecè alterum duntaxat eorum afficiat, eidem alterum quoque vinculabit, ac proinde frustra (etiam in extremis mutabilibus & creatis) poneretur vinculum ambobus extremis intrinsecum. Quandò ergo magis ad vnionem de qua agimus, quæ Verbum ipsum diuinum cum humanitate copulat, sufficit modus alteri duntaxat extremo, id est humanitati intrinsecum, eamque solam immutans? Si enim cum vnio intercedit inter extrema mutabilia potest esse prior ratio ex parte vnus, cur modus vnionis ei soli internus sit, ad alterum verò extremum extrinsecè tantum terminetur: quo pacto vnio humana, quia sit ab homine ac proinde est materialis, insidere potius debuit materiæ, quamuis anima quoque sit mutabilis; Multò magis mutatio quam in hoc negotio interuenit necesse est, siue inuectio nouæ entitatis modalis extrema tam ab iuncta vnionis, assignanda est ex parte solius humanitatis ob omnimodam Verbi immutabilitatem, quamuis verè Verbum, cum ante non vniretur dicatur vniri de nouo, non denominatione petita à forma Verbo intrinseca, sed denominatione hausta à forma intrinseca humanitati, & à natura intimè coniuncta Verbo. Quod est dicere, Verbum non aliter quidem se habere intrinsecè post vnionem quàm prius, nec vllam in seipso subisse mutationem, sed tantum terminasse habitudinem vinculi vnitiui mutantis alterum extremum, eique inhærentis; quod inter extrema quoque creata, sufficit ad veram & intrinsecam coniunctionem. Insinuat hæc doctrinam D. Thomas 3. p. q. 1. art. 1. ad 1. & q. 16. art. 6. post S. Athanasium epistola ad Epictetum. Hinc enascentur, quæ cumque primo loco, ab Autore cum quo agimus fuerant obiecta.

Vnio modalis, quomodo relatiua.

150. Quod autem addebat, hunc modum neque relationem neque absolutum esse posse, facile diluitur, dicendo, modalem hæc vnionem, non esse quidem relationem categoricam, quæ est purus respectus termini & subiecto accidentaria est, saltem ad modum acciden-

accidentis verbalis: Esse tamen relatiuam transcendentem. Quod genus relatiuorum est ens verè absolutum. Nam præter relationes categoricas, quæ non pertinent ad categoriam rerum quas efficiunt, quia illis iam plenè constitutis adueniunt, ut liquet ex paternitate & similitudine; necessarium omnino est admittere relationes aliquas longè alterius rationis, quas Simplicius apud Scotum in 1. d. 3. q. 5. *Litera F.* vocat substantiales & essenciales. Ipse Scotus in 2. d. 1. q. 5. *Litera P.* vocat trascendentes; & ita nunc passim vocantur nõ restringendo eam vocè ad eas tantum relationes essenciales designandas, quæ plura vel omnia prædicamenta transcendent, & ad nullum certum pertinent, cuiusmodi sunt relatio creaturæ aut inherentiæ &c. quas solas relationes dici transcendentis, tradit Antonius Ruinus q. 5. de relatione; sed voce ad tales primùm relationes, ut verisimilius satis est v. s. parata æquè ad omnes essenciales relationes extensa. Agnoscit eas essenciales relationes S. Thomas in 2. d. 1. q. vnica art. 5. ad 8. *ex primo loco propofitus.* Caiet. c. 7. de ente & essentia q. 1. 5. & Scotus supra, nec refragatur in 4. d. 12. q. 1. vbi tantum intendit, has formas non esse dicendas relationes quasi spectent ad categoriam relationis, sintque puri respectus. Non negat autem, nec negare potest, quod alio loco notato concesserat, dari entitates, quæ in suo essentiali conceptu involuant habitudinem ad alterum. Cognitio enim v. g. præciso quouis accidentario respectu, inseparabiliter & essentialiter respicit obiectum, ita ut impossibile sit, essentiam cognitionis per definitionem explicare, quin fiat mentio obiecti, sistendi per eam intellectui. Similiter materias cum sit essentialiter formæ receptivæ, respicit essentialiter actum formalem, à quo perfici, & actuari potest; ita ut repugnet, concipi receptivum nõ concipiendo quoque id quod à receptivo potest recipi. Idem est de respectu creaturæ ad creatorem. Nemo enim creaturæ notionem essentialem efformare queat, nisi habitudinem ad Deum involvat. Hæc ergo entia essentialiter relatiua ad alterum, & absoluta & relatiua dici possunt; sed vario sensu, ut Caietanus optimè aperit q. illa 1. 5. aduertens aliquid dupliciter posse dici absolutum; nempe vel à subiecto, vel à termino. Absolutum autem à subiecto, illud est, quod non potest in alio subiectari ut substantia. Possentque similiter dicere, aliquid esse absolutum ab efficiente, vel absolutum à forma, si tale sit ut careat formali causa vel effectiua. Absolutum verò à termino illud est, quod non respicit essentialiter aliud purè ut terminum ad quem; & talis est, substantia, & quantitas, ac qualitas. Econtrario portò respectiuum duplex est. Nempe & quod formaliter respicit aliud purè ut terminum, quæ est germana notio relationis categoricæ, & quod respicit aliud non ut purè terminum ad quem; nullum scilicet munus erga eum exercendo, sed ut aliquid cum eo connexum in aliquo genere causæ, vel ratione aliquis muneris. Quanquam enim connexio inter duo, latius patet, quam relatio transcendentalis ut dixi in naturali Theologia d. 8. n. 391. tamen in hac quoque est vera connexio, quæ manifesta est ex munere aliquo huiusmodi relationis erga terminum, v. g. quia illud representat aut recipit, vel connectit: quod non habet relatio categorica, quæ est habitudo pura absque vilo tali munere, ut patet ex similitudine, qua albedo alteri albedini similis dicitur. Huiusmodi ergo entitates, quibus essentialiter implantata est habitudo non pura ad alterum, sunt quidem relatiuæ essentialiter, & eatenus non sunt absolute à subiecto, vel à causa, vel à subiecto, simul tamen sunt absolute, nempe à termino purè habitudinis, quia non sunt prædicamentaliter respectiuæ, quod duntaxat genus rerum non potest absolutum denominari. At entitates de quibus agimus, quamuis ob habitudinem, quam di-

cunt, possint & soleant relatiuæ denominari, tamen quia ea habitudo non est respectus purus, sed vel est essentialis differentia rei, qualis est in visu respectus ad colorem, vel est aliquid intimè imbutum in rerum essentia, ut est ratio entis creati in creatura, spectat ad aliud prædicamentum, quam ad tertium accidentium: nempe spectat ad prædicamentum rei, quam constituit, & ideo eiuſmodi entitates denominantur absolute. Inter has entitates simpliciter loquendo absolute, hoc est non constitutas relatione categorica, respectiuas tamen essentialiter, numeranda est quænis vnio, atque adeo etiam vnio hypostatica. Vnde succiditur argumentum in quo veriamur, quod eas neque absolute neque relatiuè entitatibus accesseri posse contendebat. Portò non refragari Aristotelem, ut aduersarius obstreperat; sed verè agnouisse, entitates quas simpliciter dicimus absolute, posse simul esse relationes, constabit expendentia loca, quæ ad id ex profert Greg. in 1. d. 28. q. 2. concl. 2.

Cohæret cum ingi labilitate.

151. Æque inane est argumentum, quod postea subiiciebatur ex perpetuo accessu & recessu vnionis hypostaticæ; & si quam vim haberet, æquè soluendum esset aduertario. Nam siue vnio hypostatica, sit modus, siue non sit, sed tantum consistat in extremis indistinctibus, & aptè se habentibus; certum est, euaporantibus per actionem caloris naturalis, aliquibus partibus corporis Christi, æquè dilapam esse vnionem: & aggeneratis per nutritionem de nouo quibusdam partibus, æquè accessisse vnionem nouam, idque processu continuo, pro ut continua virtutis nutritiæ & caloris naturalis negotiario ferebat. Quod ergo aduersarius de vnione sic supra statuet, nos pari iure de vnione modalis statuemus. Et breuiter vera resolutio est, quamuis omnes partes quæ ad integritatem & constitutionem humanitatis pertinent, manserint semper Verbo vnite, quamdiu pertinuerunt ad eam integritatem, tamen cum primùm euaporabant, quia desinebant esse partes corporis humani, cui soli ut sic concessa est gratia vnionis, ut Suarez, 3. p. q. 5. ad art. 2. rectè notauit, desisse vniri Verbo Et è contratio, partes alimenti, cum primùm induebant rationem partis humanæ, etiam ante informationem ab anima, illic vniebantur Verbo. Quia enim prius est subsistere quam vniri, propterea partes illæ materiæ prius vniebantur Verbo, quam animæ, sicut de tota materiæ dictum est superius tractando ordinem assumptionis inter partes humanitatis. Induebant autem partes illæ rationem humanæ partis, eo ipso quod vitam disponebantur ad animæ humanæ receptionem, ita ut per consummationem dispositionis prædictæ, materia illa partialis & vniretur Verbo, & animæ, sed prius naturâ Verbo quod substantiæ naturalis sufficiebatur, animæ autem posteriùs naturæ.

Alia item vniones, sunt modales.

152. Tandem coniunctiones aliæ, ex quibus aduersarius argumentabatur, æquè petuntur interiectu modalis vinculi, ac ista in qua veriamur, ut proinde abluide eas adducat aduersarius, ut probet vnionem hypostaticam non contineri entitate modalis. Nominatum verò taceri potuit coniunctio cum loco, quæ neque vera est coniunctio (quamquam & aliqui eam sinxerunt, in quos meritò conclamat Suarez d. 51. Metaph. l. 4. n. 16.) neque absque modo substantiæ Angelii superaddito perficitur, contra quam aduersarius imaginatur, quod reieci in Theologia naturali. d. 4. n. 197. Proferri item non debuit coniunctio materiæ & formæ. Nam etsi quis gratis daret eam coniunctionem perfici absque modalis vinculo propter sympathiam natura

entitatem & essentiam propriam, distinctam ab essentia & ratione formali rei cui adherescunt, cuiusmodi est figura respectu quantitatis. Nam hæ quoque entitates, eatenus dici possunt non habere entitatem formalem & quidditatem propriam, quatenus nulla vi possunt abungi à rebus quibus aliquando coniunguntur, sed essentialiter eis affiguntur. Quoniam nobis satis est, quod id valeat de modis præse acceptis, quia vnio ipsa annumeratur; quam proinde dico vt & alios quosuis modos, essentialiter, atque aded absque interiecto alio vinculo adherere, vt rectè affirmat Dur. in 1. d. 33; q. 1. n. 16. addens n. 17. & d. illa 30. q. 2. n. 15. modum non facere compositionem cum re cuius est modus non quod concursus rei & modi, simplicitatem non tenet, & res illa ac modus non sint aliquid minus simplex, quam res sola absque modo; Id enim dici non posse rectè enunciat Suares l. 4. de Trinitate. c. 4. n. 10 & Vaques 1. p. d. 120. n. 23. Sed quod non se habeant vt res duæ firmæ, quæ aptæ sint seorsim & absque nexu coherere. Eodemque sensu Fonseca, male reiectus à Suare d. 47. Met. f. 2. n. 8. & ab Albertino q. 6. de relatione n. 15. rectè negat modum habere propriam existentiam; non quod velit modum esse nihil, sed quod essentialiter affigatur alteri, nec absque eo vlla vi queat existere. Sicut eandem ob causam Suares d. 7. Met. l. 2. n. 10. & f. 1. num. 11. & passim alij, dicunt modum non habere entitatem propriam, & asserunt identificari suo modificato.

155. Liquet igitur ex his omnibus, quàm non solidè aduersarius in primo argumento, ex eo quod vnio sit aliquid utronque à parte rei distinctum à natura humana quam afficit, colligi censuerit vnionem posse diuinitatis seorsim ab humanitate collocari & conservari, eo quod supposita illa aliquali distinctione à parte rei sit extrinseca humanitati. Falsò item in secundo argumento, affirmat eam realem entitatem, quam modum dicimus, posse poni in rerum natura verbo interim negante humanitati influxum hypostaticum ab effectiuo diuersum. Nam quamuis influxus hypostaticus nullus reuera est, sed tantùm debet admitti terminatio substantialis; quicquid tamen illud sit quod Verbum humanitati confert illam terminando, non potest à Verbo negari; posito quod vnio sit producta in humanitate. Vnde sequitur, modum quem admittimus, ita esse vnionem essentialiter, vt non possit exuere rationem formalem vnionis. Atque aded falsissimum est quod in tertio argumento aiebat aduersarius, omnem realitatem cui conueniat ratio aliqua formalis per ordinem ad aliquid extrinsecum, posse talem rationem formalem non omnibus entibus creatis communem exuere; idque inductione vniuersali confirmari, hoc nulla ratione est admittendum, cum sit aperte abhorrens à vero. An enim vnus, qui rationem suam formalem, peculiarem, ac differentialem habet per ordinem ad colorem extrinsecum, potest eam rationem formalem exuere, & sine ea persequere? Idem dico de omnibus essentialiter reatiuis; & nominatim de substantia creata. quam Valentia 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. §. *Octaua opinio*, agnoscit esse verum modum substantialem, eiusdem nature proportionem seruata, cuius hæctenus diximus esse vnionem. Neque tamen venerit illi vniquam in mentem asserere & substantiam, quæ nature æquè extrinseca est, ac vnio id est æquè terminat actionem peculiarem, & æquè à natura distinguitur à parte rei, potestque item æquè ab ea auelli, separatione non mutua, abijcere posse formalem rationem, quam habet per ordinem ad naturam quam terminat, posse in rerum natura persistere, nec fungi villo terminandi munere.

Acies postrema, funditur.

156. Postrema acies argumentorum contra vnionem hypostaticam modalem, quorundam recentiorum est, qui opponunt; iuxta nos humanitatem non fore vnionem Verbo immediatè & proximè, sed tantùm mediante vnione, ac proinde non substantialiter, sed accidentalitèr tantùm, quod est Nestorianum. Sicut ergo substantia creata affigitur per seipsam naturam, quam terminat, nulla inter vtramque interposita modalitate, ita contendunt idem esse asserendum de diuina substantia ad humanitatem comparata: & quidem à fortiori, ne adigamur concedere dari posse entitatem creatam, qua Verbum necessitatur ad terminandam humanitatem.

Non est quod ista nos remorentur. Vix enim responsione egent, tam sunt enodia & inania. Aio igitur, vnionem non esse quasi septum vel parietem interternum obitantièr immediatè & substantialitèr coniuncti extremorum substantialem, ceteroqui proportionatum, sed esse ipsum eorum formalem nexum, qui idcirco tantùm dicitur mediare inter partes, quia absque eo non potest peragi compositio. Neque enim vnio habet rationem extremi vniri & quasi glutinis, quod circa duo inter se copulat, quod est inter ea medium, & vtrumque secum deiunct: sed habet tantùm rationem nexum, & idcirco vnitor seipsa, absque alia vltiore vnione, quia sistendum est in primo quo; vnio autem non vnitur nisi vt quo. Sicut ergo actio non impedit egressum immediatum effectus ab agente, quia est ipsa egressio & via, nec egreditur nisi vt quo, & vt ratio formalis egrediendi (idem cernitur in omnibus se habentibus vt quo) ita vnio non excludit immediatam adhesionem extremorum, quia est ipse eorum nexum. Mirum verò est, quorsum aduersarij præterea opponant nobis parietem inter humanam & diuinam substantiam, colligentes substantiam diuinam debere seipsa, & absque vnione inter media, coniungi humanitati, sicut substantia connaturalis humana, iungitur per seipsam naturam suam, nullo interiacente modalitèr vinculo. Hoc dico non rectè aut satis commodè ab aduersarijs obijci. Quod enim substantia connaturalis afficiat seipsa naturam propriam seclusa modalitèr vnione, ratio inde petenda est, quod substantia creata sit modus, qui essentialiter atque aded per seipsam adheret modificato suo: sicut substantia diuina, quatenus virtualitèr distinguitur à Deitate, concipitur ei coniungi seipsa, & nullo interiacente nexu distincto ab extremis, ad compositionem illam rationis spectantibus. Et quoad hoc est paritas inter vtramque substantiam. Sed in re præsentem cum agatur de substantia diuina collata ad extraneam naturam, asserenda esset paritas inter substantiam humanam collatam cum natura extrinseca, & substantiam diuinam collatam cum humanitate. Sicut ergo substantia humana, si comparatur cum natura extranea non terminat eam nisi interueniente modalitèr vinculo; Quia non potest eam seipsa afficere, cum non possit à proprio modificato proficere: ita neque diuina substantia, terminare potest humanitatem sine modalitèr nexu. Quid ergo in paritate illa quæ opponebatur, feritur metiurue aduersarijs? Denique quod addebant aduersarij de necessitate Verbi ad terminandam humanitatem, si modale vinculum interponatur, nullo negotio diluitur. Verbum enim non necessitatur ab vnione, quia liberum fuit Verbo eam non ponere; sed ex quo liberè per ipsummet Verbum posita est, necessitas terminandi quæ Verbo iniicitur, non est nisi ex suppositione, à qua non plus temeratur Verbi libertas, quàm libertas sedendi in eo qui libet è sedere voluit, violetur ex eo quod non possit non sedere, posito quod ex voluntate sua sedeat.

Concluditur, unionem hypostaticam esse
verè modum.

157. Sic discussis omnibus, quæ aduersus unionem
modalem, humanitatem Verbo copulantem objicie-
bantur, concludendum est vinculum illud à Verbo &
humanitate à parte rei distinctum, esse admitten-
dum; cuiusque vinculi negationem, esse proximum
terminum à quo, actionis incarnatiuæ, quæ proximè
& formaliter tendit ad unionem, tanquam ad termi-
num suum formalem, non autem ad humanitatem;
quicquid in contrarium statuat Vasques 3. p.d. 19. c. 2.
quod alijs verbis exprimitur alij, qui pro eodem ter-
mino assignant negationem personalitatis diuinæ in
humanitate; vel negationem personalitatis humanæ
subiectam per Verbi suppositionem. Nam hæc om-
nia eodem recidunt, quicquid in contrarium argu-
mentetur Albertinus Coroll. 4. de substantia. dub. 4.
& Vasques 3. p.d. 19. c. 3. Eo ipso porò quod unionem
alij pro termino ad quem actionis incarnatiuæ, facti
sunt significo, unionem differre à tali actione, siue ab
unionem, contra Salazarium l. de concept. c. 24 n. 80.
Sicut enim in composito humano, quia unio non est
ipsamet productio formæ ex subiecto, assignamus
actionem, quæ unio producat, quandoquidem cuius-
libet acti à se, quod non est ipsamet egressio ab agente,
assignanda est egressio aliqua, quæ non alia est quàm
actio: ita quia unio humanitatis ad Verbum, posterior
actus est, & longè diuersæ naturæ ab humanitatis
productione, oportet vt per actionem aliquam depen-
deat à causa sua efficiente. Eam ergo actionem, vocamus
unionem, aut quod idem est, assumptionem; quia est id
quo tanquam causalitate efficitur nexus, per
quem Verbum adiungit sibi humanitatem, vt eâ sub-
stantialiter terminet. Assumere enim est ad se fumere,
et sibi unire. Proindeque assumptio est actio vnio-
nis, prout dicitur ordinem ad Verbum tanquam ad
substantialem terminum humanitatis, communicati-
onem per eam actionem, tanquam per viam, ad vnio-
nem quæ est immediata & formalis communicatio,
ipsaque nexus extremorum illorum.

Quismodi sit unio hypostatica. Quæstio 2.
Est substantialis.

158. Im quandoquidem constat dari unionem mo-
dalem inter Verbum & humanitatem, serutanda pau-
perquisitio est natura eius, & multiplicitas, ac digni-
tas, nominatim penes firmitatem & perpetuitatem. Et
natura quidem huius unionis, magnam partem patet
ex dictis. Est enim vetus modus substantialis, huma-
nitati Christi affixus, Verbi que ita respectu essentia-
liter, vt illud actu copulet cum ea humanitate. Vo-
catur hæc unio modum substantialem, quia habeo
rationem manens, quod obit, & complementi sub-
stantialis ad quod trahit naturam. Sicut enim unio
physica partium substantialium vocatur modus sub-
stantialis, quia necesse partes substantiales, estque via ad
compositum substantialis compactionem; Ita unio hy-
pостatica quia est via ad terminationem substantialem,
quæ humanitati à Verbo confertur, merito appellatur
modus substantialis, & quæ ac substantia connatu-
ralis ad categoriam substantiæ reducitur; non autem
ad vltimè genericam categoriam accidentium: siue
qualitatis, vt loquitur Gabriel in 3. d. 1. q. 1. art. 5. siue
habere, vt dixit Mayronis in 3. d. 1. q. 2. sub finem, siue
relationis: vt nonnullis tribuit Paludanus in 3. d. 5. q. 1.
art. 3. quos latè sequitur Rada in 3. controu. 3. art. 4.
Quamquam vix est inter hos Autores & nos, dissidium
nisi vocem. Nam Gabriel idcirco tantum videtur hanc
unionem vocare qualitatem, quia non est directè sub-
stantialis.

Theoph. Raynandus Christus.

stantia, sed aduenit humanitati iam essentialiter con-
stituta, quam etiam exornat supra modum, & emi-
nentissime sanctificat, quod vteunque redolet quali-
tatem. Mayronis verò extendit significationem cate-
goriæ habitus, ad ea quoque, quæ ita habentur, vt sub-
stantialiter compleant, quod præstat unio, aduehendò
substantiam extraneam. Tandem qui unionem vocant
relationem, non egerunt de relatione categorica, & nu-
da ac pura habitudine, qua vix quicquam est ineptius
ad extremorum aliquorum vinculationem; vt agrè
adducar ad credendum, fuisse qui ita vnquam censue-
runt; & frustra operam consumere videatur Alberti-
nus, eam opinionem fusè refellens, coroll. 4. de sub-
stantia dub. 1. à n. 23. Egerunt igitur de relatione trans-
cendentali & essentiali, cui locus quoque est in cate-
goria substantiæ. Et ita habetur ex Scoto in 3. d. 1. q. 1.
Littera K. & ex Durando in 3. d. 5. q. 2. n. 8.

159. Agnouerunt planè unionis huius substantiali-
tatem, Patres, cum eam vocarunt naturalem & essen-
tialem. Audi Petrum Diaconum lib. de incarn. c. 3. Na-
zianzeni ac Cyrilli suffragijs id comprobantem. [Bea-
ta Maria peperit verè & propriè Deum Verbum in-
carnatum, & hominem factum, atque essentialiter siue
naturaliter carni unitum. Propterea etiam, essential-
lem siue naturalem factam naturarum unionem om-
nimodis confitemur; non sicut ille qui tanquam in
Propheta, ita in Christo Domini Verbum inoperasse
contendunt. Quos redarguit beatus Gregorius Na-
zianzenus ad Cledonium, dicens: [Si quis sicut in Pro-
pheta secundum gratiam dicit inoperasse Domini
Verbum, & non essentialiter factam confitetur vnio-
nem, si vacuus melioris inoperationis; magis au-
tem plenus sit deterioris.] Nec sicut illi qui secundum
illustrationem, aut dilectionem, aut affectionem, aut
personalem, vel substantialem siue secundum autho-
ritatem, aut potentiam, aut æqualitatem honoris, vnio-
nem tentant aliter naturarum. Quos paulò superius
memoratus beatus Cyrillus anathematizat, dicens
contra Nestorium: [Si quis in Christo diuidit substan-
tias post unitatem, sola societate connectens secun-
dum dignitatem, & auctoritatem, aut potentiam, &
non magis coniunctionem quæ est secundum unita-
tem naturalem, anathema sit.]

Verba sunt S. Cyrilli, anathematismo 3. Similiter in
Concilio Lateran. sub S. Martino 1. consultat. r. can. 6.
decentur, secundum sanctos Patres, esse in Christo
duas naturas substantialiter unitas. Et rursum can. 8.
naturarum in Christo unitio, secundum sanctos Pa-
tres vocatur substantialis. Et superius in oratione San-
cti Martini ad Synodum, Verbum dicitur assumptisse
& unisse sibi substantialiter quæ sunt nostra natura.
Quam S. Greg. Naz. & S. Cyrillus vocauerunt unionem
naturalem, & κατ' οὐσίαν, siue essentialem, hanc S. Mar-
tinus vocat substantialem. Quæ duo eodem recidunt, &
substantialitatem unionis de qua agimus, perspicuè fe-
runt. Nimis enim icionè Vasques 3. p.d. 17. c. 3. vnio-
nem naturalem & essentialem, dici putat à Græcis Pa-
tribus, tantum quia re ipsa & non apparenter facta est.
Qua ratione, accidens dicendum esset iungi subiecto
naturaliter & essentialiter. Fateor interdum Patres
Græcos agentes de unione, eamque vocantes natura-
lem, id interpretari de vera unione. Sed veram vnio-
nem intelligunt, quæ non est per solam dignitatem &
auctoritatem, aut accidentia, qualem agnoscebat Ne-
storius, ipsique Patres ibi impugnant: ac proinde na-
turalem ac veram unionem dicere, idem est quod
unionem substantialem profiteri. Apertè ita sentit S.
Cyrillus in expositione anathematismi tertij, vbi hu-
manitatis cum Verbo unionem secundum naturam,
interpretatur veram unionem, confirmatque ex Apo-
stolo, qui nos natura iræ filios, id est verè noxios full-
se, & in ipsa natura ac substantia nostra labem peccati,

L it 298

iræque condignitatem habuisse tradit. Ceterum vera illa unio, spectando subiectam materiam, apud Cyrillum loco notato alia esse non potest, quam unio substantialis, cum eam opponat unioni per gratiam & auctoritatem, quæ sunt uniones accidentariae. Nomine ergo unionis naturalis & essentialis, intelligitur unio pertinens ad constitutionem substantialem, quatenus aduehit humanitati complementum substantiale extrinsecum.

160. Quod si D. Augustinus de Incarnatione agens, in Psalm. 3. utitur *inhabitionis* nomine, non est ea vox sumenda in rigore metaphysico, quo designaret unionis accidentalitatem; sed ita ut idem sit *inhabitio*, quod coniunctio vel unio. Quamquam possumus quoque Verba D. Augustini, iuxta vocum corticem, ac in omni rigore accipere. Ait enim tractans Verba illa, & *exaltans caput meum*, caput hoc, esse in anima Christi spectandum. [Mentem ipsam humanam, sic accipiendam puto, quod caput animæ non absurdè appellatur, quæ ita *inhabet* & quodammodo coaliuit excellenti supereminentiæ Verbi hominem suscipientis, ut tanta passionis humilitate nõ deponeretur.] En agit de mente sine intellectu, qui mea sententia est verum accidens, & *inhabebat* propriè animæ Christi, ac mediatè sine per animam copulabatur Verbo. Et eodem modo accipiendus est Autor sermonis de nativitate, apud Cyprianum, cum inter alia in hoc mysterio admiranda, mirari se ait, quomodo Verbo Dei caro adhaerit. Durius sonat quod Durandus in 3. d. 6. q. 4. n. 7. concedit humanitatis cum Verbo unionem esse accidentalem, quasi sit tantum per gratiam & affectum, qui est reprobis ille sensus, quo Nestoriani aiebant humanitatem unitam fuisse Verbo accidentaliter. Sed idcirco Durandus hanc unionem vocat accidentalem, quia aduenit enti in actu iam essentialiter constituto, tamen si nondum substantialiter completo, quod nõ *inhaberet* Verbo, ad cuius substantiam trahitur; sed extrinsecè tantum terminatur ad illud. Sicut vestis licet sit substantia, adiacet vestito; & ei iam completo aduenit. Quæ est ex parte causa, cur ab Apostolo Philipp. 2. humanitas indumento Verbi assimiletur. Et idcirco Palacius in 3. d. 6. disp. 5. ita sensum & locutionem Durandi approbat, ut simul dicat, unionem humanitatis ad Verbum, & esse accidentalem ob rationem Durandi, & esse substantialem, quia contrahit humanitatem ad esse substantiale personæ Verbi. Facilius etiam ad hanc mentem aptantur, qui dixerunt hanc unionem esse dependentiam humanitatis à Verbo, quos Albertinus coroll. 3. de substantia dub. 5. num. 10. criminatur tanquam affirmantes hanc unionem esse accidentalem, & spectantem ad accidentale genus categoriæ actionis. Nihil enim tale somniant, qui ita loquuntur; sed nomine dependentiæ intelligunt entitatem unionis, cuius interuentu, contigit humanitatem substantialiter terminari à personalitate Verbi, quod est dependere à Verbo hypostaticè, ad eò per unionem substantialem; non tantum quia hæc unio afficit substantiam humanitatis, (sic enimeductio formæ materialis, quia afficit substantiam, diceretur actio substantialis præcisè prout productio est: & quantitas, quæ immediate aduenit substantiæ, esset entitas substantialis;) sed quia præterquam quod hæc unio est modus substantiæ, munus quoque eius est constituere completè substantiam, idque in Christo facit. Qua ratione unio materiæ & formæ, prout vi eius exigit substantia composita completa essentialiter, appellatur unio substantialis.

Neque tamen hæc unio eget dispositione prævia.

161. Neque tamen ex eo quod utraque hæc unio sit & dicatur substantialis, inferre licet, sicut ad unio-

nem inter materiæ & formam danda est dispositio aliqua accidentaria adaptans subiectum; ita & pro unione hypostatica talem aliquam dispositionem accidentariam anteriorem esse concedendam. Nullum enim reuera est accidens, quo posito Deus connaturaliter adigatur unite creatæ naturæ suam substantiam, quæ est notio ultimæ dispositionis. Præterea substantia Verbi, est vicaria (ut ita dicam) substantiæ connaturalis humanitati, eique subrogatur ut suppleat munus eius, quod est substantialiter terminare humanitatem. Subrogatur autem interuentu unionis hypostaticæ. Sicut ergo substantia connaturalis, est connaturaliter anterior quous accidente efficiente humanitatem, etsi productum sit eodem momento cum substantia, quia prius natura est humanitatem completè existere, quod habet per substantiam, quam affici accidentibus: ita prius natura Verbum aduenit humanitati, quam vllum accidens, quod possit humanitatem aptare, ac vltimò disponere ad illum aduentum: nam illud accidens seu actio, qua unio tanquam per viam procedit à causa sua efficiente, computatur tanquam vnum quid cum unione. Tandem si quod esset accidens, quo humanitas disponderetur ad unionem cum Verbo non esset aliud quam gratia habitualis. At hæc tantum abest ut dispoñerit humanitatem ad unionem hypostaticam, vt potius concessa sit humanitati dependenter ab unione hypostatica, seu tanquam fuitex aut germen connaturaliter debitum unioni, vt infra monstrabo agens de accidentarijs Christi perfectionibus. Quare facillat omnis huiusmodi dispositio pro hac unione.

Quædam verò durissimè in contrarium à Ruperto prolata lib. 1. de operibus Spiritus sancti c. 16. accipienda sunt de dispositione seu ornatu consequente ad unionem hypostaticam: non aeternam de antecedente ornatu, qui rationem veræ dispositionis & aptationis ad unionem fortiaur. Tractat ibi Rupertus de gratia Christo infusa, eoque accommodat, quod de immisso in faciem primi hominis spiraculo vitæ, habet Moyses, Genes. 2. Ait ergo. [In illam faciem, in illam gloriosam animæ rationem, totus spiritus Spiritus sancti creaturamque creatori, substantiam creatam Deo increato, condignam sua fecit plenitudine; id est, sapientia maturam, intellectu dilatam, consilio prouidam, fortitudine constantem, scientia disertam, pietate mitem, sancto timore humilem. Non enim Verbum Deus hoc indigebat ut Spiritu sancto repletur, quippe de quo æquè ut de Patre Deo procedit idem Spiritus sanctus: sed anima creata nostræ inopis naturæ creatura, cum carne sua hoc opus habebat, ut acciperet hunc Spiritum, quem & accepit non ad mensuram.] Hic locus, utcumque præfert, gratiam disposuisse humanitatem ad unionem cum Verbo. Mollendus igitur est eo modo, quem præmissi. Vel si is minus cuiuspiam satisfaciatur, præstat Rupertum non audire. Nam nullam reuera esse dispositionem vltimam ad unionem hypostaticam, satis ni fallor, enitum est.

Cur verò unioi substantiali inter materiæ & formam, accidentaria aliqua dispositio assignanda fuerit, non item isti, non est operosum deprehendere. Nimirum prouidè instituit natura, ut agens nunquam producat formam substantialem, nisi præmissis dispositio- nes accidentarias, quæ formæ producendæ velut cubile stentant, sintque eius non modò ornamenta, sed & fomenta, hoc est ut propter eas determinatus sit transmutationum ordo, ita ut non cum primùm occurrit passio vnum agens, statim necesse sit trudi è materia formam passivam, & induci formam agentis occurrentis. Id enim nimiam in rerum natura confusionem & perturbationem pareret, ut clarum est; & tamen ita contingeret, nisi præsidium inimicum, id est dispositiones in passio, præexistentes, retardarent actionem & imperum

verat, eam vicissitudinem, & abiunctionem à Verbo, cerni in modis: quamvis de præcipuis partibus, verisimilè dictum sit à Damasceno; Verbum nunquam dimisisse, quod semel assumpsit. Negat verò Albertinus pugnantiam ullam occurrere posse in illa intrinseca & immediata coniunctione vnus simplicis modi, cum duobus partialibus modificatis, quæ se habeant tanquam vnum adæquatum: cuiusmodi sanè sunt anima & corpus. Nam punctum continuatum, subiectatur in duabus partibus lineæ. Quod si hæc vnica vnio statuatur spiritualis, ait admitti debere eam esse totam in toto & totam in qualibet parte: Quo pacto anima quoque rationalis, recipitur in corpore. Si verò statuatur materialis & corporea, ait nihilominus eam posse afficere animam rationalem, quoad effectum proprium ac primarium, qui est vnice, quamvis non quoad effectum illum, qui se habet per accidens ad vnionem, nempe quoad extensionem. Nam & Thomistæ, affirmant accidentia naturalia subiectari in toto composito inhæsiuè, atque adè partialiter in anima rationali. Nec pauci Theologi, statuentes vbi Angelicum diuisibile & extensum, affigunt illud Angelo, qui vtrique spiritualis est, nec extenditur partibiliter à suo illo vbi partibili & extenso.

Hæc sententia, neque de factò vera, neque de potentia absoluta possibilis mihi videtur. Primum probò, quia frustra fingimus vnionem peculiarem totius humanitatis tot difficultatibus obseptam si nulla necessitas ad id cogat. At tantum abest vt alicunde vtgeamur ad eam vnica vnionem admittendam, vt potius, qui eam admittunt, cogantur faceri eam in triduo perijisse & duas de nouo procreatas esse, quibus possint corporis Christi, & anima tunc à corpore diuisæ, superstitem cum Verbo coniunctionem retinere, vt fides docet. Ea autem vnionis præiacentis corruptio, & duarum subrogatio, non vacat incommo- do. Accedit quod eam tantum vnionem ad Verbum admittere adigimur, quæ sufficiat ad declarandam veram humanitatis cum Verbo vnionem in vnitatem suppositi. Cum ergo humanitas, nihil aliud sit quàm anima & corpus, vincula per physicum vtriusque nexum, vt suppono ex physica; nexus autem ille naturalis, nec poscat nec possit substantialiter terminari, cum non sit substantia; restat vt humanitas sufficientissimè intelligatur terminari, & homo intelligatur Deus esse, si posito naturali ab illo nexu animæ & corporis, vtrique pars per eam ipsam vnionem, quò in statu separationis sortita dicitur, coniungatur Verbo ante separationem à comparte sua, ob disruptum naturale vinculum, quo colligebantur ad constandam humanitatem integram. Hæc cum adè perspicua sint, & omnibus quæ fides docet, & Patres tradiderunt, tam bellè concinnat; vt quid hoc mysterium nouis illis difficultatibus, quas vnici illius modi tenebrositas ingerit, oneratum velimus? Itaque valeat vnio illa vnica, spectando quod de factò contingit.

Talis vnio, nulla vi dari potest.

165. Repugnare autè vt ea vnica vnio producatur, quod secundo loco affirmabam, inde suaderet, quod vnio non est entitas firma, quæ de potentia saltem absoluta possit intelligi vnibilis pluribus simul subiectis, sed est entitas diminuta; quam repugnat vel simul vel successiue esse modum plurium; eò quod essentialiter assignatur vni tantum modificato; sitque eius determinatio & talitas, vt significantius quam latinis dicam. At intelligi non potest, vt quod est essentialiter determinatio vnus, sit simul vel successiue determinatio aliteris. Nec ex punctis continuatis tale quid habetur, quia subsistentes illæ continui fictitiæ sunt; & licet admitterentur, non essent entia modalia, sed firma; nec

vnitentur intrinsecè vtrique extremo, sed alteri tantum, ad alterum autem terminarentur. Re. vngantia item quam quærimus, liquere videtur ex ea indistinctione & identitate reali, id est ex ea exclusionè distinctonis maioris, quæ intercedit inter modum & modificatum. Nam si vnus modus duo simul modificata afficeret, ita esset ab vtroque indistinctus, vt tamen refunderetur in illum distinctio maior, quæ est inter modificata. Hæc enim essent eadem vni tertio, quod attinet ad exclusionem distinctonis maioris, atque adè etiam inter se non distinguerentur realitate maiori, contra suppositionem. Tandem aduersarius non exhaussit repugnantiam quam sibi obiecit. Statuamus enim hanc vnica vnionem esse spirituales; tunc iuxta non paucos, repugnat, formam spirituales posse diuinitus recipi in subiecto corporeo. Ita Valques 1. p. d. 40. c. 2. Salas 1. 2. tract. 2. d. 5. n. 5. Suarez 3. p. q. 61. art. 4. & to. 1. d. 3. 1. 5. Rubion in 1. d. 17. q. 2. art. 2. qui multa vrgent; ac præsertim improportionem, & defectum habitudinis inter talem materiam, & talem formam; ac intimiorem nexum qualitatis spiritualis cum subiecto spirituali, quàm potentie vitalis cum suo conaturali obiecto, extra quod tamen non potest excurrere, iuxta receptissimam sententiam. Verum est, quod hæc repugnantia agendo de entitatibus firmis, non difficile elideretur, idèoque non improbabiler alij admittunt accidens spirituale de potentia absoluta posse inherere subiecto corporeo vt Capreolus in 4. dist. 1. ad 1. Durandi contra 4. citans Paludanum, nec obicitur Gabriel in 2. d. 16. & satis etiam apertè S. Thomas, qui formas brutorum quas censuit impartibiles, affixit materiam. Et dummodò agatur de puncto materiali subiecti, vel de subiecto materiali totali punctaliter locato; Idem docent Conimbricenses 1. de gener. c. 4. q. 5. art. 2. & 2. anima c. 1. q. 8. Hi ergo Autores, quod attinet ad entitates spirituales firmas, verisimiliter astruunt earum receptibilitatem in subiecto corporeo de potentia absoluta. Tamen si agatur de entitate modalis, qua suapte natura est tantum determinatio entitatis, quam afficit, intelligi nequit quod forma impartibilis sit modus entitatis diuisibilis, cum is sit modi genus eaque natura, vt semper debeat modificati conditionem ac naturam tedolere, tam parum ab eo abest, tamque ei est intimum, ac penè idem. Eandemque ob causam si alteram partem propositam eligamus, & eam vnica vnionem statuamus partibillem & corpoream, existimò repugnare, vt efficiat subiectum spirituale ac impartibile; quod non putarem repugnare, si ageretur de firma entitate. Quamquam scio id vnuerse improbari à Sancto Thoma quod 7. q. 4. art. 3. ad 3. Ochamo in 4. q. 1. Litera F. S. luestro. 1. p. constari q. 2. 5. art. 1. & quod attinet ad quantitatem à Conimbr. 1. de gener. c. 4. q. 5. art. 2. Sed sequor Gabriele in 2. d. 16. q. Vnica Litera F. negantem occurrere contradictionem in receptione forme partibilis & corporeæ, in subiecto spirituali & impartibili. Vnde in Angeli albefactione aut calefactione, contradictionem non video. Sed de modo ob diminutam eius entitatem, alia est ratio.

Ad rationes in contrarium.

166. Quæ Albertinus proferebat, vt illam vnica vnionem hypostaticam, immediatè & corpori & animæ Christi insidentem probaret, inania sunt. Aiebat enim primum, vnionem esse nexum duorum extremorum, atque adè etiam vnionem hypostaticam, ac oportere talem esse. Hoc quis negat? Est enim verè vnio hypostatica nexus humanitatis & Verbi, quæ sunt duo distinctissima extrema. Sed negamus, si ex parte vnus extremi, v. g. ex parte humanitatis, duo subiecta vnibilia illud integritati interueniant; vnica

essentialium, qua posita & reciso quocunque alio nouo modo vnionis, siue illarum partium cum Verbo, siue vnionum ipsarum hypostaticarum inter se ipsas, verissimè dicitur, humanitatem vniri Verbo de nouo, quia de nouo est in ratione formæ totius, quam partes disiunctæ non obtinebant. Et verissimè item dicitur, ea sola physica vnione partium essentialium de nouo posita, Christum de nouo accipere esse Christi hoc est personæ subsistentis in humanitate integra de nouo constructa & restituta vt latè contra Vicleffi infanias disputat Vald. l. 1. doctr. c. 43. Nihil ergo profertur aduersarij, quo illam vnionem hypostaticarum inter se ipsas vnionem confirmet.

169. Nos autem impugnare eam primùm possumus, ex superfluitate & inutilitate, quæ ex proximè dictis videtur clara. Vrgere præterea possumus, vnionem non dari nisi inter ea quæ se habent per modum actus & potentie. Quamuis autem corpus & anima Christi ita se habeant, tamen vniones hypostaticæ partium illarum cum Verbo, non ita se habent, cum neutra ad alteram inclinetur, ordinemve vllam ad eam dicat. Quinetiam subsistentiæ creatæ corporis & animæ rationalis, quibus supplendis hæ vniones deseruiunt tanquam viæ, non se habent ad modum actus & potentie, vt fatetur ipse Albertinus disp. 4. de substantia q. 2. n. 4. & 7. idemque affirmat Valq. 3. p. d. 32. n. 21. non sine sale & aceto in differentes, à quibus tot modos & omnia modis ac modorum modis peragi, rem ait esse valdè ludicram. Annuit item Hurtadius disp. 2. phys. à num. 1. 8. & probatur ex alibi stabilita completionem subsistentiæ materiæ, quæ aliqui vbiuis extra hominem esset euidenter. Item probatur ex eo quod si in homine subsistentia animæ se haberet ad subsistentiam materiæ vt actus ad potentiam, fatendum esset subsistentiam materiæ reddi subsistentem: quia quandoque actus communicatur & vnitur potentie, communicat quoque ei suum effectum formalem. Quis autem dicat subsistentiam materiæ esse subsistentem; idque per subsistentiam animæ rationalis?

Quare verissimè negabam, duas subsistentias homini connaturales habere se ad modum actus & potentie, inuicemque vniri sub ea ratione. Ac ne verum quidem est eas vniri extendi sicut partes integrales eiusdem quanti, vt opinatur Hurtadius supra n. 124. tum quia nulla est necessitas talis vnionis inter duas subsistentias: Tum quia subsistentiæ illæ differant penes materialitatem & immaterialitatem. Vna quippe est spiritualis ac immaterialis, altera verò corporea & materialis. At inter duo entia quorum vnum spirituale sit, alterum materiale, non datur vnio extensiva; sicut neque inter duo differentia specie. Sed si datur vnio aliqua inter huiusmodi entia, non alia esse potest, quàm actus & potentie; cuius hoc loco defectum idem autor rectè agnoscit. Sicut igitur subsistentiæ creatæ & connaturales partibus essentialibus humanitatis, non vnuntur inter se ipsas per modale vinculum interiectum, multoque minus per se ipsas; (sic enim essent essentialiter coniunctæ, nec possent per stare separatæ.) Ita vniones hypostaticæ, quæ in Christo iisdem essentialibus humanitatis partibus superueniunt, & tanquam viæ subrogantur subsistentijs earum connaturalibus, non sunt dicendæ vinculari inter se ipsas: siue se ipsas, ne statuantur indissociabiles, siue interiecto modali nexu. Non refugio tamen quominus dicatur vna totalis vnio denominatione petita ab vna totali humanitate, quam necdunt eidem personæ. Quod addo, quia si Pater assumeret corpus, Verbum autem assumeret animam, nemo diceret esse ibi vniam assumptionem. Vnde malè quis duas illas vniones denominat vniam totalem; non defectu vnionis vnionum, quæ æquè posset produci inter duas illas vniones Patris & Filij respectiuas, ac inter duas

tendentes in eandem personam: sed defectu identitatis personæ assumptis, & vtramque vnionem hypostaticam terminantis. Cum ergo in Christo, eadem persona Verbi sit extremum quod respiciatur ab vtraque vnione hypostatica partibus humanitatis insidente, meritò ambæ illæ vniones vni toti humanitati affixæ, eamque ad vnum diuinum suppositum trahentes, denominari possunt vna totalis vnio.

Quæ huius vnionis dignitas. Questum 3. Est summa, ac primùm entitatiuè.

170. Expedita est vnionis hypostaticæ existentia, & quidditas, ac multiplicitas. Restat tractanda quam præterea excutiendum proposueram dignitas eius & nobilitas, cum ex alijs capitibus, tum nominatim ex firmitate & tenacitate. Est autem vniuersè & indistinctè loquendo, hæc dignitas tanta, vt meritò vnio hypostatica humanitatis cum Verbo, nobilissima habeatur & omnibus vnionibus supereminens. Nec est excipienda vnio inter diuinas personas, vt aliqui excipiunt allegato S. Bernardo 5. de consider. c. 8. Vbi prolatis compluribus vnionibus, & inter eas hypostatica quam, vocat *dignitativam*, ait atem vnitatum tenere vnitatem Trinitatis, quæ tres personæ vna substantia sunt: secundo autem loco, illam præcellere, quæ è conuerso tres substantiæ sunt vna in Christo persona. Non est inquam hæc exceptio admittenda, quia personæ Trinitatis non vnuntur in vna natura, sed sunt vnum simplicissimum cum ea. Vnde D. Bernardus non eam vocat vnionem, sed vnitatem: nec comparat vnionem personalitatum diuinam & essentia, (quæ reuera nulla est,) cum vnione humanitatis & Verbi, dans isti secundo honorem, vt loquitur cap. 9. *initio*: sed confert vnitatem Dei, (quæ summa est non obstante personarum pluralitate,) cum vnitate Christi, quæ secundum diuinam vnitatem est maxima. Quare agendo de vnione, quæ intra Deum non habet locum, rectè dicitur vnionem humanitatis ad Verbum esse omnium vnionum nobilissimam. Quod malè inficiatus est quidam apud Rubinum in 3. d. 1. q. 3. art. 1. Probatur autem ex eminentia termini, in quem hæc vnio dirigitur, nempe personæ Verbi. Ex ordine quippe essentiali, huic vnioni conferto ad tam excellentem terminum, refunditur in eam summa nobilitas, abundèque compensatur quicquid excellentiæ & dignitatis in alios vniones quascunque deriuari posset ex quibuscunque capitibus. Sed vt veritas proposita dilucidior euadat, distinguenda est in hac vnione duplex dignitas atque nobilitas. Vna entitatiua, quæ est quasi materialis, altera formalis, & in ratione vnionis.

Occupat verticem supernaturalitatis.

171. Ad primùm caput, spectat nobilitas generica vnionis hypostaticæ; penes supernaturalitatem; & specifica penes essentiam, & munera huius entitatis, inter quæ aliqui numerant sanctificationem formaliter & immediatè collatam. Et de supernaturalitate quidem dubitare non licet; cum hæc vnio aded transcendat quamcunque naturæ creatæ capacitatem & exigentiam. Aliquando tamen vocatur à Patribus vnio *physica siue naturalis*, nõ vt negetur ei supernaturalitas, sed vt excludatur vnio affectiua à Nestorio inuicta, quæ non est vera vnio; asseraturque verè inter humanitatem & Verbum intercessisse vnionem realem. Sic se ipsum purgavit S. Cyrillus, reprehensus à Theodoro, quod vnionem humanitatis ad Verbum vocasset naturalem & physicam. Audi enim Anastasium cap. 8. *id. 172.* [S. Cyrillus, lumen illud Patrum celeberrimum & beatissimum, Apostolos secutus, docet naturam esse veritatem. Quare multis quoque operum sanctorum locis,

locis, nominat in Christo naturalem naturam, & naturalem unionem: quas voces cum Theodoretus reprehendisset, explicat seipsum divinus Cyrillus in Apologibus, quas pro duodecim Anathematismis scripsit; dicens, se *physicum* seu naturalem accepisse, Apollolorum more, pro vero: cui Aegyptiorum & Alexandrinorum consuetudo maximè consentit, quæ naturalia vocata consuevit, *vera verum*. Hinc cum alter alteri vera locutione, *vera verum*, in colloquijs; *physica*, (*naturalia*) quæ, dicere solet in colloquijs; *physica*, (*naturalia*) ubi dico, hoc est vera, Simili loquendi vltu sæpe dicunt à quibusdam, Sacramenta nouæ legis causare *physicè* gratiam, (hoc est verè & reipsa, tametsi supernaturaliter:) & Christi humanitatem, fuisse *physicum* Verbi instrumentum in patrandis miraculis, quæ ratione supra naturæ vires eliciebantur. Itaque nobilitas unionis hypostaticæ ex supernaturalitate; & quidem essentiali, ac secundum substantiam, rata esto. Quin etiam cum tota supernaturalitas essentialis formarum creaturum, petatur ex enectione ad modum efficiendi diuini; licet nulla est creata entitas, per quam hominè melius, ac nec æquè bene participet modum efficiendi diuini, ut notum est; ita nulla fingi potest in rebus creatis supernaturalitas, quæ cum ita possit de nobilitate contendere.

Specifica eiusdem nobilitas, summa.

173. Nobilitas item specifica quæ ducitur ex differentia essentiali iuncta cum genere, summa omnino est in hac unione, tamque præcellens, ut omnia alia subus deprella & iacentia habeat. Est enim formalis ipse nexus cum Deo, & tam intimè tamque è propinquo Deum attingit, ut non possit intimitus & propinquus. Quæ ex causa non solum omnia accidentia ordinis cuiuscunque, sed etiam omnes substantias creatas transcendit. Nec creatas tantum de facto, sed & creabiles quæcunque vi. Nulla quippe est creabilis substantia nisi naturalis, ut alibi disputatur. Quare quod hæc hæc vno ob illum tam viciniam accessum ad Deum, præferatur omnibus substantiis creatis, eodem tunc omnibus quoque substantijs creabilibus anteponenda est. Non me lateat, contouersiam esse inter Doctores, an accidentia supernaturalia sint substantiis naturalibus digniora, ac nobiliora. Et quantum Molina reclamet 1. p. q. 12. art. 5. disp. 2. ad 2. tamen eodem receptorem sententiæ, quæ Scoti est in 3. d. 13. q. 1. *Litra K. fere*, substantiam etsi ordinis inferioris, esse accidentem quoque etsi supernaturali, & quantum minus eminentem, nobilioram, eo quod esse substantiale sit natura sua subsistens, magisque participet perfectionem esse diuinam quam esse accidentis. Leges quæ in eam rem disputant Suarez d. 32. Met. sect. 2. n. 31. & 32. (quamquam fuit postea circa hoc ambiguus 1.6. de gratia cap. 3. n. 14.) & Fonseca 7. Met. cap. 1. q. 2. s. 4. Tamen moti substantialis qualis est hæc unio, alia esse ratio debet, quam accidentis comparari cum substantijs; nec hærendum est in imperfectione vel potius inferioritate esse modalis ratione cuius secundum quid videtur cedere quibusvis substantijs quæ sunt entia firmæ, & rata. Eam quippe imperfectionem non esse attendendam, cum quaeritur sitne hæc unio perfectior simpliciter quam substantia qualibet, ex eo patere potest, quod secundum illam rationem; hæc unio cedit quibusvis accidentibus firmis, etiam naturalibus, quibus tamen eorum videtur, hanc unionem (quippe substantialem), non esse despicatorem. Quare, ego quidem, modum hunc supernaturalissimum & substantialem, quamuis quoad generalem modum ac entis infirmi rationem, oblationem aliquam subeat; tamen tantæ eminentiæ ex specie sua esse censeo, ut non possit prouehi sublimius. Idque præsertim valet de unione hypostatica efficiente animam Christi.

Nam eam quæ afficit corpus, supra admisimus esse materialem & corpoream, quippe proportionatam modificato quod afficit. Eoque nomine talis modus videtur cedere modis alijs substantialibus spiritualibus, ut substantiæ connaturali Angelorum, vel animæ rationalis, & multò magis substantijs ipsis spiritualibus. Sed ea præcellenti, non est nisi secundum rationem illam genericam. Quæ enim sunt spiritualia, quoad rationem illam genericam, præstant materialibus & corporeis. Eoque ex capite, non substantiæ tantum ac modi substantialis spirituales, sed & accidentia spiritualia non infirma, sunt nobiliora hac unione hypostatica se tenente ex parte corporis. At quod est secundum vnam rationem genericam nobilioris, potest attendentis alijs rationibus essentialibus, & præsertim vltima ac specifica, esse ignobilius. Quod effectum quantumvis à Vasque 1. 2. d. 1. n. 48. reijciatur, petendo apertè principium, hoc est dicendo, eo ipso quod genus aliud quod est perfectius, totam latitudinem illius perfectiorem esse; Tamen admittitur à D. Thom. 2. 2. q. 23. art. 3. ad 3. & à Valentia ibid. d. 3. q. 1. p. 3. *sub finem*, & ab alijs multis quos nominavi in Mor. dist. 4. num. 34. Itaque nihil vetabit, quominus hæc unio tametsi ob materialitatem suam sit secundum rationem genericam materialitatis despicatior entibus quibusvis spiritualibus, tamen secundum specificam ipsam præcellat; si loque unio quæ Christi anima Verbo iungitur, in ratione materialitatis cedat, in cæteris sit æqualis.

Non tamen sanctificat formaliter.

174. Spectat præterea ad specificam nobilitatem huius unionis, iuxta nonnullos, quod formaliter ac seipsa sanctificat humanitatem Christi, non tantum ut conditio, seu ut via, & nexus sanctitatis substantialis aduenientis à persona Verbi ab ipso Christi celebrata Ioannis 10. cum dixit *quem Pater sanctificauit, & misit in mundum*, sed etiam per modum formæ sanctificantis prius natura quam per eam adueniat sanctitas substantialis. Ita videtur sentire Suarez t. 1. 3. p. d. 18. s. 1. §. *Sed quæres*. Quamuis enim fusè confirmari si agant de sanctitate propria Christi hominis, unionem non esse nisi viam, ad eam, & conditionem requisitam ad formam sanctificantem, tamen admittit humanitatem ut naturam, sanctificari formaliter per unionem, & per eam proxiè est præcisè donum creatum, sanctificationem, & insignem excellentiam ac veluti consecrationem conferri humanitati; quod esse perinde videtur, ac dicere, unionem esse quidem viam ad sanctitatem summam & personalem, tamen esse quoque formaliter sanctitatem naturæ.

At concedendum non esse unio, munus formaliter ac per seipsam sanctificandi, affirmat Ragusa 3. p. disp. 67. §. 2. Pefant. q. 7. art. 1. disp. 1. Torres Opusc. 6. de gratia, disp. 10. dub. 2. n. 2. Vasques 3. p. d. 4. cap. 4. Præpositus 3. p. quæst. 7. n. 5. Sed vix afferunt quod rem conficiat. Tantum enim adducunt nonnulla, ex quibus habetur unionem non esse nisi viam respectu sanctitatis propriæ Christi, & perfectæ substantialis; & Patres, qui humanitatem hac unione sanctificatam dicunt, interpretantur de conditione requisita ad infinitam Christi hominis sanctitatem, quæ Deitate confertur. Non tamen excludunt sanctificationem illam humanitatis ut naturæ per unionem prius natura in ea receptam, quam personalitate diuina terminetur, & Deitate perfundatur. Ratio verò quam adhibet Vasques disp. 30. cap. 3. & optimam censet, videtur admodum debilis. Aut enim, si unio esset plusquam conditio ad sanctificationem prononemientem à Deitate, sequeretur apertè, non posse assumi diuinitus naturam irrationalem. Nam ubi impossibilis est effectus formalis formæ intrinsecè inhærentis, impossibile est talem

formam inherere. Natura autem irrationalis, est incapax sanctitatis. Non potest igitur recipere vnionem. Hanc rationem nego esse validam. Falsum quippe est, sequi ex dictis, naturam irrationalem non esse assumptibilem. Nec id probat ratio ex impossibilitate communicandi tali naturæ effectum formalem sanctificationis, si is tribueretur vnioni. Sicut enim nihil est quod obstat videatur, quominus gratia habitualis collocetur diuinitus in lapide, isque nihilominus non dicatur sanctus, nec fiat obiectum amoris amicitiae diuinae, sed tantum dicatur habens illam formam quæ in subiecto capaci præstaret effectum illum moralem reddendi sanctum & obiectum dilectionis; ita nihil est quod vetet, vnionem collocari in natura irrationali, & in ea esse modo merè physico. Distinguedi namque sunt in gratia & vnione, effectus formales duplicis generis, physici scilicet & morales. Et quamuis physici non possint suspendi, sed communicata forma, ipsi quoque necessarîo communicentur, tamen ob subiecti incapacitatem effectus formales morales facillè possunt in liberi: & talis est sanctificatio, prout eo nomine intelligitur ratio formalis terminandi amorem amicitiae Dei, non autem duntaxat, possessio formæ essentialiter idoneæ ad id præstandum, si subiectum sit capax, qui est physicus formalis effectus gratiæ sanctificantis. Et eodem modo philosophari licebit de vnione hypostatica, nisi aliud addatur.

175. Ratio igitur, ob quam diximus modum vnionis non sanctificare humanitatem vt naturam, nec esse formaliter sanctitatem, præcisa personalitate quam aduehit, ea duntaxat est; quod vnica simplex forma non possit habere duplicem effectum formalem physicum. Atqui vnio habet pro effectum formalem esse nexum humanitatis & Verbi. Non igitur potest propterea habere illum effectum formalem, quem certum est gratiæ habituali esse tribuendum, nempe formalem sanctificationem naturæ cui coniungitur. Qua ratione alibi probatum dedimus quod cum S. Thoma 1. p. q. 3. art. 1. ad 3. & Scoto in 1. d. stin. 27. quæst. 3. *Liber II.* asserimus eam esse effectum formalem actionis quæ species expressa pendet ab intellectu; negantes eam actionem reddere intellectum formaliter attingentem obiectum; siue negantes v. am illam ad terminum in mente producendum, esse formalem obiecti representationem; sed id soli illi termino producto vindicantes: eo quod actio alium iam effectum formalem præstet, qui est esse dependentiam, siue viam ab agente; nec pat sit formis diuersis, eisdem assignate effectus formales; vel eidem simplici formæ plures ac diuersos effectus formales tribuere. Nec occurrit etiam fortior via, ad probandum quod visio beatifica non sanctificet formaliter, contra quam paucis recentioribus est visum. Quia enim visio est formalis representatio Dei vt in se est, idque habet pro effectum formalem in se ipso & essentiali, non possumus ei præterea arrogare munus sanctificandi formaliter. Idemque est de vnione hypostatica, quæ cum suapte natura sit nexus, habeatque pro effectum formalem vinculationem humanitatis cum diuino supposito, non est quod ei præterea alium effectum formalem tribuamus, constituendi scilicet per seipsum, sanctum & gratum Deo: ad quod non sufficit eminentia alicuius formæ in ordine supernaturali, sed necesse est vt hoc sit proprium munus formæ ad ordinem supernaturalem spectantis, & suapte natura ad sanctificandum destinatas.

Est physice nobilior habituali gratia, & visione beata.

176. Ceterum hæc non obstant, quominus vnio hypostatica sit simpliciter nobilior physice, gratia habituali: de quo anceps aliquando fuerat Suarez; sed

rectè 1.7. de gratia cap. 2. §. 3. affirmat vnionem hypostaticam esse physice nobiliorem, eo quod vnio sit aliquid substantiale, & habeat effectum formalem longè diuinius; nempe constituendi Deum hominem. Quanto ergo differentius nomen est *Deus homo*, quam *homo sanctus* tanto altior physice est vnio hypostatica, quam gratia habitualis. Vltimus v. o. colligere indidem licet cum Scoto in 3. d. 2. q. 1. *Liber II.* vnionem hypostaticam esse etiam physice præstantiorem visione beatifica: quod inficiari videtur Durandus in 3. d. 1. q. 1. n. 10. & latè quidam apud Rubionium in 3. d. 1. q. 3. art. 1. argumentatus ex eo quod visio beatifica sit propria naturæ intellectualis: vnio autem hypostatica respiciat terminum ignobiliorem, & imperfectiorem quam visio; vnio enim spectat proprietatem relatiuam, visio autem Deitatem. Tandem ex eo quod visio nostra beatifica, fuerit finis vnionis hypostaticæ, Idcirco enim Verbum caro factam est, vt redempti & abluti beateremur. Quas rationes ita enodat Rubionius in fine primi illius articuli, vt ad primam dicat, non quoties subiectum est necessarîo nobilior formam esse nobiliorem: ac proinde quamvis visio beatifica deponat subiectum intelligens, vnio autem hypostatica possit cadere in subiectum irrationale, negat Rubionius idcirco visionem esse nobiliorem. Eodem sane argumento probatur, omnem planè sensationem & vegetationem, esse nobiliorem vnione hypostatica cum actus illi cadant tantum in substantias videntes, quod non habet vnio. Ad secundam verò rationem responderet citatus auctor; vnionem hypostaticam non tantum terminari ad proprietatem relatiuam, sed ad totam diuinam personam quæ essentialiter includit, nec verum esse quod Deitas sit perfectior & nobilior proprietate relatiuam. Directius verò potest responderi, quanquam formalis ac immediatus terminus quem respicit vnio sit personalitas; tamen quod necessarîo & indissolubilitate habet rationem termini mediati, esse Deitatem; eamque directam & formalem vnionem cum proprietate relatiuam, mediatam autem cum Deitate, esse veram & physicam coniunctionem cum Deo: qualem non præstat visio, tamen directè & formaliter spectet essentialiter, eique coniungat hominem accidentario modo longè dispiciore, quam sit substantialis & personalis coniunctio. Tandem ad tertium responderet Rubionius, non semper finem esse nobiliorem ipsæ quæ ad finem sunt, sed id tantum valere semper in fine vltimo qui est Deus; alia verò interitum ex diuina voluntate posse ordinari non vltimò ad aliquid ignobilius; & ita in hac re contigit. De quo plenus cum de fine Incarnationis, vbi de Christo ipso hæc difficultas agitur.

Vnio hypostatica an summè nobilis, formaliter, & in ratione vnionis. Pars negans.

177. Satis de entitativa nobilitate vnionis hypostaticæ. Nunc spectanda est nobilitas formalis, quæ vnioni conuenit prout est vnio & nexus duorum. Qua in parte Durandus in 3. d. 5. q. 3. num. 7. quamuis admittat vnionem hypostaticam humanitatis ad Verbum esse maximam secundum dignitatem, nempe entitativam, propter nobilitatem extremorum, & excellentiam finis quem respicit; tamen quantum atinet ad rationem vnionis intrinsecam, negat eam esse maximam omnium vnionem. Et probat, quia per vnionem aliqua dicuntur vnium: Ratio autem vnus, est ratio indiuisibilis; ergo illa vnio est maxima prout vnio, cuius extrema magis & intimius efficiuntur vnium per eam. Atqui extrema vnionis materię cum forma, & aliarum quarundam vnionum, efficiuntur magis & intimius vnium per vnionem, quam extrema incarnationis per vnionem hypostaticam: constituunt enim vnium per essentialitatem

quod est ex natura & supposito vnum; nec materia potest à forma separari, salua consistencia, & natura sua; quæ est nota intimitatis magnæ. Extrema autem unio hypostatica, nec sunt vnum per essentiam, sed tantum supposito; nec sunt inseparabilia ab invicem. Igitur unio hypostatica, in ratione unionis, non est omnium vnionum nobilissima.

Leuis verò & inefficacia videntur quæ adducit Suarez t. 1. 3. p. d. 9. l. 1. Ut probet, compositum ex hac unione reluctantem, esse magis vnum quam cætera composita, ex materia & formæ vnione coalescentia. Arripitur enim ex maiore Verbi diuini perfectione augmentatur enim ex maiore Verbi diuini perfectione & simplicitate, quam sit perfectio, & simplicitas formæ respectu materiæ. Quo enim actus est simplicior, eo potius illum perfectiùs & intimiùs peruenire posse formam, eique penitus iungi; quod in maiore compositi vnitate redundat. Secundo idem probat, ex eo quod vnitas ex suppositiuitate & natura, reperitur etiam in Angelis, qui compositionem ex materia & formæ resultantem ex ea vnitate, non admittunt; quod est indicium vnitate ex natura & supposito esse maiorem, quam sit vnitas ex nexu materiæ & formæ, maxime in creaturis quarum substantia non distinguitur plenè ac perfectè à natura, sed tantum vt modò à modificato. Hæc tamen parum vigent. Quid enim confert maior extremorum perfectio aut simplicitas vt vnio sit maior, cum æquè sequatur vnio, si extrema imperfectiora & crassiora sint instantia, & per virtutem æqualem vnitiuam iungantur, ac si sint perfectiora & minds composita. Potest quidem simplicitas, seu potius tenuitas maior, in corporalibus inueniri ad faciliùs aut meliùs causandam instantiam, sicque conducere ad vnionem & vnitatem maiorem. At supposita instantia & intimitate perfecta, quæ non minor est inter materiæ & formam, quam inter naturam & suppositum extrinsecum, maior extremorum perfectio aut simplicitas, nihil promouet vnionis perfectionem, aut vnitatem resultantem inde roriam. Quin etiam ex maiore vnitate compositi, non sequitur maior perfectio vnionis in ratione vnionis: quia vnitas illa maior, potest sequi ex conditione compositi quod ex paucioribus compingitur, cuiusmodi est Angelus præ homine, & modificatum cum suo modo collatum. Et etenim copulatur absque vinculo intermedio, atque ad eum cum eo magis vnum, non tamen magis vnum. Maior ergo perfectio in ratione vnionis spectanda est penes maiorem vim vnionis, quæ esse potest vbi non erit maior vnitas compositi resultantis. Quod itaque Angeli non sint capaces compositionis ex materia & forma, sint verò capaces compositionis ex natura & supposito, etiam si fortassis arguit vnitatem ex natura & supposito, vt sic, esse maiorem vnitate ex materia & forma; non tamen arguit vnionem Angeli cum sua suppositiuitate, prout vnionem, esse maiorem vnione materiæ & formæ; cum ne vnio quidem possit proprie dici, quod item valet, de cuiuscunque substantiæ creatæ compositione cum propria natura. Quare nisi alia efficaciores probationes adducantur, indemnis abibit Durandus, quoad maiorem illam perfectionem, quam in ratione vnionis, censet inesse vnioni inter materiæ & formam, aliaque præ vnione hypostatica.

Eligitur affirmans, & probatur efficaciter.

178. Hoc itaque vt conuellamus, argumentandū est ex maiore virtute vnionis: Nihil enim magis pertinet ad rationem formalem vnionis prout est vnio. Ea autem virtus formaliter vnionis duo extrema, eo est perfectior, quo extrema magis distantia vnionis. Propterea enim vnio animæ rationalis cum corpore, est simpliciter nobilior quavis alia vnione naturali quia ne-

bit spiritum & materiam. Atqui extrema quæ per vnionem hypostaticam vincuntur, infinitè distant; Igitur inest ei vnioni vis vnionis perfectissima, & absolute omnium maxima. Egregiè omnino hanc rationem expressit Rusticus diuino. contra Acephalos *forè in fine*. Cum enim hæreticus Monophysita qui ibi colloquens inducitur, inde probaret, vniam effici in Christo naturam ex humanitate & Deitate, quod vnio hypostatica maior sit vnione animæ & materiæ, ex qua resultat vna natura, conclusissetque in hunc modum. [Si igitur ex minore vnitione vna natura fit, multò amplius ex maiore; vna verò hominis est natura. Multò amplius igitur, diuinitatis & humanitatis vna natura est.] Responder Rusticus. Ante demonstrationem habes obstupescere; admirando enim ego tecum confiteor, quia maior vnio est in Domino Christo, & quæ multò maius effecit, & vniam tamen naturam minime fecit: tanto enim vnio Deitatis & humanitatis, quæ in Domino Christo facta est, illam quæ fit in homine superexcellit, & ipse vnionis effectus, quantum longius à se distantia vnio: multum namque & quantum dici non potest superat, vt Deitatis & humanitatis, vel solum vna possit esse persona; quam vt anima & carnis non solum vna persona sit, sed & fiat vna quoque natura: Deus enim in infinitè, & quantum dici non potest, superat creaturam, & tantum quod distat vici vnio effabilis in vniam personam ducens, tam longè naturæ terminis, seu rationibus separata: anima verò paruum quid carnem excellit: conserua enim sunt vtraque & creaturæ & ex nihilo facta à creatore. Si verò Dei virtus infinita non esset, minime tanta ex nihilo constare fecisset: ab eo enim quod nullatenus est, distant omnia infinitè. Si igitur Dei quidem virtus infinita est, nostræ autem finita substantiæ, vel solum vna possit esse persona, quæ valuit inter illa tantum discrepantia vniam personam facere: sicut enim superexcellit virtus eius, qui montem suspendit ad cælum & illi coniungit si possit, vel contingat id fieri, ultra illum qui gelibam monti coniungit, sic vnio quæ in Christo est facta, eam quæ per singula in communibus hominibus fit. Veruntamen & illud inquit, quia non necesse est à maiore vnitione maius aliquid effici; alioquin quantum amplius aliqua vnionis, tanto potentiore vnionis: sed ea quæ confunduntur, ultra ea quæ minime confunduntur, amplius vnionis, vt humentia. Rursus anima, minime confunditur corpori, non tamen maior est eorum quæ confunduntur vnio, vnitione rationalium animarum ad propria corpora, hanc enim solus facit Deus, ille verò subiacent etiam nobis. Super hæc verò indefinitè assumpta est maior. Responso verò sufficere, & si definitè dicatur, veluti si quis dicat inopinabilior, mirabilior est enim sic fieri vniam personam, & non vniam naturam, quam illo modo vniam personam vniamque naturam. Non potuit splendidiùs & dilucidius ratione præcellentia vnionis hypostaticæ in ratione vnionis, & formaliter sumptæ, aperire.

Ad rationes in contrarium.

179. Inde verò eliduntur quæ à Durando opponantur. Negandum quippe est, vnionem materiæ & formæ esse maiorem vnione humanitatis ad Verbum, vt Rusticus rectè negauit. Quod autem compositum ex materia & forma, sit vnum & natura & supposito; inprimis non id habet vi vnionis intercedentis inter materiæ & formam. Posset siquidem ea vnio deferuire ad compositionem nudæ humanitatis, non resultantem inde supposito. Deinde vnitas naturæ & suppositi, non est signum vnionis formaliter perfectioris; cum possit ibi reperiri, vbi nulla est vnio, vt in Angelis. Cum autem illa duplex vnitas, reperitur ibidem

vbi

vbi est vnio, vt in homine, signum duntaxat est multiplicioris compositionis, quæ longè aliud est quàm maior perfectio vnionis, formaliter vt vnio est. Quid quod composita ex materia & forma materiali, sunt vnus supposito & per essentiam, absque vnione? sanè subsistentia quæ in eis reperitur, cum sit modus, vnitur seipsa & absque vnione intermedia. Forma verò nectitur materiæ per ipsammet aduersionem quæ fit ex materia, quia ea actio trahit formam, & affigit eam materiæ, etiamsi nullus alius modalis nexus interueniat. Vt quid ergo Durandus compositionem ex materia & forma vult esse indicium vnionis perfectioris? Non denique videtur ad rem esse, quod addebat Durandus, de inseparabilitate materiæ & formæ ab inuicem in forma pereat, cum tamen extrema vnionis hypostaticæ, sint separabilia, & vtrumque superstes esse possit post separationem, vt patuit in triduo mortis Christi. Inde enim potius colligenda est caducitas vnionis naturalis inter materiam & formam, quæ cedit potius in deprecationem quàm in decus vnionis illius, & tenacitas ac firmitas vnionis hypostaticæ, ac extremorum quæ ipsa inuicem nectit. Non enim colligat partes hominis essentielles ad inuicem, sed vtramque earum coniungit Verbo, & idcirco quantumuis partes illæ à se inuicem disungantur, persistat tamen vnio cuiusque earum vnio hypostatica & nexus cum Verbo. Quare Durandus, quantum video, ea profert aduersus perfectionem vnionis hypostaticæ, quæ si quid probarent, eam potius euincerent excellentiorem & maiorem. Quod tamen maior illa tenacitas & firmitas vnionis, non spectat ad nobilitatem maiorem vnionis in ratione vnionis, de qua hæctenus egimus, seorsim consideranda est.

Vnionis hypostatica nobilitas ex perpetuitate, etiam in triduo mortis.

180. Attendendo itaque ad vnionis nobilitatem secundum quid, quæ duci potest ex firmitate & indissolubilitate, statuo quoque vt certum, vnionem hypostaticam humanitatis cum Verbo, nullis alijs vnionibus cedere. Est enim perpetua, & ne interuentu quidem mortis Christi destructa: quia quantumuis in morte Christi humanitas desierit copulari Verbo, & Deus desierit esse homo; tamen vnio vtriusque partis cum Verbo perseverauit, solumque destructa est & deperdita vnio naturalis partium essentialium inter seipsas, sine qua, nec humanitas est, nec homo; superstitibus tamen humanitatis & hominis partibus, & pristinam suppositionem retinentibus. Hanc sententiam de perseverantia perpetua vnionis hypostaticæ, indubitam esse debere Catholico, tradit Leonardus de Vriano, tractatu de sanguine Christi cap. 6. & mihi videtur de fide, dummodò tamen non intelligatur nisi de vnione cum partibus, quæ diu sunt de ratione, & integritate humanæ naturæ, vel corporis ad eam pertinentis: quod addo, propter minutas quasdam partes, quæ vi caloris naturalis erumpunt à Christi corpore, cessabantque pertinere ad integritatem humanitatis & corporis Christi, & idcirco amittebant vnionem cum Verbo, præsertim cum resurgenda ultra non essent intra humanitatem. Demptis ergo minutis hiis partibus, quæ quamdiu intra corpus erant & ad Christum pertinebant, Verbo copulabantur; desierunt autem Verbo vniri post euaporationem earum à corpore; cæteratum omnium hominis partium, cum essentialium, tum integralium, vnionem cum Verbo, aio fuisse perpetuam, ex quo primùm facta est, & nunquam dissolutam fuisse, idque asserto certa fide esse tenendum. Sanè si quæ occasio vnquam fuit, suspicandi disruptam fuisse vnionem humanitatis vel partium eius cum Verbo, non fuit maior vnquam alijs quàm

in Christo morte, & per triduum illud quo anima Christi à corpore diuisa fuit. At Christi corpus & animam, per tempus illud mansisse vnita Verbo, certissimum est ex illis fidei articulis quibus profitemur Deum esse passum, mortuum, & sepultum, ac ad inferos descendisse. Nihil quippe eorum de Deo in se dici poterit, cum Deus in se neque pati, neque mori, neque sepeli, neque descendere possit. Dicuntur ergo de Deo, partium ratione animæ quæ ad inferos descendit; partium ratione corporis, quod mortuum est absente anima, & sepulture mandatum.

Suffragium SS. Patrum.

181. Firmat hanc veritatem traditio Patrum. Grego. Nyssenus, orat. 1. de resurrectione, exposita assumptione & corporis & animæ Christi à Verbo, subdit. [Deum qui totum hominem per suam cum illo conjunctionem in naturam diuinam mutauerat, mortis tempore à neutra illius, quam semel assumpserat, parte recessisse. Nunquam enim illum suorum munentium pœnit. Diuinitas ergo, voluntate quidem animum à corpore disunxit, sed in vtroque tamen se manere demonstrat. Nam per corpus, in quo corruptionem ex morte proueniens non admittit, euerit eum, qui habebat mortis imperium: per animum autem latroni perfecit aditum in Paradisum. Vtrumque autem, eodem tempore perfectum est; Diuinitas, per vtramque hominis partem, hæc bona præstante, vt per corpus incorruptionem mortem ipsam dissolueret, per animi verò in sede propria constitutionem, hominibus aditum in Paradisum aperiret. Quoniam igitur duplex est hominis concretio, simplex autem atque vna diuinitatis natura, cum homo dirimitur atque distrahatur, Diuinitas ipsa, quæ indiuisa est, non separatur, sed contra potius propter vnitatem nature diuinæ, quæ vtrique hominis parti ex æquo inest, & quæ sancta, separataque erant, rursum coeunt, & coniunguntur. Atque ita ex partium coniunctionum diuisione mors sequitur, ex diuisum autem conjunctione resurrectio.] Quasi diceret, mors & resurrectio solam humanitatem immediatè & intrinsecè affecterunt, & disruptionem ac reparationem naturalis vinculi quo coalescit aut dissoluitur humanitas affectatæ sunt; nihil autem illis, & vnionis hypostaticæ quæ illibata semper mansit, & partes quas solas immediatè & intrinsecè afficit, semper Verbo iunxit, etiam ab inuicem diuisas. De huius vnionis perpetuitate, videndus idem Nyssenus Epistola ad tres mulieres pag. 1092. & 1093.

Nazianzenus orat. 36. n. 20. [Eodem in genere mihi illud quoque esse videtur *Deus, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti*. Neque enim quod quidam opinantur, ipse, vel à Patre, vel à sua diuinitate quasi passionem extingenscente, ob idque sese à perpetuo corpore colligente atque contrahente, derelictus est. (Quis enim cum vel, primum humanitatis gigni, vel in crucem ascendere coegit?) Verum in seipso nostra præsentat. Nos enim eramus derelicti illi prius atque contempti, nunc verò per impatibiles illius passiones, assumpti ac seruati. Quemadmodum nostram quoque insipientiam ac peccatum sibi arrogans, quæ deinceps in Psalmo sequuntur, pronuntiat. Si quidem vicissimus primus Psalmus manifestè ad Christum refertur.]

S. Augustinus tract. 47. in Ioann. [Si dixerimus quod Verbum Dei posuit animam suam, & iterum sumpsit eam, metuendum est ne subintrat praua cogitatio, & dicatur nobis: ergo aliquando anima illa, separata est à Verbo; & aliquando Verbum illud, ex quo suscepit animam illam, fuit sine anima. Video enim fuisse sine anima humana Verbum, secundum quod in principio

principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Ex quo enim Verbum caro factum, ut habitaret in nobis, & susceptus est à Verbo homo, id est, totus homo anima & caro, quid fecit passio, quid fecit mors, nisi quod corpus ab anima separatum: Animam vero à Verbo non separavit: si enim mortuus est Dominus, in quo quia mortuus est Dominus, (mortuus est enim pro nobis in cruce,) sine dubio caro ipsius, exspiravit animam: ad tempus enim carnis, anima defecit carnem, sed redeunte anima retulit carnem: à Verbo autem animam esse separatam, non dico. Latronis animam dixit, *hodie mecum eris in Paradiso*: fidelem latronis animam non deferebat, & deferebat suam? Absit: sed illius ut Dominus colloquitur, suam vero inseparabiliter habuit.]

181. Auctor sermonis de Baptismo apud S. Cyprianum. [Conueniunt simul sempiterna diuinitas, & temporalis humanitas, & eo tenore utriusque naturae facta est unitas, ut impossibile sit, quod iunctum est ab invicem separari; sed Verbum & caro sic sunt una essentia, ut perfectam & integram sinceram coniunctio faciat unitatem. Nec iniuria est, sed gratia Dei si quod minus videtur digniori iungatur; cum inferior naturam contumeliam probumque peccati non contahat: nec est minoratio maiestatis, profectio paupertatis; nec alterutrum Dei in aliquo humilitas dispensator a dehonore. Ex eo quod addit, inferiorem naturam, ostendit in Christo contumelia peccati, vides anteriora illa verba, quibus dixit Verbum & carnem esse unam essentiam, non fore errore Monophysitarum. Unam ergo essentiam dixit, pro vno compositum, ex Verbo & humanitatis partibus, quod compositum, agnoscat nunquam fuisse dissolutum.]

Cypriolus Carthaginensis Episcopus, in nuper edita epistola contra Nestorianos ad Vitalem & Constantium, late confirmat, nunquam Verbum discessisse ab humanitate Christi, cuiusque partibus. Seligo quaedam. [Nemo sacrilego spiritu audeat separare, quod videt in caelo & in terra, unitate inseparabili permanere. Sicut enim ab omnipotentia Deitatis, homo Christus se suis esse non potest alienus; ita & ab his que in hominem & circa hominem gesta sunt, separari non potest Deus. Natus ergo est homo qui nondum fuerat, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Simili modo passus est impassibilis per passibilem quem suscepit, & immortalis mortuus est, & qui nunquam moritur, resurrexit. Neque enim vel in passione defuit illi homini Deus, alioquin non est Dominus gloriae crucifixus. An dicimus Deum in suscepio homine, etiam apud inferos non fuisse? Et infirmitas. [Quis ille est qui petras scindi, terram commoueri, Solem obcurari, diem fugere, velum templi in duas diuisas partes efficit: Nunquid homo tantum? Nonne etiam Deus? Ergo ei nec in cruce, nec in morte, nec in sepulchro, nec in inferis defuit.] Haec ille, ut S. Cyrillus in Concilio Ephesino appellauit, *venerandus & multum religiosus Episcopus*, quem Vincencius quoque Lyrinensis cap. 41. *comonitorijs sanctum* appellat ac celebrat. Nec est quod quis dicat illam agere de separatione Nestoriana quam ibi ex instituto impugnat. Quamuis enim id verum sit, tamen ad errorem Nestorij pertinet, separare partem essentialem Christi, à Deo; etiam ab alia adiunctam per mortem, idque aperte intendit S. Cypriolus vniuersa prope epistola.

183. S. Leo serm. 17 de passione tractandum proponit quomodo Patrem. 1. Christus se à Patre derelictum ciperet verba dicentis, *Deus meus. Deus meus, quare me dereliquisti?* tanquam fixo Iesu in crucis ligno, paternam ab eo Deitatis omnipotentia recessisset, cum in tantam unitatem Dei & hominis natura conueniret, ut nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disiungi. Ma-

nente enim in sua proprietate utraque substantia, nec Deus dere iquit sui corporis passionem, nec Deus fecit caro passibilem: quia diuinitas quae erat in dolente, non erat in dolore.]

S. Fulgentius ad q. 1 Ferrandi *sub medium*. [Illo quoque exemplo, inseparabiles personas Patris, & Filij, & Spiritus sancti conuenit ut credamus, quod ipse unigenitus Deus, sic in unitate personae suae, naturam diuinam humanamque coniunxit, atque vnium, ut à se omnino non possent separari. In una enim persona unigeniti Dei, qui tanquam sponsus processit de thalamo suo, inseparabilis permanet utriusque naturae unitio. Nec ideo debet aliquis aestimare utramque ab invicem diuelli potuisse naturam, quia per susceptionem mortis, & caro exanimis in sepulchro iacuit & anima in infernum carne moriente descendit. Quandoquidem etiam cum interueniente morte anima discessisset à carne, inseparabilis in Christo utraque natura permansit quia nec in inferno animam suam, nec in sepulchro animam suam, diuinitas immensa deseruit: In tantum autem inseparabilis est in Christo utraque natura, & ex hoc Eutyches in errorem caderet; & unam videns in Christo personam, unam quoque in eo naturam in pietate praedecaret, volens confundere, quod vidit separari non posse.] Et lib. 3, ad Trasim. c. 25. adducto textu ex c. 19. Ioan. quo narratur Christi corporis sepultura, addit. [Ecce facta distinctione diuinitatis, & carnis, & animae, quantum ad proprietatem substantiae attinet, solum corpus Iesu dicit de cruce depositum, aromatibus conditum, & linteis obvolutum. Propter unitatem vero personae, quantum Deus hominem quem ex Virginis utero suscepit, nec in morte, nec in sepulchro deseruit, propterea secutus Ioannes adiecit: *Erat autem in loco ubi crucifixus est horrus, & in horro monumentum nouum: in quo nondum quisquam posuerat fuerat, ubi ergo propter Parasceue Iudeorum, quia iuxta erat monumentum posuerunt Iesum. Vere diuino spiritu plenus, sanctus Evangelista loquens est, ut primitus, quid in Christo mortuum fuerit, & sepultum, ostendens, diceret acceptum corpus Iesu, & ligatum, linteis cum aromatibus. Et quia quod Deus coniunxit, homo non separat, propterea non corpus Iesu, sed Iesum dicit in monumento positum; sciebat enim quod ille susceptor pleni hominis Deus, totus esset cum carne sua in sepulchro, totus cum anima sua in inferno, totus in mundo, totus in caelo, totus in unitate naturae in Patre, de quo exiit, totus per omnipotentiam diuinitatis suae, in tota creatura quam fecit.] Tandem c. 34. [In sepulchro secundum carnem Christum mortuus iacuit, & secundum animam ad infernum Christus descendit; secundum eandem animam, ab inferno ad carnem (quam in sepulchro reliquerat) rediit; secundum diuinitatem vero suam, quae nec loco tenetur, nec fine concluditur, totus fuit in sepulchro cum carne, totus in inferno cum anima, ac per hoc plenus fuit ubique Christus, quia non est Deus ab humanitate quam suscepit, separatus, qui & in anima sua fuit, ut solatus inferni doloribus ab inferno victrix rediret, & in carne sua fuit, ut celeri resurrectione corrumpi non posset.]*

184. Anastasius Sinaita cap. 3. *ad 17. in fine*, inter puncta quae catholicum cum Theodosianis aut Gaiianitis actutum vult execrari illud dicit. [Qui diuinitatem Christi à corpore seiuunctam dicit in cruce, seu motu merito, seu quouis alio loco.]

S. Damascenus l. 3. fidei cap. 27. [Quoniam mortuus est ut homo, & sancta eius anima ab incontaminato separata corpore; non tamen diuinitas ab utroque separata remansit; ab anima inquam & corpore: & neque sic, unam hypostasis in duas desecta est hypostases. Nam & tunc corpus & anima secundum idem à principio in verbi hypostasi habebat existentiam. Et

ipsi

ipsis in morte ab inuicem separatis, vnum quodque eorum mansit, vnam Verbi habens hypostasim. Quare vna Verbi hypostasis, & Verbi, & animæ, & corporis fuit hypostasis: nunquam enim neque anima, neque corpus, propriam habere hypostasin, præter eam quæ Verbi est hypostasis. Vna enim semper Christi hypostasis, & nunquam duæ: quare vna semper Christi hypostasis. Quo fit, vt etiam localiter anima à corpore separabatur, hypostaticè tamen per Verbum vnicebatur.]

Hefychius in cap. 21. Leuit. exponens quid sibi vellet quod summus Sacerdos vetabatur aperire caput, & vestimenta sua discindere, cum Sacerdotem illum Christi imaginem per alia pleraque esse docuisset, addit de Christo. [Hic caput suum non discooperuit, nec vestimenta sua conscidit, id est, carnis. Ex quo enim Verbum caro factum est, inest totus suæ carni, & nunquam ab ea, nec à crucifixâ, nec à sepultâ, nec aliud quilibet passa, quod ad naturam nostram pertinet, se abscidit.]

185. Alcuinus lib. 3. de Trinit. c. 16. [In nulla proprietate operum quæ naturas distinguunt in Christo, diuinitas deseruit humanitatem, nec etiam in ipsa passione. Quod vt facilius intelligi possit, exemplis fides corroboranda est: Verbi gratia, dicamus, securis icu, arborem cum verberans, & splendorem in ea simul percussisset, arbori quidem vulnus infligit, Solem verò cuius & splendorem simul percussit & calorem, impassibiliter derelinquit. Quod si arborem, icu securis percussam, Sol non deseruit, quantum magis sanctum suum Dei filium, quod est Verbum, in passione non deseruit? Quamuis ipsa diuinitas, impassibilis semper in sua permaneat natura, sicut Mose, dæce populi Dei vidente, rubus flammam habuit, sic verè passa est humanitas Christi. Et sicut verè non incensus est rubus, sic verè non passa est diuinitas. Non tamen alicubi diuinitas humanitatem, ex quo in vnitatem suæ personæ assumpta est, deseruit: verum etiam de eodem matris utero, idem Deus, homo factus, exiuit: & in cruce idem Deus, homo factus, pendit: & in sepulchro idem Deus, homo factus, iacuit: sed in sepulchro secundum solam carnem, idem Deus, homo iacuit: & in infernum secundum solam animam descendit. Quicquid enim in Christi factum esse legitur, ab vno Christo, & ab vno Dei Filio, gestum esse, nullus Catholicus dubitare debet. Hæc verò & omnia, personaliter totus Christus dignatus est agere.]

An profecit Alcuinus ex Arnobio in Consiectu cum Serapione? Illud sanè opus allegat Epistola ad Flavianum Merium descripta parte loci in hæc tem insignis ex lib. 2. dicti operis. [Memor esse debes (inquit Arnobius) exempli lanæ & sanguinis conchyliis. Cum ergo facta fuerit hæc lana per admissionem sanguinis purpura, cum netur, aut filatur, aut torquetur, lana utique recipit maiestatem. Nunquid nam quæ torquetur, à purpureo colore deseruit? Adde & aliud exemplum, v. g. d. camus. Securis icu arborem cum verberaueris, & splendorem Solis si eum simul percussisset; arbori quidem infligit vulnus, Solem verò & splendorem simul percussit, & calorem impassibilem derelinquit. Quod si arborem ad icum percussentis Sol non deseruit, quantum magis sanctum suum nequaquam Dei Filium quod est Verbum in passione deseruit? Et sicut verè rubus flammam habuit, sic verè passus est Filius hominis: Et sicut verè non incensus est, sic verè non passus est Filius Dei.]

Nicephorus Constantinopolitanus in sua profess. fidei ad Leonem Papam, sic præter cætera de Christo habet. [Credo corpus suum sepulture traditum,

incorruptum conseruasse, nullo quidem modo ab ætæna illa inexplicabilique vnione diuulsum, est illud (tridui illo interuallo) anima fuerit spoliatum. Cum qua anima, & ipse quoque ad inferos descendit, ipsique qui in carne erant spiritibus, (quemadmodum Apostolorum Corypheus diuinus Petrus exponit,) resurrectionem prædicauit, libertatemque & redemptionem impertit.]

Petrus Damiani lib. 5. epist. 13. [Si quibus datum est perspicaci mentis intuitu incarnati Verbi penetrare mysterium, veraciter astruxerunt, in tam inseparabilem vnionem, vtramque concurrisse naturam, vt ne in morte quidem Christi, diuinitas à carne potuisset abungi: alioquin non esset verus Deus, si vel in ipso mortis articulo desineret esse Deus. Hinc est quod ait B. Ambrosius: Caro quidem Christi gustauit mortem, sed impassibilis Dei virtus non exiuit de corpore. Magnus etiam Leo Papa non disparem huius rei protulit in suo sermone sententiam: Nisi verbum, (inquit,) caro fieret, & tam solida existeret vnitatis in vtraque natura, vt à suscipiente susceptam nec ipsum breue mortis tempus abiungeret, nunquam valeret ad æternitatem redire mortalitas. Idem quoque alibi: Deitas, quæ ab vtraque suscepti seminis substantia non recessit, quod potestate diuisit, potestate coniunxit.]

186. S. Bernardus l. 5. de consider. cap. 9. [Tantum tamque expressam vnionis vim in se præfer ea persona in qua Deus & homo vnus est Christus, vt si duo illa de se inuicem prædicæ, non erraueris: Deum videlicet hominem, & hominem Deum verè Catholicæque pronuntians. Non autem similiter verè Carnem de anima, vel animam de carne, nisi absurdissimè prædicas, etiam similiter anima & caro vnus sit homo. Nec mirum si non æque potis anima sit sua illa vitali, etiam non parum valida intentione connectere, atque suis affectibus astringere sibi carnem, vt sibi diuinitas hominem illum qui prædestinatus est Filius Dei in virtute. Longa catena & fortis ad astringendum, diuina prædestinatio: Ab æterno est enim. Quid longius æternitate? Quid diuinitate potentius? Inde est quod nec morte incidente, vllatenus intercedi hæc vnitatis potuit, etiam carne & anima ab inuicem separatis. Et fortassis hoc sensit ille, qui se indignum professus est solvere corrigiam calcamenti huius.] Et continenter cap. 10. [Sed & illa tria fata de Euangelio mixta & fermentata in panem vnum, si quis ad hæc tria dixerit pertinere, non incongruè id mihi facere videbitur. Quam bene ea mulier fermentauit, vt nec diuisione quidem facta carnis & animæ, à carne vel anima Verbum diuideretur? Mansit & in separatione inseparabilis vnitatis. Nec enim quæ ex parte contingit separatio, potuit vnitati præscribere, permanenti in totis tribus. Sive coniunctis, sive diuisis duobus, nihilominus perseuerauit in tribus vnitatis personalis. Equè vnus Christus, vnaque persona Verbum anima & caro, etiam mortuo homine perdurauit. In utero Virginis (vt sentio ego) commixtio hæc & fermentatio facta est: & ipsa mulier quæ miscuit, & fermentauit. Nam fermentum non immeritè fortasse dixerim, fidem Mariæ. Planè beata quæ credidit, quoniam perfecta sunt in ea, quæ dicta sunt ei à Domino. Perfecta autem non essent, si quominus iuxta verbum Domini esset fermentatum totum, & perpetuò fermentatum seruans nobis tam in morte quam in vita pariter, vnum atque integrum mediatorem Dei & hominum, cum sua Deitate, hominem Iesum Christum.]

Locum S. Cyrilli quo inamobiliter, Scindigressibiliter vnitum fuisse Deum humanitati Christi, proficetur, adducit in hanc rem Paladius Enarrat. 1. in c. 8. Ioan. in fine, & habetur apud Cyrillum l. 5. in Ioan. c. vltimo sed Clyctouæ non Cyrilli, constat esse eum locum.

Cur decuerit unionem hypostaticam esse
perpetuam.

187. De Patrum ergo consensu in hoc puncto, dubitare non licet. Rationem congruentiam, S. Thomas in 2. 2. q. 1. art. 1. triplicem profert. Nemp quod cum Deus sit immutabilis, par fuerit coniunctionem perfectam cum eo factam, persistere immutabilem ac perpetuam. Item quod non decuerit Christum in morte quam pro Patris obedientia excepit, amittere dignitatem personam unionis. Tandem quod ita fuerit necessarium, ut quæ post mortem facturus erat, merito pro nobis non desisteretur. Postrema hæc ratio non est admittenda; quia Christus veniente mortis nocte, nihil potuit operari, id est, nihil nobis vltra potuit mereri; crederet, non malæ sunt. Magis tamen placet ea ratio quam idem S. Doctor adhibet 3. p. q. 90. art. 2. Eamque nos ex Nysseno iam produximus. Nemp quod dona Dei sunt sine penitentia, ut dicitur Rom. 10. idè quæ cum Deus collatam semel gratiam adoptionis nemini eripiat absque culpa sua, multo minus amovere debent gratiam unionis ab anima & corpore Christi sui, qui peccatum non fecit. Accedit quod corpus & anima in triduo, semper retinuerunt illum ordinem ad componendam humanitatem, quem ante habebant; & ad eam denuo confirmandam, iterum fuerunt ad invicem coniungenda. Quare sicut eo titulo ante triduum illud copulabantur Verbo, ita & in triduo coniuncta Verbo manere congruum fuit. Tandem decentissimum fuit, ut quod corpus hominis per peccatum trahitur, nempe sepulchrum, & quod anima demergenda erat eadem ob causam, ad Dei corpus & anima malo nostro medicinam facientia devenirent; quod ex primis elegantissimis verbis Fulgentij lib. 3. ad Trasim cap. 30. [Rehabat ad plenum redemptionis effectum, ut illuc vique homo sine peccato à Deo susceptus descendere, & quovis homo separatus à Deo, peccati merito recideret; id est ad infernum, ubi solebat peccatoris anima torqueri, & ad sepulchrum ubi confueverat peccatoris caro corrumpi; sic tamen ut nec Christi caro in sepulchro corrumpere; nec inferni doloribus anima torqueretur: quoniam anima immunis à peccato, non erat subdenda supplicio, & carnem sine peccato, non debuit vitare corruptio. Nam quia peccatis homo meruit in seipso per supplicium diuidi, quia maluit à Deo, qui diuini non potest, prænaricationis reatu diuini; propterea factum est, ut peccatoris mors, carnem peccati ad sepulchrum corruendum perduceret, animam inferno torquendam protinus manciparet. Sed hæc vicissitudo Dei æquitas fecit, quæ idè taliter peccatorem ad dicit, quia ne peccaret, ante prædixit. Hæc fuit retributio peccatori reddenda, ut iuste peccati supplicium lueret, qui Deo iusto iniuste peccasset. Ut autem peccator fieret gratuito munere liberatus, factum est, ut mortem corporis, quam à Deo iusto peccator homo pertulerat iuste, Dei filius à peccatore pariter iniuste, & ad sepulchrum pertineret caro iusti, quovis fuerat caro deuoluta peccatoris; & vique ad infernum descenderet anima Saluatoris, ubi peccati merito torquebatur anima peccatoris. Hoc autem idè factum est, ut per morientem temporaliter carnem iusti, donaretur vitæ æternæ carni, & per descendentem ad infernum animam iusti, dolores solueretur inferni.] Ceterum non tam his congruentijs, quam allatis Scripturæ & Patrum testimonijs, certam causam hanc veritatem: circa quam sædè impegit quidam recentior, adductus à Palacio in cap. 8. Ioan. tractat. 1. sub finem. cum dixit animam & corpus Christi, per mortem desisse Verbo coniungi.

Theoph. Raynaud. Christi.

Nonnulli PP. vixi sensisse contrarium.

188. In contrarium opponi possunt loca S. Hilarij can. 3. in Matth. & Ambrosij l. 10. in Lucam, quibus nixum fuisse scriptotem illum refert Palacio. Verba S. Hilarij explicantis magnam Christi vocem in cruce, sunt ista. [Clamor ad Deum, corporis vox est recedentis à se Verbi Dei contestata dissidium. Denique cur relinquatur, exclamat, dicens, Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? Sed relinquatur, quia erat homo etiam morte peragendus.] Hilarij expresse Ambrosius, cum de eodem Christi in cruce clamore, dixit. [Evidens manifestatio contestantis Dei, secessionem diuinitatis & corporis. Sic enim habes, clamauit IESVS voce magna dicens, Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? Clamauit homo diuinitatis separationem moriturus. Nam cum diuinitas, mortis libera sit, ytyque mors esse non poterat nisi vita discederet, quia vita diuinitas est.] His in locis præter auctoritatem dictorum Patrum, ingerit molestiam derelictio illa à Patre quam Scriptura Christi nomine tradit. Cum enim Pater non copularetur, huic humanitati, nisi mediante Filio, planè si Pater eam deseruit, multo magis deseruit illum Filius ipse, qui est formalis terminus coniunctionis.

Adi possunt alia Patrum loca idem ferentia. Eusebius 4. de demonst. c. 12. [Tanquam homo ad sepeliendum dedit corpus, à quo tanquam Deus discessit.] Leporius Presbyter in libello sue emendationis, per B. Augustinum & Africanam Synodum approbato, quemque tanquam Catholicum celebrat Ioannes 2. Episto. ad Senatores, & Cassianus l. 1. de incarnatione c. 5. ac Facundus Hermian. l. 1. pro tribus capit. c. 4. in eo in qua libello, Leporius sic scribit, refellens suum olim peruersum sensum de verbis illis, Deus meus, ut quid dereliquisti me? [Velut carnis ipsius voce utens, ponens præteritum pro futuro, quia per mortem crucis necessarid terrenum corpus erat à Deo pro tempore relinquendum, non solùm à Deo, verum etiam ab anima sua, quæ erat vnita cum Deo, hoc ipsum priusquam fieret, nobis moriens testaretur. Non enim tradito spiritu, caro mortua poterat hoc clamare; alioquin mortuum Christum in veritate, quis crederet? Deus non in passionibus hominem, qui in homine secundum carnem dignatus est pati, sed corpus in morte, & iuxta legem excessus humani, diuinitas cum vnita sibi anima, non crucifixum hominem reliquit in penam, sed exanimem carnem deseruit ad tempus.]

Sed & Vitalis ac Constantius, Epistolæ ad Capreolum Carthaginensem contra Nestorianos, hæc habent, [Sed & hominem purum dicant pependisse in cruce comprehensum. Ajunt, recessit Deus ab eo. Quibus paritas nostra sic dixit. Nunquam Deus recessit ab homine assumpto, nisi quando dixit de cruce, Eli, Eli lama sabachani. Deus, Deus meus, quare me dereliquisti? Neque id in eis postea improbauit Capreolus, dato ad eos responso, sed agnoscit, qui hæc scripserant veram fidem tenuisse, & eosdem ob auersionem à Nestorianis collaudat. Denique apud Nyssenum in orat. catech. c. 35. hæc habentur inter exponendum trinam baptismi mentionem. [Quoniam motus nostræ salutis, ad effectum & opus non adè est deductus ex præeunte doctrina quantum per ea ipsa quæ fecit qui cum hoc homine subijt societatem, ut qui re ipsa vitam sit operatus: ut per carnem rursus assumptam & simul deificatam, simul afficeretur quicquid est ei cognatum & genere coniunctum; necessarid excogitandus erat aliquis modus, in quo in ijs quæ sunt, esset cognatio aliqua eius qui sequitur, cum eo qui præit ac ducit.] Hæc cognationem mortis & resurrectionis Christi, nobiscum intercedere monstrat Nyssenus, in Christi sub terram collocacone, & resurrectione, signatis per

M notat

nostram intra aquam immersionem, & emersionem. Et homini quidem, diuinitus inflictam esse mortem docet, ut cum per mortem vitium effluisset, postmodum homo nitens ac plane parus resurgeret. Illud quod in Christo perfectissime seruatim tradit, [Nam & per mortem distincta fuerunt quae erant vnita: & rursus coniuncta sunt quae erant discreta: ut purgata natura in dissolutione eorum quae naturaliter coeuerant, animae, inquam, & corporis, eorum quae fuerant separata redierit, ab aliena admisione esset purus.] En carnem rursus assumptam, & ad statum pristinum reditus eorum quae fuerant separata.

Exponuntur.

189. Nihil hic propositum est, quod difficultatem merito faciat, praeter auctoritatem SS. Hilarij & Ambrosij, quos vix excusationi locum dare, affirmat Suarez 3. p. 9. art. 2. Eos tamen excusavit Maldonatus Matth. 27. v. 46. dicens, id tantum voluisse, ita passum, ita mortuum Christum fuisse, ac si ab eo diuinitas recessisset. Quo recidit responso Palacij supra, post Magistrum in 3. distin. 2. discessisse diuinitatem ab humanitate quoad protectionem, & quatenus noluit obstare morti eius. Et sane non Verbum sed Pater Filium in eo articulo dereliquisse dicitur: Cum tamen Filius potius dereliquisse humanitatem dicens fuisset, si de derelictione hypostatice ageretur. Quod si Patres illos in praedicto sensu accipere detrectaremus, fatendum esset, eos censuisse cum Arrianis, diuinitatem fuisse Christo pro anima, atque ita eius abcessione, Christi mortem accidisse: id enim sonat erudè, sic accepta illorum ac praesertim Ambrosij verba. At cum errore SS. illis Patribus in mentem non venisset, est extra dubium. Tandem, de eadem derelictione humanitatis accipiendi sunt hi Patres, de qua Christus, verbis illis quibus ipsi tantum nituntur, egisse censendus est, cum dixit Patri, *quare me dereliquisti?* Manifestissimum verò est, Christum Dominum eo loco de ea sola derelictione egisse, qua per ipsiusmet Christi voluntatem, permixtus est, abyssò dolorum ipsique morti subiaceret, ut poluit S. Leo serm. 16. de passio. & optime quoque serm. 17. c. 2. verbis illis [non aberat à Patre Filius, nec à Filio Pater: & illa Deitas incommutabilis & inseparabilis Trinitas, nihil sui poterat à se habere discretum. Quamuis enim susceptae Incarnationis dispensatio, ad vnigenitum Dei Filium proprie pertinet; sic tamen Pater non abiungebatur à Filio, quemadmodum caro non diuidebatur à Verbo: Ideo ergo Iesus voce magna clamabat, dicens: *Quare me dereliquisti?* ut notam omnibus faceret, quare oportuerit eum non erui, non defendi, sed seuentium manibus derelinqui; hoc est, Salvatore mundi fieri: & omnium hominum Redemptorem, non per miseriam, sed per misericordiam, nec amissione auxilij, sed definitione moriendi.] Et mox. [Tradi Dominum passioni, tam fuit Paternae quam ipsius voluntatis, ut eum non solum Pater relinqueret, sed etiam ipse se quadam ratione dereliceret, non trepida discessione, sed voluntaria cessione. Continuit enim se ab impijs crucifixi potestas; & ut dispositione videretur occulta, uti noluit virtute manifesta.] Ex his ergo mens Catholica SS. Patrum qui in prima acie aduersariorum locabantur, perspicua videtur.

De Eusebio, minus solliciti esse possemus, cum fuerit inter Amianos eminentissimus, ut optime reuincit Billius l. 1. obseru. sacrarum cap. 27. & 29. & iam olim Epiph. in 2. Nicæna Synodo actio. 6. ac 5. Hieronymus non semel, ne quicquam hunc aethiopè lauante Trapezuntio in praefatione ad suam librorum de praeparatione Evangelica interpretatione antè verius interpolationem. Arrianos autem, mortem Christi per abcessum diu-

nitatis exposuisse, inde constat, quod diuinitatem dicebant Christo fuisse pro anima. Nihilominus locus qui ex Eusebio adductus est, nihil viger. In eo enim tantum ait Eusebius, Christum non obijisse inuitum aut mentem, sed voluntarium & alacrem; & idcirco non ait, Deitatem dereliquisse corpus Christi, sed Christum discessisse à corpore tanquam Deum. Et rationem hanc reddit, quae interpretationem propositam clarè exhibet. [Quum enim alius vocem emisisset, & Patri dixisset, *Commendo spiritum;* solutus à corpore abijt, nequaquam expectans dum mors ad ipsum accederet, sed illam cunctantem ac veluti cessantem, ac potius conijcentem se in pedes & fugitantem; ipse à tergo inlequens atque impellens, aeternaque abditiorum renebrarum portas refringens, & mortuis qui illic catenis mortis impliciti erant, remeandi ad vitam iter, retrosum aperiens. Hac sane ratione, ipse etiam corpus mortuum, excitatum est.]

Ceteri qui obieiebantur, non sunt explicatu difficiles, vixque est quod nos remouentur. Leporius, quod attinet ad animam, discretè proficetur catholicam veritatem propositam. Quantum verò ad corpus spectat, quod ait, Verbum dereliquisse carnem ad tempus, accipiendum est de derelictione protectionis, ut mors in illam possit irruere, & alioqui sibi intra paucas lineas contradiceret; cum expressè addat, tam Deum in sepulchro iacuisse, quam ad inferos descendisse, quod nisi salua vnione Verbi cum corpore exanimi, nullo modo intelligi potest. Eodem modo exponendi sunt Hispani illi, scribentes ad Capreolum, qui videntur eos sic intellexisse, cum tam discretè tanque fuisse tradat, Verbum neque corpus neque animam dimisisse; neque tamen alijs ad quos scribit, contrarium sensum etiam pro mortis triduo impingat, sed tantum Nestorianis. Denique apud Nyssenium, caro rursus assumpta, non est caro Christi, post triduum vnita denuò persona Verbi, sed ibi illud rursus, ab interprete positum est, pro ac etiam; locatumque est intra periodum cum adiectiuo *assumptam* non absque ambiguitate & erroris periculo; cum melius locari potuisset in membri illius fronte; qua ratione, nullum ex verbis Nysseni patrocini aduocatur error de quo agimus. Multò minus fauent eidem errori postrema Nysseni verba, quae ad iteratam corporis & animae confectionem pertinent, non ad iteratam corporis & animae cum Verbo copulationem.

Vnio praeparatj, & sanguinis Christi, quam diuturna.

190. Non potest igitur esse dubium, quin vnio hypostatice inter corpus Christi exanime, & Verbum; ac etiam inter animam separatam & Verbum, perpetua fuerit, ac ne Christi quidem morte sit disrupta. Itaque ex eo capite, haec vnio nulli alteri cedit ea nobilitate secundum quod quae ex firmitate, & tenacitate vnionis petitur. Superest tamen dubitatio, an nonnullae corporis partes quas certum est fuisse aliquando à Verbo assumptas, & postea à reliquo corpore sunt abiunctae, manserint Verbo vnitae. Nec ago de minutis illis particulis animatis, quae per actionem caloris naturalis à Christo euaporabant: (eas enim iam dixi dimissas à Verbo fuisse;) sed ago de alijs quibusdam partibus sensibilibus quas à Christi corpore abiunctas liquet & manserint Verbo vnitae, supposito, quod resumptae postea in Christi corpore non sint, aut quaedam abiunctae manserint, controuersia esse potest. Eiusmodi sunt, praeparium infanti Christo abscissum in circumeisione, ac sanguis & in circumeisione & in passione effusus. De praepario certatum iam olim esse, constat ex Bostreno Lucæ 2. De sanguine autem quantæ sint excitatae tragediae tempore Pij II. nemo

in rebus Ecclesiasticis adeo hospes est, ut ignoret. Ego de utroque puncto sic breuiter statuo.

Præputium, nunquam resumptum, ideoque statim desitum unione.

191. Præputium à Christo infante rescisum, non esse roquam postea corpori Christi conferunt ac ne post resurrectionem quidem, communissima est persuasio, ipsæ præsertim nixa narrationibus, quæ de eo præputio cuius particula quædam certis locis nunc asseruata, circumferuntur in sacris historijs. Romæ namque in Basilica Lateranensi, eo loco quem vocant *Sanctum Sanctorum*, asseruatum fuisse præputium Christi, iactatum scribit Innoc. III. l. 4. de Myll. c. 30. nihil tamen definitiuè ausus. At diserte affirmat S. Brigita l. 6. reuelationum c. 11. ex reuelatione Deiparæ. Inde anno 1527. in deperditione vrbis Romæ, furto à milite sublatum, & calcatum, agri Romani pagum in Ecclesiam SS. Cornelij ac Cypriani tandem delatum, ibique custodit illæ ingentibus miraculis, scribit Toletus in c. 1. Lucæ annot. 1. At Gerlo p. 4. serm. in festo Paschæ ad illud, *per vobis*, 3. (vt vocat) *quæritur*, ait, vulgo referri Christi præputium Patris in palatio, & Brogæ (nempe per partes,) seruari. Rursus Franciscus Colerus, meditatione 4. ex 50. quas de vita Deiparæ edidit, testatur vrbem Antuerpiensem priusquam à Gensijs hæreticis anno 1566. occuparetur, hoc thesaurum gloriæ esse. Non dispari casu amississe diuinitatem hoc pignus Abbatiam quandam Pictoniensem, cui ab eo nomen est *Caresij* vulgo *Charals*, scribit Belleforestus t. 1. Cosmog. Aniciensis quoque, Christi Domini præputium inter sacra lipana videndum exhibens, vt scribit Odo Giffæus l. 1. historiæ Aniciensis c. 17. prolatis perantiquis versibus percutusta reliquiarum thesauri incipit quos Petrus Exquilinus l. 2. c. 27. & Sylu. in rosa aurea tract. 2. circa Euangelium dicit Paschalis Romæ scriptos, & de quo seruat Romæ vrbis thesauri testes produunt. Tandem idem Giffæus viâ abs se scribit perantiqua monumenta Abbatie Conquensis in diocesi Ruthenensi, quibus narratio conceditur à Carolo magno ei Abbatie præputium Christi. Non hæreo scrutans an conciliari veritas tam varijs narrationibus queat sine per factas subinde translationes, siue per diuersas particulas eiusdem præputij, aut (quod mihi ob perpetui miraculi magnitudinem improbabile videtur, asserit tamen à Vendelino in supplem. Gabrielis in 4. d. 44. q. 1. in fine) per replicationem in diuersis simul locis diuinitus factam. Vt etiam vna aliqua illarum narrationum falsitatis insinuletur, ferri vrbemque possit. Omnino tamen ex tam multis narrationibus efficit videtur, particulam illam sanctissimo Christi corpori quandoque adinstructam, nunc in terris retineri. Vt enim omnes illæ narrationes reijciantur tanquam falsæ, nec Christiana modestia sinit, nec miracula ad pietatis fomentum, etiamque cultum insignendum alicubi diuinitus patrata permittunt. Perseuerat ergo in terris, præputium infanti Christo abscissum; neque tamen deest Christo præputium, vt rectè statuit Titus Bostrerus Lucæ 2. & ibidem Theophilactus. Medina 3. p. 9. 54. art. 4. Suarez c. 2. 3. p. d. 47. l. 1. Collius l. 3. de lang. Christi disp. 7. c. 1. tametsi ambiguè circa hoc Origene 1. Periar. ac Cæsione supra, & Turretremata cap. *inuitat*. de consecrat. dist. 2. verum ambiguitas illa dispellenda est, quia facta integritas debita corpori Christi resurgenti. Nec difficile fuit Deo, salua veritate resurrectionis, & identitate corporis resurgenti, efformare Christo præputium ex alia quæpiam materia. Quia dummodò præcipue partes, ac ferè omnes alie, sint eadem, mutatio in aliqua exili particula, cuiusmodi est præputium infantis, non officit identitati morali corporis, quæ ad

Theoph. Raynaldi Christi.

veram eius resurrectionem sit satis. Idque planè necessè esset admittere, etiam si resumptum esse præputium infanti Christo abscissum concederemus. Non enim particula infanti abscissa, posset aprari corpori, personæ ad perfectam magnitudinem prouectæ; quale fuit corpus Christi cum resurrexit. Iuxta propostam ergo doctrinam, non difficile intelligitur, quomodo & Christus resurgens præputio non caruerit, & tamen verum esse possit, seruari alicubi in terris præputium infanti Christo abscissum, aliquamve eius particulam.

Consequenter verò addendum est, præputium ex quo à reliquo corpore fuit abscissum, nõ mansisse vnium diuinitati. Deest enim fundamentum id affirmandi, cum per abscissionem, deficiat esse pars corporis nec (vt suppositum) retineat amplius ordinem ad integrandum denuò corpus Christi. Ex quo princip. o. philosophatur. D. Thomas circa sanguinem à Christo fufum, vt statuat an vnionem retineat cum Verbo, vt videtur est in 3. d. 2. q. 2. art. 1. quæstion. 3. sanè si præputium abscissum nec à Christo resurgendum mansisset aliquamdiu vnium Verbo, fatendum esset, & postea quoque mansisse vnium, & semper retenturum esse vnionem, quod est incommodum. Hinc tamen nihil decedit firmitati illi vnionis hypostaticæ, quam asserabam. Neque enim ratio habenda est huiusce exiguæ particulæ; præsertim quia in Iudaico populo, vnde Christus secundum carnem fuit, à die octaua post infantis natiuitatem, omnibus ex lege deorat; vnde moraliter rem spectando, ab eo tempore non erat de integritate humanæ naturæ in Hebræis.

Idem de sanguine fuso in eius abscissione, statuentum.

192. Venio ad Christi sanguinem, qui vel in circumcissione, vel in passione ab agonia ad mortem vsque effusus est. Priore, fateor non fuisse à Christo redimio resumptum: Id quod rectè agnoscit Collius l. 5. de lang. Christi disp. 6. c. 3. Nõ enim vt Christus posset idem numero resurgere necessarium fuit remanere illum sanguinem qui ex tantulæ particulæ refectione profluxit: præsertim cum etiam si daretur præputium fuisse à Christo resumptum, (quod inficiari supra sumus,) certum tamen sit, sanguinem qui tunc ex ea particula manauit, non fuisse ætatum pro ea parte restituentia Christo, in ætate prouectiore, qualis Christi resurgenti fuit. Quare ne miracula, quæ in reumptione sanguinis in circumcissione facti, tamque alia quàm sanguinis forma donati, admittere necesse esset, gratis inuehamus; præstat resumptionem illam diffiteri. Vnde consequenter addendum est, cum communis sententia recentiorum quos refert & sequitur Collius supra disp. 8. cap. 6. sanguinem illum non mansisse vnium diuinitati, contra Valentiam 3. p. d. 1. q. 5. p. 1. qui omnem à Christo fufum sanguinem vbicumque fuerit vel sit, perseuerasse aut etiamnum perseuerare Verbo vnium pronunciat; ideoque asserendum fuisse & esse cultu latræ. Sed hoc quidem de cultu latræ tali sanguini debito quando in perstitit, verissimè affirmatur, quicquid scens visum sit Richardo in 3. d. 1. art. 2. q. 1. quem desero: non tam quia eam sententiam damnatam esse hæreticos à Clemente VI. affirmat Bzouius anno 1352. (vacillat enim fides illius damnationis; & esse confictam contendit Dermicus in Nitela Franciscæ. Relig.) quàm quia propter coniunctionem quam sanguis alias cum Christo habuit, nihil proliuius est, quàm vt Christus in eo adoretur, multò magis quàm in cruce: quæ tamen ob solum Christi contactum extrinsecum, & quia eius cruore perfusa est, adoratur cultu latræ. Inde tamen non sequitur, post effusionem perseuerasse vnionem sanguinis illius cum Verbo. Ille

M 2 quippe

quippe sanguis nunquam resumendus fuit, ut dictum est. At iuxta doctrinam D. Thomae in 3. d. 2. q. 2. art. 1. communiter probatam, ea tantum retinebant unionem hypostaticam si Christo auellerentur, quae seruebant ordinem ad Christum: id est, quae denuo Christi corpori coniungenda erant, eò quòd ita necessarium esset ad veritatem humanae naturae eiusque integritatem Christo rediituo vendicandam. Accedit quòd sanguis in Circumcisione fusus, non ita multò post effusionem, aliam quàm sanguinis formam habuit. Cum autem hypostasis Verbi sit duntaxat supplementum supernaturale, collatum ijs Christi partibus quae erant de veritate & integritate humanae naturae, cuiusmodi non est amplius sanguis, cum primò aliam quàm sanguinis formam suscipit; mirum non fuit Verbum abscedere à substantia illa post abiectam sanguinis formam, iam non debita corpori suo, nec ad eius integritatem pertinente.

Neque verò, admittere substantialem mutationem in tali sanguine, pugnat cum Patris oraculo, non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Id enim ita cadit in Christi corpus vniuersum, ut tamen facta sit in eo substantialis mutatio. Nam corpus Christi verè corruptionem non vidit, quatenus non abiit in puluerem, nec versum est in aliud sensibiliber; sicut videmus contingere ijs quae vulgo dicuntur corrumpti. Mutatum tamen est substantialiter, quia subintravit in illud exanime forma cadaveris, ut rectè statuunt Fonseca 7. Met. c. 12. q. vnica sect. 10. Suarez t. 2. 3. p. d. 3. 8. sect. 3. & Palacius in 3. d. 1. disp. vnica, refragantibus licet Aegidio 3. p. q. 76. n. 14. & Ragala d. 60. §. 2. coroll. 3. qui coguntur ingens miraculò inuehere, affirmando materiam corporis Christi nudatam omni forma substantiali contra vniuersam naturae ordinem perseuerasse, quamdiu anima abfuit. Suppono enim præter animam rationalem non dari aliam in homine viuente substantialem formam, quae abiecta anima possit materiam cadaveris informare. Si ergo hæc mutatio substantialis, & insensibilis corruptio, in partes corporis Christi quandoque animatas cecidit; multò magis cadere potuit in sanguinem, qui nunquam animatur, & maximè in eum qui nunquam fuit resumendus, cuiusmodi fuit sanguis in circumcissione fusus, de quo nunc agimus.

De diurnitate unionis, sanguinis in passione fusi, varia placita.

193. Restat statuendum de sanguine per Christum fuso in passione, quem fuisse Verbo vnitum cum Christo inexistere, suppono ex supra dictis sect. 2. c. 1. mansisse tamen Verbo vnitum ex quo separatum est à Christi corpore, negant Mayo in 4. d. 4. 3. quest. 1. Suppl. Gabr. in 4. d. 44. q. 1. *Litera M.* & ipse Gabr. lect. 53. in cano. *Litera K.* Rich. in 3. d. 2. art. 2. q. 1. ad 2. Robertus de Licio ferm. 71. Quadragesima, Franciscus de Ruere, postea Sixtus IV. libello de Christi sanguine, qui refert idem fuisse Academiae Parisiensis iudicium. Argumentum Mayronij est, quia ratione eorum quae in triduo manebant vnita Verbo, verum fuit affirmare, Deum aliquid subisse, aut fuisse, v. g. esse sepultum, & descendisse ad inferos, quia anima Verbo iuncta descendit ad inferos; & corpus Verbo vnitum, sepulturae datum est. Similiter ergo si sanguis effusus mansisset vnitus Verbo, licuisset dicere, Deum esse in cruce, aut effusum super terram iacuisse, quia sanguis aliquis Christi adhaerebat cruci, & alius iacebat humi vbi effusus fuerat. Cæteri DD. allegati ferè videntur inniti ijs narrationibus quae sanguinem verè à Christo fustum in tertis superesse testantur, quae plurimae sunt, & naturaliter indubitatae, ut mox dicam. Cum ergo in partibus à Christo non resumendis non debuisset persistere

vnio, ut supra monstrauimus; sequitur sanguinem à Christo fustum quandiu resumptus non est, mansisse absque vnione ad Verbum; esto is qui resumptus est, cum delectus & sepelitus est ab alio extra Christum rediituum in tertis relicto, confertus denuo fuit Verbo.

Alij acerrimè contendunt, sanguinem effusum fuisse Verbo vnitum, æquè ac prius cum Christo inexistebat. Addunt verò mox, id est post triduum, fuisse à Christo in ea sua humanitate resumptum. Quod si paucæ aliqua sanguinis Christi particulae, sunt extra Christum rediituum relictae in tertis, (quod fatentur esse verisimile, ut videre est in Syluestro tract. 3. rosæ antea q. 31. & in Leonardo de Vtino tract. de Christi sanguine c. 21. dub. 2.) negant eas fuisse vnquam Verbo vnitas, eò quòd non spectarent ad sanguinem illum Christi qui Verbo copulatus est, sed ad nutrimentalem, qui non est de humanae naturae veritate & integritate; atque adeò non coniungitur Verbo. Vel certè autem, eas nullo modo in Christi corpore fuisse ne sub ratione quidem imperfecti illius sanguinis quem appellant nutrimentalem; sed autem esse sanguinem miraculosum, collectum ex imagine Saluatoris percussa Beryti, & per varias Orientis ac Occidentis Ecclesias distributum, ut habet Rom. Martyrologium 9. Nouembris, & latè Baron. anno Christi 765. qui similia de alijs imaginibus transfixis & sanguinatis refert anno 446. & 560. Vtæque pars huius doctrinae habetur ex D. Thoma 3. p. q. 54. art. 3. ad 3. & quodl. 5. q. 3. art. 1. Nominatimque posterior pars quae sanguinem in tertis relicto, ait non esse Christi sanguinem, sed miraculo ex imagine transfixa collectum, tribuitur S. Athanasio in libello de passione imaginis dom. c. 7. vbi post narratum Berytense miraculum, subduntur hæc verba. [Hæc est vera & vehementer credula ratio, de cruce lateris Domini nostri Saluatoris, qui profuxit de sancta imagine eius, quae crucifixa est in Syria, in Beryto Civitate. Hic est sanguis ille Dominicus, qui apud plerisque reperitus esse dicitur, nec aliter æstimandum est à verè Catholicis, præter id quod scribitur à nobis: quasi ex carne & sanguine Christi, aliquid possit in mundo inueniri, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur.] Ex transfixione quoque specierum Eucharistiae, sanguinem sæpe fluxisse, proditum est historijs, quantum nonnullas annotauit Solarus l. 2. de sacra fisione c. 3. de vtriusque sententia hætenus proposita fundamentis, videndus qui duorum Ordinum circa eas dissidentium concertationem describit Gobelinus (id est Pius II.) commentar. l. 11. & Vvadinghus anno 1351.

Tertiam sententiam circa hoc punctum, iniuisse videtur Leonardus de Vtino tract. de sanguine Christi cap. 20. & 21. distinguens duplicem vnionem ad Verbum in Christi sanguine perfecto, & non nutrimentali. (Nam nutrimentalem, supponit nunquam fuisse Verbo coniunctum.) Vna illius sanguinis non nutrimentalis, iamque à Christi corpore per effusionem abiuncti vnio cum Verbo, esse potest personalis; ratione scilicet personæ Verbi: Alia verò esse potest in ratione diuinæ naturæ. [Stat enim (inquit c. 21.) diuinitatem alicui vniri sub ratione naturæ diuinæ, non tamen sub ratione personæ. Nam Pater æternus, communicat Verbo & Spiritui sancto suam diuinitatem, in qua vniantur: non tamen suam personalitatem. Sic etiã potuit illi sanguini effuso remanere vnita Diuinitas Verbi, quamuis non remaneret illi vnita Verbi personalitas. Et hoc est quod in quæstione vertitur.] Nimium in quæst. an sanguis effusus retinuerit vnionem cum Deo, de qua tunc contentionem efferecebant, Vnionem ergo personalem cum sanguine effuso, hic Autor initio capitis 20. putat esse incertam, & de suggesto facto non proponendam. At vnionem naturæ diuinæ

diuine cum tali sanguine, statuit vt certam, & probat ex D. Thoma 3. p. q. 71. art. 3. vbi virtutem passionis Christi, aut virtutem diuinitatis in Christi passione demonstratam, tradit vnitam fuisse prædicto sanguini effuso. Ex quo item S. Doctore 3. p. q. 66. art. 3. ad 3. item auctor probat, diuinitatis virtutem, atque adeo diuinitatem fuisse virtualiter vnitam Sacramentis nouæ legis, in quibus vis passionis & sanguinis Christi continetur tanquam in instrumentis.

Explosa sanguinis illius vnio cum sola Deitate.

194. Ex his tribus sententijs circa vnionem hypostaticam sanguinis Christi in passione effusi, hæc potestissima, prout sonant verba, est planè absurda, & reijcienda. Tantum enim abest, vt dicere liceat, sanguinem effusum vnitam fuisse diuinæ naturæ non personæ, vt potius verissima sententia superius stabilita fuerat, eam vnionem ad naturam diuinam esse impossibilem. Quicquid verò sit de ea impossibilitate, certum est eam de facto nulla ratione admitti posse. Sic enim Pater & Spiritus sanctus, aequè vniti essent illi sanguini ac Filius, & cuius solius corpore profluxerat, & cui soli directè & formaliter vniebatur dum sanguis corpori inexistit. Vnde nouam vnionem hypostaticam, sublata perseverantia prioris, (quam tamen hic inuestigamus,) admittere necesse esset, nullo ad eam inueniendam suppetente idoneo fundamento. Ratio verò qua Leonardus eam sanguinis effusionem cum diuinitate non cum persona possibilem esse suadere tenet, est planè ridicula. Non enim si Pater communicat Verbo diuinitatem, dicendus est vniti cum eo in natura, non in persona. Ea quippe communicatio, vt est notissimum, non est vnio duarum illarum personarum in natura diuina; sed est identitas in ea, hæcque frustra vnitas & identitas essentia inter diuinas personas, profertur ad stabiliendam possibilitatem vnionis substantiæ creatæ cum diuina natura. Insuperissimum item est probatio, quæ adhibetur ad probandum intercessibile de facto eam vnionem diuinæ naturæ cum sanguine fuso. Non enim si virtus quæ originaliter diuina est, nec potuit nisi ex merito personæ diuine per humanitatem operantis diuinitate, concipi in Sacramentis nouæ legis, & in sanguine fuso, sequitur diuinitatem esse vnità substantialiter, siue sanguini fuso, siue nostris Sacramentis. Hoc ne refelli quidem debet esse adeo absurdum, vt non sit verissimum, hunc Autorem per eam vnionem cum natura diuina intellexisse quod verba sonant, quòdque prima eius probatio fere videtur; sed verissimilius videtur, eam intellexisse duntaxat, coniunctionem moralem diuinitatis cum sanguine, in effusione tantopere memorata, quia erat sanguis Dei: vt si negari non potest, Autorem eam quo agimus, præterquam quod traheret negat vnionem personalem sanguinis fusi, admodum implexè & confusè esse locutum: nec bene perpexisse itam questionem quæ tunc agitabatur. At enim, quæritur hoc, fuisse de hac sua vnione cum diuinitate, non autem de vnione personali sanguinis ad Verbum, non autem de vnione ad naturam, quæ est impossibilis; vel de vnione morali proximè explicata, quæ statim ab actu effusionis, & maxime durante triduo, aberrat à sanguine, nec illud ultra afficiebat nisi per extrinsecam denominationem à merito sanguine conlecto in puncto effusionis voluntaria; siue per Christum acceptatæ. Explodant ergo tertia sententia tanquam absorta, & inutilis ad questionem propositam. In vtraque duarum primarum est aliquid verum, & aliquid fallum, poteritque ex ambabus aliquid decerpere, vera reuelatio concinnari.

Theoph. Raynaud. Christum.

Reiecti, qui totum illum sanguinem, illud à Verbo abiunctum volunt.

195. Prima, falsè affirmat vniuersaliter & absolute sanguinem fusum non fuisse vltra Verbo coniunctum: quod vniuersè loquendo, nullo modo est admittendum, improbatumque latè à tribus Thomistis coram Pio II. disputantibus, conclu. 2. eius libelli quem refert Sylu. in Rolà aurea tract. 3. q. 30. Improbatur item à Vaique 3. p. d. 36. c. 4. Suarez t. 2. 3. p. d. 47. sect. 3. Hieronymo à Rua. controu. 4. Scolast. in 2. p. controu. Collio l. 5. de sanguine Christi disp. 2. c. 5. & 6. sineque qui contendunt id damnatū esse à Clemente VI. (vt referri aiant in Direct. Inquis. 2. p. q. 10.) & à Pio II. Sed nihil ab his Pontificibus statutum esse quod huc pertineat, multi annotant. Pius enim, expressè contestatus est, se rem indecisam relinquere, vt testatur qui Pio proximè successit Sixtus IV. in libello de Christi sanguine. Clemens autem, tantum facta mentione sanguinis Christi cum Verbo, nulla facta mentione sanguinis post effusionem spectati, de quo nunc disputamus. Optima potè ratio aduersus primam illam sententiam ex eo petitur, quod certum est, sanguinem, loquendo indefinite, pertinere ad veritatem & integritatem humanæ naturæ, idè quæ à Christo resurgente debuisset resumī, & in triduo retinuisse habitudinem ac ordinem ad corpus viuum intra quod condendus erat exacto triduo. Sicut ergo anima Christi, itèrque corpus, quia in triduo retinebant illum ordinem ad denuò compingendum Christum, manserunt vnita Verbo Dei, vt supra demonstrauimus, ita & sanguis effusus qui denuò resumendus à Christo fuit, mansit Verbo vnitus, per triduum separationis à Christi corpore.

Argumentum verò quo id impugnabat Mayronius, inane est; quia sanguis est tantum pars integralis cum qua non fieri communicatio idiomatum, infra dicemus: idè quæ ratione sanguinis, tamen vniti, dici non potuit *Deus in terra*, aut *Deus est in cruce*. Argumentum item cæterorum quos Mayronio adhaesisse dicebam, facillè soluitur. Nam admittit paucas quasdam particulas sanguinis à Christo effusi esse in tertis relictas, sub alia paulè post formam quàm sanguinis: atque adeo consequenter ad supra dicta, fateor eas non mansisse Verbo vnitas. Inde tamen non licet concludere, etiam sanguinem qui resumendus fuit, amisisse vnionem cum Verbo, per triduum illud quo natura Christi corpus effusum mansit. Nec argumentari licet ex permissione sanguinis resumendi, cum eo qui non erat resumendus: quasi eam ob causam, vtque ad factam vtriusque illius sanguinis sepositionem, nenter debuerit esse Verbo coniunctus. Deo enim semper notum fuit, quis sanguis resumendus esset, quis relinquendus in tertis. Vnde posito quod aliqua vtriusque sanguinis particula fuissent in oculis hominum permixta; (quod non videtur posse cum fundamento asserri,) fuisse tamen Deo perspicillè, superfluit semper vnione ad Verbum in ij; solis particulis quæ resumendæ erant, exinere eas suo tempore; (hoc est in puncto resurrectionis,) ab alijs non resumendis: atque adeo iam à puncto effusionis & separationis à corpore, abiunctis à Verbo.

Et qui in eâ copiam sanguinis, nutrimentalem nunquam assumptum agnoscunt.

196. Secunda sententia, falsè in primis distinguit in Christo, sanguinem nutrimentalem nunquam assumptum, à sanguine assumpto, & non nutrimentali. Eam quippe sanguinis distinctionem, commentitiam esse, superius demonstratum est sect. 2. c. 1. Perperam item

contendit hæc sententia, si aliquis Christi sanguis superesse hic dicatur, eum nunquam fuisse Verbo unitum, nec fuisse nisi nutrimentalem, & ad integritatem humanitatis Christi nunquam pertinuisse. Hoc enim, etiam si darcimus eam distinctionem duplicis sanguinis, vanam non esse, non posset nisi diuinando affirmari. Vnde enim constare potest quod sanguis ille non fuisset nisi ex nutrimentali? Omitto argumentationem Baconi in 3. d. 2. 1. q. vnica. art. 1. qui fusc persequitur, tempore passionis nullum in Christo fuisse sanguinem, qui ad veritatem humanæ naturæ non pertineret, atque aded qui à Christo post resurrectionem resumendus non esset. Tandem quod ea tertia sententia visnebatur S. Athanasio, duplici sordet errore. Primus est, quod Autor libri illius de passione imaginis Saluatoris, sit Athanasius, Episcopus Alexandrinus, quem constat anno Christi 372. fuisse defunctum, tanto ante miraculū Berytense, quod anno 765. contigit, fatendum ergo est, Athanasium illum longè differre ab Alexandrino: quod item fatendum est de Autore questionum ad Antiocham, & aliorum quorundam librorum magno Athanasio ob nominis communitatem, vel ob libratorum imperitiam adserij torum. Sed neque iste qualiscunque Athanasius, sententiæ aduersariorum suffragatus est: estque hic, error 25. propositus. Quod enim Card. Baronius anno 781. & Bellarminus l. de Script. in Athanasio, rectè monuerunt, verba quæ pro aduersariis retulimus, sunt manifestum assumentem libello illius Athanasij additum, post tempus litis de sanguine Christi, excitatæ tempore Pij II. Esse enim assumentem, demonstrat cum styli varietas, & ingens disparitas à reliquis descriptionis styli, quem manus interpolatrix, (tam perita fuit,) amulari & satis ementiri nequirit; tum maximè & ineluctabiliter, quod liber ille in Synodo 2. Nicæna actione 4. exhibetur absque eo additamento in Græco codice: quo item additamento destituitur antiqua versio Anastasij Bibliothecarij, vt satis appareat interuenisse fraudem, & quæstium præconceptæ sententiæ parricinium à libri illius vitiatione & falsatione.

Verus aliquis sanguis in passione fusus, mansit Verbo vnitus; estque postea resumptus.

197. Quare neutra ex propositis sententijs probanda est, sed ex utraque aliquid decerpendum, & constanda quarta ac vera sententia, quæ sanguinem aliquem à Christo fustum, post emissionem è corpore mansisse Verbo unitum, affirmat: in quo ex parte conuenit cum secunda sententiâ, & dissidet à prima; cum qua tamen contendit, alii aliquem verum sanguinem quandoque Verbo unitum, post separatam amississe vniõnem, & ad fidelium solatium, relictum esse à Christo in terris. Hæc ferè sunt ex dictis perspicua. Monstratum enim est superius in reiectione primæ sententiæ, sanguinem aliquem à Christo effusum, nempe eum qui ad integritatem humanæ naturæ pertinebat, & idcirco in resurrectione resumendus erat, mansisse unitum Verbo. Non fuit tamen necesse, omnem sanguinem à Christo in passione effusum, retumi: quia quamuis Christus non abundaret sanguine superfluo, (is enim morbosus est, & à Christi constitutione vndeunque sana abhorrebat;) tamen in sanguinis mensura sano corpori consentanea, est aliqua lacru. Vnde etiam si modica aliqua portio sanguinis ad veritatem & integritatē humanæ naturæ pertinentis, supponatur Christo nõ reddita in resurrectione; non idcirco Christus erit homo imperfectus, dummodò reddita illi fuerit ea sanguinis mensura, quæ ad constituendum hominem perfectum erat sufficiens, quamuis non nihil minor ea quantitate sanguinis, quæ Christo inerat paulò ante agoniam. Et ita omnino factum oportuit, suppo-

sita perseverantia alicuius sanguinis Christi in terris, quæ indubitata videtur, vt mox dicam. Ad eum modum de Christi sanguine in terris perseverante, philosophatur Gerfo 4. p. serm. in die Paschæ, ad 3. questionem curiositatis. Quamquam video etiam dici non incommode posse, redditum esse Christo resurgenti tantumdem planè sanguinis, quantum ante agoniam habebat, supplendo eam modicam mensuram, quæ in terris ad fidelium consolationem, & ad testimonium erentæ mortis, relinquenda erat. Quo pacto philosophati supra sumus de præputio Christi, restituta in resurrectione; non relumpto tamen eo quod præcisum fuerat à Christo infante. Hinc ergo perspicuum est, id in quo à prima sententiâ dissidemus, & cum secunda conuenimus.

Aliquis amisit vniõnem, nec est resumptus.

198. Alterum verò punctum in quo conuenimus cum prima sententiâ, & à secunda dissidemus; nempe quod aliquis Christi sanguis, & quidem verus, & Verbo antea vnitus, fuerit in terris relictus absque vniõne, & à Christo resurgente non sit resumptus; hoc inquam pronuntiatum, accepit (vt sic dicam) liberi commentatus syngrapham à Pij II. decreto, quod habet Robertus de Licio serm. 71. Quadragesimæ, & Henricus Spondanus in Ecclesiasticæ historiæ supplemento anno 1462. num. 12. digersum ab eo quod Leonardus de Vico tract. de sanguine Christi c. 20. & Dermicus in Nicela Franciscanæ Relig. pag. 454. passimque alij reserunt. Eo decreto edixit Pontifex, non esse contra fidem, asserere aliquid sanguinis à Christo effusi, perstare in terris. Annuuntque & perstare affirmant, præter Scotistas allegatos, Vasques 3. p. d. 36. c. 8. & Suares t. 2. 3. p. d. 47. l. 3. Agastinus Solarus l. 2. de Sindone Euang. c. 1. & 2. & iam olim Baconus in 3. d. 2. 1. q. vnica art. 3. quàm cõformiter ad ea quæ articulo 2. habet, non laboro. Accedunt narrationes innumeræ, quæ falsitatis omnes damnari ab homine cordato non possunt; & tamen ex ijs, superesse aliquam sanguinis à Christo fusi portionem, (sub alia tamen quam sanguinis forma,) sic extra dubium. Eiusmodi est, quod rubor in plerisque instrumentis passionis Dominicæ, adhuc cernitur. Qui rubor nõ est nudus color ex sanguinis aspersione relictus: nã qualitates secundæ non propagantur eo modo; & est vera sanguinis substantia, quæ primum instrumentis illis adhæsit, et quæ affixa peruenit. Vt de spina sacelli Regij Parisiensis; & de ferro lanceæ, olim Nurembergæ nunc Romæ asseruato; & de sacra Sindone Taurinensi, ac vultu sancto Romano, siue linteo Veronicæ, referret à Rua contro. 4. Scolast. p. 4. Sanè quoad sindonem tunc Camberiensem, nunc Taurinensem, declarauit Iulius II. & fusc cõfirmat Agastinus Solarus l. 2. de sindone Euang. c. 4. ruborem qui in ea nunc cernitur, esse reliquias sanguinis fusi.

Idemque de Veronicæ sudario habent qui latè de ea agunt Bzouius anno 216. à n. 16. Gretferus. 1. de cruce c. 97. Chiffletius l. de sacra sindone Bifont. c. 34. Malonius ad c. 1. Palæoti n. 12. Non dissimilis narratio est, quod conseruatas per Deiparam in vasculo particulas fusi è Christi latere sanguinis, memorat Nicæphorus, l. 1. c. 30. Tetram ad S. Maximinum seruari colore rubrâ ex Christi sanguine quo olim perfusa est; inque ea ebullientè æterni sanguinè in die Parasceues scribit Syluester tract. 2. rosæ aureæ ad Euang. feræ 5. intra octauam Paschæ, & neminem in his partibus latere. Sanguinem qui Mantuæ visitur non fuisse ex imagine Berytheni collectū, sed ex vero Christi sanguine, declarauit Leo, III. vt habent Baron. anno 804. & Bellarm. l. de Script. in Athanasio, reclamante licet Ciaconio Dominicanò in Leone III. Itaque nõ omnem sanguinem à Christo in passione fustum, fuisse ab eodem resurgente resum

S E C T I O I V.

De Compositio ex duabus proximè expostis Compositioibus resultantè, ad consummandam enodationem Catholicam diuino anigmasi adhibitam.

resumptum, videtur debere esse extra controuersiam. Eam tamen Christi sanguinem hic ad nostram consolationem relicto, non amplius perstare vniūm Verbum, sicut ante fuerat, suppono ex supra constitutis. Nec potest ad abijciendam vnionem præhabitam, fuisse expulsum tempus tridui mortis Christi exacti, vt præcedendum, tempus tridui in fine, & Solaris l. 2. de finetuit Syluester. q. illa 3. in fine, & Solaris l. 2. de finetuit c. 5. Nam quandoquidem sanguis ille resumendus non fuit, amisit ius omne retinendæ: ad tempus aliquod vnionis, potius quàm ad diuturnius.

Concluditur quanta sit nobilitas vnionis hypostaticæ penes firmitatem.

199. Non erit nunc opus de nobilitate vnionis hypostaticæ, quoad tenacitatem & firmitatem pronuntiare. Vidimus enim vnionem partium essentialium humanitatis, firmissimam semper ac perpetuam fuisse. Nam semper anima Christi adhæsit Verbo: semper item corpus, demptis tantum paucis particulis, quæ actione caloris naturalis enaporabant, & vniū Verbo desinebant: semper denique sanguis mansit Verbo vnitus, ijs paucis particulis eius exceptis, quæ resumptæ in Christi resurrectione non fuerunt, vt essent in signum suscitatoris pro nobis, & in solatium ac consolationem nostram. At hæc siue substantiæ solidæ enaporantis, siue sanguinis non resumpti particula, modicum quid fuerunt, præ reliquis partibus quarum vnio perseverant indurpta. Vt proinde liceat simpliciter profiteri, vnionem humanitatis Christi & partium eius ad Verbum, etiam ex hoc capite nobilitatis quod expendimus, nempe nobilitatis secundum quid penes firmitatem, nulli alteri concedere, esseque præcellentissimam. Attingat verò, (vt hoc obiter aduertam,) extremum fatuitatis verticem moliercula à Gerone commemorata p. 1. tract. de examinat. doctor. p. 1. confidet. 2. quæ gloriabatur obigisse sibi cum Deo mirabiliorem vnionem, quàm esset vnio Verbi cum humanitate. Hoc ne refelli quidem debet, & fortassis vel commemoratio tantæ fatuitatis, pollutio est.

Summa, & vsus doctrinæ capituli.

Summa fuforis de vnione hypostatica disputationis, hæc est. Modale vinculum soli humanitati affixum, diuini autem Verbi essentialiter respectum ac pro numero essentialium humanitatis partium multiplex, nec in vnū totale noui vinculi interiectione coalescens, necit verbo humanitatem, extrema longè distantissima. Vt inter ea vnio, & nobilissima entitatis; & in ratione vnionis, omnium maxima habeatur. Quamuis negandum non sit, minutas quasdam materie particulas, caloris interni actione resitutas, & sanguinem in Circumcisione fufum, & modicum quid ex eo sanguine qui in passione emissus est, in terris relicto, nec à Christo resurgente resumptum; cum primum ad corpus Christi pertinere desistit, item Verbo vniri desistit.

Vfus doctrinæ de vnione humanitatis cum Verbo, ad compingendam ex ambobus vniam personam quæ possit pro nobis Deum placare, debet imprimis esse, suspensio adinuentiois Dei, quas celebrari mandabat Itais c. 12. ad hanc diuinæ sapientiæ machinationem spectans. Fuit enim verè diuina adinuentio quæ in nullius creaturæ oculos cecidisset, Deum sic vniri ad consilium vnū substantiale nobiscum. Deinde quando ad hoc vocati sumus, vt quod Christus est per naturam, id nos per gratiam firmus, entendum nobis studiosissime est, vt Deo vniamur per affectum; & quidem quantum fas est, seruatis vnionis hypostaticæ prerogatiuis, præsertim indissolubilitate, quam ne mors quidem intercidat.

200. **D**Vas in Christo cõpositiones hæcenus considerauimus, nempe naturalem ex corpore & anima, vnde resultat humanitas Christi; ac supernaturalem ex humanitate sic compacta, & persona Verbi Dei. Vnde resultat benedictum illud totum, & geminæ gigas substantiæ, cuius nobis inuestigatio & expofitio fuit propofita. Neque aliud ad expofitionis illius complementum superest, quàm vt de ipso toto sine composito ex ambabus prædictis compositionibus simul adunatis coalescente, de quæ eius proprietatibus dicamus aliqua, ijs non omiffis quæ spectant ad denominationes in vtramque naturam adiunctam redundantes. Multa enim de vtraque natura prout coniuncta, & concurrente ad compactionem huius totius, licitè ac verè enunciantur, quæ de iisdem seorsim vel secundum se spectatis falsò proferentur. Quis enim diuinitatem ab humanitate abiunctam attendens, Deum passum ac mortuum, sine horrore audiat? Aut quis non percellat omni cum derestatione tam propofitionem, si ratione nuda humanitatis promeretur, homo est omnipotens, immensus, æternus? Vtraque tamen illa propofitio, attentis ambabus naturis intra huius compositi compagem, verissima est. Vnde illa existerat plusquam ænigmatica complexitas ex prædicatis repugnantiis in compositum istud cadentibus; de qua obiter, ac per superficialiam duntaxat tractandi rationem, actum est initio huius libri; nunc autem stirpitus & radicibus est vestiganda.

C A P V T I.

Christus verum compositum, & quale; Eiusdem notio, & quomodo ad ea vnde resultat comparatur.

POnimus vt certum, ex super constitutis aduersus Nestorium, vniam in Christo esse personam, eamque diuinam. Item ex constitutis contra Eutychem, volumus fixum esse, duas in Christo reperiri naturas, diuinam scilicet & humanam, ita vt non modò ex duabus naturis vnioni præiis, quod volebat Eutyches, sed etiam in duabus naturis, quarum altera duntaxat (nempe diuina,) vnionem antecesserit, subsistat diuina illa personalitas, quæ vnica esse in Christo diximus. His ita suppositis nec vltra ad examen vocatis, quod sufficienter stabilita fuerint superiùs, restat hoc loco inuestigandum, aliquòdne compositum, & quale, ex duplici illa Christi natura, & vna eius personalitate exurgat: Quod perinde est ac querere, qui sit Christus: Hoc enim nomen composito illi; (si verè compositum est,) in Scripturis & Patribus est inditum: de cuius germana notione, infra plenius, cum de compositione, quæ primum in controuersiam vocatur ritè constitit.

Non esse Christum, personam compositam, qui censuerint.

201. Esse igitur Christum personam compositam, non pauci veterum admittere reuerunt, subueriti latentem arguem, Eutychem inquam venenum, aut imperfectionem Verbi; à quo tamen, quippe Deo, natuum omnem ac labem exulare necesse est. Negant ergo quod dixi, S. Bonan. in 3. d. 6. art. 1. q. 2. & ibidem Richardus art. 2. q. 3. ac Scotus eadem distin. q. vltima. Dur. q. 3. Almainus q. 1. conclus. 2. & passim alij anti-